

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\W\Woods, B\Woods Barbara - Kletba svitků.pdb

PDB Name: Woods Barbara - Kletba svitků
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 13.10.1937
Modification Date: 13.10.1937
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Název: Kletba svitků
Autor: Barbara Woodová
Nakladatelství: Knižní klub, 1999
Stav: naskenováno, Bastir
Tato kniha pochází z Knihovny digitálních dokumentů.
Slouží pouze pro potřeby těžce zrakově postižených.
Doplňující informace naleznete v příloženém souboru.
* * *

Tato kniha je věnována MUDr. Williamu Robertsonovi, mému dobrému příteli, skvělému neurochirurgovi a vynikajícímu sochaři.
Děkuji také Margie Dillenburgové
za její podporu,
trpělivost a laskavou přívětivost.

Kapitola první

Střež se pohana a zlovolného Žida, který by usiloval o zničení obsahu těchto jílových nádob, neboť jej stihne kletba Mojžíšova a prokleto bude i jeho město a jeho země, proklety budou plody jeho těla i polí. I navštíví jej Pán požárem, šilenství ducha a slepota ho ztrestá, navěky bude stízen svrabem a poset strupy.

Co je to? Benjamin Messer se zarazil. Kletba? Užasle pokračoval ve čtení papyrusového svitku.

Zatímco jeho zrak pročetl starověký rukopis, škrábal se rozpačitě na hlavě. Je to možné? pomyslel si ještě jednou zmateně. Kletba?

To místo v textu napsaném na papyru Bena natolik překvapilo, že na okamžik zauvažoval, jestli tuto část přece jen nepřeložil špatně. Ale ne... Bylo to zcela jasné. Není pochyb.

Stihne jej kletba Mojžíšova...

Ben, mladý vědec, odborník na luštění starých rukopisů, se opřel v židli. Ve tváři se mu odrážel úžas nad tím, co právě přečetl. Zatímco zíral na dva tisíce let starý rukopis, který ležel před ním na psacím stole v jasném světle speciální lampy, ještě jednou si v duchu zrekapituloval události tohoto dne. Pozdě odpoledne někdo nečekaně zaklepal na dveře. Když otevřel, stál za nimi pošťák v pláštěnce, z níž odkapávala voda, a předal mu dopisní obálku s izraelskými známkami, celou zvlhlou. Ben potvrdil přijetí expresní zásilky a odnesl si obálku do své pracovny. Tam ji zvědavě otevřel a začal číst. První řádky pro něj znamenaly takové překvapení, že stále ještě bez hnutí seděl a zíral na kus papyru, jako by jej viděl poprvé.

Co má ta kletba znamenat? Co mu to John Weatherby poslal? V průvodním dopise se mluvilo o objevení několika antických svitků na břehu jezera Nazarejského. "Možná je to větší objev než kumránské rukopisy od Mrtvého moře/4 ujišťoval jej starý archeolog Weatherby.

Ben Messer si mnul čelo a pozoroval svitky v aramejštině, které před ním ležely. Ale ne... Žádné kumránské svitky z Mrtvého moře. Žádné biblické texty nebo náboženské spisy. Kletba. Mojžíšova kletba.

Nic takového nečekal. Znovu se sklonil nad rukopisem a pokračoval ve čtení:

Jsem Žid. A dříve, nežli přejdu z tohoto života do jiného, musím ulehčit před Bohem a všemi lidmi svému zmučenému svědomí. To, co jsem udělal učinil jsem z vlastní vůle. Nechci tvrdit, že jsem se stal obětí osudu nebo okolností. Já, David ben Jona, otevřeně přiznávám, že za své činy jsem zodpovědný pouze já sám, že moji potomci nenesou žádnou vinu. Nemělo by na nich spočinout znamení hanby za zločiny jejich otce. Právě tak však nemají právo na to, aby mě soudili. Neboť to přísluší výhradně Bohu.

Svou vlastní vinou jsem se dostal do této nešťastné situace. Nezbyvá mi, nežli promluvit o tom, co jsem spáchal. A pak chci díky Boží milosti konečně najít mír v zapomenutí.

Benjamin se narovnal a promnul si oči. Bylo to stále zajímavější. Posledních pár řádků jej znovu přimělo k pochybnostem o správnosti překladu. Překvapovala j 3j i lehkost, se kterou svitky papyru dokázal číst. Obvykle to býval těžký úkol. V mnoha starých rukopisech byla slova zkracována a vynechávány vokály. Většinou se jednalo o poznámky člověka, který stejně znal jejich obsah z paměti. Práci současných paleografů to však velice ztěžovalo. V tomto případě tomu tak nebylo. Druhým překvapením byla skutečnost, že svitek neobsahoval náboženský text, jež Ben očekával.

Ale co to tedy je? přemýšlel Ben. Vyčistil si brýle, zase šije nasadil a opět se sklonil k rukopisu. Co to, pro všechno na světě, John Weatherby našel?

Existuje jen jediný další důvod, abych před svou smrtí všechno sepsal. Kéž se nade mnou Pán smiluje, ale pro mě je přiznat svoji vinu důležitější než povinnost. Chci, aby mě můj syn pochopil. Musí se dovědět, co tomu všemu předcházelo a co se vlastně stalo. A měl by také znát, co mě k mému jednání přimělo. Slyšel určitě spoustu povídaček o tom, co se onoho dne odehrálo. A já chci, aby se dověděl pravdu. "Ale to je nepochopitelné!" zamumlal Ben. "John Weatherby, myslím, že ani nevíte, co jste vytáhl na světlo baží. Pro pána, to je mnohem víc než pouhý archeologický objev, víc než pár dobře zachovalých svitků pro muzeum. Vypadá to, že se jedná o poslední zpověď. A ještě k tomu o zpověď, která je chráněna kletbou."

Ben zavrtěl hlavou: "To je neuvěřitelné..."

Následující slova jsou určena jen tvému zraku, můj synu, ať jsi kdekoli. Moji přátelé mě znají jako velice pečlivého člověka, a ani při této poslední příležitosti se své pověsti nezpronevřím. Tyto svitky budou pro tebe, synu, uchovány jako dědictví, neboť nemám mnoho jiných statků, které bych ti mohl zanechat. Kdysi bych ti mohl odkázat velké jmění, ale vše se už rozkutálelo, a tak ti mohu v této nejčernější hodině předat pouze své svědomí.

Ačkoli vím, že nebude dlouho trvat a Sión se zase sjednotí v Nový Izrael, přesto se musím snažit tyto svitky ukrýt, jako by tu měly spočinout navěky. Jsem si jist, že je brzy najdeš. Bylo by veliké neštěstí, kdyby měly být zničeny, nežli na nich tvé oči spočinou. Proto prosím Mojžíše, aby je ochránil.

Mojžíšova ochrana? podivil se Ben v duchu. Znovu pohlédl na horní část svitku, znovu přečetl první řádky a našel v nich, i když v trochu jiné formě, stejnou kletbu, která byla uvedena ve Starém zákoně.

V dopise, který byl přiložen k fotografiím svitků, vyjádřil John Weatherby domněnku, že se jemu a jeho týmu nejspíš podařil mimořádný archeologický objev. Přesto si však starý doktor Weatherby určitě nebyl zdaleka vědom toho, co ve skutečnosti našel.

Ben Messer, který měl svitky přeložit, očekával náboženské texty, úryvky z Bible, jako byly kumránské rukopisy. Ale tohle? Jakýsi deník? A kletba?

Co to ksakru je?

Můj synu, modlím se k bohu Abrahámovi, aby tě přivedl k úkrytu tohoto pokladu chudého muže. Modlím se z celého srdce, se vši silou a větší vroucností, než kdybys prosil o milost pro svoji duši, abys ty, můj milovaný synu, brzy tato slova přečetl

Nesud' mě, neboť to náleží pouze Bohu. Pomysli spíš na mě ve svých těžkých chvílích a vzpomeň si na to, že jsem tě nadevše miloval. A až se náš Pán objeví u bran Jeruzaléma, podívej se do tváře těch, kteří jej obklopují, a když Bůh dovolí, spatříš mezi nimi i tvář svého otce.

Benjamin se překvapeně zaklonil. Bylo to naprosto a zcela neuvěřitelné! Bože, Weatherby, měl jste pravdu, i když jen napůl. Cenné svitky, ovšem. Archeologický nález, který "otřese civilizovaným světem", jistě. Ale ještě něco jiného.

Ben rozčileně vyskočil a dlouhými kroky přešel k okennímu parapetu. V okenním skle spatřil svou vysokou a statnou postavu a obličej s měkkými rysy, želvovinové brýle na nose a světlé vlasy. Před ním jiskřila jasná světla západní části Los Angeles. •

Venku se už setmělo. Déšť ustal a nad městem ležel lehký opar. Aniž by to Ben zpozoroval, ochladilo se. Jako vždycky, když překládal staré texty, ztratil se ve větách dávno zemřelých autorů.

Neznámých a bezjmenných autorů. _

S výjimkou tohoto.

Pomalu se obrátil a dlouho zíral na svůj pracovní stůl. Paprsky lampy osvětlovaly jen malou plochu, zbytek místnosti halila tma.

S výjimkou tohoto jediného, opakoval si v duchu.

Je úžasné, pomyslel si, že se našly svitky, které nese-psal kněz, ale prostý člověk. Neobsahují náboženské zápisky, jak to je obvyklé, ale cosi jako důvěrný dopis. Je to vůbec možné? Skutečně John Weatherby našel záznamy prostého muže, který žil před dvěma tisíci lety? Jak důležitý je tento objev? Jistě by se dal zařadit do stejné kategorie jako objev Tutanchamonovy hrobky či Tróje. Jestliže se totiž skutečně jedná o slova obyčejného občana, který je psal ze zcela osobních důvodů, pak byly tyto svitky jediné svého druhu vůbec!

Ben se rychle vrátil k psacímu stolu. Jeho hebká černá kočka Poppea Sabina totiž měla v úmyslu provést svůj nejoblíbe-

10

nější kousek. Blýskavá fotografie, ostrá a kontrastní, jedna ze tří, které byly Benovi večer doručeny, ji lákala k hraní a cupo-vání. Byly to snímky svitku, který byl v současné době restaurován a konzervován pod záštitou izraelské vlády. Na každé fotografii byla vidět vždy třetina celého svitku. Další snímky měly být doručeny později. Každý obrázek byl věrnou kopií originálu. Nic nebylo pozměněno, text nebyl ani zmenšen. Kdyby byly snímky méně hladké a lesklé, pak by vážně věřil, že má před sebou originální fragmenty papýru.

Ben se opět posadil, jemně postavil Poppeu na podlahu a překládal dál:

Slyš, Izraeli, Hospodin je naším Bohem, Hospodin sám.

Budiž veleben, ó Hospodine, náš Bohu, králi všeho vesmíru, jenž neustále nehodným dobro činiš a i mě dobrem obdaruješ.

Zasmál se tomu, co právě přeložil: Schéma Izraele, začátek židovského vyznání a tradičního žehnání, oboje v hebrejštině: "Baruch Attah Adonai Eloheni Melech ha-Olam." Na podobné texty už byl Ben spíše zvyklý. Svaté texty, sbírky zákonů, přísloví a popisy soudného dne. Ať byl tenhle David ben Jona kdokoli, musel to být krajně ortodoxní Žid, když se ani neodvážil vypsát boží jméno, ale použil místo toho hebrejské souhlásky JHWH. Když si Ben přečetl

svůj překlad ještě jednou, povšiml si, že David ben Jona musel být muž s vyšším vzděláním. Zvonení telefonu Bena vylekalo. Pero mu vypadlo z ruky na stůl, bez dechu zvedl sluchátko. "Bene?" Byl to hlas Angie. "Ty jsi zrovna dorazil domů?" "Ne," odpověděl nechápavě, "seděl jsem celé odpoledne tady u psacího stolu." "Benjamin Messere, jsem příliš hladová na to, abych měla smysl pro humor. Řekni mi jediné, stáváš se, nebo ne?" "Jestli se stavím?" Podíval se na hodinky. "Ach, Bože. Už je osm!" "Já vím," odpověděla suše. "Bože, to mě mrzí. To už mám tak půlhodinku zpoždění." "Už hodinu," povzdechla si posměšně. "Maminka mi říkala, že vědci, co se zabývají překlady starých rukopisů, nebývají nikdy přesní."

11

"To že říkala tvoje matka?" Angie se zasmála. Když šlo o jejího snoubence Bena, musela se obrnit veškerou trpělivostí, kterou vládla. Byl však natolik spolehlivý v jiných věcech, že jí nepřipadalo tak obtížné prominout mu jeho notorickou nedochvilnost. "Pracuješ na kodexu?" zeptala se. "Ne," odpověděl a přetřel si čelo. Najednou si vzpomněl na sbírku zákonů, kterou měl naléhavě přeložit. Když dostal fotografie doktora Weatherbyho z Izraele, odložil egyptský kodex, na kterém právě pracoval, stranou. "Na něčem jiném..." "Nechceš mi prozradit, na čem?" Zaváhal. Ve svém dopise John Weatherby Bena prosil, aby s nikým o jeho projektu nemluvil. Nacházel se právě v přísně tajném raném stadiu a na veřejnost se ještě neměla dostat žádná podrobnost. Weatherby nechtěl, aby se o něm někteří kolegové dověděli už teď. "Řeknu ti to při večeři. Dej mi ještě deset minut." Když položil sluchátko, pokrčil Ben rameny. Angie byla určitě výjimkou, jí mohl tajemství klidně světit. Chtěl fotografie zasunout zpět do obálky, ale znovu se zarazil a prohlédl šije, aby mohl ještě jednou obdivovat jasnou řeč rukopisu. Ležel před ním v ostrém černobílém provedení. Hlas muže, který byl takřka dvě tisíciletí mrtev. Muže, jehož nůž naostřil konec pera, jehož ruce uhladily před ním ležící papyrus, jehož sliny rozmělnily barvivo, aby z něj vyrobily inkoust. Zde byla jeho slova, myšlenky, které chtěl ještě před svou smrtí sepsat. Nějaký čas stál Ben jako omámený před svým psacím stolem a zíral na lesklé snímky starého svitku. John Weatherby měl pravdu. Jestliže našel ještě další části rukopisu Davida ben Jony, byla to senzace. "Proč?" zeptala se Angie, zatímco mu nalévala víno. Ben hned neodpověděl. Duchem nepřítomný hleděl do planoucího ohně v krbu. V jasném horkém vzduchu viděl znovu před sebou rukopis Davida ben Jony a vzpomněl si na to, jak jej v podvečer šokovalo, když zjistil, že svitek popsal prostý člověk hovorovým jazykem. Ben očekával překlad náboženského textu, možná Danielovy knihy nebo Knihy Rút, a místo toho se setkal s největším překvapením svého života.

12

"Bene?" řekla Angie klidně. Už jednou ho viděla v podobném stavu, před rokem v Izraeli, když jako turisté stáli před působivými originály slavných svitků z Mrtvého moře. Když se Ben zabýval svou jedinou velkou láskou - útržky papyru a vybledlým inkoustem -, zcela se stáhl do sebe a ztratil kontakt se skutečností.

"Bene?" "Hm," vytrhl se ze zamyšlení. "Ach, odpusť, myslím, že jsem byl myšlenkami někde jinde." "Vyprávěl jsi mi zrovna o kopiích svitku, které jsi dnes večer dostal z Izraele. Říkals, že ti je poslal doktor Weatherby a že vše svědčí o tom, že se jedná o senzační objev. Proč? Pocházejí snad z Mrtvého moře?" Ben se zasmál a upil ze své sklenky. Znalosti Angie o rukopisech byly zcela amatérské. Zнала maximálně kumránské svitky. Ale vysoká, stíhlounká a nápadně krásná Angie byla koneckonců manekýna, a nebyl důvod, aby měla stejné hluboké znalosti jako on.

"Ne, nepocházejí z Mrtvého moře." Seděli při skleničce ušlechtilého vína na podlaze před krbem. Zbytky večere stály ještě na stole. Než Ben odpověděl, posunul se trochu stranou, aby mohl lépe pozorovat její krásnou tvář.

"Byly nalezeny pod troskami staré osady na místě jménem Kirbet Migdal. Říká ti to něco?"

Zakroutila hlavou. Ve svitu ohně vypadaly její lesknoucí se vlasy jako z bronzu.

"Asi před půl rokem mi John Weatherby sdělil, že konečně dostal povolení od izraelské vlády, aby prováděl vykopávky v Galileji. Jistě jsem ti vyprávěl o tom, že ho zajímají především první tři století našeho letopočtu. Zabývá se kromě jiného starým Římem a jeho pádem, zničením Jeruzaléma a nástupem křesťanství. Z informací, které získal, vyvodil John závěry a soustředil své pátrání na jednu určitou oblast, kde chtěl provádět vykopávky, a předložil svou žádost Izraelcům. Před pěti měsíci sestavil tým archeologů z Kalifornie, rozložil tábor poblíž osady Kirbet Migdal a začal s prací."

Ben vypil doušek vína a pohodlně si sedl. "Nechtěl bych mluvit o jeho objevech podrobně. Stačí jen říct, že se to vyplá-

13

Li, tilo. Ale to, co původně hledal - synagogu z druhého století -, nenašel. Zmýlil se. Ale čistě náhodou narazil na něco úplně jiného, na něco, co má tak nedožrýmý význam, že mi před dvěma měsíci z Jeruzaléma zatelefonoval. Vyličil mi, že našel skryš se svitky, která byla tak hermeticky uzavřena a tak hluboko pod zemí, že se rukopisy zachovaly v

dokonalém stavu. Obvykle nemíváme tolik štěstí."

"Ale co potom ty svitky, které jsme viděli, když jsme byli v Izraeli..."

"Mrtvé moře je neuvěřitelně suchá oblast. Proto nebyly svitky zničeny vlhkostí. Stejným způsobem zůstával zachován papyrus v egyptských hrobech. Ale v Galileji, kde je vlhkost vzduchu vysoká, je šance, že by tak pomíjivé materiály jako dřevo a papír vydržely, prakticky nulová. Přirozeně z hlediska archeologů."

"A doktor Weatherby přesto nějaké našel?"

"Ano," odpověděl Ben, "vypadá to tak."

Teď se zahleděla do plamenů i Angie. Její představitivost začala pracovat. "Jak mohou být ty svitky staré?"

"Stoprocentně to ještě nevíme. O tom mám definitivně rozhodnout já a dva další překladatelé z Detroitu a Londýna.

Weatherby odhadl chemickou analýzou přibližné stáří jílových nádob s odchylkou jednoho až dvou století. Papyrus a inkoust byly také analyzovány, ale zde nebyly výsledky tak přesvědčivé. Společně se dvěma dalšími překladateli mám provést přesnější odhad. Ti další dva dostali také jen část rukopisu a postupují stejným způsobem jako já. Obvykle překladatelé pracují v týmu, ale Weatherby si přál, abychom se do toho pustili každý zvlášť a navzájem si nepomáhali. Myslí si totiž, že tak bude překlad přesnější. Podle mého názoru si ale vybral nás tři, protože umíme držet jazyk za zuby."

"Proč? Nějaké tajemství?"

"Víš, to souvisí s naší profesí. Občas je prostě lepší, když si necháš fantastický objev pro sebe do té doby, než je všechno připravené a dokončené, a teprve pak s ním jdeš na veřejnost. Autenticita tak závažného nálezu by mohla být zpochybňována a ty musíš být připravena výsledky svého pátrání obhájit. V naší branži se totiž vždycky vyskytne nějaký žárlivec." Ben nechtěl zacházet dál. Angie by to stejně nepochopila. Stejně

14

I

jako nikdo nezasvěcený, ani nebylo snadné to vysvětlit. Člověk mohl mít bezvadnou vědeckou pověst a používat poctivé metody, vždycky se našel někdo, kdo všechno napadal. Dokonce i kvůli kumránským rukopisům vypukly svého času po celém světě mezi vědci rozpory. Něco podobného bylo možné i u přírodovědných objevů.

"Ještě stále jsi mi neprozradil, co je na těch svitcích tak zvláštního."

"Jednak jsou to první zápisky svého druhu, které kdy byly nalezeny. Všechny antické rukopisy, které jsou dnes po celém světě uchovávány v muzeích a na univerzitách, mají výhradně náboženský nebo jinak ,oficiální" obsah, třeba jsou to správní záznamy nebo zákony. Všechny sepsali kněží, mniši nebo jiní písaři. Průměrný člověk, který v těchto dobách žil, si nikdy nedělal zápisky jako ty nebo já. Proto nebylo nikdy nalezeno něco, co by se dalo s Weatherbyho svitky porovnat. Chápeš, osobní zápisky prostého občana."

"Jaké zápisky?"

"Vypadá to jako jakýsi dopis nebo deník. Říká, že se musí vyzpovídat."

"Takže ty svitky budou slavné kvůli tomu, že jsou jediné svého druhu."

"Ano, a taky kvůli té kletbě." Ben přimhouřil oči a vychytrale se usmál.

"Kletbě?"

"Je to přece tak romantické, najít úkryt se starými svitky, které chrání kletba. Weatherby mi o tom vyprávěl do telefonu. Zdá se, že Žid jménem David ben Jona, který svitky nejspíš už jako stařec sepsal, byl pevně rozhodnut zajistit bezpečnost svého drahocenného rukopisu, a proto sáhl k pradávné kletbě. Po Mojžíšově kletbě."

"Mojžíšova kletba!"

"Pochází z páté Knihy Mojžíšovy, kapitoly dvacet osm. Je tam uvedena celá řada strašných kleteb. Třeba že budeš navštívena strašným požárem a na věky tě postihne svrab a neštovice. Myslím, že David ben Jona chtěl tyto svitky skutečně ochránit. Musel nejspíš věřit, že to stačí k tomu, aby nahnal každému strach a hrůzu a aby se všichni rukopisu vyhnuli."

15

"Zdá se, že to Weatherbyho nezastrašilo."

Ben se zasmál. "Pochybují, že si kletba uchovala i po dvou tisících letech svoji sílu. Ale jestli teď Weatherbyho náhle postihne svrab a neštovice..."

"Přestaň!" Angie si přejela po ruce. "Brrr. Dostávám z toho husí kůži."

Oba opět hleděli do ohně a Angie, jež si vzpomněla na vybledlý pergamen, který viděla v muzeu, se zeptala: "Proč byly kumránské rukopisy tak fantastickým objevem?"

"Protože jsou důkazem o pravosti Bible. A to není maličkost."

"Nejsou tedy důležitější než svitky Weatherbyho?"

Ben zakroutil hlavou. "Z hlediska historiků ne. Existuje celá řada biblických textů, které dokladují vývoj Bible v průběhu staletí. Ale scházejí nám dostatečné znalosti o každodenním životě té doby. Náboženské svitky, jako jsou třeba ty z Mrtvého moře, obsahují například proroctví a vyznání víry, ale neříkají nám nic o době, ve které byly napsány, nebo o lidech, kteří je vytvořili. Na rozdíl od Weatherbyho svitků... Ach Bože!" vydechl. "Osobní deník ze druhého nebo třetího století. Představ si, jaké mezery v našich znalostech bychom mohli zaplnit!"

"A co když bude starší? Třeba z prvního století?"

Ben pokrčil rameny. "To je možné, ale ještě je příliš brzy na to, abych mohl jejich stáří určit. Weatherby tipuje konec druhého století. Radioizotopová metoda to už blíž neupřesní. Definitivní výsledek závisí na analýze rukopisu. Teprve ta nám pomůže přesněji určit, kdy David ben Jona žil. Přitom moje práce není žádná exaktní věda. Kdybych měl dělat závěry z toho, co jsem dosud četl, mohl starý David ben Jona žít v libovolné době kterékoli epochy od třetího století." Na Angiině obličej se objevil zasněný výraz. Právě ji něco napadlo. "Ale první století by bylo fantastické, ne?"

"Ovšem. Podle dnešních poznatků neexistují mimo kumránských rukopisů, dopisů Bára Kochby a masadských svitků žádné další aramejské svitky z časů Kristových."

"Myslíš, že se v nich o něm zmiňuje?"

"O kom?"

"O Kristovi."

"No, to si nemyslím..." Ben se zahleděl stranou. Pro něj byl

16

obrat "z časů Kristových" pouhý nástroj na určení historické doby. Bylo to snazší než říkat "od roku čtyři před naším letopočtem až asi do roku sedmdesát našeho letopočtu" nebo "po augustiniánech a preflaviánech". Byla to jen zkratka pro označení určité epochy dějin. Ben měl vlastní teorii o muži, kterého lidé nazývali Kristus. A ta se od běžné normy lišila.

"Takže ty můžeš pomoci svitků stanovit, kdy byly napsány?"

"Alespoň doufám. Styly písma se v průběhu staletí měnily. Rukopis sám, používaná abeceda a jazyk, to jsou tři měřítka, která používám. Porovnám Weatherbyho svitky s ostatními, které máme dnes k dispozici, třeba s masadskými, a uvidíme, nakolik se styl písma shoduje. Podle chemické analýzy papýru se předpokládá vznik zhruba v roce 40 C. E., možná odchylka je dvě stě let. To znamená, že papýrus byl vyroben mezi 160 B.C. E. a 240 C. E."

"Co znamená C. E.?"

"Je to zkratka pro Common Era a znamená to totéž jako A. D. - Anno Domini nebo Léta Páně, nemá však žádný náboženský nádech. Používají ji archeologové a teologové. Ale konec konců je úplně jedno, jaký údaj pro označení časového úseku použiješ. Radioizotopová metoda funguje perfektně u prehistorických ještěrů, kde na opravdu přesném určení doby nezáleží. Jestliže však chceš vymezit relativně krátký interval zhruba dvou set let, pak je prakticky k ničemu. Umožní pouze hrubý odhad, ze kterého se vychází. Pak se pokoušíme určit dobu původu na základě hloubky půdní vrstvy, v níž byly vykopávky prováděny. Starší vrstvy leží nejnižší, výše položené vrstvy pocházejí z pozdějších dob. Je to stejné jako u geologických vrstev. Přesto je pak třeba vrátit se zpět k rukopisům, abychom určili původ definitivně. To, co David ben Jona zatím napsal, se velice podobá svitkům z Mrtvého moře a dá se datovat do doby mezi sto let před Kristem a dvě stě let po Kristu."

"Zmiňuje se ten David ve svém rukopise o něčem, co by ti poskytlo určitý záchytný bod, uvádí nějaké jméno, událost nebo něco jiného?"

Ben, který chtěl právě pozvednout svou sklenku ke rtům, zastavil na polovině cesty svůj pohyb ruky a pohlédl na Angie. Samotného jej to nenapadlo. Proč by to nemělo být možné?

Koneckonců už první zlomek dokazoval, že se migdalské svitky odlišují od všech ostatních. Bylo to možné. Všechno bylo možné.

"Nevím, Angie," odpověděl pomalu. "Že by nám řekl datum... v to nelze doufat."

Pokřčila rameny. "Podle toho, co jsi říkal, se nedalo doufat ani v podobné svitky. A přesto jsou tady."

Ben se na ni překvapeně podíval. Její schopnost přijímat nejneuvěřitelnější události zcela samozřejmě ho vždy znovu udivovala. A přesto, napadlo jej najednou, zatímco studoval její stále stejný výraz v obličeji, nešlo ani tak o klid, se kterým jistě události přijímala, jako spíš o klid, s nímž je přecházela. Měla schopnost přijímat všechno se stejnou střízlivou věcností, ať se jednalo o denní dobu, nebo o zprávu o katastrofě. Angie nebyla ženou prudkých vášní. Zdálo se, že je opravdu spokojená s tím, že je tak vyrovnanou osobností. Ani v krizových situacích neztrácela nadhled. Mezi jejími přáteli se vyprávělo o Angiině reakci na zprávu o zavraždění J. F. Kennedyho. Ani ne hodinu poté, co se to stalo a celý svět byl naplněn zděšením, její jediný komentář byl: "Co naděláš, život je svině." "Ano, rukopis, jako je tenhle, je víc, než se kdo odvážil doufat. Vlastně je snem každého archeologa. Ale..." Ben vzdychl. Existovala taková spousta „když“ a „ale“ Doktor Weatherby se ve svém dopise zmiňoval pouze o "svitcích..." Neuvedl jejich přesný počet. Kolik jich našel? Kolik jich asi starý David ben Jona mohl popsat, nežli se odebral "z tohoto života do jiného"? A čeho se musel zbavit a bezpodmínečně to svěřit papíru?

Zatímco seděl s Angie u krbu a popíjel víno, začal Ben uvažovat o všech otázkách, které mu zatím nepřišly na mysl.

Ano, co vlastně mohlo starého Žida přimět k tomu, aby vyličil svůj život na papíře? Co se stalo tak významného, že udělal to, do čeho se pustilo jen málo jeho současníků: do líčení vlastních myšlenek? A co způsobilo, že ty svitky uschoval stejně pečlivě, jako to udělali mniši z Mrtvého moře - měly snad být zápisky učebnicí pro jeho syna?

A pak ta zvláštní kletba! Svitky musely obsahovat něco důležitého, když zašel starý David tak daleko, aby je ochránil. Ben přerušil své spekulace a soustředil myšlenky opět na

18

samotný nález. Ze zkušenosti věděl, že nebude dlouho trvat, než zpráva o něm prosákne na veřejnost. A až se to stane, pak svět zatají dech. Silení médií bude nekonečné. Jeho jméno, jméno doktora Benjamin Messera, bude neoddtělně spojené s objevem. Náhle se na něj uprou oči veřejnosti, jak po tom vždycky toužil. Bude vydávat knihy, bude zván k rozhovorům do televize a uspořádá série přednášek po celé zemi. Čeká ho úcta, sláva, uznání a...

Z praskajícího ohně vyšlehly plameny do výše a na chvíli ozářily místnost jasným světlem. Někde docela blízko slyšel jemné oddechování. Ben cítil, jak má rozpálený obličej, ať už ohněm v krbu, nebo vnitřním vzrušením. Přemáhala ho únava, ale pořád musel myslet na dopisy, které mu John Weatherby napsal.

První dostal před deseti týdny. V něm ho Weatherby krátce informoval o "pozoruhodném objevu".

Ben si vzpomněl, jak si myslel, že Weatherby nejspíš objevil synagogu z druhého století. Pak následoval telefonát z Jeruzaléma, během kterého Weatherbyho hlas zněl, jako kdyby mu někdo nasadil na hlavu kbelík. Mluvil o úkrytu se svitky, na který narazil, a oznámil, že by chtěl Benovi svěřit jejich překlad a určení doby původu.

Příští zpráva přišla formou dlouhého dopisu o čtyři týdny později. Chronologicky sestavená "zpráva o vykopávkách"

od prvopočátku až do okamžiku nálezu svitků, podrobný popis místa vykopávek, zvláště pak šesté úrovně: seznam věcí, které byly kromě jílových nádob nalezeny - předměty z domácnosti, mince, jílové střepy, a pak ještě popis jílových nádob a samotných svitků.

Pak mu doručili třístránkovou zprávu o nálezů Institutu pro jaderný výzkum při chicagské univerzitě s výsledky radioizotopových testů a údajem o stáří nalezených mincí - rok sedmdesát po narození Krista. Vědci byli schopni určit pouze rozmezí tří staletí, blíže stáří objevu nedokázali vymezit.

Proto byly snímky svitků zaslány Benu Messerovi. Aby co nejpřesněji určit, ve kterém roce byly napsány, a co obsahují.

"Bene?"

"Hm?" Pomalu otevřel oči.

"Ty jsi usnul?" Angiin hlas zněl jemně a mazlivě.

19

"Jen přemýšlím..."

"O čem?"

"Oh..." Ben si povzdechl. Náhle se cítil skvěle. "Zrovna mě něco napadlo. Něco, na co jsem zatím nepomyslel."

"A co?"

"Že se Davidův otec jmenoval stejně jako můj."

"Jak to víš?"

"To přece poznáš podle jeho jména. David ben Jona. Ben⁴ v aramejštině znamená 'syn'. Takže se jeho otec jmenoval Jona. Náhodou stejně jako můj otec..."

Ben na sobě pociťoval účinky vína. Nevěděl proč, ale svitky, které sotva začal číst, mu připadaly mimořádně důležité.

"Myslíš, že jich našli víc?"

"Doufám. Modlím se, aby to tak bylo."

"To jsem nevěděla, že se umíš modlit, Bene."

"Nech toho. Nemá to smysl." Často začínala s tím, že on je jedním z nejbožnějších ateistů, které zná. On, Benjamin Mes-ser, syn rabína.

Ve světle plamenů se k sobě přitulili. Angie byla sice možná citově trochu zdrženlivější, ale svá sexuální přání dokázala vyjádřit dokonale.

"Zapomeň na minulost," vydechl jí do ucha Ben, "vrať se zpátky do současnosti. Vrať se zpět ke mně."

Nenamáhali se chodit do ložnice. Huňatý malý kobereček před krbem byl dost pohodlný. A Ben na chvíli kvůli Angie zapomněl na taje dva tisíce let starého písma.

Později, když se u doutnajícího krbu oblékli, si Ben uvědomil, jak rychle zase vystřízlivěl. Na jeho překlad čekal alexandrijský kodex, který byl nejspíše neprávem připisován apoštolu Markovi. A pak tu ještě samozřejmě byla poslední část Weatherbyho svitku, který musel vylustit. A zítra učil.

"Zůstaň dnes v noci u mě," naléhala Angie jemně.

"Mrzí mě to, miláčku, ale paleografa nesmí od práce zdržet ani déšť, ani kroupy, ani ložnice lstivé ženy. To je Hérodot."

"To je kec."

"Vážně? A ten Marcus Tullius Kec byl Řek, nebo Říman?"

Angie chňapla svůj svetrík a mrkla ho po Benovi.

"Benjamine Messere, ať už tě nevidím! Vypadni!"

20

Se smíchem ji políbil. Kaštanově hnědé vlasy jí spadaly do obličeje a vypadala jako malé děvčátko. Oči se jí však svůdně blýskaly. Byl s ní rád. Sice nevěděla nic o historii, ale byla s ní vždycky zábava. A proto ji miloval.

"Čau, baby, tak to říkají v televizi, ne?" Když odcházel, bral schody po dvou. Když projížděl Wilshire Boulevardem, jeho rozjařená nálada se v mrazivém vzduchu rychle vytrácela. Z rádia zpíval Cat Stevens nebo Neil Young, nevěděl přesně, kdo. Ben patřil k lidem, kteří dokážou klidně říct, že jejich oblíbenou zpěvačkou je Olivia Elton John, a nikoho tím nepřekvapí.

Ve skutečnosti však hudbu nevnímal, protože ho znovu začal trápit problém rukopisů. Kdy byly vlastně napsány? Druhé nebo třetí století by nebylo zdaleka tak vzrušující jako první. A konec prvního století by neměl ani náhodou tak senzační účinek jako jeho začátek.

Ponořen do myšlenek zaparkoval Ben své auto v podzemní garáži a vyběhl schody ke svému bytu.

"Co když...?" Co kdyby byly skutečně napsány na počátku prvního století? Mohly by možná dokonce obsahovat nějakou zmínku, nějaký záchytný bod či náznak očitě výpovědi, již by se existence muže, kterého všeobecně nazývali Ježíšem Kristem, buď prokázala, nebo byla vyvrácena!

Davide ben Jono, přemýšlel Ben, když chrstil klíči od bytu, ve které době jsi žil a co důležitého jsi mi chtěl říct?

Doma si Ben udělal nejprve šálek silné černé kávy, otevřel konzervu kočičího žrádla pro Poppeu a pak znovu usedl k psacímu stolu. Záře lampy tvořila malý světelný bod, který se odrážel proti temnému pozadí. Zbytek bytu působil jako nekonečná černá jeskyně. Jen tu a tam pronikla do osvětleného prostoru zvědavá Poppea, která přecházela po psacím stole. Když na něm nenašla nic zajímavého, podnikala noční výpravy do jiných místností. I dnes večer vyskočila tiše vzhůru a zatímco Ben před sebou rozkládal fotografie, vykračovala si mezi knihami, popelníky a prázdnými skleničkami a letmo očíhávala jeden ze snímků. Pak zase seskočila dolů na podlahu.

Ben mezitím vystřízlivěl docela a zahloubal se do třetí části svitku. Náhle si vzpomněl na scénu, která se udala před šesti měsíci. Seděl s doktorem Weatherbym v jeho domku na břehu Pacifiku a diskutovali o plánovaném projektu.

21

Šedovlasý robustní Weatherby, který vždy mluvil velmi živě, často líčil Benovi svoji teorii o tom, že někde poblíž Khir-bet Migdal v Izraeli je pod zemí skryta synagoga ze druhého století. Před šesti měsíci večer mu doktor Weatherby ve svém obývacím pokoji řekl: "Jak víš, uvádí oficiální seznam izraelského ministerstva starožitností najeden tisíc sedm set padesát historických míst v zemi před rokem 1967. V roce 1970 probíhalo na izraelských osmi tisících čtverečních milích minimálně pětadvacet velkoplošně založených vykopávek. A já mám v úmyslu si kousek toho koláče odříznout. Brzo bych měl dostat povolení k vykopávkám. A pak se vypravím do Migdalů s kyblíčkem a lopatičkou jako děčko, co utíká na pláž."

Ben se dlouho díval na třetí fotografii, na neforemné písmo, které se tolik podobalo náboženským textům, a přece bylo naprosto jiné, a v duchu si říkal: Davide ben Jono, zakopal jsi svou drahocennou závěť do země v Khirbet Migdal, přišel tam John Weatherby a vykopal ji.

Ale tys to místo tenkrát neznal jako Migdal. Ve tvé době se město jmenovalo Magdala. Proslulo rybami, závodištěm a ženou jménem Marie. Marie Magdalena.

22

Kapitola druhá

Třetí část nebylo tak snadné rozluštit jako ty první dvě, protože místy byly okraje svitku potrhány a celé věty byly přerušeny uprostřed slova. Na několika místech se inkoust roz-pil do vláken papýru a rozmazal písmo. Dalším důvodem bylo, že se tato část sestávala z větší části z nekonečně dlouhé modlitby a požehnání. David ben Jona přecházel z ara-mejštiny do hebrejštiny a dle tehdy obvyklé praxe vynechával vokály. Ben pracoval celou noc, uvažoval nad nepatrnými významovými rozdíly a pokoušel se citem doplnit nesrozumitelná místa.

Byl trochu zklamaný. Zvykl si už sice na překlady modliteb a náboženských pojednání - koneckonců to byla jeho profese -, ale v tomto případě doufal, že se obsah svitků nalezených v Migdalů bude lišit od ostatních, které byly objeveny dříve.

Před svítáním už Ben pomalu věřil, že starý Žid svému synovi nakonec nezanechal nic jiného než obvyklý hebrejský odkaz - svatá slova.

Ben byl rozčarován i proto, že se mu dobu vzniku Davidova rukopisu přesněji určit nepodařilo. Některé znaky byly zjevné: chybějící ligatury mezi písmeny (vývoj, který se dal pozorovat od poloviny prvního století), známý kolmý aramej-ský rukopis, hebrejské písmeno alef, které bylo charakteristické tím, že se podobalo obrácenému písmenu N. Všechny tyto prvky se tu vyskytovaly, ale to nestačilo k tomu, aby bylo možné stanovit konkrétní časový údaj. Ještě tu byla další část k překladu; zbývalo ještě několik řádků, ale Ben byl příliš unavený, než aby se do nich pustil. Studenti na jeho přednášce v deset hodin od něj určitě očeká-

23

vají, že s nimi projde jejich práce, a vyučování ve dvě hodiny určitě přinese zasvěcenou diskusi k tématu. Na obojí se musel připravit.

Proto se směsici nechuti a ulehčení zasunul fotografie zpět do obálky a rozhodl se, že počká až na víkend. Do té doby musí dokončit alexandrijský kodex.

Benjamin Messer byl profesorem orientalistiky na kalifornské univerzitě v Los Angeles a vyučoval tři předměty: starou a novou hebrejštinu, význam hebrejských rukopisů a staré orientální jazyky. Když se právě nezabýval překlady starých papýrů nebo antického nápisu, uváděl každého, kdo projevil zájem, do základů svého oboru.

Ranní vyučování docela dobře zvládl, ale při odpoledním semináři už pociťoval následky bezesné noci. Vedl kurs staré a nové hebrejštiny, do něhož se zapsalo šestnáct pokročilých studentů, kteří seděli v půlkruhu kolem něj a nezbyvalo jim nic jiného než konstatovat, že jejich profesor je dnes poněkud nesoustředěný.

"Doktore Messere, nejste toho názoru, že vývoj ústního podání působil na vývoj jazyka silněji nežli podání písemné?" Jeden z účastníků kursu se na Bena tázavě díval zpod silných brýlí. Studoval jazyky jako svůj hlavní obor a byl nadšeným příznivcem esperanta.

Ben na něj pohlédl, jako by jej viděl poprvé. Dnešní diskuse se zabývala dynamikou vývoje hebrejštiny. Přitom se probíraly vnější faktory, přispívající po staletí ke změně jazyka. Ben dnes nevěnoval tématu patřičnou pozornost. Několikrát se přistihl při tom, že vypnul a přemýšlel o svitcích z Migdalů.

"Proč by to tak mělo být, Glenne? Myslíte, že ústní podání bylo pro Židy důležitější než písemné?"

"Myslím, že ano. Zvláště u diaspor. Právě ústní podání je udržovalo při životě, když byly jejich rukopisy nedosažitelné."

"S tím nemohu souhlasit," hlásila se ke slovu další studentka. Jmenovala se Judy Goldenová a studovala srovnávací náboženství. "Stále ještě žijeme v diaspoře a především psané slovo nás přes velkou vzdálenost drží pohromadě."

"Vlastně máte pravdu oba. Nelze posuzovat ústní ani písemné podání zvlášť." Vrhł pohled na hodiny. Připadalo mu, že se vyučování neuvěřitelně vleče.

24

"Dobře, dnes odpoledne se budeme zabývat pouze změnami, ke kterým došlo v průběhu staletí v psané a mluvené hebrejštině, a vnějšími faktory, jež tyto změny způsobily. Chtěl by se k tomu někdo vyjádřit? Jak je to s vlivem diaspor na psanou hebrejštinu? Judy?"

Obdařila jej krátkým úsměvem. "Před vznikem talmudu se Židé museli spoléhat na hebrejské rukopisy a svoji paměť. Ale v době helénismu, když Židé hebrejštinu, svoji 'svatou řeč' stále více zapomínali, nemohla už řada z nich číst tóru. V té době vznikla v řečtině Septuaginta - překlad Bible, pěti knih Mojžišových, takže všichni Židé, kteří byli rozptýleni po Římské říši, mohli číst své svaté knihy. Ale já nevěřím, že Septuaginta tenkrát mohla mít na hebrejštinu nějaký vliv, spíš ji zcela a dokonale odstranila."

Benjamin Messer si chvíli mmul čelo. Judy přednesla vynikající argument, který nečekal. Zatímco mluvila, pokoušel se

vzpomenout, co o ní ví. Judy Goldenová přestoupila na místní univerzitu z univerzity v Berkley, bylo jí šestadvacet a studovala jako hlavní obor srovnávací náboženství. Byla to klidná dívka s výmluvnými hnědými očima a dlouhými černými vlasy. Na řetízku kolem krku nosila symbol sionismu - Davidovu hvězdu.

"Máte naprostou pravdu," řekl Ben, když skončila. "Septuaginta měla ve skutečnosti dva protichůdné účinky. Zprostředkovala sice obsah svatých knih Židům, kteří neovládali hebrejštinu, ale na druhé straně slovo Boží znesvětila překladem do 'pohanské' řeči. Je to další dobrý příklad toho, jak nedělitelně je hebrejšтина spjata s hebrejským náboženstvím. Aby bylo možno studovat jedno, je třeba se zabývat i druhým."

Další kradmý pohled na hodinky. Dokáže si vzpomenout na to, že by se někdy vyučovací hodina tak táhla? "Přejdeme k dalšímu bodu," řekl, zatímco psal na tabuli nové slovo: Mas-sora. Pak následovalo datum: 4. století C. E.

"Asi prvním Massoret'anem byl Dosa ben Eleasar..."

A během celé přednášky se musel silou nutit k tomu, aby se dokázal soustředit na téma, o kterém se debatovalo. V důsledku nedostatku spánku mu hlavou neustále táhly myšlenky na rukopisy z Migdalů.

Oddechl si, když měl o hodinu později na několik dnů opět

25

přednášku za sebou. Diskusní téma na příští pátek bylo podle osnov "Vývoj mišna-hebrejštiny a příklady rozdílů mezi moderní hebrejštinou a mišna-hebrejštinou". Oznámil také, že se v průběhu několika následujících týdnů nebudou konat obvyklé konzultační hodiny, takže si studenti musejí dohodnout termíny zvlášť.

Chladný večerní vzduch proudící z nitra budovy jej osvěžil jen nepatrně. Táhl už na pátou hodinu a slunce skoro zapadalo. Touto dobou, mezi denními a večerními akcemi, býval rozsáhlý univerzitní areál zvaný kampus klidný a takřka liduprázdný. Proud myšlenek, které se mu honily hlavou, když sbíhal po schodech z budovy - poslat zprávu o jeho rukopisech Randallovi, zatelefonovat před šestou Angie, stavět se po cestě domů v čistírně - přerušil hlas, který volal: "Doktore Messere? Promiňte..."

Zastavil na posledním schodu a podíval se vzhůru. Judy Goldenová byla takřka o třicet centimetrů menší než on a její ploché sandály ten rozdíl ještě zdůrazňovaly. Byla to pěkná dívka. Dlouhé černé vlasy jí vlály ve večerním větru.

"Promiňte, vy spěcháte?"

"Ne, vůbec ne." Ve skutečnosti měl opravdu úspěch, ale byl také zvědavý, co po něm chce. Od začátku semestru se tato tichá dívka přihlásila o slovo jen zřídkakdy.

"Chtěla jsem vám jen říct, že se mi líbí, že používáte zkratku 'C. E.' - 'Common Era' místo 'A. D.' - 'Anno Domini'."

"Cože?"

"4. století C. E. Napsal jste to na tabuli."

"Ach, ano..."

"Byla jsem překvapená, když jsem to uviděla. Zvláště proto, že jste to napsal vy. Víte, myslím si... Chtěla jsem jen, abyste věděl, co si o tom myslím. Glenn Harris, víte, má lingvistiku jako hlavní obor, se mě po cestě ze semináře ptal, co to znamená..."

Ben si mnul čelo: "Co jste myslela tím, zvláště proto, že jste to napsal vy?"

Judy zrudla a couvla o několik kroků. "To byla ode mě hloupost. Mrzí mě, že mi to vyklouzlo..."

"To je v pořádku." Nasadil úsměv. "Ale co jste tím myslela?"

26

Zrudla ještě víc. "No, já jsem myslela, někdo mi říkal, že jste Němec. Říkali mi, že jste se narodil v Německu."

"Ach, tak... Ano, to je pravda... ale..." Ben pokračoval v chůzi a Judy se snažila s ním držet krok.

"Používání C. E. nesouvisí s teologií. Je to, jako bych řekl 'Miss'. Když vás nazvu Miss Goldenovou, nemusí to přece znamenat, že jsem příznivcem ženské emancipace."

"Ale s C. E. se člověk nesetkává tak často." Musela udělat dvojnásobný počet kroků, aby s ním udržela tempo.

"Ano, to je nejspíš pravda." Ben o tom skutečně nikdy neuvažoval. Mezi židovskými historiky a teology se "A. D."

- "léta Páně" k označení našeho letopočtu nepoužívalo, protože by to znamenalo souhlas s významem tohoto pojmu.

Místo toho bylo běžné objektivní označení "C. E." - "Common Era - společná éra", které vlastně znamenalo totéž.

"Jak s tím souvisí skutečnost, že jsem se narodil v Německu?"

"No, vymysleli to přece Židé."

Na okamžik se v jeho tváři objevilo lehké překvapení. Pak se krátce zasmál a odvětil: "Už vám rozumím. Copak nevíte, že jsem také Žid?"

Judy Goldenová zůstala stát jak přimrazená: "Vážně?"

Podíval se jí do tváře.

"A co má být? Počkejte, neříkejte nic. Myslela jste si, že nevypadám jako Žid, že?"

"Bojím se, že jsem opravdu šlápla vedle," odvětila Judy rozpačitě. "Přesně to jsem si říkala. A přitom předsudky sama nenávidím."

Pokračovali dál v chůzi směrem k parkovišti.

"Tím je vše jasné," řekla.

"Co je jasné?"

"To C. E."

"To vás musím, bohužel, zklamat. Pro mě tahle zkratka nemá žádný osobní význam. Používám ji jako objektivní označení, a ne jako symbol neuznávání víry, která se vyjádří slovy Anno Domini, v roce narození našeho Pána. Kromě toho se tato zkratka používá v tolika knihách, že tento pojem začala používat i celá řada mých kolegů. Židé na ni nemají monopol. Jen proto, že někdo použije C. E. místo A. D., nemusí být přece sionista."

27

Nechtěně sáhla po svém řetízku.

"Víte," pokračoval Ben, když se blížili k parkovišti, "vy mluvíte hebrejsky tak dobře, jako by to byla vaše mateřština. Navštívila jste někdy Izrael?"

"Ne, ale jednou bych se tam ráda podívala."

Zůstali stát u vchodu. Za nimi zacházelo slunce a horizont hořel rudě. Ben zdvořile čekal, jestli mladá žena řekne ještě něco, ačkoliv tajně doufal, že jejich rozhovor skončil. Nakonec prohlásil: "Někdo jako vy, se zájmem o náboženství, hebrejštinu a židovské dědictví by měl vlastně všechno prodat a odstěhovat se do Izraele."

"O to jsem se už několikrát pokusila, ale moje plány se vždycky zhatily. Je těžké sehnat peníze. Ale děkuji vám, doktore Messere, že jste si na mě udělal čas. Na shledanou."

"Na shledanou."

Když se Ben podíval na alexandrijský kodex na svém psacím stole, zmocnily se ho výčitky svědomí. Raději si nalil sklenku vína a s ještě nezapálenou dýmkou se nad něj sklonil. Doktor Joseph Randall mu před dvěma týdny zaslal fotokopie rukopisu se žádostí o přesný překlad. Našli ho v koptském klášteře v poušti u Alexandrie a byl uložen v Egyptském muzeu v Káhiře. Jednalo se o text v řečtině, který měl celou řadu paralel s vatikánským kodexem, jedním z pergamenových rukopisů Bible, jež vznikly v Egyptě. Randallův papyrus byl nazván "Dopis apoštola Marka" a obsahoval řadu nepřesností, a ačkoliv byl nevyvratitelně napsán před mnoha sty lety, nebyl s největší pravděpodobností pravý.

Ben odložil svou dýmku a dopil sklenku. Z reproduktorů jeho sterea zněla tiše Bachova Toccata a Fuga v d-moll. Často mu hudba pomáhala v soustředění.

Ve třetím a čtvrtém století se to jen hemžilo falzifikáty, které byly často považovány za dopisy a příběhy apoštolů. Rukopis, jenž před ním ležel, musel být celá staletí velice uctíván, nežli se ztratil, když mnichové opustili klášter, neboť evangelista Marek byl před devatenácti sty lety považován za zakladatele křesťanství v Egyptě. Alespoň Koptové tomu věřili.

"Jestli vůbec nějaký svatý Marek existoval," zamumlal Ben. Nedokázal se soustředit.

28

Ani víno mu nepomohlo a Bach mu začínal jít pomalu na nervy. Kromě toho se zapomněl na zpáteční cestě stavět v čistírně.

Kodex byl dlouhé dílo a nebyl napsán příliš pečlivě. Některá slova byla nejasná, a proto byly nejasné celé věty a nedávaly smysl. Vracel se k několika jiným textům, aby je porovnal, a cítil, že se musí do práce nutit. Když o něco později Poppea Sabina vyskočila na stůl, aby zkontrolovala, co na něm je, vzal ji Ben do náruče a začal ji hladit.

"Máš úplnou pravdu, ty moje malá chundelatá d'áblice. Když něco dělat, tak pořádně. A já se té práci nevěnuji."

Naslouchal tichému vrnění kočky na svých prsou. Pak vstal, aby si sedl pohodlněji do jedné ze dvou lenošek v obývacím pokoji. Benův byt ležel v severní části městské čtvrti Wilshire, jen o trochu níž než Hollywood, a byl také patřičně drahý, zato v něm měl dost místa a spoustu klidu a mohl nerušeně pracovat. Místnosti byly zařízeny velice komfortně. Obývací pokoj s kobercem, uměleckými předměty a pečlivě vybíranými kusy nábytku byl velmi pohodlný. V pracovně provedené v kůži a tmavém dřevě rozmístil mnoho polic na knihy. Kromě toho měl k dispozici ložnici a kuchyni se zvláštním vchodem a balkon. Ben se ve svém bytě cítil dobře a často jej využíval jako tiché útočiště. Přesto se dnes večer nedokázal uvolnit. "To je vina toho starého Žida," postěžoval si Poppee, která se otírala čumáčkem o jeho krk. "David ben Jona mě zajímá daleko víc než tenhle falzifikát."

Ben si opřel hlavu o opěrku lenošky a zíral na strop. Spíš věřil v existenci Davida ben Jony než ve svatého jménem Marek, který údajně sepsal evangelium. Benjamin Messer byl toho názoru, že asi v prvním století žil v Palestině římský Žid jménem Johannes Markus a nejspíše byl zapleten do činnosti zélotů. Ale kdo v Judeji v té době nebyl? Ale že by byl autorem raného a nejkratšího evangelia, to bylo krajně nepravděpodobné. Markovo evangelium před čtvrtým stoletím ani v nějaké úplné formě neexistovalo. Co, kromě víry v něj, mohlo dokázat, že je Markovo evangelium "pravější" než například Markův dopis, který teď ležel na Benově psacím stole?

Víra.

29

Ben sňal brýle, které se mu zdály být neobvykle těžké, a odložil je na odkládací stolek vedle sebe. Co to vůbec je, víra? A jak se dá měřit? Zdálo se, že víru mnoha milionů křesťanů vůbec neovlivňuje to, že Nový zákon prokazatelně existoval v písemné formě teprve až kolem roku 300 po Kristu. Na přesvědčení milionů nemělo vliv ani to, že příběhy o neposkvrněném početí, nesčetných zázracích a vzkříšení z mrtvých se v rukopisech uvádějí až celá století poté, co se údajně měly udát, a že se do dneška jejich původnost nedala nezvratně určit. To byla víra.

Na prchavý okamžik zavzpomínal Ben na svoji matku Rosu Messerovou, která našla milosrdnou smrt již před mnoha lety. A stejně rychle zase vzpomínku odsunul. Nedělal mu to dobře. Stejně tak Ben dávno vzdal pokusy pátrat v několika málo vzpomínkách na své dětství po svém otci rabínu Jonu Messe-rovi. Zemřel, když byl Ben ještě malý. Stalo se to v Majdanku, malém městě v Polsku, kam byli Židé deportováni.

Telefon zazvonil třikrát, než Ben vstal a zvedl sluchátko.

"Jak ti to jde?" zeptala se Angie. Vyjadřovala zájem o jeho nejnovější překlad, a jestli byl pravý, nebo jen předstíraný, to nebylo pro Bena důležité.

"Pomalu," odvětil. "No, vlastně se to vůbec nehýbá."

"Jedl jsi něco?"

"Ne, nemám hlad."

"Nechceš se zastavit?"

Ben zaváhal. Bože, jak by to bylo příjemné, trošku se u Angie uvolnit. Posedět u krbu a na chvíli zapomenout na staré

rukopisy. A pomilovat se s ní.

"Já bych strašně rád, Angie, ale dal jsem Randallovi slovo. Bože, a přitom je ten rukopis taková otrava."

"Posledně jsi tomu ještě říkal výzva."

Ben se zasmál. Jeho snoubenka měla zvláštní dar člověka rozveselit. "To je totéž. Ano, je to výzva." Pohled mu zabloudil zase zpět k psacímu stolu, nezastavil se však na fotokopii Randallova kodexu, ale na hnědé obálce, která obsahovala tři fotografie od Weatherbyho.

Právě ony mu ležely v hlavě. Ne alexandrijský kodex nebo jeho slib Joe Randallovi. Ale ony tři fragmenty rukopisu, které

30
byly před krátkou dobou vykopány v Khirbit Migdal, a jejichž posledních pár řádků ještě nepřeložil.

Když zavěšil, zůstal dlouho stát u telefonu a vůbec si nevšiml, že se mu Poppea Sabina tře o nohy. Střídavě mňoukala a vrněla a štíhlým tělem se mu ovíjela kolem lýtek, aby mu svým svůdným způsobem připomněla, že ona je tu taky. Ale Ben se na ni ani nepodíval. Myslel na migdalské rukopisy. Za celou dobu své profesní dráhy se s ničím podobným nesetkal. A kdyby mu Weatherby poslal další svitky a David ben Jona chtěl sdělit synovi něco zajímavého, pak by měl Ben Messer podíl na jednom z největších historických objevů, které se kdy odehrály.

Už to nedokázal vydržet. Napětí bylo příliš veliké a zvědavost jej přemohla. K čertu s jeho slibem Joe Randallovi a s alexandrijským kodexem. David ben Jona chtěl něco říct, a Ben se musel dovědět, co.

Toto požehnání ať spočine na tobě, můj synu, za to, že si při čtení mých slov vzpomeneš na to, že jsi Žid, syn zaslíbené země a součást Hospodinem vyvoleného národa. Neboť já jsem Žid, můj otec byl Židem, a proto i ty jsi Žid. Nikdy na to nezapomeň, můj synu.

Nyní nadešel čas, abych ti vyprávěl to, co by žádný otec neměl svému synovi říkat, a přece by ses měl dozvědět - jak ostudný a hrůzný můj čin byl, neboť tohle je moje poslední zповěď.

Ben se sklonil níž nad fotografií a seřídil znovu silnou lampu, která osvětlovala jeho stůl. Dostal se takřka na dolní konec papyru a luštění bylo stále obtížnější.

Jeruzalém je tedy zničen. Jsme rozptýleni po celé Judeji a Galileji, mnozí z nás byli zahnaní až do pouště. Já jsem se vrátil do Magdaly, do svého rodiště, které bude i místem mé smrti. Jestliže mě někdy budeš hledat, přijdeš sem. A já doufám, že tyto svitky najdeš.

Ben hleděl nevěřícně na rukopis. Tak ho překvapil, že seděl jako zasažený bleskem. Protřel si oči a sklonil se ještě níž nad svítkem a přečetl ještě jednou pečlivě: Jeruzalém je tedy zničen. Bylo to příliš neuvěřitelné, než aby to mohla být pravda! Tato čtyři slova Jeruzalém je tedy zničen mohla znamenat jen jediné: Že byla napsána v roce sedmdesát nebo krátce poté!

31

"Velký Bože!" zvolal. "Tomu nevěřím!" Vstal tak prudce, že převrátil židli za sebou. Před ním, na dosah ruky se blýskala ve světle lampy devatenáct staletí stará slova Davida ben Jo-ny, která na něj přes celé generace lidstva křičela své poselství.

"Velký Bože...", zašeptal znovu. Pak zvedl židli, posadil se a položil prsty na okraj fotografie.

Ben seděl dlouho mlčky nad rukopisem a pokoušel se zklidnit své rozbušené srdce. Ale marně. Bylo to více, než kdy doufal, více, než o čem kdy snil. David ben Jona svými vlastními slovy uvedl pro dnešní svět datum stejně bezpečně, jako by nadešel rok jasně rudým inkoustem.

Benovi se udělalo rozčilením až nevolno. Musí o tom Weatherbymu ihned říct. Ale napřed si musí být naprosto jistý, že rukopis přeložil správně. Pak Weatherbymu zatelegrafuje. Musí si ještě jednou projít ty první dvě fotografie a ujistit se, že se ani tam v překladu nedopustil chyby.

Rozradostněný Ben vzal do náruče Poppeu, přitiskl se k ní tváří a zamumlal: "Nechápu, jak můžeš být tak chladná a nezúčastněná. Nejspíš to bude tím, že je ti úplně jedno, že nám právě David ben Jona sdělil, že své poselství sepsal zhruba čtyřicet let po smrti Ježíše. Což může znamenat jen jediné," přejel očima přes text, "a sice to, že David žil v Jeruzalémě nejspíš ve stejné době jako Ježíš."

Když Ben domluvil a jeho poslední slova ještě doznívala prostorem, napadla jej jiná myšlenka. Rychle odložil Poppeu na podlahu a podíval se na fotografie. Z té nové myšlenky, která mu tak náhle a nečekaně probleskla hlavou, jej zamrazilo.

Jen s námahou dokázal odvrátit oči od papyru. Hleděl do svého tmavého pokoje. Ne, ta nová myšlenka se mu vůbec nelíbila.

Náhlá představa, že Davidova kletba... kletba Mojžíše... mohla mít něco společného s tím druhým Galilejcem. A že se David zpovídal z nějakého zločinu... Benjamin se zachvěl, jako by se místností prohnal chladný závan předtuchy.

32

Kapitola třetí

Angie odnesla nádoby po večeři a uklidila kuchyň, zatímco si Ben v jejím obývacím pokoji hrál na "škatule, hejbejte se". Nejprve se usadil v lenošce a potíkal prsty na opěrkách. Pak vstal a těžce dopadl na divan. O minutu později vyskočil a posadil se na konec gauče. Vzápětí se opět zvedl a usedl na druhý konec. Potom přecházel sem a tam po pokoji, chvíli poseděl u klavíru a když se Angie vrátila z kuchyně, našla ho sedět v lenošce, do které se posadil na začátku.

"Myslím, že bychom dnes večer radši do kina jít neměli," prohlásila.

"A proč ne?"

"No, obvykle se při filmu musí sedět celou dobu na jednom místě a..." Opsala rukou oblouk po místnosti.

Ben se zasmál a natáhl nohy. "Mrzí mě to. Myslím, že jsem nervózní."

Angie usedla na opěradlo lenošky a prsty prohrábla Benovu bujnou blondátou křtici. Byl druhý večer po senzačním

objevu časového údaje v rukopisu Davida ben Jony.

Jeho šlachovité tělo působilo takřka atleticky, takže by nikdo, kdo se na něj podíval, nikdy nepředpokládal, že se jeho život odehrává z větší části mezi univerzitou a pracovnou.

"Budu ráda, až se ti Weatherby zase ozve."

"Já taky. David ben Jona neměl právo nechat mě takhle ve štychu."

Angie se podívala Benovi hloubavě do tváře a všimla si, jak je napjatý. Myslela na to, jak byl rozrušený, když jí před dvěma dny zatelefonoval a nesouvisle plácal do sluchátka. Mlel o Jeruzalému, který byl zničen, a ona celou hrozivě dlouhou

33

chvilí věřila, že Arabové podnikli atomový útok. Ale pak řekl něco o "době Kristově" a Angie s ulehčením poznala, že Be-novo rozrušení způsobily svitky.

Probděla s ním celou noc, kdy on neustále znovu a znovu procházel třetí fotografií. "Jeruzalém byl zničen jen jedinkrát v celé historii lidstva. Stalo se to roku 70 našeho letopočtu a Židé byli rozprášeni do všech světových stran. Tato katastrofa se zjevně týkala i Davida, a ten uprchl do svého rodného města, aby se tam ukryl. Jsem přesvědčen, že je můj výklad správný. Jsem si jist, že jsem nic nepřehlédl."

Pak se ještě jednou natáhl pro fotografii a rychle ji přelétl očima. "Vidíš? Vidíš to tady? Tohle slovo je zcela jasné. Nedá se zaměnit. A tahle krátká věta..." Zamumlal něco v cizím tvrdě znějícím jazyce. "Není pochyby o tom, co obsahuje. A to také znamená, že Weatherby se při svém odhadu mýlil takřka o dvě století, Angie!"

Vyprávěl jí o té výjimečné události v dějinách, kterou znamenalo zničení Jeruzaléma. Při obsazení římskými bojovými jednotkami tenkrát zahynulo skoro veškeré obyvatelstvo města. Židé se už celá léta vzpírali římské nadvládě. Častokrát se stalo, že byli rebelové a buřiči ukřižováni. A když konečně vypuklo povstání, které historici označili jako první židovskou válku, stálo to Řím téměř pět krvavých let, než se mu je podařilo udolat.

"Víš, my si myslíme, že rukopisy z Mrtvého moře byly ukryty v jeskyni právě proto, že ještě stále hrozilo nebezpečí ze strany římských vojáků. Essejští mniši, kteří jílové nádoby se svitky schovávali, počítali s tím, že se jednoho dne vrátí a odnesou je. Rukopisy z Masady byly nalezeny v ruinách, které svědčí o zničení římskými legiemi. Římané pevnost po dobytí spálili. A dopisy Simona Bar Kochby, posledního vůdce židovského povstání, skryli židovští vlastenci po definitivní totální porážce roku 135 našeho letopočtu v jeskyních pouště Juda. A teď se dostáváme k Davidu ben Jonovi, který uprchl před římskými oddíly do Magdaly... Vidíš, jak všechno do sebe zapadá?"

Angie přikývla a potlačila zívnutí. Ben vyprávěl dál o tom, že zničení Jeruzaléma vymazalo na celá staletí stát Izrael z mapy světa. "Až do roku 1948. Tak dlouho jim trvalo, než získali zpět zemi, o níž marně bojovali předchozích 1900 let."

34

Nakonec Ben usnul tvrdým spánkem a nebyl k probuzení. Angie zatelefonovala ráno na univerzitu a zrušila Benovy hodiny. Odpoledne pak oba telegrafovali Weatherbymu do Galileje. V pátek ráno byl Ben daleko klidnější a podstatně vyrovnanější a dokázal se na události podívat z jiného úhlu. Jako obvykle odučil páteční hodiny a poskytl konzultace třem svým studentům.

O tom uvažoval teď, když zase seděl doma. Byla u něj Angie. Objímala ho paži kolem ramen a prsty mu pročešávala vlasy. Nejprve s ním chtěli mluvit dva studenti z jeho kursu "Význam hebrejských rukopisů", jako třetí za ním přišla Judy Goldenová. A o tomto setkání teď přemítal.

"Chtěla bych změnit téma své seminární práce, doktore Messere." Seděla proti němu na židli v jeho malinké kanceláři a držela v náruči celý stoh knih. Lesklé černé vlasy jí splývaly volně přes ramena a rámovaly její neobvykle bledý obličej. Když promluvila, pomyslel si Ben, jak velice se liší od Angie. A pak mu připadlo velice zvláštní, že ho něco podobného mohlo napadnout.

"Nebude to pro vás příliš náročné? Vždyť už jste shromáždila veškerý potřebný materiál a začala jej třídit."

"Ano, máte pravdu. Ale to téma mě přestalo zajímat. No, pohlédla na něj zpřímá, "tak úplně mě zajímat nepřestalo. Ale našla jsem něco, co mě baví daleko víc. Vím, jak nesnášíte, když někdo uprostřed semestru změní téma, ale myslím si, že bych na jiněmpoli mohla odvést lepší práci."

Ben sáhl po své dýmce. "Nebude vám vadit, když si zakouřím?"

Judy zakroutila hlavou. Vlastně jí to vadilo. Nesnášela, když jí někdo foukal kouř do obličeje. Ale koneckonců byla v jeho kanceláři a chtěla od něj laskavost.

Ben udělal jako obvykle ze zapálení dýmky dlouhý obřad a minutu či dvě mlčel. Když byl konečně hotov, prohlásil přes šedou clonu tabákového dýmu: "Vlastně bych vás měl od takového kroku odradit, ale zjevně vás něco jiného zaujalo více. Máte dobré výsledky, jste dobrá studentka. Takže si jen poznamenám vaše nové téma." Otevřel svou ošuntělou kartotéku, vytáhl z ní evidenční lístek, něco přeškrtl a připravil si pero. Tázavě zvedl oči.

35

"Nový námět by měl být: Hebrejšтина Eleasara ben Jehudy."

Ben si to zapsal, zastrčil kartu zpět a zatáhl z dýmky. "To mi nepřipadá jako snadné téma, i když se hodí k látce, kterou probíráme. Ale co vám nevyhovuje na prvním tématu: Jazyk Aškenazimů?"

"Bylo příliš úzce specializované a omezovalo mě. A nejspíš se nedalo ani vhodně aplikovat na vyučovací látku. Co dělal Ben Jehuda pro hebrejštinu, to můžeme slyšet v izraelském rozhlasu nebo si přečíst v tel-avivských novinách."

"Zdá se mi, že to bude velice náročné téma. Budete mít na jeho zpracování dost času?"

Judy se pousmála: "Víc než dost."

Ben bezmyšlenkovitě bafal ze své dýmky. "O čem chcete psát svou závěrečnou práci?"

"Už jsem se rozhodla. Vždycky jsem se zajímala o zvláštní náboženské skupiny, které se vymykaly vlivu významných historických a náboženských proudů."

"Jako třeba samaritáni?"

"Přesně tak. Ale říkala jsem si, že bych se zabývala Kopty, křesťanskou církví v Egyptě. Možná jejich kořeny."

"Skutečně? Představoval jsem si, že si vyberete něco, co by více souviselo s vaší vlastí."

"Proč? Za co mě vlastně, doktore Messere, považujete? Myslíte si, že jsem přísně věřící Židovka?"

Ben ji chvíli pozoroval, pak odvrátil hlavu a zasmál se. Bylo to zvláštní, ale právě to odpovídalo dojmům, který v něm Judy Goldenová vzbudila - dcera Izraele, nadšená sionistka.

"Nejsem ani ortodoxní Židovka," řekla pobaveně. "Mrzí mě, že jsem vás zklamala. O šábesu vařím."

"Vážně?" Vyvolal si v představách sobotní rituály a omezení. Dnes se tomu dokázal smát. Už dlouho si na ty dávné bez-útěšné šábese nevzpomněl. A stejně zvláštní bylo, že si uvědomil teprve ve chvíli, kdy seděl před Judy Goldenovou, že slova "jsem Žid", která vyřkl před dvěma dny, když si spolu povídali, pronesl poprvé po třidvaceti letech. Tenkrát ho nepřekvapila, ale teď v přítomnosti oné dívky byl zmaten.

"Koptové jsou zajímavá skupina," řekl. "Svoje náboženství odvozují už od svatého Marka a do dneška odolali mohutnému nátlaku islámu. Jejich muzeum v jižní části Káhiry je jedinečné."

36

I

"To si umím představit."

Jeho dýmka pomalu dohořovala. Proto ji vyklepal do levného skleněného popelníku na psacím stole. "Náhodou právě překládám kodex, který byl před krátkou dobou nalezen poblíž Alexandrie. Ukryli ho ve starém opuštěném klášteře, který byl obýván naposledy v šestnáctém nebo sedmáctém století.⁴

"Opravdu?"

"Rád vám ho někdy ukážu."

"Ach, to by byla nádhera."

"Pokusím se nezapomenout. Třeba příští týden." Úkradkem pohlédl na hodinky. Touto dobou už určitě rozeslali poštu. Chtěl domů. Už by mohlo něco dojít od Weatherbyho, možná další svitek... "Není to originál, víte, ale je to velice kvalitní fotokopie. Původní rukopis je uchováván v Káhiře. A teď, kdybyste mě mohla omluvit..."

Z otevřeného krbu se ozvalo hlasité zapraskání, vyletělo pár jisker a Ben se vrátil do současnosti. Angie vstala a česala si vlasy před zrcadlem. Sledoval, jak její bronzové vlasy odrážejí zář ohně. Dohodli se, že se v době volna mezi semestry vezmou. Ale to bude ještě za mnoho týdnů. Chtěla prodat vybavení svého bytu a přistěhovat se k němu. Jediným důvodem, proč spolu nežili už teď, byla jeho práce. Potřeboval k ní klid a samotu, možnost uchýlit se do ústraní.

"Možná něco přijde zítra," utěšovala ho, když uviděla jeho tvář za sebou v zrcadle.

"Doufejme." Odpoledne spěchal hned po rozhovoru s Judy Goldenovou domů, ale našel jen prázdnou schránku.

"Příští svitek by mohl být ještě zajímavější."

Ben cítil, jak vraští čelo. Do jaké míry se jeho život po svatbě změnil? Jak si i potom uchovat soukromí, na jaké byl zvyklý? Sice slíbila, že ho nebude při práci rušit a chodit do jeho pracovny, když bude překládat, ale přesto ho někdy najednou přepadaly pochyby. Dnes večer například trvala na tom, že půjdou do kina. Tvrdila, že mu udělá dobře, když se uvolní a zapomene na svoje svitky.

Ale Ben si nebyl jist, jestli o to stojí.

V pondělí ráno se konečně cítil zase normálně. O víkendu strávil spoustu času o samotě a přemýšlel. Díky tomu viděl

37

opět věci o něco jasněji. Koneckonců byl vědec, žádný romantický snilek. To, že byly první tři fragmenty v tak dobrém stavu a měly tak ohromující charakter, zdaleka neznamenal, že ostatní části, které se našly ve zříceninách Migdal, musejí být stejně zajímavé. Musel se smířit s případným zklamáním a ne-upínat se tolik na ně.

Celou sobotu a neděli pracoval na alexandrijském kodexu a poslal Randallovi obsáhlou zprávu.

Jeho klid a nezaújatost vědce však vzaly za své, když v pondělí odpoledne otevřel schránku a do rukou mu vypadla lehce poškozená obálka s izraelskými známkami.

Překvapeně zjistil, že se mu potí dlaně, když se takřka obřadně chystal k práci. "Jsem rozčilenější, než jsem si myslel," pomyslel si pobaveně. Pak se usmál. Věděl proč. "Před objevem Tutanchamónova hrobu nikdy nikdo neslyšel o Howardu Carterovi! Stejně jako ještě nikdo neslyšel o Benjaminu Mes-serovi!"

Prošel místností, pozhasínal všechna světla kromě lampy na pracovním stole, aby se mohl lépe soustředit na práci. Pak dal do přehrávače několik desek Bacha a Chopina a ztlumil je. Nalil si sklenku vína, ujistil se, že má tabák do dýmky na dosah ruky a usadil se u psacího stolu.

Otřel si dlaně o kalhoty. Ben byl všeobecně známý svým bezstarostným chováním a smyslem pro humor. Hodně a často se smál a pokoušel se brát věci na lehkou váhu. Když se však jednalo o staré rukopisy, rychle zvažněl. Vážil si neznámých mužů, nad jejichž slovy a větami proseděl celé dny. Cítil jejich ideály, jejich oddanost a zbožnost, se kterou sepisovali svatá slova, dokonce měl před nimi takřka posvátnou hrůzu. Většinou s jejich náboženskými názory a nacionalismem nesouhlasil. Jejich přesvědčení nebylo jeho vírou, ale přesto je obdivoval pro jejich vroucnost a vytrvalost. A pokaždé, když se mu dostal do rukou nový text, nejprve si na okamžik připomněl dávno zapomenutého člověka, který jej napsal.

Tentokrát byly v zalepené obálce čtyři fotografie, ke kterým byl sponkou připevněn na stroji psaný dopis Johna Weatherbyho s mnoha překlady. Ten si Ben přečetl nejprve.

Starý archeolog ho krátkými větami informoval o tom, že se

38

zpráva o nález rozšířila, a o vzrušení, které vyvolala. Psal o čtyřech jílových nádobách, které našel, o žalostném stavu dvou svitků a hektickém vypětí, s nímž se nyní pohybuje mezi Jeruzalémem a místem vykopávek. Weatherbyho dopis

končil slovy: "Mrzí nás, že je svitek číslo čtyři tak poškozený. Když jsme zjistili, že svitek číslo tři vypadá vinou trhliny v nádobě jako hrouda dehtu, byli jsme přesvědčeni, že Mojžíšova kletba působí!"

Ben se nad těmito řádky bolestně usmál. Existovala spousta lidí, zvláště pak novinářů, kteří se kletby starého Davida ben Jony horečně chytí a udělají z ní senzaci. Stačí si vzpomenout na to, co udělali z Tutanchamonovy kletby! Zakroutil hlavou. Mojžíšova kletba, no ovšem!

A co se stane, až Weatherby dostane můj telegram? Pak se každý doví, kdy David sepsal svoji zповěď, a až se tohle prosákne na veřejnost, bude po klidu.

Ben si představoval titulky: V GALILEJI NALEZENY RUKOPISY Z ČASŮ JEŽÍŠE KRISTA. To by stačilo na to, aby se rozpoutal rumraj po celém světě. Stačí říct "první století" a "Galilea" a vypukne masová hysterie. A když je ještě ve hře antická kletba...

Sejmul sponku a opatrně rozložil fotografie. Na každé bylo v horním pravém rohu číslo, které udávalo její pořadí. Byly poskládány tak, jak následovaly.

Vzal do ruky první a ostatní tři vrátil do obálky. Byl na ní potrháný papyrus, který byl vyfotografován na neutrálním pozadí. Ben ihned poznal rukopis Davida ben Jony. Útržek o rozměrech 16 krát 20 cm byl v relativně dobrém stavu. Byl psán aramejsky.

Muž by měl poznat svého otce, ale ty se o mně dovíš jen to, co ti řeknu. Věz tedy, můj synu, ze se tvůj otec David narodil jako syn Jona ben Ezekieľa a jeho dobré ženy Ruth z rodu Benjaminů ve městě Magdala. Stalo se tak ve dvacátém roce vlády imperátora Tiberia Claudia Nera, ve kterém byli konzuly Paulus Fabius Persicus a Lucius Vitellius. Byl prosinec, osmatřicátý rok Heroda Antipa, vládce Galiley a Perey.

"Dobrý Bože!" zamumlal Ben užasle. "Davide ben Jono, ty mě nikdy nepřestaneš ohromovat!"

Odložil tužku a masíroval si spánky. Rozbolela ho hlava.

39

Věděl, že to způsobilo narůstající napětí a rozrušení. S pochybnostmi zíral na první odstavec. Byl natolik významný, že se mu z toho dělalo nevoľno.

Skutečnost, že David zcela přesně uvedl časový údaj, představovala pro lidstvo největší dar, který mu mohl dát. Neřekl tím nic světoborného. Význam tohoto údaje spočíval v tom, že zcela přesně vymezil hranice jinak nejisté vědy. Mnoho jiných rukopisů v muzeích po celém světě, které byly dodatečně jen přibližně časově zařazeny, bylo možné porovnáním druhu písma a rukopisu Davidova svitku datovat přesněji. Vlastními slovy potvrdil starý Žid oficiální titul Heroda a dobu jeho vlády spojil s Tiberiem, bezprostředním následníkem císaře Augusta. Těmito několika řádky David ben Jona prozradil, že Magdala musela být větší, než se dosud předpokládalo. Vyplynulo z nich, že on sám byl člověk s rozhledem, vzdělaný, možná dokonce učenec, i když ne helénista.

Bylo to možné? Ben si nepřítomně čistil brýle cípem košile. Mohl se tak světaznalý člověk jako David vyhnout vlivu he-lénského prostředí a uchovat své židovství? Když si člověk vzpomene na Hillela a Gamaliela, tak ano. Nebo případně na Saula z Tauru. Ben se náhle zděsil. Když ještě jednou přeletěl řádky, které už přeložil, aby se ujistil o správnosti údajů, zarazil se u roku císaře Tibena. Ve dvacátém roce... Tiberius vládl takřka třidvacet let, od roku čtrnáct do roku třicet sedm našeho letopočtu. To by mohlo znamenat, že David ben Jona přišel na svět třináctého prosince roku třicet čtyři našeho letopočtu. Narodil se v roce třicet čtyři našeho letopočtu a rukopis napsal v roce sedmdesát našeho letopočtu. Když psal svitky, muselo mu být šestatřicet let.

Ben ucítil, jak jeho bolest hlavy sílí. , Je stejně starý jako já," zašeptal. "Stejně starý!"

Netušil, proč na něj ten fakt tak zapůsobil. Vstal a pomalu přecházel setmělým bytem. Nakonec usedl do lenošky a opřel si nohy o gauč. Pak zavřel oči, aby bolesti hlavy odezněly.

Věk Davida ben Jony najednou všechno změnil. Od samého začátku si Ben představoval bělovlasého starého patriarchu, který sepisuje revmatismem zkroucenýma rukama drahocenné svitky. Prostě mu to připadalo samozřejmé. Vždycky to byli zbožní moudří starci, kdo s jistým fanatismem tvořil svá díla.

40

I

Ale jak se zdálo, David ben Jona byl stejně jako Ben mladý muž v plné síle a tajemné rozhodnutí jej přimělo svěřit svůj životní příběh papyru.

Ale proč potom říká, že musí brzy zemřít? ptal se v duchu Ben. Představoval si staříckého Žida ležícího na smrtelné posteli. Ale všechno je úplně jinak. Jak může šestatřicetiletý muž vědět, že brzy zemře?

Přešel dlouhými kroky k psacímu stolu a usedl znovu k rukopisu. Podezíravě si prohlížel každé slovo, každické písmeno. Ne, o tom není pochyb. David ben Jona se narodil dva roky po údajném ukřižování Ježíše.

Bez dalšího váhání začal Ben překládat zbytek první fotografie.

Můj otec - tvůj dědeček, kterého jsi nikdy nepoznal - byl rybářem. V noci rozhazoval tažné sítě po nazaretském jezeře a lovil hejna ryby přes den sítě rozvěšoval, aby uschly. Byli jsme požehnaná rodina - pět chlapců a čtyři děvčata - všichni jsme tatínkovi pomáhali při práci.

Zde končil první fragment. Ben ještě jednou zkontroloval svůj překlad, pak zasunul fotografii zpět do obálky a vytáhl druhou část. Právě chtěl pokračovat v práci, když zazvonil telefon.

"Do háje!" zaklel potichu a odhodil pero na stůl.

"Bene, miláčku," ozval se Angiin hlas, "čekala jsem, že zavoláš."

"Odpoledne jsem dostal další obálku od Weatherbyho. Další svitek ve čtyřech částech. Nezlob se, ale nedostal jsem se k tomu, abych ti zavolał. Měli jsme něco dohodnutého?"

Zatímco mu odpovídala, zůstal očima viset na prvním slovu fotografie číslo dvě. Znělo Maria.

"Dohodnutého? Poslouchej, Bene, od kdy se musíme dohadovat? Zrovna jsem začala péct maso."

"Nemůžu, Angie. Dnes večer ne."

Mlčení.

"Opravdu mě to mrzí, lásko." Byla to pravda. Na zlomek vteřiny Ben uvažoval oftom, že by nechal rukopis na chvíli ležet a uvolnil se u Angie. Její hlas zněl jako vždy velice svůdně.

"Chybíš mi, zlato," zaprosila jemně.

Ben si vzdechl a už se začal vzdávat, když v tom jeho pohled znovu utkvěl na slově Maria.

41

"Skutečně nemůžu, Angie. Slíbil jsem to Weatherbymu."

"A co je s Joem Randallem?"

Samozřejmě. Na kodex zapomněl.

"A co já?" Její hlas zněl něžně, neodolatelně. "Neslíbils něco i mně? Bene, celý den jsi na univerzitě a večer překládáš. Co my dva?"

"Mrzí mě to, u zopakoval bezmocně.

"Jak ti to bude ještě dlouho trvat?"

"To se nedá odhadnout. Možná ne moc dlouho. Mám pak za tebou zaskočit?"

"To by bylo fajn. Na době nezáleží. Nemusíš spěchat. Vím, jak důležité ty rukopisy jsou. Dohodnuto?"

"Dohodnuto. Zatím se měj."

Znovu se sklonil nad druhou fotografií. První řádek zněl: Moje sestry se jmenovaly Maria, Sarah, Ráchel a Ruth.

Další dvě části přeložil obratem ruky, protože se jednalo jen o seznamy jmen a rodokmeny. Tři z Davidových sester byly provdány a žily v různých částech syrské Palestiny. Jedna zemřela ve dvanácti letech na chrlení krve. Všichni čtyři bratři byli starší a jmenovali se Mojžiš, Saul, Simon a Juda. Tři nejstarší byli ženatí a zůstali v Magdale. Juda, nejmladší, přišel o život při jedné z mnoha bouří na moři.

Nebyli jsme chudí a děkovali jsme každý den Bohu za jeho dary a požehnání. Můj otec byl zbožný muž a dodržoval boží zákon stejně horlivě jako nejlepší z Židů. Chodil do synagogy, aby promlouval s učenici, a každý den četl Písmo svaté. Nebyl světažný, žil podle základní pravdy, která praví: "Neboť Bůh střeží cestu spravedlivého, avšak cesta hříšníka vede do propasti."

Benovo srdce se zachvělo. Ta poslední slova - která nečítal tak často, jako je slýchával - mu zněla tak důvěrně, že se musel opřít o opěradlo židle.

"To nemůže být pravda," zamumlal nevěřicně. Jak je to dlouho? Kolik let uplynulo od chvíle, kdy slyšel tuto větu naposledy? Větu, kterou mu opakovali stále znovu a znovu, až se stala stálým průvodcem jeho dětství? Skutečnost, že k němu po tolika letech pronikla slova z nejtemnějších koutů jeho vzpomínek, mu vehnala slzy do očí. A důvěrně známý hlas, na který již dávno zapomněl, zazněl najednou ze zvláštních dálav,

42

a přece tak blízko: "Benjy, nikdy nezapomeň, co tě tatínek učil, že Bůh střeží cesty spravedlivých a cesta hříšníka vede do propasti."

Oblíbený citát jeho otce, který pocházel z prvního žalmu, nebyl většině lidí povědomý. Ale pro Bena to byl jeden z nejdůvěrnějších obrátů jeho dětství, protože ho jeho matka opakovala minimálně jednou denně. Byla to základní filozofie jeho otce a Rosa Messerová se postarala o to, aby se jejím synovi vryla do paměti.

Ale Ben si na ni už víc než dvacet let ani nevzpomněl!

Až doposud.

Ben Messer pozoroval přivřenýma očima aramejský rukopis a zaplavil jej smutek. Jak jím otřáslo, že narazil právě na tato slova! Jak je zvláštní, že k němu promlouvá celá staletí mrtvý Žid a budí v něm vzpomínky na dávno zapomenuté časy.

Dva Jonové, jeden z nich zemřel před dvěma tisíci, druhý před třiceti lety, a oba se řídili stejnou životní filozofií, stejně temným varováním žalmu.

Ben chvíli zíral před sebe a uvažoval nad dávno zasutou vzpomínkou, kterou David náhodně odkryl. Znovu prožil zapomenuté chvíle, ale pak zatlačil minulost zpět do podvědomí.

Smutně se pousmál. Otěs ho vyvedl z míry a on na okamžik zapomněl na práci, která před ním ležela. Několik vteřin byl obětí Davidovy moci, moci vrátit zpět minulost. Zatřepal hlavou a donutil se pustit znovu do překládání.

Jednou nás vzal všechny do Jeruzaléma na slavnost passah, a ačkoli měl při pohledu na Chrám a zvuku lesních rohů plné oči slz, přesto byl rád, když se vracel ke svému prostému životu na břehu jezera.

Dny mého dětství ubíhaly bezstarostně a klidně, jen jedinkrát se zachvěly, když mi bylo devět let. Při stejném neštěstí ve člunu na jezeře, kdy se utopil můj bratr Juda, jsem si zlomil nohu. A ačkoli noha rychle srostla, zůstala mi kulhavá chůze, které jsem se dodneška nezbavil.

Když moji bratři dorůstali v muže, vstupovali do šlépějí svého otce a stávali se z nich rybáři. Jedině já jsem byl výjimkou. Myslím, že otec měl se mnou, se svým nejmladším synem, po celý život jiné záměry. Často jsem ho přistihl, jak se na mě při nejrůznějších příležitostech dívá se zvláštním výrazem v tváři.

43

A myslím si, že mě právě z onoho jen jemu známého důvodu poslal ve třinácti letech pryč z Magdaly, abych v Jeruzalémě studoval u nohou učenců.

A to byl, můj synu, právě onen okamžik, kdy to všechno začalo.

44

Kapitola čtvrtá

Ozvalo se hlasité důrazné klepání. Opatrně pohnul hlavou do strany a zjistil, že ho to strašně bolí. Klepání znělo ještě

chvíli a pak následoval řinčivý rachot. Ben zasténal. Cítil se mizerně.

Pak uslyšel zaklapnutí dveří. Po koberci se blížily tiché kroky. Ucítil jemnou vůni a tichý hlas starostlivě zašeptal:

"Bene?"

Zasténal hlasitěji.

"Bene, miláčku? Tobě není dobře?"

Namáhavě otevřel oči a uviděl Angie, klečící vedle něj. Pokusil se promluvit, ale měl vyschlo v ústech. Nevěděl, proč leží na gauči a proč mu třesí hlava.

"Klepala jsem a klepala, nakonec jsem si otevřela vlastním klíčem. Bene, co je s tebou? Proč spíš oblečený?"

První, co ze sebe vypravil, bylo: "Hm?" a potom: "Ach, Bože..." a nakonec: "Kolik je hodin?"

"Je skoro poledne. Pořád jsem se snažila se tě dovolat, ale nebral jsi telefon. Jsi nemocný?"

Viděl ji jako v mlhách, až se konečně jeho pohled zaostřil a vyrazil ze sebe: "Skoro poledne! To ne!" Rázem se posadil rovně jako svíčka: "Moje vyučování!"

"Ráno mi telefonoval profesor Cox a chtěl vědět, kde jsi. Řekla jsem mu, zeje ti strašně špatně a že ležíš v posteli. A teď vidím, že jsem nebyla tak daleko od pravdy. Co se stalo?"

"Připravil jsem text.

"Tu hodinu zrušil. Je to v pořádku."

"Ale já ji zmeškal i minulý čtvrtek. Musím se dát dohromady." Sundal nohy z gauče a chytil se oběma rukama za hlavu.

"Bože, mně je ale bídně! Uděláš mi kafe?"

45

"To víš, že jo." Vůně odešla s Angie do kuchyně. "Co se ti stalo, zlato?"

"Celou noc jsem překládal ten svitek a pak... a pak..." Ben si protřel oči. A pak co? Co se stalo? Proč si nedokáže vzpomenout na to, co se stalo poté, když svitek dokončil? A proč hodiny mezi překládáním a okamžikem, kdy ho Angie našla na gauči, představují bílé místo v jeho paměti? "Bože...", zamumlal. "Cítím se prachmizerně. Co to do mě včera vjelo?" Nahlas řekl Angie: "Myslím, že jsem musel být na smrt unavený."

Pak šel do koupelny a osprchoval se studenou vodou. Když se převlékl do čistého, cítil se o něco lépe, ale celou dobu myslel na tu zvláštní ztrátu paměti. Vzpomínal si jen na to, že jej něco nutilo pokračovat v práci přesto, že byl extrémně unavený, tak dlouho, dokud se vyčerpáním nezhroutil na gauč a neusnul.

Angie už na stolek postavila šálek kouřící kávy a dívala se na něj, jak jde k ní.

"Mrzí mě, že jsem ti přidělal starosti, Angie. Obvykle tak tvrdě nespím."

"To vím. Vypij si tu kávu. Řekni mi, Bene, proč kulháš? Poranil ses na noze?"

Překvapeně se na ni podíval. "Proč, Angie, já přece kulhám odjakživa. To snad víš, ne?" Zachmuřil se. "Od toho neštěstí na moři..."

Na chvíli se na něj tázavě dívala, pak pokrčila rameny a řekla: "Necháme to plavat. Mám fantastický nápad. Co kdybychom si udělali vyjížďku kolem pobřeží? Na dnešek nemám nic v plánu a je nádherné počasí."

Mimovolně otočil hlavu k psacímu stolu, kde ležel výsledek probdělé noci. Vypadalo to, jako by se přes stůl přehnal orkán. Znovu si vzpomněl na zvláštní rozpoložení, které se ho při překládání zmocnilo. Nečekaná ozvěna hlasu jeho matky, která opakovala slova, jež mu bývala tak důvěrně známá, a která tak dávno zapomněl. Jonovo životní krédo: první žalm.

"Myslím, že ne."

"Byla jsem včera vzhůru do dvou hodin a čekala jsem na tebe."

Neodpověděl a nepřítomně zíral na svůj psací stůl.

46

Angie ho pohladila po ruce svými dlouhými a chladivými prsty. "Přeháníš to s tou prací. Pojď, uděláme si výlet. Vždycky se ti to líbilo. Uvolníš se..."

"Dneska ne. Nechci se uvolnit." Ben rychle pohlédl na hodinky. "Ve dvě hodiny přijde pošta. Chci být tady."

"Vrátíme se včas."

"Angie," řekl a současně vstal, aniž by se kávy dotkl, "ty tomu nerozumíš. Nemůžu nechat svou práci stát."

"A proč ne? Neříkal jsi, že jsi překlad dokončil?"

"To ano, ale..." Ale co? Co jí měl říct? Jak jí mohl vysvětlit náhlé puzení, které ho nutilo vytrvat u svitků a překládat stále další a další Davidova slova, narůstající napětí, se kterým očekával další části rukopisu? "Já jen..."

"Dělej, Bene, jdeme."

"Ne, ty to nechápeš."

"Tak mi to vysvětlí, možná to pak pochopím."

"Ale Angie. Ani ses mě nezeptala, co bylo ve druhém svitku! Bože, něco tak fantastického, a tebe to vůbec nezajímá!" Ohromeně se na něj dívala a mlčela.

Ben toho okamžitě litoval. Zastrčil ruce do kapes a zkroušeně se díval na podlahu. "Ach, Angie," zakoktal.

Okamžitě byla na nohou a ovinula mu ruce kolem krku. Objal ji také a chvíli stáli bez pohnutí. "Nic se neděje," zašeptala jemně. "To je v pořádku. Nemůžu to chápat."

Její tělo, které se k němu tisklo, mu tu zprávu sdělilo důrazněji než její slova. Ben jí líbal ústa, pak tváře a krk tak prudce, jako by Angie miloval ze zoufalství. Tiskl ji k sobě tak pevně, až nemohla dýchat, a choval se jako smyslů zbavený.

Najednou zazvonil telefon.

"Ksakru," zabručel Ben. "Ani se nehni, Angie. Ať je to kdokoli, budu s ním hned hotov."

Zasněně se usmála. Pomalu přešla ke gauči, odkopla boty a začala si rozepínat šaty.

Byl to hovor ze zámoří se spoustou poruch na vedení, ale hlas na druhém konci byl zcela zjevně hlasem Johna

Weatherbyho.

"Nedokážu ti ani popsat, jaké vzrušení tvůj telegram v táboře vyvolal!" žval do sluchátka. "Tři hodiny po tvé zprávě přišel telegram Dava Marshalla z Londýna. Shodli jste se, Bene. Je to rok sedmdesát! Otevřeli jsme flašku šampaňského a slavili!"

47

Tys udělal nejspíš totéž, vid'š? Poslouchej, Bene, mám pro tebe novinku. Našli jsme další čtyři nádoby!"

"Cože!" Ben cítil, jak mu podklesávají kolena. "Ještě čtyři další! Bože můj!"

"Dostal jsi už čtvrtý svitek? Odeslal jsem ho minulou neděli. Už jsem ti říkal, že třetí svitek je beznadějně zničený. Zbyla z něj jen hromádka dehtu. Čtyřka je sice mizerná, ale dá se přečíst. Bene, jsi tam?"

Čtyři další nádoby, pomyslel si zničeně. Takže David ben Jona měl čas napsat toho víc!

"Johne, to nemůže být pravda! Jsem tak bez sebe, že nemůžu najít slova!"

"Mně to říkej! Dověděli jsme se, že se celá oblast, kde se provádějí vykopávky, přímo hemží lidmi. Dorazilo už několik nejvýznamnějších osobností Izraele, aby si to místo prohlédly. Bene, to by mohl být životní objev!"

"Už je, Johne!" Ben si všiml, že do sluchátka křičí. Najednou celý ožil, jeho tělo bylo přímo nabitě energií. Byl to pocit, jaký nikdy předtím neokusil. "Pošli mi i tamty svitky, Johne!"

"Ty, Bene, neumíš si představit, jaká je v táboře nálada! Měli jsme potíže s místními dělníky. Když uslyšeli o Mojžíšově kletbě, všichni v noci utekli. Museli jsme si najmout nové lidi v Jeruzalémě."

"Mojžíšova kletba...", začal Ben, ale selhal mu hlas. V telefonu to praskalo a šumělo. "Musím zpátky k vykopávkám, Bene. Přijel jsem do Jeruzaléma jen proto, abych ti zatelefonoval a odeslal nové fotografie. Tentokrát kvalitní."

Když Ben zavěsil, uvědomil si, že se rozčilením chvěje. Měl pocit, že se mu rozskočí srdce, jak bušilo. V hlavě měl naprostý zmatek.

Mojžíšova kletba, opakoval tiše několikrát po sobě. Myšlenka na ni mu nešla z hlavy a v uších měl zvláštní pachut'. Najednou mu už Davidova kletba nepřipadala zvláštní a zábavná, ačkoliv se jí předtím smál.

"Bene? To byl doktor Weatherby?"

Proč ta kletba, Davide, a k tomu tak strašlivá? Cos to jen na ty svitky napsal, co je tak cenné a významné, žeš považoval za nutné zabezpečit jejich úkryt tím nejmocnějším kouzlem?

"Bene?"

48

/ navštíví tě Hospodin požárem, šílenství ducha a slepota tě ztrestá, navěky budeš stizen svrabem a poset strupy.

"Bene!"

Duchem nepřítomný se podíval na Angie. Byla už úplně oblečená a držela v ruce kabelku.

"Každou chvíli mi mohou doručit nové svitky," řekl. "Budou toho plné titulní stránky novin. Nevím, jak dlouho to Weatherby udrží pod kontrolou, zvláště když se rozšíří zpráva o kletbě..."

"Překážím ti, a přitom jsem slíbila, že tě nebudu rušit. Raději bych už měla odejít, že?"

"Možná se večer zastavím..."

"Jasně." Políbila ho na tvář a odešla.

Ben neztrácel čas uklízením nepořádku na psacím stole a připravil se na doručení dalšího svitku. Cítil se tak nabit energií, že už nemohl v bytě vydržet a odjel na univerzitu. Vysvětlil profesorovi Coxovi okolnosti své nemoci, která způsobila, že už podruhé zameškal hodinu o významu rukopisů. Ujistil ho, že se to přišť už nestane.

Pak šel do své kanceláře, vyřídil pár naléhavých dopisů a pospíchal přes kampus k místu, kde zaparkoval svůj vůz. Před budovou studentského sdružení se srazil s Judy Goldenovou.

"Dobrý den, doktore Messere," pozdravila ho s úsměvem.

"Dobrý den." Ze zdvořilosti se zastavil, ačkoli vlastně pospíchal domů. "Máte dnes vyučování?"

"Ne. Přišla jsem si jen něco vyhledat v knihovně." Zvedla knížku výš, aby si mohl přečíst její název.

"Koptské výklady," četl, "to zní lákavě."

"Ani ne. Za chladných večerů dávám přednost dobré detektivce..." Pokrčila rameny.

"No, snad v ní najdete to, co hledáte." Pokoušel se nenápadně ukončit rozhovor.

"Dnes ráno jsem se chtěla zastavit na vaší hodině o rukopisech. Ale odpadla."

"Ano..."

"Myslela jsem, že jste mi přinesl ten kodex..." Judy plna očekávání zaváhala. "Ale bojím se, že ne."

"Ne, úplně jsem na to zapomněl."

Ve tváři se jí zračilo zklamání.

49

"Pokusím se zítra nezapomenout. Poslední dobou toho mám hodně..."

"To je mi jasné." Najednou mu připadala rozpačitá. Přitiskla si knihy těsněji k prsům a s krátkým pousmáním poznamenala: "Nechtěla bych být dotěrná."

Ale jsi, ksakru, pomyslel si v duchu.

"Myslím, že ho zrovna teď nijak nutně nepotřebuji. Ale víte... no, je to hrozně vzrušující... ta myšlenka, že bych mohla vidět rukopis, který ještě není přeložen... myslím, který ještě nebyl knižně vydán. Připadá mi, jako bych měla být zasvěcena do nějakého zvláštního tajemství. Mám pocit, že když mě tak posloucháte, musíte si myslet, že jsem cvok." Pokusil se její úsměv opětovat. Na okamžik si vzpomněl na svá léta studii a na to, jak ho tenkrát vzrušovaly fragmenty starých rukopisů. Jeho přátelé - studenti biologie a matematiky - mu říkali, že je totálně nepraktický intelektuál.

"Býval bych si stejně nevzpomněl, že ho mám přinést," přiznal se nakonec. "Nevzpomněl jsem si dokonce ani na to, že ráno učím."

"Cože?"

"To měl být jen vtip. Něco vám navrhnu." Vytáhl z aktovky blok, napsal svoji adresu a papír dal Judy. "Nevadilo by vám, kdybyste se u mě někdy zastavila a odnesla si ho? Půjčil bych vám jak kodex, tak i svůj překlad. Na týden. Měla byste nějaké výhrady?"

"Já jestli bych měla výhrady?"

Ben se vžil do její situace. Měl by výhrady proti tomu, aby dostal další svitek z Migdalů? "Myslím, jestli vám nevádí zajít do mého bytu. Kdyby vám to vadilo, pak bych se musel pokusit nezapomenout přinést kodex na univerzitu."

"Ne, to je v pořádku. Kdy by se vám to hodilo?"

"Většinou jsem doma večer."

"Takže na shledanou. A děkuji."

"Není zač. Na shledanou."

Ben byl rád, že se jí konečně zbavil a může vyrazit na cestu k domovu. Judy Goldenová byla ten typ, který v současné době snášel jen s obtížemi. Možná proto, že oba tak překypovali energií. Být naladěný na něco podobného si vyžaduje neutrálního člověka, a to on v daném okamžiku skutečně nebyl.

50

Schránka byla prázdná.

Měl pocit, že zemře. Schránka byla prázdná a listonoš už odešel.

Angie by řekla: "Život je pes," ale jedině, na co se zmohl po cestě do schodů bylo mumlání: "Ksakru, ksakru, ksakru." Když přišel do bytu, nevěděl, co má dělat. Desky nepomáhaly. Víno chutnalo zvětrale. A chuť k jídlu taky neměl. Tak pobíhal dlouhými kroky sem a tam.

O hodinu později, přesně v sedm hodin, zaklepala na jeho dveře Judy Goldenová a Ben, který počítal s tím, že je to Angie, je s trnutím otevřel.

"Dobrý den," řekla dívka. Ještě stále měla na sobě džíny a sandály, teď si ale oblékla přes triko hrubý svetr. "Určitě řeknete, že neztrácím čas."

"Neztrácíte čas."

"Ruším?"

"Ne, vůbec ne. Pojdte na chvíli dál, přinesu ten kodex. Jestli si vzpomenu, kam jsem ho zahrabal."

Zmizel v pracovně, zatímco Judy zůstala stát a s vykulenými očima se rozhlížela po bytě. Jediné světlo prosvítalo do místnosti závěsy z ulice. Pak šla za Benem do pracovny.

Hrabal se mezi hromadami knih. "Ksakru, někde přece musí být!"

Judy se zasmála a přešla k psacímu stolu. "Já jsem na tom úplně stejně. Odbíhám od jedné věci k druhé. Ale určitě to není v tom, že bych se neuměla dlouho soustředit na jednu záležitost."

Zatímco hledal dál, padl Judin pohled na fotografie, které byly rozloženy po stole, a bezmyšlenkovitě četla celou druhou a třetí část prvního svitku. Přistoupila blíž a mumlala nadpis: "Baruch Attach Adonai Eloheni Mech ha-Olam." Když si všimla, že texty na žádné z fotografií nejsou psány hebrejsky, ale aramejsky, v jazyce, který sice poznala, ale neovládala, svrátila prudce čelo: "To jsou zajímavé fotografie, doktore Messere."

"Á, tady je!" Ben vytáhl zpod těžké knihy obálku. "Věděl jsem, že tu někde musí být. Tady je kodex a zde jsou moje zápisky. Co jste to říkala? Aha, ty fotky." Obrátil se k ní: "Víte... to je něco extra..."

51

"Mohu se vás zeptat, o co jde? Vypadáte přímo fascinovaně."

"Fascinovaně. Ano, to je ten správný výraz." Krátce se zasmál a podal jí kodex. "To jsou staré svitky, které právě překládám."

"Aha. Nevypadají jako obyčejné svitky, i když se nejspíš pletu."

"Proč myslíte? Víte něco o starých rukopisech?"

"Jenom to, co jsem se o nich naučila ve své hlavní specializaci. Druhou a třetí fotografii dokážu přečíst, protože jsou psány hebrejsky. O co* jde na těch dalších fotkách? Jsou tam modlitby jako na těchhle snímcích?"

"Ne...", odpověděl zvolna, "ne, nejsou to modlitby. Je to spíš... nedokážu vám vysvětlit, co to vlastně je."

"Jsem si jista, že jsem je ještě nikdy neviděla."

"Hm," zabručel a usmál se, "to bude nejspíš tím, že je ještě nikdy nikdo neviděl. Alespoň ne během posledních devatenácti set let."

Judy na něj užasle zírala a pomalu jí docházel význam jeho slov. Když se vzpamatovala, zašeptala: "Chcete říct, že je právě někdo našel?"

"Ovšem."

Oči se jí rozšířily. "V Izraeli?"

"V... Izraeli."

Judy se prudce nadechla a pak vydechla: "Doktore Messe-re!"

"No, je to celkem zajímavý nález." Ben se pokoušel zachovat klid. Judy byla rozčilená, viděl to, cítil to. Oči měla stále rozšířené, hlas zaujatý. Její reakce Bena povzbudila.

"Ale já jsem o tom nic neslyšela!"

"Zatím to ještě nezveřejnili. Svitky byly nalezeny teprve před několika týdny a celý objev je přísně utajován."

Judy pohlédla na fotografie. Alexandrijský kodex, který stále ještě držela v ruce, byl najednou nevýznamný. Výraz v její tváři Bena dojal, prozradil mu myšlenky mladé ženy, ukázal mu, nakolik ji uchvátilo to, co řekl, a jak se jejich pocity shodují.

"Řekněte mi," zeptal se z náhlého popudu, "chtěla byste si je přečíst? Myslím, můj překlad?"

Nevěřicně se na něj podívala: "Směla bych?"

52

"Jistě. Je to stále ještě tak trochu tajemství, jestli víte, co tím chci říct, ale myslím, že by to šlo..." Ben si nebyl jist, jestli opravdu chtěl říct to, co právě řekl. Když vedl Judy s konceptem svého překladu do obývacího pokoje, litoval své nerozvázanosti. Jsou tu jeho kolegové, jiní profesori a specialisté na tomto poli, kteří možná Judy učí. Mohla by se jim o něčem zmínit...

Když seděla na gauči s překříženýma nohama a četla překlad, neprozrazovala její tvář vůbec nic. Pročítala stránky textu, aniž by vzhledla, výraz obličeje se neměnil. Dýchala pomalu a povrchně. Hlavu měla skloněnou nad sešitem, dlouhé černé vlasy jí spadaly dopředu přes ramena.

Tak, říkal si, když ji pozoroval, moc to na ni nezapůsobilo.

Když Judy Goldenová konečně zvedla hlavu, vyjadřovaly její oči všechno, co neprozradila tvář.

"To se nedá slovy popsat," řekla tiše.

"Ovšem." Nervózně se zasmál. "Vím, co máte na mysli." Jestliže Ben býval při práci s rukopisy chladným věcným vědcem, teď se diametrálně změnil. Něco v Judy Goldenové způsobilo, že o svém klidu zapochyboval. Reagovala tak zcela naprosto jinak než Angie - Angie, které na rukopisech vůbec nezáleželo. Ne, tahle dívka s židovskou hvězdou na krku byla stejná jako Ben.

Už nelitoval, že jí svitky ukázal.

"Mám vám vyprávět o místě, kde byly nalezeny?"

Ben jí krátce popsal místo vykopávek v Khirbet Migdal, vyličil jí pátrání Johna Weatherbyho po staré synagoze a náhodný nález "knihovny".

"Jak víte, bylo ukládání cenných rukopisů do jílových nádob ve starém Izraeli běžnou praxí. Zatím však všechny nalezené svitky měly náboženský obsah. David ben Jona považoval svůj rukopis zjevně za stejně důležitý, jako byly nějaké svaté texty."

"Ovšem! Koneckonců přece chtěl, aby si je mohl přečíst jeho syn." Zírala před sebe. "Zajímalo by mě, proč."

"Mě taky."

"Je mi z toho smutno."

"A proč?"

"Protože je Davidův syn nikdy nenašel."

53

Ben se podíval na Judy s úžasem. Její kulatý obličej byl ve světle lampy bledý, vlasy tmavší a bohatší. "Na to jsem vůbec nepomyslel, ale máte nejspíš pravdu. Dvě z jílových nádob -ty dvě nepoškozené - byly opatřené jeho neporušenou pečeti. To znamená, že nebyly nikdy otevřeny. Kromě toho: kdyby je jeho syn četl, nejspíš by je pak znovu nezapečetil a nezako-pal, nemyslíte? Asi máte vážně pravdu. Jeho syn... jediná osoba, které se tolik toužil světit... které se chtěl vyzpovídat..."

"Je to smutné. Nejsme ti, kterým svůj rukopis určil."

Ben náhle vstal, obešel pokoj a rozsvítil více lamp, takže místnost byla zaplavena světlem. Je přece hloupost nechat se dojmout dramatem, které se odehrálo už před dvěma tisíci lety. Co je platné trápit se pro někoho, kdo je už dvacet století mrtvý? "Nedáte si kávu?" Ale proč tvůj syn svitky nenašel, Davide? Co se mu přihodilo? "Mám ale jen rozpustnou."

"Jsem na ni zvyklá, děkuji."

Proboha, Davide, věděl jsi ve své poslední chvíli, než jsi naposledy zavřel oči, že si tvůj syn svitky nikdy nepřečte? A zemřel jsi s vědomím, že všechno bylo marné?

Automaticky přecházel sem tam kuchyní - natočil vodu, zapnul elektrickou konvici, lžičkou nasypal kávu do šálků -, a když vešel znovu do pracovny, našel Judy znovu ponořenou do překladu.

Ben položil šálky se lžičkami, smetanou a cukrem na skleněnou desku stolu.

Ne, říkal si zasmušile, my jsme to číst neměli, bylo to určeno pro jeho syna, ať to byl kdokoli, bez ohledu na to, co se s ním stalo...

"Myslím, že to není zrovna čitelné," řekl.

"Ujde to."

"Chtěl bych umět psát na stroji. Nikdy jsem se to nenaučil. Nevím, jak to mám Weatherbymu poslat."

"Ráda bych vám to přepsala, doktore. Opravdu ráda."

V jejích tmavohnědých očích viděl hrdost, nenucenost a upřímnost. Usmál se na ni. Tohle setkání s Judy Goldenovou bylo na rozdíl od náhodných odpoledních střetnutí opravdu příjemné. Ben překvapeně konstatoval, že s ní dokáže mluvit o svitcích otevřeně.

54

"Když si vezmete dobu vzniku," začala, "mezi třicet čtyři a sedmdesát našeho letopočtu! O jak důležitý historický nález doktor Weatherby zakopal! Co asi může být v dalších svitcích?" Podívala se na čmáranici v Benově bloku. "Ale zaráží mě..."

"Co?"

"Zaráží mě, jak mohl vědět, že brzy zemře. Přece nebyl ve vězení. Možná byl nemocný. Nebo myslíte..." Vzhledla k němu. "Mohl plánovat sebevraždu?"

Ben přivřel oči. Ach, Davide, byl tvůj zločin tak strašný?

"Tohle je zajímavé. Chtěla bych vědět, co to znamená."

Otevřel oči. Ukazovala na spodní polovinu stránky.

"... a náš Hospodin u bran Jeruzaléma..."

"A tady: „uzříš tvář svého otce“ ... doktore Messere, nemohl David očekávat příchod Mesiáše?"

"Je to možné." Ben pohlédl do svého rukopisu.

"Dokonce mohl být..."

"Nevyslovujte to."

"Proč ne?"

"Protože to je příliš."

"Proč by mělo být příliš, kdyby byl David křesťan?"

"Protože ta šance je prostě mizivá. Sama víte, že se první století přímo hemžilo zárodky nových náboženství a zvláštních sekt. Ježíš nebyl v té době jediný, kdo získal fanatické učedníky. Skutečnost, že ho dnes uctívají miliony, neznamena, že to tenkrát bylo stejné."

"Ale pořád se na něj musíme dívat jako na Žida, který žil v Jeruzalémě."

"Ve městě s několika sty tisíci obyvatel existovaly v té době stovky sekt. Šance, že máme před sebou rechabita, essejce nebo zélota, jsou stejně velké, ne-li větší."

Judy pokrčila rameny a četla dál. "Tady to souhlasí. Je členem rodu Benjaminů."

"Ano?"

"Nejste vy také Benjaminit?"

"Nemyslím, že by moje rodina věděla, ke kterému rodu náleží. Mám pocit, že mě pojmenovali Benjamin po mém strýčkovi."

Ještě chvíli mlčky seděli a usrkávali kávu, než Judy s pohle-

55

dem na hodinky prohlásila: "Měla bych radši jít, doktore Mes-sere."

Zvedli se a chvíli stáli trochu v rozpacích proti sobě, nikdo z nich nevěděl, proč. Ben se díval na Judy a měl pocit, že si jsou najednou díky tomu, že jí svěřil velice osobní záležitosti a sdílí s ní něco, o co se nemůže podělit s nikým jiným, daleko bližší. A ta myšlenka jej najednou znepokojila.

Když ji doprovázel ke dveřím, řekla: "Dejte mi vědět, kdybyste chtěl, abych vám to přepsala na stroji."

"Nezapomenu na to."

Když otevřel dveře, zastavila se ještě jednou a s pousmáním se na něj podívala: "Řeknete mi, až dostanete z Izraele nový svitek?"

"Jistě. Hned jak přijde."

S tímto slibem se rozešli. Ben zavíral dveře a slyšel, jak její kroky dole v hale doznívají.

Spontánně se rozhodl, že zajde za Angie a stráví tam noc. Koneckonců stejně nemá večer co dělat, a byt mu najednou připadal nějak studený a prázdný. Ben připravil žrádlo pro Poppeu, která před návštěvou někam zalezla. Pak obešel byt a pozhasínal všechna světla.

Když pohlédl na psací stůl, konstatoval, že tu Judy zapomněla kodex.

Právě se chystal v garáži nastartovat auto, když se před ním najednou objevil soused - muzikant na volné noze, který bydlel ve vedlejší bytě. Rozčileně mával rukama a pak přeběhl k bočnímu okénku řidiče.

"Ahoj, sousede," pozdravil, když se skláněl k Benovi, "jak jde život?"

"Ujde to. Poslední dobou vás vůbec není vidět."

"Nebyl jsem tady. Dorazil jsem teprve dnes ráno. Právě jsem se zase chystal vypadnout, když jsem vás zahlédl. A řekl jsem si: Chop se příležitosti a jdi za ním." Zahrabal v kapse bundy a vytáhl malý žlutý papírek. "Tohle jsem našel dnes večer ve své schránce. Hodil to tam nejspíš omylem listonoš. Je to pro vás."

"Ach." Ben si vzal lístek a podíval se na něj.

"Myslel jsem, že by to mohlo být důležité," pokračoval soused. "Listonoš se tu odpoledne stavoval s doporučeným dopi-

56

sem a vy jste nebyl doma. Na lístku stojí, že si ho můžete vyzvednout na poště zítra od devíti do pěti."

"Ano, děkuji vám."

"Není zač." Muzikant se narovnal, zamával mu a odběhl.

Ben zíral na adresu odesílatele, uvedenou na lístku.

Jeruzalém.

57

Kapitola pátá

První vyučovací hodiny uběhly rychle, protože byly vyplněny cvičeními ze starých rukopisů. Ben nacházel takřka uspokojení ve výzvách, které pro něj představovaly hieroglyfy a klínové písmo, a archeologické jazyky byly jeho oblíbeným oborem. Odpolední seminář už byl horší. Ben neměl příležitost k vyzvednutí doporučeného dopisu na poště, protože musel mezi vyučovacími hodinami ještě něco vyřídit v kampusu. Kromě toho se obával, že by nestihl hodinu.

A další opoždění by mohlo vzbudit dojem, že své povinnosti docenta bere na lehkou váhu. Starohebrejšťina a novodobá hebrejšťina byl dvouhodinový seminář, během kterého se často diskutovalo ještě hodně dlouho po vyučování. Ben se soustředil na to, aby se mu tentokrát podařilo opustit sál přesně.

Dnešním tématem byl Jazyk Aškenazimův, a podle zákona schválnosti se zdálo, že účastníky semináře velice zaujalo a ti horlivě diskutovali.

Benův neklid ještě zvýšila přítomnost Judy Goldenové, která ho vyváděla zcela z míry, ačkoliv se na ni takřka nedíval a mluvil s ní jen minimálně.

Většinou byla skloněna nad blokem a zapisovala si body. Od chvíle, kdy spolu večer diskutovali o tajemstvích Davida ben Jony, mu nešla z hlavy. Nedokázal se myšlenek na ni zbavit a neuměl si to vysvětlit.

"Doktore Messere, myslíte, že na potlačení jidiš mohla mít podíl renesance hebrejštiny?"

Pohlédl na studenta, který položil otázku. Než však mohl odpovědět, ozval se jiný student: "Ty prostě vycházíš z předpokladu, že jidiš zanikne. Ale já tvůj názor naprosto nesdílím."

58

Slova splynula a Ben se věnoval zase svým myšlenkám. Ano, přítomnost Judy Goldenové ho z nějakého důvodu vyko-lejila. Četla Davidovu zprávu, byla zasvěcena do tajemství magdalských svitků. Věděla o Davidovi stejně jako Ben, a možná v tom bylo jádro problému: Judy už nebyla mimo. Sdílela jeho vlastní zkušenosti s rukopisy. Vzpomínky na ně mu neustále vířily hlavou: ten strašný zločin, který David spáchal, bolestivá potřeba zpovědi, životní krédo jeho otce, obsažené v prvním žalmu, Mojžíšova kletba a smutná skutečnost, že Davidův syn svitky nikdy nenašel.

Když se s ním včera večer Judy Goldenová rozloučila, jel Ben k Angie. Snědli něco exotického, podívali se na film na kabelové televizi, dvakrát se pomilovali a Ben ráno přeslechl budík. Celou noc se mu dařilo na rukopis nemyslet. Tolik se zabýval Angie, že na nějakou dobu zapomněl na Davida ben Jonu a nakonec usnul hlubokým bezesným spánkem. Ale teď, když viděl Judy Goldenovou skloněnou nad prací a věděl, že na něj čeká na poště další dopis, nedokázal Ben zabránit tomu, aby se mu do hlavy nevplížily znovu snímky z Migdalů.

Podíval se na hodinky. Byly čtyři, a všechno nasvědčovalo tomu, že se vyučování ještě nějakou dobu protáhne.

Trpělivě odpovídal ještě dalších patnáct minut studentům na jejich otázky, psal na tabuli příklady hebrejštiny a jidiš a pokoušel se dopracovat k nějakému závěru.

"Myslím, že jsme toto téma probrali vyčerpávajícím způsobem," řekl nakonec a dalších dvou studentů, kteří se hlásili o slovo, si prostě nevšiml. Bylo čtvrt na pět. Minimálně dvacet minut mu bude trvat, než opustí kampus a dostane se k poště, možná půl hodiny, jestli bude na silnicích silný provoz. Byl v časové tísní, nemohl si další zdržení dovolit. "Jestli máte ještě další otázky, zodpovíme je v pátek."

Pozoroval Judy Goldenovou, která byla stále ještě skloněna nad svým blokem. Chvilíčku přemýšlel nad tím, čím že se tak zaujatě zabývá a jestli je i pro ni těžké nemyslet na Davida ben Jonu. Ale v příštím okamžiku už tu myšlenku odvrhl. Den předtím jí slíbil, že ji bude o rukopisu průběžně informovat a že jí řekne, až přijde další svitek. Rozhodl se, že svůj slib nesplní.

59

Ben sbalil dýmku a aktovku a kvapně opustil třídu. Ušel jen pár metrů, když ho na chodbě zastavil Stan Freeman, jeho dlouholetý přítel a profesor ekonomie starověku. Jejich obory byly spřízněné, byli takřka stejně staří a měli další společné zájmy. Když si Ben několikrát vyrazil do hor na ryby, jel právě s ním.

"Zdravím tě," volal jeho přítel nadšeně. "Neviděli jsme se celou věčnost! Co pořád děláš?"

"Jako obvykle - nic dobrého, Stane."

"V poslední době jsem tě nevidal. To tak běháš kolem An-gie?"

"No, víš, ještě jsem překládal egyptský kodex."

"Na to bych se někdy opravdu rád podíval." Stan čekal na Benovu odpověď. Ale když se nedočkal, dodal s krátkým úsměvem: "Jak vidím, stává se z tebe zastánce nekonvenčního životního stylu!"

"Cože?"

Stan pohlédl dolů. "Sandály. Viš, za všechna ta léta, co se přátelíme, jsem tě nikdy neviděl v sandálech. Vždycky jsi říkal, že sandály pro tebe symbolizují něco z úmyslně afektovaného jednání umělců. Jestli si dobře vzpomínám, měl jsi k nim nefalšovaný odpor. Tyhle se mi líbí. Kde jsi je koupil?" Ben se podíval na nohy. Sandály si koupil dnes ráno. Měly silnou koženou podrážku a řemínky a působily trochu hrubě a starobyle. "Koupil jsem je ve Westwoodu. Chtěl jsem původně něco jiného." Pomyslel si trochu podrážděně: Co je na tom, že nosím sandály? V té chvíli je mījela Judy Goldenová s hromadou knih pod paží a zmizela za rohem.

"Nezlob se, Stane, ale já děsivě pospíchám," pokoušel se Ben uniknout.

"Jasně. Řekni mi, kdy bude ten velký den?"

"Jaký velký den?"

"Svatba přece! Ty a Angie. Vzpomínáš si?"

"Ach ano. O semestrálních prázdninách. Dám ti včas vědět. Když se budeš slušně chovat, můžeš mi jít za svědka." Ben se na poslední chvíli rozhodl, že Judy dostihne a dá jí kodex, na který si tentokrát vzpomněl. Chtěl za ní jít hned, předat jí ho v kampusu, aby neměla omluvu pro svou další návštěvu u něj v bytě. "Už musím skutečně jít, Stane. Zavolám ti, jo?"

60

"Jasný, měj se."

Pozdě odpoledne byl na chodbách poměrně velký nával, a tak se Ben musel k východu probojovat. Když vyšel ven do světla zapadajícího slunce, uviděl Judy, jak rychle pospíchá směrem ke knihovně. Podíval se na hodinky. Za pět minut půl páté. Má ještě chvilku čas.

"Judy!" zavolal a zrychlil krok, aby ji dohonil.

Zdálo se, že neslyšela. Na člověka tak malého vzrůstu se pohybovala obdivuhodně rychle, její černé vlasy za ní vlály ve větru.

"Judy!"

Konečně se ohlédla. Zastavila se a otočila se k němu.

"Zapomněl jsem vám dát při vyučování tohle," řekl a nešikovně otvíral zámek aktovky. "Včera večer jste si ho nevzala." Podívala se mu do tváře.

"Tady." Vytáhl velkou hnědou obálku a podal jí ji. Vzala ji, aniž od něj odvrátila pohled. "Ach, ano, ten kodex. Děkuji vám."

Ben se napůl srdečně pousmál. Nic jí neřeknu, pomyslel si v duchu. Včerejším večerem to skončí a nikdy s ní už o svíticích mluvit nebudu.

"Byl bych rád, kdybyste mi ho za týden mohla vrátit, jestli nemáte nic proti. Posledních pár řádků je ještě pěkně zapeklitých a já jsem se zavázal, že ho k určitému termínu odevzdám."

"Samozřejmě." Zdála se být na rozpacích. "Doktore Messe-re, mohu něco říct?"

Zasunul si do úst studenou dýmku. "Spusťte."

"Nesdílím váš názor, že je jidiš odsouzena k zániku. Možná se dnes méně používá a možná se její místo v životě Židů změnilo, ale nemyslím si, že zanikne."

Ben se na dívku užasle podíval a zasmál se: "Tento názor je možné podložit kvalitními argumenty. Možná by nám mohla dát správnou odpověď na tuto otázku celosvětová studie, ale zatím můžeme další průběh pouze předpokládat. Váš názor je stejně dobrý jako můj."

Přikývla. "Já jsem s jidiš vyrůstala. Byla to jediná řeč, kterou moje matka opravdu ovládala. Když jsme byli malí, mluvili jsme doma výhradně jidiš. Možná jí právě proto přikládám takovou důležitost. Necháme toho, díky, že jste si na ten kodex vzpomněl."

61

"To je v pořádku." Ben sledoval, jak mu zamávala a chystá se odejít. Pak jí z náhlého popudu řekl: "Ještě něco..."

"Ano?" "Nejspíš jsem dostal další svitek z Migdalů."

Víno v jeho sklenici zteplalo a zhořklo. Bachova Toccata a Fuga v d-moll zněla z gramofonu jako řada disonantních tónů. Dým z jeho dýmky se vznášel vzduchem v hustých oblacích. Ben netrpělivě vstal, vypnul gramofon, vyprázdnil dýmku do popelníku a vylil víno do výlevky. Pak se vrátil k psacímu stolu a znovu se posadil.

Pachuť sendviče v ústech mu připomněla, že do sebe večeři naházal, aniž by ji vychutnal, jako by to byla obtížná povinnost, kterou už chce mít za sebou. A byla to pravda. Ben byl hladový, ale nechtěl se moc s jídlem zdržovat. A teď s hroudou v žaludku litoval, že tak pospíchal.

Znovu se ve světle lampy zahleděl na důvěrně známé překlapy strojopisu doktora Weatherbyho.

Průvodní dopis sestával z krátkého komentáře ke svitku číslo čtyři, jenž byl nalezen ve špatném stavu a musel být fotografován pod ultrafialovou lampou, aby písmo zviditelnili. Zmiňoval se také, stejně jako v telefonu, o svitku číslo tři, který byl v důsledku trhliny v nádobě zcela nepoužitelný. To bylo vše.

Ben kroutil smutně hlavou, když pozoroval dva snímky, které před ním ležely. Tento překlad je skutečně výzvou. Rohy vypadaly, jako kdyby se o ně rvali divocí psi. A uprostřed svitek připomínal ementál. Celé odstavce zmizely, mnoho slov bylo takřka neznatelných.

Ben se cítil osobně dotčený, jako by to někdo udělal úmyslně. Nejprve ta nenahraditelná ztráta třetího svitku, a teď ještě tohle.

Vztekle udeřil pěstí do stolu. Někde v pološeru číhala Poppea Sabina, která celý den prospala a teď se vypravila na noční obchůzku. Věděla, kdy její pán potřebuje klid, a proto od něj dodržovala diskrétní odstup. Rána pěstí ji zahнала do ložnice, kde zahájila svou osamělou noční hlídku.

"Davide ben Jono," zamumlal Ben nad fotografií, "jestli chceš, abych četl tvá slova, jestli sis mě vyvolil, abych přečetl tvoji zpodobu, k níž se tvůj syn nedostal, tak mi to tolik neztěžuj."

62

Vstal a šel do kuchyně, aby si přinesl novou láhev vína, pak se vrátil ke stolu, zapálil si další dýmku a pustil se do namáhavého překládání čtvrtého svitku.

A tak se stalo, že jsem já, David ben Jona, dokončil ve věku čtrnácti let studia u rabína Josefa ben Simona. Ty tři roky byla šťastná doba a já budu navěky vzpomínat na ty láskou naplněné dny mládí a nevinnosti. Saul zůstal mým nejbližším přítelem, a tak jsme chtěli jít společně do učení k rabínu Eleasaru ben Azariahovi, který byl tenkrát jedním z nejslavnějších a nejvznešenějších učitelů.

Tento úsek mu šel překvapivě dobře. Ale když si pečlivě prohlédl oba snímky, zjistil, že to je zjevně ta nejčitelnější část. Zbytek už tak snadný nebude.

Na okrajích svého překladu si dělal Ben poznámky: svitek tři - zjevně popis dřívějšího studia a prvních let v Jeruzalémě. David pod vedením rabína Josefa, nejspíš s několika dalšími chlapci. Vyučovací předměty lze jen předpokládat - nejspíš stati z tóry, cvičení paměti, modlitby atd. Pochybuji, že znal význam přikázání. Asi obvyklé vzdělávání chlapců ze středních vrstev. O příteli Saulovi se nejspíše zmiňuje už v třetím svitku a popisuje okolnosti jejich setkání.

Ben odložil pero a protřel si oči. Ztráta třetího svitku byla k vzteku. A mezery, kterými byla protkána tato část, by taky jednoho dokázaly přimět k zoufalství. Byl mrzutý a podrážděný.

Vstal a přešel k oknu. Něco ho rušilo. Obvykle si sedl k práci a ihned se do ní pustil, ale dnes večer se na ni nedokázal soustředit. Nedokázal číst Davidova slova, aniž by nebyl neklidný a nervózní.

Najednou si vzpomněl na Judy Goldenovou. Proč jí tak rychle vyžvanil zprávu o čtvrtém svitku, zvláště poté, co si přísahal, že jí o tom neřekne? Ona ho k tomu nenutila. Byl to dokonce on, kdo za ní utíkal, aby ji na minutku zdržel. Proč jí ve chvíli, kdy už odcházela, přece jen prozradil, že dostal další svitek?

Ben přecházel chvíli mírně kulhavým krokem sem a tam místností. Trápilo ho i něco jiného. Byl příliš netrpělivý, když čekal na doručení svitku. Rozčilovalo ho, že to trvá tak dlouho, než se k němu dostane. A záviděl Johnu Weatherbymu, že je přímo ve středu dění a že nachází jílové nádoby tak, jak je David ben Jona opustil.

63

Benovy úvahy přerušilo zvonění telefonu. Nejprve si toho nemínil všimnout, ale pak sluchátko přece jenom zvedl.

"Ahoj, miláčku," zazněl Angiin jemný hlas. "Neruším tě při něčem?"

"Právě překládám."

"Vážně?"

"Dnes jsem dostal od Weatherbyho čtvrtý svitek. Je to pořádný oříšek."

Angie se krátce zasmála. "Nevím, jestli mám mít za tebe radost, nebo tě litovat." "Proč?"

"Mít za tebe radost, že jsi dostal nový svitek, nebo tě litovat, že je to těžké." Zaváhala. "Bene?" "Ano?"

"Tvůj hlas zní tak chladně. Je všechno v pořádku?" "Vede se mi dobře. Jen přemýšlím." "Zastavíš se?"

"Dnes večer ne. Pustil jsem se do práce a chtěl bych to dokončit."

"No jasně," zamumlala. "Chápu. Ale přesto, kdybys měl hlad nebo si připadal osamělý... Jsem doma."

"Díky." Chtěl se s ní už rozloučit, ale na poslední chvíli si to rozmyslel a zeptal se: "Angie?"

"Ano, miláčku?"

"Nechceš vědět, o čem se v tom čtvrtém svitku píše?"

Na druhém konci linky zavládlo mlčení.

"No nic, na tom nezáleží," pokračoval, "je to poměrně nudné, píše se tam jen o studiích Davida ben Jony v Jeruzalémě. Dobrou noc, Angie."

Ukazovákem zamáčkl vidlici telefonu a současně poslouchal, aby se ujistil, že se spojení skutečně přerušilo. A pak Benjamin Messer udělal něco, co nikdy předtím neudělal: položil sluchátko mimo vidlici.

...znalci Písma. Věděli jsme, že se od nás očekávají léta tvrdé práce a mnoho obětí, a že jen několik z nás dosáhne cíle. Saul a já jsme si vybrali rabína Eleasara... největšího učitele v Judeji... (rozmazaný inkoust)... jeho slávu. Chtěli jsme to nejlepší. Věděli jsme, že jestliže zvládneme studium u něj, stanou se z nás uctívaní muži.

64

K němu však přicházelo tolik mladých mužů a jen málo z nich bylo vyvoleno, Saul a já jsme se pevně rozhodli. Kdyby se mi podařilo stát se žákem velkého Eleasara, byla by to pro moji rodinu velká pocta.

Byl jsem naplněn obavami, ze zklam. Znal jsem spoustu chlapců, kteří přišli k Eleasarovi a byli odmítnuti. Ale Saul byl pln důvěry. Saul... hrdý a veselý chlapec se směřujícíma se očima a... ústy. Celé dny mě ujišťoval, že jsme byli nejlepšími žáky rabína Josefa. To mě povzbuzovalo. Ale když jsem zaslechl, kolik mužů přichází k Eleasarovi, byl jsem znovu úplně sklíčený. Proto... (velká mezera na papýru)... se Saulem. O slavnosti passahu jsme šli... (rukopis nečitelný)... a já bděl bojácně dlouho do noci.

Zdálo se, že se Saul nebojí. Měl také spoustu přátel, protože dokázal vyprávět veselé historky a rozesmát lidi.

Obdivoval jsem Saulův oduševnělý smysl pro humor a bezstarostnou povahu a často jsem si prával být stejně společenský a dobro-srdečný jako on a umět si rychle získat přátele. Často jsme společně chodili... (roztržený papýrus)... a společně se modlili ve Chrámu. Saul mi byl bližší než moji bratři, vzájemně jsme si pomáhali všude, kde to bylo možné. Kdyby se někdy naskytla příležitost, obětoval bych za Saula s radostí svůj život.

Když se Ben dostal na konec první fotografie, sňal brýle, odložil je zvolna na okraj stolu a protřel si oči. Pak se díval na aramejský rukopis, který pod ultrafialovým světlem jen nezřetelně prosvítal, a najednou se mu zdálo, že se vrací o celá léta zpět, do školy v New York City, do které chodil a kde se přátelil s chlapcem jménem Salomon Liebowitz...

Ješiva, škola talmudu, byla v Brooklynu. Bylo mu čtrnáct, když si namáhavě razil cestu rozbředlým sněhem s náručí plnou knih v hebrejštině a jidiš. On a Salomon chodili ke škole vždycky velkou oklikou, protože přímá cesta vedla katolickou čtvrtí, která byla v sousedství, a kde si je pravidelně vyčihala tlupa výrostků. Jednou ti hrubí synové polských vystěhovalců sebrali Benovi sametovou jarmulku, hodili ji na zem a dupali po ní. A pak se posmívali jeho slzám.

Ale nebyly to slzy způsobené žalem nebo zlostí, byly to slzy bezmoci. Odkud gójové - jinověrci - taky měli vědět, jak strašně si Ben přál smět vyjít z domu bez své pokrývky hlavy,

65

jak hrozně toužil po tom, aby směl chodit do veřejné školy, kde by mohl být stejný jako jiné děti.

Jednou Salomon, který byl mnohem větší a statnější než on, Bena ochránil a rozbil gójům nos do krve. Když utíkali, volali Poláci přes rameno: "My vám to ještě ukážeme, vy vrahové Ježíše! My vám to ukážeme!"

Od té chvíle začali Ben a Salomon chodit do ješivy oklikou.

Ben učil knedlík v krku. Poodsunul se od psacího stolu a podíval se na ruce. Už mnoho let si na Salomona Liebowitze nevzpomněl. Jejich vzájemné spojení se přerušilo, když se Ben odstěhoval z New Yorku do Kalifornie a Salomon se rozhodl být rabínem. Po sedm let byli nejlepšími přáteli, Ben miloval Salomona jako bratra a trávil s ním většinu času. Ale pak nastal okamžik rozloučení - chvíle, kdy se dospělí rozhodují a krácejí cestou zralých mužů. Jejich dětství skončilo. Salomon Liebowitz a Benjamin Messer už nemohli jako dva rytíři štěstěny pokračovat ve svých dobrodružstvích na ulicích Brooklynu. Přišel čas, kdy museli pohlédnout realitě do očí.

Ben se rozhodl pro vědu a Salomon pro Boha.

Od dveří se ozvalo plaché klepání, tak lehké, že ho Ben nejprve nevnímal. Pak se podíval směrem, ze kterého zvuk zazněl, ale Poppeu, která občas škrábala na dveře, nikde neviděl. Když zaznělo zat'ukání o něco hlasitěji, poznal Ben, že někdo klepe na dveře.

Podíval se na vyvěšený telefon a tiše zaklel. Napadlo ho, že je to Angie, kdo ruší jeho klid.

Povzdech si nad svým osudem a otevřel dveře. Ke svému překvapení za nimi uviděl stát Judy Goldenovou. Přes rameno jí visela taška. V ruce svírala velkou hnědou obálku.

"Dobrý večer, doktore Messere," pozdravila ho s úsměvem, "doufám, že neruším."

"Abych byl upřímný, rušíte. Co pro vás mohu udělat?"

Beze slova mu podala obálku.

"Tak rychle," podivil se a svraštil čelo. "Měla jste ho u sebe sotva dvě hodiny."

"Čtyři hodiny, doktore Messere. Už je po osmém."

"Opravdu?"

"A já..." Zdála se být zaražená. "Uvažovala jsem, jestli sem

66

mám zajít nebo počkat až na páteční vyučování. Ale já bych si kodex tak ráda přečetla a vy jste se zmiňoval o tom, že ho musíte do určitého termínu odevzdat. Proto jsem přišla sem."

"Nerozumím vám."

Otevřela obálku. "Je prázdná."

"Cože?" Ben jí vytrhl obálku z ruky a nevěřil svým očím: "Pro boha! Pojdte dál, pojdte dál!"

Judy se usmála a pozvolna se uvolňovala. "Skutečně vás nechci rušit, ale..."

"Já vím," přerušil ji. Ben utíkal přímo do pracovny a zkoumavě pohlédl na narůstající zmatek na stole. Mezi drobky ze sendviče, oschlou okurkovou slupkou, dýmající dýmkou a třemi napůl vyprázdněnými sklenkami vína byly roztroušeny texty aramejských rukopisů, hebrejské apokryfy a knihy o semitských rukopisech. Typické staromládenecké doupě, pomyslel si, zatímco se pokoušel si vzpomenout, kde kodex naposledy viděl. Ta dívka si musí myslet, že je vážně lajdák. "Hned jsem u vás," zamumlal, zatímco zvedal své knihy. Některé byly otevřené a ukazovaly fotografie zažloutlých kusů papýru, seznamy a tabulky s rejstříky nebo dlouhé texty. Samé pomůcky, se kterými dokázal rozluštit i ty nejjemnější náznaky v rukopisu Davida ben Jony.

Zatímco prohledával své hromady, pozorovala Judy obě fotografie, které ležely na stole vedle Benova poznámkového bloku. To musí být ten nový svitek, pomyslela si vzrušeně a nenápadně přistoupila blíž.

Ale najednou se Ben otočil, vztekle rozhodil ruce a řekl: "Bude mi trvat celou noc, než se v tomhle zmatku vyznám.

Když ji uviděl u fotografií, zarazil se.

"To nevádí," odpověděla rychle. "Můžu počkat. Jen mě mrzí, že jsem vás vyrušila."

Místnost byla úplně tmavá, kromě malého ostrůvku světla z jeho stolní lampy. Když Ben pozoroval v přitnutí tvář Judy Goldenové, přál si, aby bylo líp vidět, aby mohl rozeznat výraz v jejím obličejí.

Najednou pochopil, proč ve skutečnosti přišla. "Skutečně jste mohla počkat do pátku. Nebo jste si se mnou mohla promluvit při zítřejším kursu, který je v deset hodin. Nebo nechat zprávu v mé kanceláři."

67

"Ano," řekla tiše, "já vím."

Ben se podíval na záběry čtvrtého svitku. "Tenhle není v tak dobrém stavu jako ty první dva," konstatoval věčně.

"Weather-by píše, že se nejspíš před staletími zřítíla střecha domu a přitom byly některé svitky poškozeny. Jakmile totiž přijde papýrus do styku s okolním vzduchem, promění se - jak víte - v lepkavou dehtovitou substanci, se kterou se už nedá udělat vůbec nic. Tímto způsobem byl naprosto zničen třetí svitek."

Judy zaváhala a zdálo se, že přesně váží slova: "Doktore Messere?"

"Ano?"

"Co tam stojí?"

Podíval se dívce znovu do obličejí: bledá plet', velké temné oči a dlouhé černé vlasy. Nebyla tak krásná jako Angie, ale její tvář v sobě měla něco, co Angie scházelo, a co se Benovi líbilo. Ale nevěděl, co přesně to je.

"Co tam stojí?" zopakoval. Pak pomyslel na Salomona Lie-bowitza a dobu, kterou společně prožili v Brooklynu. Jak to bylo dávno, a jak nádherné mu to všechno připadalo. Jako kdyby se to ve skutečnosti nikdy nepříhodovalo.

"Pojdte sem." Ben vzal sešit s překladem a podal ho Judy. Přeletěla očima překlad, poznámky na okraji a vynechaná místa. Pak si to přečetla ještě jednou důkladněji, nechala sešit klesnout a podívala se na Bena.

"Děkuji," zašeptala.

"Mrzí mě, že to není čitelnější."

"To je v pořádku. Opravdu."

"Můj rukopis..." Ben zakroutil hlavou.

Judy zírala okouzleně na fotografii. "David ben Jona skutečně žil," řekla. "Mohlo to být teprve včera, protože ten čas, který uplynul, nic neznamená. Takřka jsme ho mohli znát."

Ben se krátce zasmál. "Mně to také připadá, jako bych ho bezmála znal osobně."

"Doufejme, že přijdou další svitky."

"Přijdou další. Ještě čtyři, abych byl přesný."

Judy trhla hlavou. "Další čtyři! Doktore Messere!"

"Ano, já vím..." Náhle se obrátil a vyšel z pracovny. Během chůze všude rozsvěcel. "Dáte si sklenku vína?" zavolal přes rameno.

68

"Jen jestli je to nějaké levnější víno," odpověděla a šla za ním do obývacího pokoje.

"Ach, tím si můžete být jista. Ale sedněte si. Hned se vrátím."

Ben se vypravil do kuchyně, která byla poslední dobou stále neuklizenější a špinavější. Obvykle býval pořádný a neustále po sobě uklízel, ale v posledních dnech nechal všechno úplně zpuštnout. V kuchyni to vypadalo skoro stejně jako v pracovně. Když vypláchl a vyleštil dvě sklenky, nalil víno a vrátil se do obývacího pokoje, Judy Goldenová seděla na gauči a hladila Poppeu Sabinu.

"Nevěděla jsem, že máte kočku," řekla a natáhla se pro víno. "Děkuji."

"Obvykle ji také návštěvníci nevdají. Poppea se před lidmi ostýchá a nikdy nevyleze, aby se přátelila. Skrývá se dokonce i před mou snoubenkou. A to je dobře, protože Angie je na kočky alergická."

"To je skutečně škoda. Tahle je prostě roztomilá."

Ben užasle pozoroval, jak se jindy náladová a nafoukaná kočka stulila na Judyině klíně a spokojeně zavřela oči.

"Víte, že máte vyvěšený telefon?"

"Ano, udělal jsem to schválně. Nechtěl jsem, aby mě někdo rušil."

"No to je paráda. Ještě by mělo být možné vyvěsit tak jednoduše i dveře..."

Tiše se zasmál. "Nedělejte si s tím těžkou hlavu. Nikdy předtím jsem to neudělal. Vlastně si nemyslím, že je to správné.

Mohl by se mě pokoušet dovolat někdo, kdo mě opravdu potřebuje."

"To máte pravdu. Díky za víno."

"Je pro vás dost levné?"

"Jestliže stálo více než osmdesát devět centů, tak je pro mě drahé."

Ben se znovu zasmál. Zdálo se mu, že se v její přítomnosti zvláštním způsobem uvolní. Už úplně zapomněl na svůj neklid během odpoledního vyučování - na její způsob chování, kterým ho vyvedla z míry.

"Proč jste ji pojmenoval Poppea?" zeptala se a drbala kočku za ušima.

69

Ben pokrčil rameny. Nikdy o tom vážněji neuvažoval. To jméno ho napadlo úplně spontánně, když si ji před dvěma roky jako malé kotě kupoval.

"Jmenuje se Poppea Sabina?" zeptala se Judy dál.

"Abych pravdu řekl, ano."

"Manželka císaře Nerona. Myslím, že žila kolem roku pětadesát našeho letopočtu. Je to zajímavé jméno pro kočku."

"Je to svůdná, svěhlavá, namyšlená a zhýčkaná malá bestie."

"A vyji milujete."

"A já ji miluji."

"A ona miluje vás."

Pak oba upíjeli ze skleničky vína, aniž by promluvili. Judy bloudila pohledem po bytě a obdivovala vkusné a drahé vybavení. Měla pocit, že v něm nachází osobitý ráz Benjamin Messera, který se shodoval s nedbalým stylem jižní Kalifornie. Pak jí probleskl hlavou nápad. Na okamžik zápasila sama se sebou, zda se má zeptat.

Změřila si muže po svém boku, jeho atraktivní tvář, rozčuchané vlasy, tělo, které připomínalo tělo plavce.

Ji samotnou překvapilo, když se tlumeným hlasem zeptala: "Jste praktikujícím Židem?"

Její otevřenost ho šokovala. "Cože?"

"Odpusťte. Nic mi do toho není, ale já jsem vždycky zvědavá na náboženské názory lidí. Bylo to ode mě nezdvorné."

Ben odvrátil pohled a cítil, jak přechází do obranných pozic. "Není to tajemství. Já už židovské náboženství nevyznávám. Už mnoho let ne."

"Proč?"

Užasle ji pozoroval a poněkolkáté se ptal sám sebe, co ho přimělo k tomu, aby jí řekl o čtvrtém svitku. A proč jí nabídl víno a dobrovolně tu s ní seděl, místo aby jí ukázal dveře.

"Židovské náboženství pro mě nepředstavuje odpověď, to je vše."

Chvilí se mu dívala do očí - zdálo se, že je to okamžik jako stvořený k tomu, aby překlenul rozdíly mezi nimi. Pak se Ben odvrátil a pomalu otáčel sklenkou v prstech. Nebylo mu zrovna příjemně.

"Takže," Judy sundala kočku z klína a vstala, "se už nejspíš nemůžete dočkat, kdy přijdou další snímky."

70

Ben také vstal. "Pokusím se na kodex nezapomenout..."

"To by bylo fajn." Odhodila si vlasy přes rameno, takže se jí rozprostřely po zádech a vzala si kabelku.

Společně šli ke dveřím. Ben chvíli zaváhal, než je otevřel: "Dám vám vědět, co chtěl David říct," slíbil.

Krátce a trochu zvláště na něj pohlédla a řekla: "Díky za víno."

"Dobrou noc."

U psacího stolu si přečetl ještě jednou první fotografii. Pak se dal do překládání druhé.

Domoci se slyšení u rabína Eleasara nebylo pro nás snadné. Dlouhé dny jsme se Saulem čekali na nádvoří Chrámu, jen abychom... (trhlina v papyru)... Seděli jsme společně s dalšími mladými lidmi na rozpáleném slunci, až nás všechny bolela hlava. Často jsme byli hladoví a vyčerpaní, ale neodvážili jsme se hnout z místa. Jeden za druhým tvrděval, naše skupina se postupem času neustále zmenšovala... (na tomto místě je utržený roh)... Saul a já. Po týdnu čekání na rozmluvu s rabínem Eleasarem nás najednou zavolali do jeho kruhu v zastřešené dvořaně.

Najednou mi vyschlo v hrdle a změkla kolena. Přesto jsem však nedal najevo, jakou hrůzu před tím člověkem mám. Pokořeně jsem padl na kolena k jeho nohám... (nečitelná věta)... zatímco Saul zůstal hrdě stát zpřímá. Eleasarovy oči byly jako oči orla. Probodly mě, jako by chtěly prohlédnout skrze mě. Měl jsem strach, ale přesto jsem trval nezměnitelně na svém rozhodnutí. Nedokázal jsem se usmát; Saul na rozdíl ode mě nedal najevo ostych.

Rabín Eleasar se Saula zeptal: "Proč se chceš stát znalcem Písma?" A Saul odpověděl: "I shromáždili se všichni lidé na ulici před stavidly a pravili k Ezrovi, znalci Písma, aby přinesl Mojžišův zákoník, jež Hospodin učinil pro lid Izraele závazným. I přinesl kněz Ezra prvního dne sedmého měsíce zákon před společenství mužů a žen a všech, kteří mohli poslouchat a chápat." Saul řekl: "Rabíne Eleasare, chtěl bych se stát stejným znalcem, jako bývali Ezra a Nehemia."

Pak se rabín Eleasar obrátil ke mně a zeptal se: "Proč se chceš stát znalcem Písma ty?" Nejprve jsem se na nic nezmohl, protože Saulova odpověď byla tak dokonalá, že jsem

71

nevěřil, že se s ním mohu rovnat. Ale pak jsem spolkl knedlík, co jsem měl v krku a odvětil: "Chtěl bych vědět, mistře, kde se vzala Kainova žena, když ji nestvořil Bůh."

Rabín Eleasar se na mě překvapeně podíval a obrátil se ke svým učedníkům. A promluvil k nim: "Jaké mravy to má tento nováček, že odpoví na otázku otázkou ? " A všichni se rozesmáli.

Rozzlobeně a pokořeně jsem Eleasarovi řekl: "Kdybych neměl otázek, mistře, tak bych se spokojil s horší školou. A kdybych už znal odpověď na všechny otázky, jaká potřeba by mě přiměla přijít k vám ? "

Podruhé jsem Eleasara překvapil. Tak ke mně pravil: "Čeho se bojíš více, Zákona, nebo Chrámu božího?"

A já odpověděl: "Studium tóry je větším skutkem než zařízení chrámu."

Rabín Eleasar propustil Saula a mě do dvorany a já bojoval se slzami hořkosti a zklamání. Řekl jsem Saulovi: "Nedal mi příležitost, abych mu dokázal, že jsem hoden toho, aby mě vyučoval. A teď abych šel k nějakému nevýznamnému rabínovi a naučím se sotva polovinu."

Celou noc jsem proplakal ve svém pokoji: první slzy, které jsem prolil od té doby, co jsem před třemi lety opustil Magda-lu. Toužil jsem po nejvyšším vrcholu a ztroskotat jsem.

(Na tomto místě byl papyrus po celé šířce roztřen a na čtyřech místech znehodnocen. Poslední řádek zněl:) Příští den jsme se Saulem dostali zprávu, že můžeme nastoupit do učení k rabínu Eleasarovi.

72

Kapitola šestá

Následujícího dne se Ben probudil s veselou a bezstarostnou náladou. Časně ráno vstal, osprchoval se a oholil, vydatně posnídal a využil dobu před začátkem vyučování k tomu, aby uklidil byt. Sebral minimálně patnáct sklenic a dal je do myčky. Všechny popelníky přetékaly. Musel dát novou drť do Pop-peina malého záchodu. Otevřel okna, aby vyvětral a vypudil zatuchlý vzduch. Pak uspořádal pracovnu. Naskládal knihy zpět do regálů, vyprázdnil vrchovatý koš na papír, z desky stolu umyl drobky, popel a skvrny od vína. Celou dobu si pobrukoval.

Už dlouho se necítil tak dobře. Bylo mu, jako kdyby právě zdědil kopu peněz, nebo se dověděl, že se dožije stovky. Jeho tělo bylo nabito energií, a tak během úklidu tancoval s písničkou na rtech po bytě.

Když Angie v devět hodin zaklepala na dveře, přivítal ji objetím, bouřlivým polibkem a záplavou omluv za včerejší večer. "

"Byl to tvrdý oříšek," vysvětloval jí, když ji vedl dál do bytu, "čtvrtý svitek byla pořádná fuška, ale včera v noci se mi to podařilo dokončit a ještě jsem si dopřál osm hodin zaslouženého spánku. Celé týdny jsem se necítil tak dobře!"

Angie zářila. "To mě těší. Chtěla jsem ti zavolat, ale měl jsi pořád obsazeno."

"Zlato, mám pro tebe překvapení. V sobotu ráno hned za úsvitu sedneme do auta a pojedeme na dva dny do San Diego vyhodit si z kopýtko."

"Ach, Bene, to zní fantasticky."

"Půjdeme do zoo a do mořského akvária, dáme si něco dob-

73

rého u Boom Trenchards a pak se budeme celou noc milovat." Dlouze ji políbil. "Nebo... možná nepodnikneme vůbec nic a budeme se milovat dva dny bez přestávky."

Zachichotala se: "Hlupáčku!"

Ben si ji podržel dál od těla, aby mohl pozorovat její krásnou tvář, nasál sladkou vůni jejího parfému a vnímal, jak ho pocítit její blízkosti vzrušuje. V tom okamžiku byl tak zamilovaný, že měl pocit, že se mu rozskočí srdce. "Tak, povídej, co tě dnes ráno ke mně přivádí?"

"Měl jsi obsazeno."

"Cože? Ach!" Zalomil si prsty. "Včera večer jsem vyvěsil telefon, aby mě nikdo nerušil."

"A kdo? Snad ne já?"

"Ale kde..."

"Tak to je v pořádku."

"Víš, mám nápad! Pojed' se mnou na univerzitu, počkej hodinu a já tě pozvu na nejkrásnější oběd, který si dokážeš představit."

"To беру."

Jeli společně na univerzitu, Angie se šla projít po Kampusu a Ben zatím přednášel o významu rukopisů. Omluvil se studentům za to, že poslední dvě hodiny odpadly. Angie se zatím toulala univerzitními zahradami a cítila se šťastná, jako už dlouho ne. Byla ráda, že se Ben po dlouhém čase, kdy ho svitky zcela pohltily, dokázal tak uvolnit. Zase byl sám sebou.

Nebo si to Angie alespoň chtěla namluvit. Všimla si jeho nových sandálů a lehkého napadání na nohu, a bylo jí nápadné, jakým zvláštně šroubovaným a neohrabaným způsobem se dnes ráno vyjadřoval. Ale rozhodla se, že na všechno zapomene, že to vyškrtne z paměti. Ben byl jen unavený, to je všechno.

Po vyučování jeli podél pobřeží k oblíbené restauraci, která byla postavena na útesech a čněla nad vlnami.

Odpoledne vyhledali skryté zákoutí a milovali se v autě. Při západu slunce vyrazili na výlet do hor, pak se navečeřeli v Hollywoodu a šli do kina.

Celý den Ben cítil, že mu je Angie bližší než kdykoli předtím. Díky její dobré náladě a smyslu pro humor zapomněl na všechno. Byla velice krásná a vzrušující. Byl to dokonalý den, od okamžiku, kdy vstal s fantastickou náladou, až do vášnivě-

74

ho polibku na dobrou noc, se kterým se s Angie o půlnoci rozloučil. Pohádkově krásný den.

"Příště si vezmeme pokoj v hotelu Circle," slíbil Angie, než od ní odešel. "A když budeš chtít, můžeme zajet do Tijuany."

Díky jeho pozornosti přímo rozkvetla a celá zářila. Cítila, že je přešťastná, a byla si stoprocentně jistá, že našla

dokonalého muže, se kterým chce strávit zbytek svého života.

O půlnoci stáli oba trochu připilí a na smrt unavení u vchodu do Angiina bytu a tiše se smáli. Ben zašeptal: "Příště musíme zase něco podniknout."

"Každý den, miláčku, každý den."

Opouštěl Angie s pocitem, že strávil den v ráji.

S nejlepší náladou jel domů. Za celý den ho ani jednou nenapadlo, proč si najednou připadá tak uvolněně a plný radosti.

A samozřejmě si v této souvislosti ani na jedinou vteřinu nevzpomněl na Davida Ben Jonu.

Příští den ráno se Ben cítil úplně jinak. V pátek jako by jeho náladu odvál vítr a jeho mysl byla ve stejném rozpoložení jako předtím. Během telefonického rozhovoru mu v úterý John Weatherby sdělil, že zajel do Jeruzaléma, aby mu zatelefonoval a odeslal "novou sérii fotografií". Tentokrát kvalitních. "To znamená, že mohou dorazit každým dnem, nejpozději v pondělí." Ben se nemohl dočkat, kdy mu je doručí.

Sotva se dokázal soustředit na hodinu "Jazyky archeologie" a ještě horší bylo přečkat hodiny staro- a novohebrejštiny. Celou dobu nedokázal myslet na nic jiného než na svitky. Jestliže Weatherby poslal dopis doporučené, musí ještě před pátou dorazit s lístkem na poštu a ztropit tam virvál, aby mu ho vydali dřív než v pondělí. Jinak by to byl mizerný víkend.

S překvapením zjistil, že na seminář nepřišla Judy. Ačkoli ho její přítomnost vyváděla z konceptu, její nepřítomnost v něm vzbuzovala ještě větší neklid. A tentokrát jí dokonce nezapomněl přinést kodex.

Vyučování ukončil přesně a pospíchal domů. Ve schránce našel žlutý lístek - doporučený dopis z Izraele si může na poště vyzvednout v pondělí mezi devátou a pátou hodinou.

Neztrácel čas. O tři čtvrtě na pět byl na poště a nechal si zavolat vedoucího. Během pěti minut vzbudil značnou pozornost a vedoucí souhlasil, aby počkal na listonoše, který dorazil na

75

poštu krátce po páté. Ten Benovi s nelibostí předal jeho obálku a vysvětloval mu, že to je vlastně proti předpisům.

O patnáct minut později už byl Ben ve svém bytě, udělal si místo na psacím stole, zavřel Poppeu do ložnice a usedl za stůl. Připravil se na příští úsek života Davida ben Jony, když mu oči padly na telefon. S podstatně menšími zábranami než posledně jej vyvěsil. Pak si otřel zpoceně dlaně o kalhoty a otevřel obálku.

Uvnitř byl dopis od Johna Weatherbyho.

Psal, že vykopávky navštívil celý Kneset včetně ministerského předsedy. Do Migdalů přijel dokonce i americký velvyslanec a slavný profesor Yigael Yadin. Následoval popis mizerných pracovních podmínek: vykopávky ztěžovaly nevypočitatelné zvraty počasí, nálety hmyzu, nepoživatelné jídlo a studené noci. Na konci dopisu přál John Weatherby všem spolupracovníkům svého archeologického týmu boží požehnání.

Ben odhodil dopis stranou a roztrhl vnitřní obálku. Vypadly tři fotografie.

Jednou byla momentka, která zobrazovala Dr. Weatherbyho, skloněného nad psacím strojem. Rukávy košile měl vyka-sané, kovové brýle mu seděly na špičce nosu. Seděl u karetního stolku před stanem.

Na druhé fotografii byl Dr. Weatherby, jeho žena Helena a profesor Yigael Yadin - všichni tři stáli na okraji vykopávek. Usmívali se, jako kdyby vyhráli v loterii. Oblečení měli zaprášené a propocené.

Třetí fotografie byla přímo z místa vykopávek - práce pokročily mnohem dále než na prvním snímku, který Ben dostal. Kartónové štítky označovaly různé úrovně, ohraničená oblast byla pravděpodobně místem, kde byly nalezeny slavné jílové nádoby. Celé dějiště bylo zaplněno spoustou lidí: Ben rozpoznal hubené staré vědce a mladé studenty, kteří se v khaki-ob-lecích skláněli nad svou prací.

Podíval se do obálky ještě jednou. Žádné další fotografie tam nebyly. Se zaklením odhodil celý svazek na stůl.

Takže musí přece jen na doručení pátého svitku čekat! Dalších dvacet čtyři hodin napětí, netrpělivého pobíhání sem a tam, čekání na to, než k němu zase David promluví...

Poppea Sabina škrábala hněvivě na dveře ložnice a Ben ji

76

pustil ven. Vzal kočku do náruče a sedl si s ní na gauč v setmělém obývacím pokoji. Poppea byla uražená, protože se jí dost nevěnoval, a Ben trucoval jako zklamané dítě.

Půl hodiny se snažil s tím neuvěřitelným rozčarováním vyrovnat, pak se rozhodl, že musí být rozumný a uklidnit se.

Taky se rozhodl, že si čtvrtý svitek přečte ještě jednou. Protože měl při jeho čtení potíže, chtěl se ujistit, že neudělal nikde chybu.

Strávil dvě hodiny u psacího stolu a tu a tam provedl ve svém překladu korektury.

Když dokončil poslední řádek druhé fotografie, měl pocit, že je šťastný a přátelsky vzrušený. Vyskočil od psacího stolu a se zpěvem přešel do kuchyně, kde si nalil sklenku vína. Během nalévání mu však přestala táhnout dýmka.

Zaraženě odložil skleničku a dýmku a zamařeně zíral na holou zeď.

Proč byl pro všechno na světě najednou tak šťastný?

Přeběhl ke kuchyňským dveřím a odtud pozoroval přes obývací pokoj svoji pracovnu. V příšeří viděl zákoutí s psacím stolem a opěradlo své otáčecí židle. Na psacím stole ležel jako bílá skvrna jeho sešit s překladem.

Ben chvíli zůstal u kuchyňských dveří a rozhlížel se po tichém bytě. Zíral do prázdna a cítil, jak se ho zmocňuje nezvyklý pocit hrůzy. Naskočila mu husí kůže, chlupy na rukou a zádech se mu zježily.

Už to věděl.

Pomalu přešel zpět do pracovny a zůstal stát metr od stolu. Nejprve se podíval na fotografii poškozeného papýru, pak na svůj překlad.

Znovu mu padla do očí slova "Příští den jsme se Saulem dostali zprávu, že můžeme nastoupit do učení k rabínu

Eleasarovi".

Ted' si byl jist.

Právě z těchto slov měl takovou radost.

Jako by se to přihodilo mně, zašeptal, skloněn nad fotografií. "Proto jsem měl včera tak dobrou náladu. Bylo to stejné, jako kdyby přijali do školy rabína Eleasara má"

Ben zavřel pevně oči. Zamrazilo jej. Třel si ledové ruce o sebe a neovladatelně se chvěl. Včerejší radost nebyla mou radostí, pomyslel si, byla to Davidova radost. Davidova radost...

77

Ben otevřel oči a znovu se podíval na aramejská slova. Pocit, jako by překročil most, jako by se dostal na místo, odkud není návratu, mu naháněl hrůzu.

Pokoušel se ten pocit ze sebe setřást a nutil se do smíchu. Pak si řekl nahlas: "Myslím, že mi úplně přeskočilo." Ale jeho hlas zněl chraplavě, smích vypadal jako chroptění. "Ach, Davide," zamumlal s hrůzou, "co to se mnou provádíš?" Nestalo se poprvé, že Bena probudilo klepání na dveře. Zatímco namáhavě otvíral oči a pokoušel se probrat, nedokázal si Ben představit, kdo by s ním mohl v tak nezvyklou hodinu chtít mluvit. Pak si uvědomil, že vlastně ani netuší, kolik je hodin.

Vyskočil z postele a bosý vklopýtal do obývacího pokoje, právě včas, aby uviděl, jak Angie vchází a zavírá za sebou dveře. Měla na sobě bavlněný kalhotový kostým, vlasy umně vyčesané vzhůru a svázané šálou. "Ahoj, miláčku," zvolala jásavě a postavila na stolek u gauče malý kufřík.

"Ahoj," odpověděl zmateně.

Políbila ho na jednu tvář, pohládila po druhé a šla do kuchyně. "Něco mi říká, že dnes ráno včas nevyrazíme."

"Cože," zamumlal. "Kam máme vyrazit?"

Angie se zastavila mezi dveřmi. "San Diego, vzpomínáš si? O tomto víkendu ze mě chceš udělat padlou děvku. Slíbils to." Zašla dovnitř a začala rachotit nádobím. "Doufám, že nevěříš na předpovědi počasí," slyšel ji volat z kuchyně, "protože by to byla jedinečná výmluva, proč musíme zůstat osmačtyřicet hodin v motelu!"

Ben zůstal stát uprostřed obýváku a zeptal se: "San Diego?"

Angie vystrčila hlavu ze dveří. "Chceš se nasnídat tady, nebo až cestou?"

"Víš, já..."

"Dobrý nápad. Kávu tady a něco sníme po cestě. Tak se mi to líbí. Možná v San Juan Capistrano. Poblíž misie je kouzelná kavárna ve španělském stylu..." Z kuchyně se ozval ještě větší rachot nádobí a pak se Angie vynořila znovu. "Kávě už stačí jen minutka na přefiltrování. Jdi se vysprchovat, než skončíš, bude hotová."

"Angie..."

Zůstala stát před zrcadlem, aby si upravila vlasy.

78

"Copak?"

"Angie, nemůžeme odjet."

Strnula uprostřed pohybu. "Co tím chceš říct?"

"Chci tím říct, že mi dnes možná doručí pátý svitek."

Angie nechala pomalu klesnout paže dolů a otočila se k němu.

"No a?"

Udělal krok směrem k ní s nataženýma rukama. "Chci tady být, až ho doručí."

"Copak listonoš nehodí dopis do schránky?"

"Ne. Svitky chodí doporučené. Když tu nebudu, musím čekat až do pondělka."

Její hlas byl chladný. "No a?"

"Pojď ke mně, Angie, pokus se mě pochopit."

Zhluboka se nadechla a zase pomalu vydechla. "Já se na ten výlet tak těšila."

"Já vím..."

"Dříve jsi taky odjížděl, když ti měly přijít rukopisy. Kodex z Egypta jsi nechal ležet na poště dokonce tři dny, než sis jej vyzvedl. Býváš pečlivější, když jde o vyzvednutí prádla z čistírny. Co je na těchhle svítcích tak mimořádného?"

"Proboha, Angie!" vybuchl. "Víš zatraceně dobře, proč jsou jiné!"

"Hele," odpověděla klidně, "nekríč na mě. Jsem v téže místnosti. Tak dobře, ty svitky pro tebe znamenají hodně. A jsou jiné, než ostatní, které jsi zatím dostával. Ale říkals, že pátý svitek možná dnes doručí. Nemůžeš to nechat plavat a jet se mnou do San Diego?"

Ben zakroutil hlavou.

"Víš, není od tebe pěkné, žeš mě takhle zklamal. Nikdy jsi nic podobného neudělal."

"Mrzí mě to," bránil se chabě.

"Tak dobře. Pokusím se tě chápat. Ale musíš mě za tohle zdrcující zklamání nějak odškodnit."

"Poslouchej, Angie," řekl rychle, "jestli ten svitek nepříjde, pak není důvod, proč bychom nemohli jet do San Diego zítra ráno a strávit tam den."

Podívala se na něj smutně a láskyplně. "Je to vždycky takové, když si někdo vezme paleografa?"

"Na to ti nedokážu odpovědět. Já si nikdy žádného nevzal."

79

Zasmála se a políbila ho na tvář. Vzduchem se táhla vůně čerstvě uvažené kávy. "Jdi se osprchovat a obleč se. Můžu na svitek počkat s tebou, a kdyby ho odpolední poštou nedoručili, můžeme už večer vyrazit do San Diego. Co tomu říkáš?"

Ben se důkladně osprchoval. Uvědomoval si, že je mu myšlenka na Angiinu společnost trochu proti mysli. Ačkoli jí to nedokázal vysvětlit a nerozuměl ani sám sobě, naléhavě potřeboval být až do chvíle, kdy doručí pátý svitek, sám. Připadalo mu, že se musí na Davida znovu připravit.

Seděli mlčky u kávy. Angie se neustále dívala z okna a vyhlížela déšť, zatímco Ben myslel na příští část rukopisu. Michal kávu a v myšlenkách se vracel do své minulosti. V duchu si vybavil tvář, na kterou už si dávno nevzpomněl: velký nos a oči s dlouhými řasami Salomona Liebowitze. Tenkrát byl Salomon pohledný mladík se svalnatým tělem a výraznou tváří. Míval dlouhé černé vlasy, hodně snědou pleť a smyslná plná ústa. Lidé si jich často všímali právě kvůli jejich tělesné odlišnosti: jeden s tmavou pletí, semitský typ, a druhý bledý modrooký blondák. Zevnějškem se lišili stejně jako noc a den, ale co se týká smýšlení a povahy, hodili se k sobě dokonale. Oba mívali mimořádně hodně nápadů a při svých výpravách Brooklynem byli nerozluční. V ješivě byli hodnoceni jako vynikající žáci, kteří vzájemně soupeřili o chválu učitelů. Často spolu sedávali dlouho do noci a učili se, později si domlouvali společné schůzky s děvčaty.

Jaké to bylo překvapení, když se po ukončení ješivy postavili na vlastní nohy a každý šel svou tak odlišnou cestou. "Bene?"

Soustředil svůj pohled na Angie.

"Bene? Nevnímáš jsi ani slovo z toho, co jsem říkala. Přemýšlíš o svitcích?"

Přikývl.

"Nechceš mi o nich vyprávět?"

Ben si neuměl vysvětlit, proč ho Angie dnes ráno tak dráždí. Nejspíš proto, že svůj zájem o svitky jen předstírá. Výraz v jejích očích říkal: "To přejde. Malý Ben se přes to přenesení a pak si můžeme zase jít hrát."

"Vždyť tomu nerozumíš!" odpověděl a odvrátil od ní svůj pohled. V ranním osvětlení Benovi připadalo, že má Angie na

80

I

sobě příliš mnoho make-upu. A ten prokletý parfém, kterým se neustále voní, mu pokazil chuť na kávu.

"Přesto mi to můžeš vysvětlit."

"Proboha, Angie, nechtěj se mi za každou cenu přizpůsobit." Vyskočil ze židle a stál s rukama v kapsách. Na okno ťukaly kapičky deště.

"Co je s tebou, Bene? Nepoznávám tě. Jednou jsi milý a veselý, a v příštím okamžiku náladový a podrážděný. Nebýval jsi tak nevyrovnaný."

"Promiň," zamumlal. Proboha, jediné, co opravdu chci, je, abys vypadla a nechala mě o samotě! Abych mohl v klidu přemýšlet. A ty si mi tady sedneš s těmi načesanými vlasy a budeš si hrát na paní učitelku ze školky...

"Ty svitky mě stále více a více pohlcejí, Angie. Nedokážu se tomu ubránit. Jsou... jsou..." Co? Co jsou? Jsou schopny mě úplně ovládnout?

Ucítil, jak se k němu blíží vůně jejího parfému. Pak položila své štíhlé ruce na jeho ramena.

"Mohu si přečíst, cos zatím přeložil?"

Ben se otočil, aby se na ni mohl podívat. Ach, Angie, miláčku, pomyslel si nešťastně, já vím, že se mě snažíš chápat. Víš, že to všechno děláš jen kvůli mně. Prosím tě, nedělej to...

"Smím?"

"Jistě, proč ne? Posad' se."

Odhodila boty, uvelebila se na gauči a položila si nohy na polštář. Když jí podával sešit, přelétla stránky a pronesla:

"Tolik? No, nazdar!"

Šel zpět do obývacího pokoje a sedl si ke kávě. Teď chutnala lip.

Po značné době odhodila Angie sešit s překlady na stolek u gauče a pravila: "Bylo to zajímavé."

Ben na ni pohlédl.

"Myslím, že jsi odvedl pořádný kus práce. Doufám, že ti za to Weatherby velkoryse zaplatí."

Benovy oči se nevěřícně rozšířily. "Co si myslíš o Davidu ben Jonovi?"

"Co si o něm myslím? Hm..." Pokrčila rameny. "Vlastně vůbec nic. Jestli se teď ještě zmíní o Ježíšovi, pak je to vážně trefa do černého."

81

Ben odložil šálek s kávou. "Angie," začal tiše a vážil pečlivě každé slovo, "David ben Jona... když čteš jeho slova... necítíš nic zvláštního?"

Naklonila hlavu a zeptala se: "Co tím myslíš?"

"No," otřel si zpoceně dlaně o kalhoty, "když čtu jeho slova, tak to na mě silně působí. Víš, co tím myslím? Jako bych byl do děje vtažen a neumím se toho pocitu zbavit. Připadá mi, jako kdyby skutečně promlouval ke mně..."

"Bene..."

Vyskočil a začal přecházet nápadně kulhavou chůzí místností. Je možné, že to tak působí jen na mě? uvažoval rozrušeně. Cožpak se ten pocit zmocní pouze mě, když čtu Davidova slova? Co se to děje?

To je směšné! Jen se na ni podívej. Tak očividně ji to nezajímá, a ze mě se stává uzlíček nervů!

"Bene, co je s tebou?"

Nevšímal šiji, soustředil se na své myšlenky. Jona, otec Davida, a Jona Messer, Benův otec, a oba říkali: "Neboť Hospodin střeží cesty spravedlivých; avšak cesta hříšníka vede do propasti." Ty jsi z rodu Benjaminů. Mojžíšova kletba na tobě spočine, a Pán tě stihne šílenstvím...

"Bene!"

Najednou se zarazil. "Angie, já bych chtěl být chvíli sám."

"Ne!" Vyskočila. "Nechci jít pryč!"

Ben ucouvł.

"Listonoš přijde až za několik hodin," pokračovala.

"Udělejme si výlet a pusťme to na chvíli všechno z hlavy..."

"Ne!" vykřikl. "K čertu, Angie, jediné, o co máš zájem, je odvádět mě od mé práce. Všechna ta ,pusť to z hlavy' a zapomeň na to4. Copak tě ani nenapadlo, že se tím třeba zabývám rád?"

"Rozumím,44 odpověděla klidně.

"Ne, nerozumíš. Ale já ti to nevyčítám. Jen chci být sám.44

"Nebudu tě rušit."

Odvrátil se od ní a předstíral, že kontroluje termostat topení. "Je tu chladno,44 konstatoval s klidem. Ale budeš, budeš mě rušit. Nedokážeš sedět víc než pět minut, aniž by sis nechtěla povídat. Ben se otočil k Angie. Seděla na gauči jako elegantní

82

model z reklamních snímků prvotřídních časopisů, vystoupilé lícní kosti naličené červeně, ústa a špičaté nehty krvavě rudé. Zvláštní, že si najednou všimá věcí, které dříve nevnímal. Bylo to opravdu tak. Ta krásná žena s obličejem kameje a rozevlátými kaštanově hnědými vlasy, která tu tak uvolněně seděla na gauči, byla snem každého muže. Ráda se smála, vkusně se oblékala, byla přítulná a dokázala se kdykoli bavit. Bena vždycky těšilo, jak se za ní jiní muži ohlížejí, ať jdou kamkoli. Angie pod paží byla jako medaile na klopeč.

Ale když si ji teď prohlížel - a připadalo mu, jakoby ji viděl poprvé -, napadaly Bena úplně odlišné myšlenky.

"Nebudu tě rušit," žadonila Angie.

"A co chceš dělat? Co budeš dělat, když já budu sedět ve tmě a poslouchat Bacha?"

"Ach, Bene!" Podívala se na něj zneklidněně. "Tak dobře, půjdu. Jestliže to opravdu chceš, odejdu. Vráť se zítra ráno. Ano?" Vzala svůj kufík. "Ale nevyvěšuj telefon, prosím. Včera večer jsi to udělal znovu, že? Kdykoli jsem se tě snažila dovolat, slyšela jsem jen obsazovací tón."

"Nevyvěším ho."

Před otevřenými dveřmi bytu zaváhala, jako by se nemohla rozhodnout, co říct. "Já ty svitky opravdu považuji za zajímavé, Bene."

"Dobře."

"Ale nesmíš zapomínat, že se v židovských záležitostech nevyznám."

"Copak se nevyznáš ve mně?"

"Benjamine Messere!" Angie byla upřímně překvapená. "To je poprvé, co jsi přiznal, že jsi Žid! Obvykle se to snažíš popírat."

"Popírat ne, zlato. Jen se na to snažím zapomenout. A to je rozdíl."

Ben přecházel po zbytek dopoledne a celé odpoledne bez cíle po bytě. Vzpomínal si, že krmil Poppeu. Vyluštil pár slov z křížovky v Los Angeles Times. Poslechl si několik desek, nacistal se chlebem se sýrem a zase přecházel sem a tam. Ted' už doručovatel musí brzy přijít.

Než se přesně ve čtyři hodiny odpoledne rozhodl sejít dolů ke schránkám, spotřeboval skoro celý balíček dýmkového ta-

83

báku. Čekal s bušícím srdcem u dveří, vždyť přece musí převzetí doporučeného dopisu podepsat. Protože se však pořád nic nedělo, řekl si, že tu doručovatel už možná byl.

Byl tady.

V ostatních schránkách už pošta byla, ve své vlastní našel účet za plyn a noviny. Ale žádný žlutý lístek.

Až ted' si Ben uvědomil, jak na ten na pátý svitek čekal. A ted' byl vysloveně zničený. Zatímco se venku snášel z temné oblohy drobný déšť a omýval chodníky západního Los Angeles, stál Ben zdrceně u schránky a hleděl na ně. Na světě není nic horšího, než když celým srdcem v něco doufáte, a pak se to nesplní. Bylo mu do breku.

"Já to nevydržím," opakoval si neustále, když vystupoval po schodech ke svému bytu. Proč ty svitky nechodí rychleji? Proč musí podstupovat ty mučivé hodiny čekání?

Když vešel do bytu, nastavil Ben topení na vyšší teplotu, nalil si sklenku vína a usadil se v křesle. Okamžitě měl na klíně Poppeu. Předla, jako by chtěla dát najevo radost z jeho společnosti.

"Já nevím, co to do mě vjelo, Poppeo," zašeptal jí jemně. "Připadám si jako někdo jiný. Jsem tím rukopisem úplně posedlý. Proč? Z jakého důvodu? Kvůli Davidovi? Jak nade mnou může mít takovou moc člověk, který je dva tisíce let mrtvý?4'

Ben pomalu upíjel víno a cítil, jak teplota v místnosti stoupá. Připadalo mu, že je zabalený do teplé deky, do příjemné pokrývky, v níž se uvolnil a ospale si opřel hlavu.

Okamžitě se mu vrátily vzpomínky na dny strávené se Salomonem Liebowitzem. Připadalo mu, že byly celá léta zamčené za nedobytnými dveřmi, a on najednou nečekaně objevil k těm dveřím klíč. A vzpomínky, které považoval za dávno ztracené, se mu najednou proháněly hlavou.

Vybavily se mu i jiné, méně veselé než vzpomínky na ješi-vu a Salomona. Okamžiky z jeho dětství v Německu, z doby emigrace do Spojených států, z časů dospívání pod ochranou matky.

Ben neměl žádné sourozence. Ani otce. Co jeho paměť sahala, existoval jen on a jeho matka. A matka - jediný rodič a jediná osoba, na kterou se mohl obrátit - byla tvrdá.

84

Pak mu krátce probleskl paměti jiný obrázek: zápěstí jeho matky. Něco s ním nebylo v pořádku. Vždycky nosila dlouhé

rukávy, jako by chtěla něco skrýt. Ale jednou to uviděl. Ukázal na to a zeptal se: "Co to je, mami?"

Oblíčejem matky přeletěl zděšený výraz. Rychle to zohavení zakryla rukou a utekla z místnosti. A ještě celé hodiny poté plakala dlouho do noci.

Když bylo Benovi třináct let, vysoukala matka při příležitosti jeho bar micva, kdy byl uveden do židovského společenství, rukáv, aby mu ukázala své zápěstí. "Protože jsi teď muž," řekla mu v jidiš. "Protože bys měl tyhle věci znát."

A ukázala mu skvrnitě jizvy, pozůstatek pokousání divokými psy v místě zvaném Majdaněk.

Zazvonil telefon. Ben vyskočil a shodil Poppeu z klína. Klopýtal na ztuhlých nohách k telefonu a otíral si tváře. Když zvedl sluchátko, s překvapením zjistil, že mu po tvářích tečou slzy.

"Ahoj, zlato. Tak jak zní rozsudek?"

Na chvíli nevěděl, kdo to volá, ale pak nejistě odpověděl:

"Nic nepřišlo, Angie."

"Výborně," zaradovala se. "Takže San Diego?"

"No jo... San Diego. Ale až zítra ráno. Jsem příliš unavený."

"Tak dobře. Zítra se uvidíme. Měj se, miláčku."

Zkoušel vyslovit "Na shledanou", ale selhal mu hlas. Dlouho zůstal stát u telefonu a zíral před sebe. Pak se pomalu vzpamatoval. Pochopil, že musel na gauči usnout. Bylo skoro sedm hodin večer.

Toužil po jediném, vyhnat z hlavy vzpomínky. Zapomenout na hrůzy a trýznění v koncentračním táboře. Smazat žal svého dětství. A rabína Salomona Liebowitze znovu zavítat za zamčené dveře. Neměl se hrabat v minulosti. Přináší to jen smutek.

Rozsvítil všechna světla a pustil Beethovena. Tak alespoň částečně odehnal trudnomyslnost a ticho. Vzpomínky na tváře matky a Salomona Liebowitze se mu však zahnat nepodařilo. Uvědomil si, že potřebuje společnost.

Vytočil první tři čísla Angina telefonu, ale pak zase zavěsil. Chvilí přemýšlel a pak přinesl telefonní seznam, aby se podí-

85

val, zda tam není uvedena. Ke svému překvapení ji objevil. Ovšem za předpokladu, že Judith Goldenová z telefonního seznamu byla tou, po které pátral.

"Ano?"

"Judy? Tady je Ben Messer."

"To jste vy? Jak se vám daří?"

"Ujde to. Víte, je mi jasné, že je sobota večer, a vy máte nejspíš něco v plánu. Ale já bych potřeboval vaši pomoc." Neodpověděla.

"Jde o ty svitky," dodal se zaváháním.

"Weatherby mě poprosil o zprávu, jak jsem daleko. A já se bojím, že kdybych měl své záznamy přepisovat sám, trvalo by mi to aspoň týden. Říkal jsem si, jestli."

"Ale s radostí. Váš psací stroj, nebo můj?"

"No, můj je docela dobrý. Elektrický a..."

"To je skvělé. V kolik hodin se mám zastavit?"

Ben si oddychl: "Je za půl hodiny moc brzy?"

"Ne, to stihnu."

"Já vám za to samozřejmě zaplatím."

"To není třeba. Stačí, když se budu podílet na vaši slávě. A nezapomeňte si zjistit, jak se moje jméno správně píše. Tak za chvíli na shledanou, doktore Messere."

"Brzy na shledanou a děkuji."

Když zavěsil, nebyl si najednou jist, jestli udělal dobře. Vlastně ani nevěděl, proč to udělal. Jako tolikrát poslední dobou, i tentokrát uposlechl náhlého popudu, a teď bylo pozdě s tím něco dělat.

Ben přešel pomalu do obývacího pokoje. Nerozuměl si. Na jednu stranu chtěl být sám, na druhé straně toužil po společnosti. Poppea mu nestačila a Angie byla příliš. Možná bude Judy někde mezi těmi dvěma. Kdyby přepisovala v obývacím pokoji jeho záznamy a on se staral o své záležitosti v pracovně, pak by nejspíš našel rozumnou rovnováhu.

Ben si nechtěl přiznat, že sepsování zprávy bylo pouhou záminkou, aby měl Judy u sebe. Někde hluboko v něm doutnala touha po společnosti Judy Goldenové a on si vymýšlel důvody a omluvy, aby jí mohl být nablízku.

Ben myslel jen na to, že nechce strávit večer o samotě. Protože Salomon Liebowitz se nikdy dobrovolně do svého vězení

86

I

nevrátí. A ani hlas Rosy Messerové neumlkne. "Tvého tatínka mučili, Benjamine! Umučili ho!"

Ben zapnul gramofon - Beethovenovu Sedmou symfonii - a pobrukoval si melodii. Hlučně opláchl v kuchyni několik šálků a připravil konvici čerstvé kávy.

"A co udělali se mnou!" křičel hlas Rosy Messerové z minulosti. "Matka by něco takového neměla svému synovi vyprávět. Ale já jsem tenkrát uměla současně s tvým otcem. To, co Němci s tvým otcem a se mnou udělali, mě zabilo! Už nejsem naživu, Benjamine! Žádná žena by neměla vytrpět to, co jsem přestála já! Žiješ s mrtvou, Benjamine!"

Judy Goldenová musela hodně hlasitě klepat, než ji zaslechl. Ben ji uvítal s předstíraným nadšením. K jeho překvapení byla úplně promočená.

"Venku leje!" vysvětlovala. "Vy jste to nevěděl?"

"Ne, neměl jsem ani potuchy. Jdete právě včas, káva je hotová."

Pomohl jí z tlusté bundy, pověsil ji na rám dveří, aby rychleji uschnula. Pak šel do kuchyně a cestou na ni něco zavolal přes rameno.

"Není slyšet, doktore Messere." Judy se podívala na gramofon. "Sakra!" zanađávala. Obrátila se a ztlumila hlasitost. "Pardon."

"Vsadím se, že vás sousedé milují."

"Mám na patře jen jednoho a ten bývá doma jen občas. Posad'te se. Vy pijete kávu bez mléka, že?"

Judy se usadila na luxusním gauči a položila si nohy na podložku. Z gramofonu zněla druhá věta - ta pomalá žalující melodie, která okouzli i toho nejlhostejnějšího posluchače. Ben přinesl z kuchyně kávu a pár kousků koláče, které předtím vyndal z mrazáku.

"Asi jste už večeřela. Říkal jsem si..."

"Ach, ano."

"Nemusela jste odřít schůzku nebo něco jiného, abyste sem mohla přijít...?" Jeho hlas postupně slábl. Judy se na něj pobaveně dívala.

"Já vlastně nejsem ten typ, který má stále něco domluveného. Stačí mi moje knihy a Bruno."

"Bruno?"

87

"To je můj spolubydlicí."

Sáhl po kousku koláče a už ho měl takřka u úst, když se mu polovina odlomila a spadla mu do klína. Na chvíli na to zmateně koukal, ale pak se začal hlasitě smát. Když se společně snažili sesbírat všechny drobečky z bílého gauče a předložky, řekl Ben: "Vsadím se, že když máte Bruna jako spolubydlicího, nemusíte si domlouvat schůzky."

Judy vzhlédla. "Cože?" Rozesmála se ještě hlasitěji. "Doktore Messere! Bruno je ovčácký pes!"

"Aha," zakoktal Ben a přidal se k jejímu smíchu.

Po chvíli se oba už uklidněné opřeli dozadu, aby naslouchali Beethovenově hudbě z gramofonu a bubnování dešťových kapek na okno. Ben si opřel hlavu, aby se úplně uvolnil, a za chvíličku na přítomnost Judy Goldenové skoro zapomněl.

Hlavou mu probíhala záplava myšlenek, hlavně o lásce k německé klasické hudbě, kterou v sobě objevil v Kalifornii. Tenkrát v Brooklynu o Beethovenovi sotva slyšel, a když, tak v souvislosti s něčím neblahým, co je třeba nenávidět. V dětství bylo všechno, co přicházelo z Německa, špatné. Volkswagen, kyselé zelí, Bach a zvonkové hry byly považovány za opovrženihodné. Nesly znamení smrti a páchly krutostí a neštěstím.

Dobré bylo jen to, co bylo židovské. Židovské věci byly dokonalé, svaté a čisté. A mezi oběma póly - odpudivým německým a svatým židovským - se rozkládal ostatní svět. Toto vnímání bylo zaviněno pokroucenou představou Rosy Messerové o národech světa a důležitostech, kterou jim přikládala. Nebyl národ, který by cenila méně než Němce, protože ty považovala za horší než ďábly.

"Doktore Messere?"

"Hm? Ach!" Narovnal se.

"Deska skončila."

"Ach, ano, máte pravdu. Zamyslel jsem se. Jestli chcete, můžete začít psát. Nevím, jak dlouho vám to bude trvat."

Oba vstali. Ben šel do pracovny, aby donesl psací stroj, který stál v kufříku pod jeho stolem. Pak znovu vyvěsil telefon. A nemyslel přitom vůbec na nic.

V obývacím pokoji vyndal psací stroj z kufříku, zapojil šňůru do zásuvky a zapnul vypínač. Stroj začal bzučet.

88

"Báječný," ohodnotila jej Judy. "Já mám takový ten starý černožlatý mechanický křáp, proti kterému musíte vyvinout brutální sílu, když chcete napsat písmeno. To je jako nebe a dudy."

Ještě jednou zašel do pracovny a vrátil se s kancelářským papírem, kopírákem a blokem s překlady, který otevřel a položil na stůl. Mnul si čelo, když se podíval na první stránku. "Taková čmáranice," zamumlal, "strašné písmo. Vypadá to, že při tom luštění budete muset odvést stejně důkladnou práci jako já při překládání. A to jsem si stěžoval na to, jak David ben Jona píše nečitelně! Jen se na to podívejte!"

Judy se zasmála, posadila se k psacímu stroji a začala si hrát s přepínacími klávesami. Ben se nad ní sklonil a při pohledu na svůj rukopis se zamračil ještě víc. "Na tomhle místě jsem pospíchal a několik slov jsem ani nerozdělil. Víte, David to dělá taky. Při překládání by si člověk zoufal. Byl to vzdělaný člověk a vynikající pisář, ale občas, pravděpodobně když byl rozrušený nebo pospíchal, psal nedbale - stejně jako já. To máme společné. Chvillemi psal slova příliš blízko k sobě, trvalo mi skoro půl hodiny, než jsem to vyluštil. I sebemenší omyl by mohl změnit význam celého odstavce. Jako třeba..." Ben si vzal tužku a načmáral řadu písmen v horní části stránky Go-disnowhere. Tohle je samozřejmě anglicky, ale možná si teď dokážete lépe představit potíže, na které jsem při překládání Davidovy aramejštiny narazil. Přečtete to nahlas.

Judy si několik vteřin prohlížela slovo a pak přečetla: "God is nowhere." (Bůh neexistuje.)

"Jste si úplně jistá? Podívejte se na to ještě jednou. Nemohlo by to třeba znamenat: God ist now here!" (Bůh je teď tady.)

"Ach, už chápu, co jste myslel."

"Rozdíl je dost podstatný. Kdybyste měla s tou mou čmára-nicí sebemenší problémy, zavolejte mě. Ty části, které vypadají jako divoká změt' čar, jsou pasáže, kde jsem narazil na stejné problémy v Davidově textu."

"Myslím, že to bude legrace."

"Kdybyste cokoli potřebovala, kuchyně je támhle a koupelnu objevíte, když projdete tudy dozadu. Já jsem v pracovně,

ano?"

89

"Jasně. Přeji dobrou zábavu."

Ben se právě chystal projít polici s odpočinkovou literaturou, když někdo zaklepal na dveře. Byl to jeho soused, muzikant, v totálně promočené pláštěnce.

"Zdravím, sousede," pravil, "mám pro vás něco. Byl jsem zrovna dole, když dorazil listonoš a chtěl vám hodit do schránky žlutý lístek. Říkal jsem si, že nejste doma, a když je to doporučené, mohlo by to být něco důležitého. Tak jsem to podepsal za vás." Vytáhl z kapsy černou obálku. "Jinak byste musel čekat až do pondělka, že?"

Ben neodpověděl, jen zíral na známé písmo a izraelské známky.

"Omlouvám se, že jsem to nepřinesl dřív, ale musel jsem vyřídit něco důležitého. Nevadí?"

"Cože? Ach ano. Je to fantastické! Celý den jsem byl doma a čekal jsem na tenhle dopis, ale asi jsem přeslechl listonošo-vo klepání. Jsem vám moc vděčný."

"Tak si počtete. Přeji pěkný večer."

Ještě dlouho potom, co za ním zapadly dveře, stál Ben jako zasažený bleskem. Zíral na obálku ve své ruce a srdce mu zběsile bušilo.

90

Kapitola sedmá

Ke svým učednickým letům u Eleasara jsem přistupoval velice pečlivě. Ne že bych se bál let plných útrap a odříkání, která jsem měl před sebou. Ale nebyl jsem si jist, zda jsem hoden stát se jeho učedníkem. Rabín Eleasar ben Azariah byl jednou z největších autorit Písma, a byl to slavný učitel. Kromě toho byl členem Velké židovské rady, farizejem a zbožným mužem. Eleasar žil prostě, nenáročně, a aby sebe a svou rodinu uživil, vyráběl sýry. Odíval se skromně, jeho modlitebni řemínky nebyly o nic širší než ty, které nosili jeho sousedé. Na rozdíl od mnoha svých kolegů, kteří procházeli s hlasitými modlitbami ulicemi, byl Eleasar klidný člověk, který k Bohu promlouval svým srdcem. Znal literu Písma lépe než kdokoli jiný a díky své moudrosti a každodennímu způsobu života prosazoval jeho ducha v praxi.

A tento muž se měl stát mým učitelem.

Jako většina rabínů i Eleasar kolem sebe shromažďoval vždy dvanáct učedníků. My dva jsme byli nejmladší. Přidělil nám na spaní nepoužívanou kůlnu za domem, takže jsme mohli být neustále v jeho blízkosti. Z ostatních deseti žili tři v domech svých otců, tři bydleli u příbuzných a čtyři byli ubytováni v horních místnostech Eleasara domu. Eleasara žena Ruth nás jako protislužbu za naši práci živila a šatila. Protože neměla dcery, připadl mi nedůstojný úkol, vláčet od studny každý den nádoby s vodou. Saulovou povinností bylo udržovat ve starém domě pořádek. Ostatní čtyři žáci pomáhali Eleasara-ovi v jeho krámě se sýry, když jsme zrovna neprodlévali v Chrámě. Museli jsme strpět dlouhá léta tohoto područí, kdy jsme žili jako nejskromnější sloužící bez mzdy, neboť to byla cena, kterou muž Písma požadoval.

91

Na počátku svých učednických let jsem často nechával volně kanout slzy, když jsem ležel na rohoži a zíral do tmy naší komory. Kolem mě vládla černá temnota, tak hluboká, nekonečná, hrůzu vzbuzující propast, že moje dětská duše hlasitě křičela: "Jsem tě dost hoden, Pane?"

Stýskalo se mi po domově, po Magdale. Snil jsem o domě mého otce na břehu jezera; o tom, jak jsem mu pomáhal napínat síť pod horkým sluncem, a ve snu jsem slyšel jeho drsný smích. Postrádal jsem objetí matky, sladkou vůni medu a ječmene, která ji vidy obklopovala; to, jak jí tekly slzy z očí, když se hodně smála.

Stýskalo se mi po letních nocích, ve kterých jsme všichni sedávali před domem, pekli ryby a jedli chléb ze šrotu a zapíjeli jej mlékem našich koz. Ohniště osvětlovalo smející se tváře. Muži se tiše bavili, ženy si spokojeně pobrukovaly. Před námi leželo černé Nazaretské jezero, které určovalo celý náš život. Pod námi se rozkládaly západní pahorky až k vodní hladině, která byla tak obrovská, že se jí říkalo "Velké moře", a za ní byl konec světa.

Zatímco Saul dřímал na své rohoži, zalykal jsem se jako malé dítě samotou. "Otče," volal jsem na něj přes tu dálku, "proč jsi mě sem posílal?"

Ale pochybovat o rozhodnutích otce mi nenáleželo. Musel jsem být pokorný a naučit se od Eleasara znát Písmo. S ničím menším jsem se nechtěl spokojit. Jednoho dne ze mne bude velký rabín a budu citovat tóru z paměti.

Budu stejný jako Eleasar.

Čím jsem byl starší, tím mi připadal Jeruzalém menší. Když jsem uviděl v jedenácti letech město poprvé z domu mé sestry, zaplavila mě hrůza. Ale čím více jsem jak duševně, tak i tělesně dozrával, tím menší se mi zdál. Proč, to jsem nevěděl. Ale tys Jeruzalém viděl, můj synu, a víš, co myslím, když řeknu, že to je střed světa. Zažil jsi obchodování na tržišti, vnímal hluk mnoha lidí a vdechoval rozmanité pachy odpadních stružek. Byl jsi svědkem jeho okázalosti a vnímal přítomnost Hospodina, ať jsi šel kamkoli.

Od prvního dne jsme se Saulem vstávali před úsvitem, pomodlili se, do opasků si uschovali chléb a sýr a vyrazili s rabínem Eleasarem do Chrámu. Celý den s námi rozprávěl. Zatím-

92

co velká část města ještě spala, putovali jsme studenými ulicemi, pevně zachumlaní do přehozů a hlásali Písmo. V Eleasara-vě přítomnosti nebylo chvilky, kdy bychom o Písmu nemluvili. Neustále nás zkoušel. Když jsme při nějaké odpovědi zaváhali, byl na nás přísný. Když jsme odpověděli správně, souhlasně se usmál.

Na nádvoří Chrámu jsem často vídal chlapce, kteří nás závistivě pozorovali. Když Eleasar přijal Saula a mě za učedníky, odmítl současně třicet sedm dalších žáků. Snažil jsem se, abych nepociťoval pýchu, i když to bylo náročné. Můj učitel věděl o Písmu více než kdokoli jiný, a já chtěl být jednoho dne stejný jako on.

Saul ani já jsme mu nebyli lhostejní, i když to tak ze začátku možná vypadalo. Ostatní hoši byli daleko pokročilejší než my, a tak nám připadalo, že je obdaří úsměvem častěji než nás. Ale jako v tom příběhu o ztracené ovci se často odvracel

od ostatních chlapců, aby nás zvlášť poučil.

Časem jsem se svých obav zbavil a přestal plakat. Místo toho jsem vykonával svůj úřad s větší rozhodností. Úkol čerpat vodu ze studny byl mojí jedinou potupou. A cítil jsem, že mě tím chtěli vystavit zkoušce. Jestli jsem byl v něčem slabý, pak v tomto. Kdybych to však dal najevo, pak by mě Eleasar poslal pryč. Přesto, že vykonávat ženskou práci bylo tak ponižující, prováděl jsem ji přesně, a tím jsem si vysloužil alespoň trochu Eleasarova respektu.

To bylo také všechno, co jsme si vysloužit mohli, neboť jsme nepotřebovali peníze, protože nám rabín poskytoval bydlení a stravu.

A přesto se stalo, že jsem peníze potřeboval když jsem se chtěl poprvé spojit se svým otcem. Byl jsem v rabínově domě už šest měsíců a počítával jsem naléhavou potřebu vyličit otcí vlastními slovy, jak vypadá můj nový život.

Jak bych mu mohl napsat dopis, když jsem neměl papyrus, ani inkoust, natož pak na zaplacení posla. Pátral jsem po nějaké možnosti.

Naše vodní nádrže se plnily každé odpoledne krátce před západem slunce, takže Eleasarova žena Ruth měla dostatek vody na vaření a praní. Jednoho dne mě napadlo, že bych mohl stejnou práci vykonávat i pro někoho jiného a případně

93

si vydělat nějaké malé spropitné. Můj problém spočíval v tom, že veškerý čas, který jsem měl k dispozici, byl věnován studiu Písma. Zbytek dne byl vyplněn modlením, jídlem a spánkem - všechno pod bdělým Eleasarovým okem. Příznivá situace se mohla naskytnout výhradně u studny, což se také jednoho dne stalo.

Když jsem nabíral vodu, pozoroval jsem namáhavé úsilí staré vdovy, kterou jsem vídal už dříve. Věděl jsem, že ta žena je osamělá, nemá děti nebo přátele, a ačkoli není chudá, nemůže si dovolit sluhu. Přistoupil jsem k ní a řekl: "Kdybych vám měsíc nosil vodu a ušetřil vám námahu, zaplatila byste mi jeden šekel?"

K mému velkému úžasu to vdova radostně přijala. Žáda ji bolela, klouby měla ztuhlé, a přesto nebyl nikdo, kdo by ji načerpal vodu. Rychle jsme se dohodli.

Okamžitě jsem začal plnit ve stejnou dobu jak vodní nádrže svého vlastního domu, tak i její. Rabín Eleasar by však nedovolil, abych třeba jen na okamžik zanedbal studium božího Písma. Prováděl jsem to následujícím způsobem: Běhal jsem dvojnásobně rychle a nosil dvojnásobné množství vody. Během doby, kterou jsem dříve potřeboval k doplnění našich zásob vod, jsem naplnil i rezervoár vdovy.

Nejprve jsem se rychle unavil a nepředstavitelně mě bolely svaly. Kulhání, které mi z dětství zůstalo, bylo ze začátku opravdovou překážkou. Ale moje tělo se postupně přizpůsobilo novým podmínkám a práce mi už nepřipadala tak tvrdá. Přesto už tehdy - ač jsem to nepovažoval za možné - pojal Eleasar podezření.

Za měsíc mi vdova zaplatila ne jeden šekel, ale dva, a když jsem se chtěl večer uložit ke spánku na svou rohož, našel jsem na ní čerstvý list papýru.

Další měsíc mi dala opět dva šekely, a já objevil pero.

Na konci třetího měsíce jsem dostal zase dva šekely a na ro-hoži ležel černý inkoustový kámen.

Za svitu měsíce jsem napsal dopis, a následující dopoledne jsem ho předal poslovi, kterého jsem už dříve často vídal poblíž studny. Večer si mě po jídle a po společné modlitbě vzal rabín Eleasar stranou, aby si se mnou promluvil mezi čtyřma očima. Zneklidnilo mě to, protože to nikdy předtím neudělal.

94

Pravil: "Davide ben Jono, odeslal jsi dnes dopis svému otcí?"

Překvapeně jsem odvětil: "Ano, mistře. "

"Myslel jsi snad, že o tvých plánech nevím? Že mi o nich vdova nevyprávěla ? Ze jsem si nevšiml, jak ti zesílily svaly ?

"

"Ano, mistře... " přiznal jsem nesměle.

"A řekni mi, Davide ben Jono, kdo ti podle tvého názoru položil na rohožpapyrus, pero a inkoust?"

Zmohl jsem se pouze na otázku: "Zlobíte se na mě, rabíne?" Myslím, že jsem Eleasara překvapil: "Zlobit se na tebe?

Proč bych se na tebe, Davide ben Jono, měl zlobit, když jsi jediný z mých žáků, který se namáhal, aby dodržel posvátné páté přikázání Páně? Ty skutečně ctíš otce svého i matku svou."

Eleasarova ruka těžce dopadla na moje rameno, a já v jeho očích uviděl hlubokou náklonnost. A dodal: "A přitom jsi ani na okamžik zanedbal studium Písma, abys mohl tento chvályhodný čin vykonat."

Vodu pro vdovu jsem čerpal dál a schovával si šekely na bezpečném místě. Když jsme se v průběhu druhého a třetího roku našeho studia u Eleasara přestěhovali z kůlny do vyššího patra, dostávali jsme každý měsíc malé kapesné.

Potřebovali jsme už nové sandály a tuniky, a měli jsme málo příležitostí něco si našetřit.

Když jsme dožráli a náš chlapecký věk uplynul, bylo přátelství mezi Saulem a mnou ještě těsnější, niternější a cennější. Společně jsme se ukládali ke spánku, jedli a studovali Písmo. Znal jsem každou jeho myšlenku, a on znal mé. A přesto si lidé všímali, že jsme rozdílní jako noc a den.

V šestnácti byl Saul největším mužem, kterého jsem znal, a když jsme se shromáždili v Chrámu, převyšoval o hlavu kněze a učitele Písma. Měl široká ramena a hrudník, mocné paže a neuvěřitelně silné ruce. Jeho tmavě hnědé vlasy byly jako dráty a vlnily se, jeho plnovous byl ještě hustější a plnější než Eleasarův. Spousta lidí jej považovala za staršího, než ve skutečnosti byl.

Já byl na rozdíl od něj drobnější tělesné konstrukce, i když jsem v žádném případě nebyl slabý. Moje ruce byly štíhlé, ale nošením vody zesílily. I tělo jsem měl štíhlé, a přesto silné, a řadu lidí, kteří mě kvůli mému kulhání považovali za mrzáka, jsem

95

překvapil. Měl jsem černé vlasy, černější než dno studně, a stejně tmavé byly i moje oči. Eleasar jednou poznamenal, že mám velké melancholické oči proroka nebo básníka. Vzápětí smutně pokýval hlavou, jako by věděl něco, co jsem já

netušil. Zvlněné vlasy mi sahaly až na ramena, zato vousů jsem moc neměl. Když jsem srovnával svou bradu se Saulovým plnovousem, bál jsem se, že nejspíš nebudu nikdy tak působivý jako on. Eleasarova žena Ruth o nás mluvívala jako o svých zdatných chlapcích, a já si myslím, že nás měla svým způsobem ráda. Saul a já jsme byli nerozluční; on - neustále hlučný a veselý, já tichý a obrácený do sebe. Přirovnávali nás ke králi Saulovi a Davidovi a říkali, že přijde den, kdy se o naši přízeň utkají princezny.

Ta poznámka mě uváděla do rozpaků, protože jsem se na rozdíl od Saula, který už po děvčatech pokukoval, ostýchal na ně třeba i pohlédnout. Když jsme ráno nebo pozdě odpoledne procházeli ulicemi, pravidelně jsme se setkávali se skupinami mladých žen, které chodily nakupovat na tržiště. Usmály se na nás a pak počestně sklopily oči. Přesto jsem pokaždé přistihl některou z nich, jak obdivně pozoruje Saula.

Přišla chvíle, kdy jsem už nemusel nosit vodu ze studně. Byla to pro mě současně úleva i zármutek, neboť jsem už sice nemusel vykonávat tuto ponižující ženskou práci, ale současně jsem přišel o svůj malý zdroj příjmů.

Zdalo se, že si Saul s penězi starosti nedělá a také je nepotřebuje. Nikdy si nenašetřil pár šekelů. Já jsem na rozdíl od něj spatřoval v penězích jistotu a byl jsem přesvědčen, že přijde den, kdy se mi moje soběstačnost vyplatí. Tento charakterový znak souvisel samozřejmě s tím, co se mělo přihodit později, a kdyby mi nebyl tento způsob uvažování vlastní, tak by možná všechno dopadlo jinak. Neseděl bych dnes v Magdale a nese-pisoval pro tebe tyto řádky, můj synu. Ale jsem takový, jaký jsem, a tak jsem musel prodělat všechny peripetie svého osudu až do okamžiku, který ti musím vyličit.

Ale nejprve chci, abys se mnou prožil sladké dny mé mladosti v Jeruzalémě.

Jednou Eleasar k mé šetrnosti podotkl: "Davide ben Jono, kdybys tě poslal do ulic, abys lopatou sbíral trus koní a oslů, našel bys způsob, jak z toho udělat výnosný obchod." Řekl to napolovic žertem, napolovic vážně.

96

"Jsi jedním z mých nejlepších žáků," pokračoval "díky svému jasnému chápání a chytrosti. A přece se občas ptám, jestli by pro Izrael nebylo prospěšnější, kdybys byl bankéřem nebo se věnoval jiné živnosti." Tento postřeh mě natolik poděsil, že jsem byl stejně sklíčen, jako by mě pokáral. "Odpusť mi, Davide," řekl dál, "neměl bys to chápat jako urážku, ale spíš jako kompliment. Jestli jsem ti způsobil bolest, pak nechtě. Měj vždy na paměti, můj synu, že existují i jiné způsoby, jak sloužit Bohu, než hájit jeho Písmo. Ne všichni lidé mohou být znalci Písma, stejně jako nemohou být všichni rybáři. A přece každý člověk slouží Bohu tak, jak umí. Ty se staneš znalcem svatého Písma a budeš chránit boží zákon před pustošivými vlivy časů."

Na tomto místě udělal pauzu a dlouze se na mě podíval. "A přesto..." řekl. Ale svou myšlenku nikdy nedokončil.

Ve skryši jsem měl nahospodařeno trochu stříbra. Nosil jsem stále staré sandály, dokud se úplně neprošlapaly, a tuniku jsem si vyspravil stejně dobře jako nějatí žena. Když si Saul pořídil třetí pár sandálů, vzal jsem si jeho odložené a nosil je dalších šest měsíců. Posmíval se mi kvůli tomu, ale já věřil, že mi moji schopnost ušetřit peníze závidí.

Bylo mi sedmnáct, když jsem poprvé potkal Rebekku.

Většina jiných mladých mužů byla v tomto věku již ženatá nebo zasnoubená, ale pro nás, rabínovy žáky, kteří si během studia nesměli dopřát ani minutu volna, to neplatilo. Na ženění jsme takřka nevzdychli. Nadejde čas, kdy nás náš učitel bude považovat za dostatečně zralé, abychom mohli stát na vlastních nohou a být také učiteli. Až ta doba nastane, pak si najdeme žádoucí ženu a oženíme se s ní. Ale právě tak, jako jsme nevěděli, kdy nás náš učitel propustí, nemohli jsme ani tušit, kdy budeme schopni se oženit. Proto jsme o tom ani neuvažovali.

Alespoň tak tomu bylo, nežli jsem potkal Rebekku. Byla dcerou Eleasarova bratra, který pracoval v Jeruzalémě jako výrobce stanů. Během prvních tří let, která jsem strávil v rabínově domě, jsem se s tou dívkou nikdy nesetkal. Až jednoho dne Eleasarova žena Ruth onemocněla a byla upoutána na dlouhé týdny na lůžko. Bratr rabína poslal své dvě dcery Eleasarovi na výpomoc, neboť on děti neměl.

Rebekku jsem potkal v den před šábesem. Přišla k nám do

97

domu společně se svou sestrou, aby připravila jídlo na příští den. Nikdy na to dopoledne nezapomenu.

Vrátili jsme se s Eleasarem brzy z Chrámu: Saul, já a čtyři další chlapci, kteří u nás bydleli. Rebekka a Ráchel neúnavně vyvarovaly a pospíchaly, aby byly před setměním hotové. Ihned jsem odešel nahoru, abych se umyl a připravil k modlitbám. Všiml jsem si, že Saul za mnou nejde. Po krátkém čekání jsem zase sešel dolů a ke svému překvapení jsem jej objevil v kuchyni.

Rebekka měla nezvykle rudé vlasy a světle modré oči. Nikdy nezapomenu, jak zčervenala, když nás Saul vzájemně seznámil. Ráchel, která byla o čtyři roky starší a méně krásná, mi pokynula a pokračovala v práci. Saul a já jsme se Rebecce dvořili, jak nejlíp jsme uměli. Překážkou nám bylo naše neohrabané vystupování a nezkušenost. Měla šestnáct let, byla tedy o rok mladší než my.

Zdalo se, že Eleasar nemá nic proti tomu, že si s dívkou s vybranou zdvořilostí povídáme; myslím si, že ho to pobavilo. Najedla se s námi, pak se musela vrátit do domu svého otce, zatímco Ráchel zůstala, aby pečovala o Ruth. Eleasar vybral mě, abych Rebekku doprovodil.

Nikdy ve svém životě - předtím, ani potom - jsem nebyl tak stísněný a současně šťastný. Rebekka byla okouzující dívka, ostýchavá, a přesto laskavá, uměla se vesele smát, a já jí tak rád naslouchal. Když jsme pospíchali setmělými ulicemi, mluvili jsme jen málo; přesto bylo naše mlčení spíše plné očekávání než rozpaků.

Když jsme došli k jejímu domu, který byl plný dětí a jasně osvětlený, představila mě svému otci, na kterého hluboce zapůsobilo, že má před sebou učedníka Písma. Pozval mě, abych zůstal, ale trval jsem na tom, že musím odejít - ačkoli mě velice zarmucovalo, že musím Rebekku opustit - neboť jsem nechtěl zmeškat večerní vyučování.

Ráchel u nás zůstala po celou dobu Ruthiny nemoci a Rebekku jsem uviděl ještě mnohokrát.

ilÉÉ

98

Kapitola osmá

Ben šel přímo do koupelny a opláchl si obličej ledovou vodou. Utřel se hrubým ručníkem, vrátil se do pracovny a pohlédl na hodiny. Bylo půl sedmé. Před půl hodinou vyšlo slunce.

Pracovna se podobala bojišti. Během dlouhé noci, kdy překládal, vytáhl Ben každé srovnávací dílo, které měl, potil se nad každým Davidovým slovem a každým písmenem, kontroloval a znovu ověřoval, až nakonec ve změti knih, papírů a zbytků tabáku své dílo dokončil.

Třel si brnící ruce a odkulhal do kuchyně, aby si připravil kávu. Když procházel obývacím pokojem, všiml si, že psací stroj je uklizen zpět v kufříku a na stole leží uspořádaná hromádka papírů. Jeho poznámkový blok s překlady a bezchybně přepsaný rukopis byly jediným důkazem Judiny přítomnosti.

Podíval se z okna na zataženou oblohu. Chodníky byly stále ještě mokré, stromy se leskly deštěm. Kdy odešla? Zřejmě potichu dokončila svou práci a po špičkách, aniž by řekla slovo, se vyplížila z bytu.

Ben šel do kuchyně. Oba šálky od kávy a talíře z předešlého večera byly umyté a uklizené. Nesnědený koláč byl zabalen do celofánu a stál na lednici.

Vůbec netušil, kdy odešla.

O půl hodiny později, když seděl na gauči s kávou a změtí překladu pátého svitku na klíně, vylekalo Bena klepání na dveře. S úsměvem vstal a pomyslel si: "Tak přece, Judy, vrátila jste se, abyste mi řekla, že jsem mizerný hostitel a bezohledný zaměstnavatel. Kolik vám dlužím za přepis? Zaplatím vám dvojnásobek."4'

99

K jeho překvapení to nebyla Judy.

"Angie!4' zvolal užasle.

"Ahoj, miláčku!" Svěže a živě vešla dovnitř, vtiskla mu polibek na tvář a natáhla do nozder vzduch: "Cítím kávu?"4

"Ale jen rozpustná," vysvětloval zmateně.

"To nevadí." Angie se k němu otočila s úsměvem. "Ty ses ještě ani neoholil. Přišla jsem brzy?"

"Proč brzy?44

Zasmála se. "Vtipálek už tak brzy ráno! Viš, pokoušela jsem se tě dovolat, než jsem vyjela. Chtěla jsem se ujistit, že jsi už vstal. Ale měl jsi obsazeno. Tys zase vyvěsil telefon? To je od tebe pěkně nevychované!44

Obrátila se, a šla směrem ke kuchyni. Když ji tak pozoroval, její štíhlé tělo v úzkých žlutých kalhotách a květované halence, najednou mu to došlo. "Ach, Bože!44 zamumlal. Až se mu udělalo mdlo.

Ben se postavil ke kuchyňským dveřím a sledoval Angie, jak připravuje kávu. Uvažoval, jak by to řekl. Jediné, co ze sebe dokázal vypravit, bylo: "Angie..."

To stačilo. Právě chtěla dát lžičku kávy do šálku, najednou se však zarazila, na vteřinu ztuhla, pak postavila sklenici s kávou a otočila se k Benovi: "Co se vlastně děje?44

"Viš, Angie, já jsem zrovna nevstal. Byl jsem vzhůru celou noc. Vůbec jsem se do postele nedostal.44

"A proč ne?44

Vysvětloval jí, jak soused podepsal převzetí doporučeného dopisu za něj a že jej přinesl teprve později. Angiina tvář zůstala bez výrazu, její hlas zněl jednotvárně: "A proč jsi mi tedy nezavola?4'

Ben hledal slova. "Byl jsem tak rozrušený. Asi jsem zapomněl...44

Angie se dívala chvíli k zemi, viditelně zápasila sama se sebou. Když znovu vzhledla, měla v očích zvláštní výraz.

„Tak ty jsi zapomněl. Na všechno, co se mnou souviselo, jsi zapomněl.44

"Ano,44 jeho odpověď byla sotva slabší než šepot.

"Tak dobře.44 Začala se chvět.

"Angie, já..."

"Bene, asi tomu nebudeš věřit, ale já se tě tolik snažím po-

100

chopit. Jak vidíš, prostě to nejde." Protáhla se kolem něj a přešla do obývacího pokoje. "Nebývalo to tak, Bene," pokračovala pevnějším hlasem. "Dříve sis pro mě našel čas, bez ohledu na to, jak důležitá tvá práce byla. Ale věci se změnily. Jsi jiný. Proč ses najednou tak... změnil?"

Bezmocně rozhodil rukama.

Ano, pomyslela si Angie věcně, Ben se změnil. Kde je ten vyrovnaný Ben, kterého znala a jehož chování se dalo vždy odhadnout? Místo toho před sebou viděla iracionálně jednajícího člověka. A zdálo se, že si to ani neuvědomuje, jako by nad sebou už neměl moc.

Jako by ho někdo ovládal.

Podívala se na něj zkoumavě šikmýma očima. Co se ještě změnilo kromě jeho rozkolísané osobnosti? Je i jeho zevnějšek jiný? Ano, určitě. Už dříve jí to bylo nápadné, ale záměrně si toho nevšímal, prostě se dívala jinam. Tentokrát si ale Be-na změřila jinýma očima a ihned zpozorovala nepatrné změny, které se postupně udaly.

Ta náhlá záliba v sandálech. Napadání na nohu. Jeho šroubované vyjadřování. Připadal jí jako cizinec, který se ze všech sil snaží, aby mluvil správně. Než se objevily svitky, nebyl Ben Messer takový.

Došla ke gauči a pohlédla na stránky překladu, které na něm byly rozložené. "Tenhle svitek byl v pořádku?" zeptala se klidně.

"Ano, a byl pořádně dlouhý. Chceš si to přečíst?"

Přecházela místností sem a tam. V obličejích se jí zračil hněv. "Co je tak zvláštního na tom Davidovi, že ti na něm záleží víc než na mně?"

"To není pravda, Angie."

"Ale je, Bene!" Její hlas zesílil. "Kvůli němu na mě zapomínáš! Trávíš čas raději s ním, než se mnou!" A už pronikavě křičela: "Nějaký starý mrtvý Žid tě najednou tak..."

"Dobrý Bože, Angie!" zvolal Ben.

"A tohle neříkej! Proč bereš nadarmo jméno toho, v koho ani nevěříš!"

"Ty v něj nevěříš taky, Angie."

"Co ty o tom víš?" Udělala krok směrem k němu. "Odkud to víš? Zeptal ses mě někdy na to? Mluvili jsme někdy spolu o Bohu nebo Ježíši nebo o věcech víry vůbec?"

101

"Zato teď je ta pravá chvíle, abychom probírali teologické problémy!"

"Proč ne? Jindy se ti to nehodilo. Nějak se ti vždycky podařilo se vykrotit, jako bys měl v náboženských záležitostech monopol na názory. Já vím, že jsi ateista, Bene, ale to ještě neznamená, že jsou ateisté i ostatní.⁴

"Ve jménu Božím, Angie! Co to má k čertu společného s dnešním dopolednem?"

Znovu se podívala na gauč a najednou její hněv ustal. Když spatřila všude rozesté papíry, přeběhl jí po obličeji zvláštní výraz. "Nevím, Bene," řekla tiše, "ale musí tu být nějaká souvislost. Skutečně nevím, co se to tu děje, ale jde o víc než jen o archeologický nález. Nedokážu to přesně určit. Neumím to ani vyjádřit, ale mám podivný pocit. Jako by..." Konečně k němu vzhledla. "Jako bys byl pomalu Davidem ben Jonou posedlý."

Ben na ni chvíli hleděl, pak se nervózně zasmál.

"To je přece směšné, nemyslíš?"

"Já nevím..."

"Poslouchej, Angie," zase rozhodil ruce, "já jsem unavený. Tak strašně unavený. Nemohli bychom na to pro dnešek zapomenout?⁴ Bezmyšlenkovitě si masíroval levé rameno. "Jsem celý ztuhlý. Celou dobu jsem tahal vodu pro... chtěl jsem říct, že jsem musel dvojnásobně pospíchat a nanosil dvakrát tolik..." Zakroutil hlavou. "Ne, chtěl jsem..."

"Bene! Co ti je?"

"Ksaku, Angie, jsem unavený, to je všechno! Vůbec jsem nespál! Chci mít klid!"

"Ale jak jsi na mě mohl tak úplně zapomenout?⁴⁴

Ach, Bože, pomyslel si, zatímco si otíral rukama obličej. Já se nedokážu na poslední noc vůbec upamatovat!

Nevzpomínám si, kdy odešla Judy. Nevzpomínám si ani na to, že jsem překládal rukopis. Prostě mám okno...

Pohlédl na ni. "Je mi to líto,⁴⁴ přiznal poražení.

Angie ustoupila o krok zpět. "Tak dobře, jak chceš.⁴⁴

Ben k ní natáhl ruce.

Ale odstrčila ho. "Ne, Bene. Tentokrát ne. Ublížil jsi mi. Hrozně jsi mě zranil. Napřed si musím všechno promyslet. Řekni mi ale jedno: Myslíš si, že by ses dokázal toho svítku den nedotknout? Nebo alespoň pár hodin?⁴⁴

102

Mnul si čelo. "Nemohu, Angie. Nedokážu... nezvládl bych to..."

"To stačí. Možná se k tobě zkroušeně vrátím, až bude po všem a tvé překlady vyjdou knižně. Doufám, že do té doby spolu budete ty a David velice šťastní..."⁴

Benovi se náhle rozplynula místnost před očima. Ve změti myšlenek jen nezřetelně zaslechl, jak Angie vykráčela z místnosti a zavřela za sebou dveře. Byl na smrt unavený a zcela vyčerpaný, napětí minulé noci ho úplně zdeptalo. Ještě dlouho poté, co Angie odešla, stál uprostřed obývacího pokoje a nedokázal se rozhodnout, co by měl udělat nejdříve, měl pocit, že se potácí mezi několika skutečnostmi.

Když se mu podařilo uklidnit se a pokusil se urovnat své myšlenky, pocítil Ben, jak se ho zmocňuje poraženost. Začalo to v jamce nad žaludkem - bolavý, dutý, zvláštní pocit, který se rozlezl do celého těla, a zachvátil ho smutek a tíseň.

Náhle chtěl jediné - spát. Chtěl se ukrýt do temné jeskyně a prospat noc, která by trvala věčně. Ale teď byl den.

Bezmála osm hodin, a venku bylo světlo. Zavřel všechny okenice a zatáhl závěsy v obývacím pokoji, aby zahnal pronikavé denní světlo a současnost, před kterou není záchrany. Pak padl na postel, aniž by se vysvlékl, a ihned usnul. Poslední sen byl nejdívnější. První byl obvyklou směsicí osob a událostí - od Angie a Judy Goldenové po doktora Wea-therbyho. Přecházel z jedné zmatené sekvence do druhé a přitom se pohyboval světem zamlžených tváří a tlumených hlasů. Ale na konci, krátce předtím, nežli se vynořil z bezvědomí, prožil Ben zcela jasný sen, který mu nahnal strach.

Šel v nějakou neurčitou dobu neznámou ulicí. Nebyla tam žádná světla, auta nebo nějaké orientační body, které by mu mohly prozradit, kde se nachází. Do duše se mu vplížil divný pocit, ne hrůza před nicotou, která jej obklopovala, spíše mrazivý strach - z neuvěřitelné osamělosti, opuštěnosti člověka, který nemá rodinu ani přátele a bez spřízněné duše prochází ledovými temnými ulicemi.

Najednou se někdo objevil po jeho boku. Pěkná mladá dívka s dlouhými rudými vlasy a zelenýma očima. Její náhlá spo-

103

lečnost ho nepřekvapila. Šli chvíli mlčky vedle sebe a pak Ben uslyšel, jak se ptá: "Kde jsme?"

"V Jeruzalémě," odpověděla.

"To je zvláštní."

"Proč?"

"Vypadá to tu jinak, než jsem si představoval."

Dívka se zasmála. Měla vysoký pronikavý smích, jako duševně nemocní. Řekla: "Davide, ty si Jeruzalém nemusíš představovat!"

"Ale já přece nejsem David."

"Nemluv hlouposti! Ovšem že jsi David. Kdo bys měl být?"

Neodpověděl. Měl podivný pocit, jako by ho někdo pozoroval, krok za krokem ho sledoval. Necítil se dobře. Dívka po jeho boku byla hrozbou. Neměla jméno, neměla identitu, a přece se jí bál.

"Jak se jmenuješ?" zeptal se jí stísněným hlasem.

"Rosa," odpověděla s pronikavým smíchem.

"Ne!" vykřikl. "Ty nejsi Rosa!"

Její smích mu duněl v uších. Přicházel odevšad, ze všech stran současně.

"Co je na tom tak veselého?" zakřičel na ni.

"Nejsme sami," řeklo rudovlasé děvče, zajíkalo se smíchy. "Nejsme sami!" Pocit, že je sledován, se znásobil do té míry, že hraničil se šílenstvím. Kolem něj byla jen tma a chlad a beznaděj. A přece si byl jist, že na sobě cítí něčí pohled. "Kde jste?" zvolal. "Kde jste?"

Dívka se příliš smála, než aby mohla promluvit, jen ukázala na zem.

Ben se podíval dolů. Stál bos na holé zemi. Když se chvíli soustředil, zdálo se mu, že se půda pohybuje. Zmocnil se jej-děs. Země se pohybovala a přesunovala, jako by se z ní mělo něco vynořit.

"Ach, Bože," zasténal. Zmocnila se ho ledová hrůza.

"Dobrý Bože, ne!" zašeptal.

Dívka zmizela. Ben stál sám na chvějící se zemi. Připadal si, jako když na okraji byti kolísá nad propastí zapomnění.

Nechtěl se podívat dolů. Věděl, co by tam uviděl a že by ho to k smrti vyděsilo.

Vytřeštěnýma očima zíral na zem.

104

Najednou pukla.

"Ach, Bože!" vykřikl a posadil se v posteli rovně jako svíčka.

Jeho tělo pokrýval ledový pot, oblečení měl úplně propocené. I ložní prádlo bylo mokré.

Zuby mu jektaly. Tělo se neovladatelně chvělo. "Ach, Bože, ach, Bože," opakoval neustále.

Ložnice byla temná a studená. Vzduch byl ledový. Slyšel, jak těžký listopadový déšť bubnuje za závěsy do okenních tabulí. Rozsvítil všechna světla a nastavil termostat na vyšší teplotu. Rychlými pohyby ze sebe v koupelně strhal oblečení a pustil na sebe horkou sprchu. Prudkým proudem se málem opačil. Nechával se masírovat horkými jehličkami a snažil se vymazat z mozku noční můru.

Pak vytáhl čisté oblečení, vysušil si ručníkem vlasy a šel přímo do kuchyně, aby si připravil silnou kávu. Po cestě rozsvěcel všechna světla.

U dřezu se Ben konečně zastavil. Nedařilo se mu uniknout té vzpomínce, oné představě, která jej vyděsila takřka k smrti. Všechno to pobíhání sem a tam, práce, rozsvícená světla ani káva, nic nedokázalo zabránit tomu, aby se mu ta scéna neustále nevracela.

Protože teď pronikla volně na denní světlo. Celá léta ji Ben dokázal udržet ve svém podvědomí překrytou každodenními starostmi. Na celých šestnáct let zapomněl, ale ta noční můra vzpomínku vyvolala, a teď už před ní nebylo úniku.

Ben skryl tvář v dlaních a zoufale vzlykal. Pozvolna, jakoby z velké dálky opět zaslechl hlas své matky.

Říkala mu: "Benjamine Messere, dnes je ti třináct let. Stal se z tebe muž. Je tvojí povinností, abys byl takovým, jakého si tě tvůj otec přál mít, protože zemřel i za tebe. Nikdy jsem ti nevyprávěla, jak tvůj otec zahynul, Benjamine. Dnes se to dovíš."

Ben stál opřený o dřez a mezi prsty mu stékaly slzy, když znovu prožíval scénu, která se odehrála před dvaadvaceti lety. Cítil stejné utrpení a stejnou bolest jako tehdy.

"Benjamine," pravila Rosa Messerová vážně, "měl bys vědět, že tvého otce zabili nacisté. Měl bys vědět, že zemřel, protože bránil Sión pro Židy na celém světě. Nešel na smrt trpně jako ovce, jako Židi v Auschwitzu, ale bil se jako boží bojov-

105

nik. Stála jsem za plotem a sledovala, jak Němci vyvlekli tvého otce z baráku, vysvlékli do nahá a donutili, aby si vykopal hrob. Pak ho, Benjamine, srazili do té jámy a zaživa pohřbili."

Ben věděl, že už je to dlouho, co nejedl, ale přesto se mu myšlenka na jídlo protivila. Byl schopen maximálně vypít kávu, proto si do ní alespoň přidal smetanu a osladil ji. Vypil dva šálky, než se začal cítit lépe.

Zlý sen na něj měl neuvěřitelný účinek. Znovu si připadal jako před dvaadvaceti lety, kdy mu matka poprvé řekla pravdu o smrti jeho otce, kdy ho pronásledovaly tytéž noční můry. Nikdy nebyly naprosto stejné, spojoval je jen pocit, že se něco pohybuje pod jeho nohama. Mnohokrát se probudil propocený a s očima plnými slz, dokonce občas křičel ze spaní. Benovo dětství nenaplnila hrůzou pouze strašlivá smrt jeho otce. Příčinou bylo vyprávění jeho matky o zážitcích v koncentračním táboře, kterými své dítě zatěžovala. Dlouhé večery, během kterých naslouchal líčení nestvůrných zločinů a vídal celé hodiny svoji matku plakávat; to všechno proměnilo dětství Bena Messera v jediný velký zármutek, takže si přál, aby se nikdy nenarodil jako Žid.

O svém otci nebo o Majdanku nepřemýšlel ode dne, kdy naposledy seděl a rozmlouval se Salomonem Liebowitzem. To mu bylo devatenáct a od té doby už nikdy neplakal.

Ben posbíral rozházené strany překladu a snažil se je poskládat.

Rozloučení se Salomonem bylo bolestivé, protože představoval jediné štěstí jeho dětství. Přítel, kterého miloval, kterému se svěřoval, jeho jistota. Ale Ben současně věděl, že musí uniknout prostředí, ve kterém strávil své dětství, aby mohl znovu začít někde jinde. Staré ulice Brooklynu byly plné vzpomínek. Musel jim uniknout.

Překlad pátého svitku byl dlouhý - zatím to byla nejdelší část - a proto byl poměrně neuspořádaný. Přeskrtané řádky, opravovaná slova. Na okraji textu byly vpisovány poznámky. A místy narážel na své zcela nečitelné písmo.

Ben se podíval na telefon, pak na hodiny. Bylo půl sedmé. Jestlipak je Judy Goldenová doma?

Byla zcela promočená, ale přesto se šibalsky usmívala.

106

"Prospívá mi to," řekla, když dávala sušit svetr. "Mohla jsem zaparkovat blíž, ale ráda běhám v dešti."

Judy měla na sobě opět džíny a triko. Vlhké vlasy se jí lepily k hlavě a vypadala jako zmoklé kotě. "Děkuji vám, že jste nechala všechno stát a přišla," řekl Ben.

"Nemusela jsem nic nechávat stát. Nemůžu se dočkat, až si ten svitek přečtu. Říkáte, že je zatím nejdelší?"

Šli do obývacího pokoje, kde svítila všechna světla a bylo příjemně teplo. Na rozdíl od deštivé noci venku tady vládla velice útulná atmosféra.

"Tentokrát jsem pro nás připravil opravdovou kávu," pochlubil se na cestě do kuchyně. Judy usedla na gauč a zula boty. Pak si přitáhla kolena k sobě a objala je rukama. Byt Bena Messera byl pohodlný, nedal se srovnávat s jejím bytem plným harampádí a nepořádku, zabydleným obrovským psem, který ještě ke všemu chrápal. Judy měla z obou stran hlučné sousedy a v bytě nad ní, soudě podle dusotu, žila desetinohá nestvůra. Jen zřídka měla klid, kterého si Ben doma užíval.

Vešel s kávou a položil ji na nízký stolek. Když si sedl vedle ní, ukázal na stoh papíru a prohlásil: "Pátý svitek. Ve vši nečitelné nádhře."

Ušklíbala se. "Víte, než jsem včera v noci odešla, postála jsem ve dveřích pracovny a pozorovala vás při práci. Vy se ale dokážete soustředit. Několikrát jsem zakašlala, ale vy jste nevnímal. A ruka psala stokilometrovou rychlostí! Musí to být napínavé."

"Čtěte sama."

Položila si listy na klín a s šálkem kávy v ruce začala číst pátý svitek.

Dlouhou dobu nezaslechl nic jiného než prudký déšť, který bušil do okna. Občas se ozvalo sepnutí a vypnutí termostatu topení, který se staral o stejnou měrou vnitřní teplotu. A Judyin slabý tichý dech.

Ben seděl těsně vedle ní a roztržitě hladil Poppeu Sabinu, která mu vyskočila na klín. Nedokázal odvrátit oči od Judyina obličej, a současně se divil tomu, že jí zatelefonoval, aby přišla.

Její velké hnědé oči pomalu procházely řádky a Ben poznal, že právě prožívá den ve starém Jeruzalémě. A v duchu se ptal:

107

t

Je tohle ten důvod, proč jsem ji tu chtěl mít? Abych s ní sdílel Davidovy zkušenosti? Zatímco podzimní déšť bušil bez přestání do okna, přiblížil se Ben v teple a tichu svého bytu o další krok k poznání, proč po svém boku potřebuje Judy Golde-novou. Zdálo se mu, že ve vzdáleném šumění listopadového deště zaslechl tichý šepot svého podvědomí, které mu říkalo: Je tady, protože to chce David.

Když Judy dočetla, ani se nepohnula a dál zírala na poslední řádky. V levé ruce držela šálek s vychladlou kávou. Ben vedle ní téměř nedýchal, ponořený do svých myšlenek.

Konečně prolomila kouzlo. "Je to nádherné," zašeptala.

Ben se pokusil soustředit svůj pohled na Judy. O čem právě přemýšlel? O něčem, co souviselo s Davidem... Ben potřásl hlavou a zaostřil svůj pohled. Přetrhla mu proud myšlenek. Nemohl si vzpomenout, na co myslel. Mělo to něco společného s Davidem...

Ale bylo to pryč, jako odváto větrem.

Ben si odkašlal. "Ano, je to krásné. Víte, občas, když čtu Davidova slova, mám zvláštní pocit. Jako by... skoro, jako by ke mně promlouval. Chápete, co myslím? Připadá mi, jako by každou chvíli mohl říct: 'Tak, Bene...'"

"No, zjevně pociťujete určitou vzájemnou příbuznost. Skutečně máte některé věci společné. Jste stejně staří, oba Židé, oba znalci Písma..."

Ben dál neposlouchal. Bloudil pohledem po stěnách a zarazil se u akvarelu, který zobrazoval Nil a pyramidy. Z velké dálky přicházející hlas překryl hlas Judy a řekl: "Benjy, tvůj otec vždycky říkal, že Hospodin střeží cestu spravedlivých, cesta hříšníků však vede do propasti."

Jona Messer. Jona ben Ezekiel.

Pak pomyslel na Saula, statného a svalnatého vedle jemného romantického Davida. A vzpomněl na Salomona Liebowit-ze, kterému polští surovci rozbili nos do krve.

Může to být náhoda? ptal se v duchu zmateně. Nechápu to. Je toho příliš...

K jeho uchu se znovu zvolna prodíral Judyin hlas. "Jsem si jista, že v Davidovi poznáváte sám sebe, a proto pro vás jeho slova tolik znamenají."

Judyin náhled byl zcela nový, byla to podivná a těžko pochopitelná myšlenka... Poznávám v Davidovi sebe sama. Co

108

to má znamenat? Co to všechno znamená? Souznění... David, který ke mně promlouvá...

Judy se předklonila a postavila šálek s kávou na skleněný stolek. Pohybem a cinknutím šálku vytrhla Bena z jeho úvah. Potřásl hlavou podruhé. Zvláštní myšlenka. Nedokážu si představit, jak mě to mohlo napadnout. Nejspíš tu je příliš teplo. Možná mám taky hlad.

"Nedáte si něco k snědku?" uslyšel, jak se ptá a síla jeho hlasu jej vylekala.

"Ne, díky. Chvilí předtím, než jste zatelefonoval, jsme se s Brunem navečeřeli. Káva mi úplně stačí. Děkuji."

A zase mlčky seděli a naslouchali tichému bušení deště do okenních skel a v duchu si představovali mokré podzimní stromy a omyté chodníky. Najednou se Judy zcela nečekaně zeptala: "Proč jste se stal paleografem?"

"Cože?"

"Proč jste začal luštit staré rukopisy?"

"Proč? No..." Promnul si čelo a hledal odpověď. "Ještě nikdy se mě na to nikdo nezeptal. Opravdu nevím. Asi proto, že mě to zajímalo."

"Odkud víte?"

"Ano. Už jako malého kluka mě fascinovaly antické rukopisy." Ben pozvedl šálek k ústům a malými doušky kávu dopil. Vážně to tak bylo. Nikdo předtím se jej na to nezeptal, nikdy o tom neuvažoval. Když se nad tím teď zahluobal, nenapadl ho ani jediný důvod, proč se upsal právě paleografii. "Myslím, že se to stalo jaksi automaticky."

"To je zajímavé. Ale na to musí být člověk hrozně trpělivý, a to já nejsem. Byl jste jako dítě vychováván v náboženském duchu?"

"Ano."

"Já ne. Moji rodiče byli reformovaní Židé. Nedodržovali žádné příkazy. Nevzpomínám si, že bych věděla, jaký je rozdíl mezi jom kipur a roš ha-šana." Upila trochu kávy a přemýšlela, jak formulovat další otázku. "Byl jste hodně malý, když jste odjeli z Německa?"

"Bylo mi deset."

Podívala se na něj velkýma podmanivýma očima, které odrážely každou její myšlenku, takže Ben věděl přesně, na co

109

myslí. Bylo to téma, o kterém ještě s nikým nemluvil, dokonce ani s Angie ne, a poznal, že je nebezpečně blízko tomu, aby je otevřel.

"Máte sourozence?"

"Ne."

"To máte ale kliku. Já jsem z pěti dětí. Tři bratři a jedna sestra, a já prostřední. Bože, to byl hotový bláznec! Můj otec byl krejčí. Měl vlastní obchod a mohl si dovolit nám poskytnout relativně pohodlný život. Ráchel, moje malá sestřička, ještě stále žije u rodičů. Ostatní se už oženili. Víte," zasmála se tiše, "často jsem si přála, abych byla jedináček. Máte velké štěstí."

"Hm, tak to opravdu nevím," odvětil duchem nepřítomný. Jak často si jako dítě přál mít sourozence? "Vlastně jsem měl staršího bratra. Ale zemřel, když jsem byl ještě malý."

"To je smutné. Vzpomínáte si na Německo?"

Ben se na ni zahleděl. Cítil zvláštní pohodu, když si povídali. Věděl, že ho chce vylákat z ulity. Poté, co mu vyprávěla o své minulosti, bude pro něj snadnější mluvit o sobě.

"Chcete vědět, jaké to bylo být Židem v Německu během války," konstatoval.

"Ano."

Zamyšleně si prohlížel své ruce. Zdá se, že dnes je ten pravý den na otevírání bolavých ran. Napřed Angie, pak ta noční můra a teď ještě tohle. "Víte, s nikým jsem o téhle kapitole svého života nemluvil. Dokonce ani moje snoubenka toho příliš o mém životě před dvacátými narozeninami neví, a je ochotna se s tím smířit. Proč vás to tak zajímá?"

"Asi to je mou povahou. Ráda toho vím o lidech hodně. O všem, co s nimi pohne. Co přiměje Žida k tomu, aby Židem přestal být."

"Odkud víte, že jsem býval Židem?"

"Vy jste to říkal. Že vás vychovávali v náboženském duchu."

"Ano... to jsem říkal. Tak dobře. Vysvětlím vám to. Skutečně jsem se k* židovskému náboženství obrátil zády. Ale já se narodil do věřící rodiny, takže moje víra vyplynula z dané situace, jako u spousty jiných lidí. Kdysi jsem náboženské zásady dodržoval, ale pak jsem přestal. Vlastně jsem udělal ještě víc. Odvrátil jsem se od nich a přibouchl za sebou dveře. Spokojena?"

110

Pokrčila rameny. "To nebyla příliš teologická odpověď."

"To jsem taky netvrdil. Víte... '4 Příkladu mu, jakoby rozhodoval sám se sebou. "Možná jsem nebyl určen k tomu, abych byl Židem. Bůh ví, že jsem o to v dětství usiloval. Hebrejštinou jsem mluvil stejně plynule jako jidiš, chodil jsem do ješivy a každou sobotu do synagogy. Když mi bylo devatenáct, zjistil jsem, že to prostě není nic pro mě. A tak jsem toho zcela a úplně nechal."

"Jste teď ateista?"

Znovu se cítil její otázkou zaskočený.

"Jak vidím, vy se vůbec neostýcháte pokládat osobní otázky, co? Vy jste ateista?"

"Rozhodně ne. Já vyznávám židovskou víru, ale po svém."

"Svou vlastní židovskou víru."

"Když to tak chcete říct..."

"Ano, já jsem ateista. Překvapuje vás to?"

"Určitým způsobem ano. Ale jen proto, že mi připadá zvláštní, že jste svůj život zasvětil studiu náboženských rukopisů, aniž byste nábožensky cítil."

"Velký Bože, Judy, člověk přece nemusí být kobylika luční, aby mohl studovat hmyz!"

Zasmála se. "To je pravda. Ale přesto bych se vsadila, že znáte tóru lépe než některý rabín."

Ben povytáhl obočí. Kdysi v dávné minulosti mu to už někdo řekl. Nedokázal si vzpomenout, kdo to byl, ale vyvolalo to v něm stejnou reakci. Právě jako tenkrát se Ben přistihl, že si říká: Stejně je to zvláštní, že vím o židovství a tóre nejspíš víc než třeba místní rabín, a přesto je mezi námi takový obrovský rozdíl...

Co je to vlastně - náboženství? Znamená to víc, než jen něco vědět, víc, než se něco naučit nazpaměť a být v tom odborník. Náboženství znamená něco cítit.

A tento cit, kterému se obvykle říká víra, ten Ben neměl.

"Ale proč jste tedy ateista?" ptala se Judy dál. "Proč jste to nezkusil s křesťanstvím? Nebo s buddhismem?"
"Já se neodvrátil od židovské víry, ale od Boha. Existují lidé, kteří náboženství nepotřebují. Nepřináší jim totiž vytoužený klid duše. Pro takové lidi může náboženství znamenat utrpení."

111

"Ano, to je pravda..." Zase pohlédla dolů na stoh papírů. "Zajímalo by mě, jak to s Davidem dopadne. Myslíte, že z něj bude velký rabín? Možná dokonce člen Velké rady?"

Ben se také zahleděl na přeložené stránky. Představil si sedmnáctiletého Žida s černými vlnitými vlasy, padajícími až na ramena, se zasněným očima proroka.

Davide, Davide, říkal si Ben, co se mi snažíš říct? Proč jsi musel sebrat veškerou odvahu, aby ses přiznal? Jaký to byl strašný čin, kterého ses dopustil, že tvoje zpověď musela být zapečetěna do jílových nádob, jež jsi zakopal a ochránil mocnou kletbou?

Ta kletba... Je možné, že by skutečně měla nějakou moc? Mohla by na mě nějak působit? Je příčinou mých nočních můr, nocí bez spánku, mé hádky s Angie? Proto mám pocit, že mě David pozvolna začíná ovlivňovat? Je možné, že by Mojžíšova kletba skutečně účinkovala?

"Doktore Messere?"

Podíval se na Judy. Mluvila, ale on ji nevnímal.

"Už je pozdě. Možná bych měla začít přepisovat."

Proč mě napadají tak zvláštní věci? Proč najednou uvažuji jinak, jako bych byl někdo úplně jiný...?

"Ano, pustíme se do toho..."

Současně vstali a protáhli si nohy. Ben vrhl pohled na hodinky a užasl. Kam se ten čas poděl?

Judy psala dlouho do noci, sem tam si udělala na chvíli přestávku. Ben seděl celou dobu sám v temné pracovně.

Klepot psacího stroje jej rušil méně než neustále se opakující chvílky ticha. Ben dokonce jednou, když si myslel, že Judy už skončila, vstal a šel se na ni podívat. Judy seděla s bradou opřenou o ruce a zírala do prázdna. O chvíli později začala znovu psát, jako by si najednou uvědomila, co má dělat.

Ben se vrátil k psacímu stolu, usedl do židle a zkrřížil ruce za hlavou. Znovu mu před očima defilovaly události z pátého svitku. Chvilí vzpomínal na Rebekku, představoval si vyučování ve dvoraně Chrámu, viděl se psát první dopis otci a překvapilo jej, že se Eleasar dověděl o tom, že pracuje jako nosič vody. Tenkrát v Jeruzalémě, když žil v domě rabína, to byla dobrá léta. Ben si přál, aby se mohla znovu vrátit, neboť si na ně uchoval sladké vzpomínky.

112

"Doktore Messere?"

Nechal ruce klesnout a narovnal se. "Ano?"

"Jsem hotová."

"Prima." Ben vstal. "Víte co? Já mám pořádný hlad. Máte ráda pizzu?" Judy zaváhala. "Chvilí počkejte, já rychle seběhnu dolů a nakoupím všechno, co je třeba. Mám pocit, že můj žaludek nedostal nic k snědku od... ani si nedokážu vzpomenout, kdy jsem naposledy jedl."

Pospíchal do šatny. "Nebude to dlouho trvat. Pizzerie je hned za rohem a vždycky to jde rychle. Obvykle si kupuji něco, co není pracné. Taky koupím láhev levného vína. Co vy na to?"

"Prostě skvělé!"

Když odešel, těkala Judy pohledem po bytě a všímala si uměleckých předmětů. Byly to převážně věci ze Středního východu, spousta drobných starověkých předmětů, pár suvenýrů a několik milých drobností. Právě stála před akvarelem Nilu a pyramid, když zazvonil telefon. Bez váhání zvedla sluchátko. "Haló?"

Na druhém konci vedení zavládlo krátké ticho, pak uslyšela, jak někdo zavěsil.

Judy chtěla odejít, když telefon zazvonil znovu. Tentokrát zvedla sluchátko a řekla: "Byt doktora Messera," ale dotyčný zavěsil znovu.

Potřetí se telefon neozval, a když Ben konečně s vínem a pizzou dorazil a Judy mu o telefonátech řekla, pokrčil jen rameny a řekl: "Jestli je to důležité, zavolají znovu."

Rozbalili kartónovou krabici na stolku, přinesli sklenky a ubrousky a pustili se do jídla.

"Máte v bytě zajímavé věci," poznamenala Judy a olizovala si sýr z prstů.

"Samá kořist z cest."

"Líbí se mi tamta kresba."

"Ty pyramidy? To je jeden z mých oblíbených obrazů. Zdroj vzpomínek." Pousmál se. "Víte, existuje trik, kterým poháněči velbloudů přelstí turisty. Velikou turistickou atrakcí je objížďení pyramid na velbloudovi, stojí to jen pár piast-rů. Když se však vznášíte na hrbu toho zákeřného zvířete a cítíte se velkolepě, začne vám poháněč mazat med kolem

113

úst, jak se mu líbí, že si vás hned oblíbil a že vám dopřeje hodně dlouhý výlet do pouště zdarma. Nikdo neumí lichotit lépe než Arabové. Takže samozřejmě ráda přijmete. Poháněč utíká vedle velblouda a vy odjíždíte pořád dál do pouště, tak dlouho, až vás už nikdo nemůže uslyšet a lidé kolem pyramidy jsou malí jako mravenečkové. Pak se k vám poháněč otočí, zatímco vy si trníte vysoko na jeho drahocenném zvířeti, a sdělí vám, že vás návrat bude stát pět amerických dolarů."

"Žerty stranou! Skutečně se vám to stalo?"

"Je to pravda, jako že tu s vámi sedím. Musel jsem zaplatit, protože jinak by mě nejspíš ta jeho bestie rozdupala. A kromě toho to bylo nazpět přes pískové duny pěkně daleko."

"A on z toho hladce vyklouzl?"

"Ovšem že ne. Jakmile jsme se vrátili, našel jsem policistu a všechno jsem mu vyličil. Zachoval se skutečně skvěle a přinutil toho muže, aby mi peníze vrátil. Policie je v Egyptě všude a občas může být hodně nápomocná."

"Závidím vám. Nejvzdálenější cesta, kterou jsem směřem na východ podnikla, byla loni cesta do Brooklyn. Už jste tam někdy byl?"

"To bych řekl. Já tam vyrůstal."

"To nemyslíte vážně! A kde jste nechal brooklynský pří-zvuk?"

"Tvrdě jsem pracoval na tom, abych se ho zbavil."

"Vyslovujete jako Kalifornian."

"Díky."

"Proč? Vy nemáte Brooklyn rád?"

Ben postavil sklenku s vínem a otřel si ústa a ruce ubrouskem. Víno už začínalo působit. Opřel se dozadu a zahleděl se před sebe. "To je těžké vysvětlit. Mám i nemám."

"Bolestné vzpomínky?"

"Nějaké ano, ale ne všechny." Pomyslel na Salomona Lie-bowitze.

"Zemřel tam váš bratr?"

Ben se pomalu obrátil tak, aby na Judy viděl.

"Můj bratr zemřel v koncentračním táboře v Polsku."

"Ach," zašeptala sotva slyšitelně.

„Byl ještě malý a umřel hladu. Můj otec tam zahynul také."

114

"Kde?"

Zavřel oči a odvrátil tvář. "To místo se jmenuje Majdanek a leží v Lublinu v Polsku. Smrt tam našlo asi sto dvacet pět tisíc Židů. Dva z nich byli můj otec a bratr.⁴"

"Jak jste tomuto osudu unikl?" zeptala se tiše.

"Opravdu nevím. Můj otec se otevřeně vyslovil proti nacistům a bojoval proti nim, kde mohl. Sousedé nás varovali, než k nám přišli, a tak se mě mému otci podařilo s jejich pomocí poslat pryč. Postaral se o mě jeden známý, ale mého otce, matku a bratra odvezli. Neměl čas, aby se postaral i o ně."

"Co se stalo s vaší matkou?"

"Přežila to a v roce 1944, když Rusové koncentrák osvobodili, se vrátila."

"Tak..." Judy také odložila skleničku a mlčky si otřela ruce do ubrousku. Věděla, že pro Bena Messera nebylo snadné se jí svěřit, že by mu teď možná bylo milejší, kdyby jí býval nic ne-řekl. Cítila obrovskou zodpovědnost.

"Já za války nikoho z rodiny neztratila. Nevím, že by se kohokoli z nás, sestřenic, bratranců, tet a strýčků nějak dotkla. Mohu se jen snažit vcítit do podobné situace."

"K čertu s tím. Stalo se to před třiceti lety."

"Ale přesto..."

"Bylo mi pět, když si mě matka zase mohla vzít. Bydleli jsme dál u přátel, kteří jí nějak pomohli najít práci. Byla vynikající švadlena a i v té poválečné době měla dost zakázek na to, aby dokázala našetřit peníze. O pět let později, když mi bylo deset, jsme se vystěhovali do Ameriky. Matka tvrdě pracovala, abychom se protloukli. Vzpomínám si, jak celé dny a noci seděla při svitu jediné lampy, kterou jsme měli, u nohou hromadu oblečení, které bylo třeba přesít. Byla velice šikovná a měla vkus, zákazníci jí nikdy nechyběli. Ale mzda byla nízká a práce namáhavá. Předčasně z ní zestárla."

Znovu se obrátil k Judy. Oči mu zvlhly.

"Z ní - a z Majdanku."

Judy mlčela. Poznala, že se dotkla starých ran a nehybně seděla, dokud znovu nepromluvil.

"V Majdanku zestárla a onemocněla. Když jsme přišli do Ameriky, bylo jí třiatřicet let, ale každý ji považoval za moji babičku. Vyrůstat s ní byla hrůza sama o sobě. Ustavičně mlu-

115

vila o otci a bratrovi, často tak, jako by ještě žili. Nebylo to snadné, oba jsme byli v cizí zemi, a nejspíš jí mluvení o rodině pomáhalo uchovat si zdravý rozum. Zaplavovala mě láskou a mateřskou péčí. A já jí to nemohl zazlívát. Byl jsem všechno, co měla/4

Benova tvář se roztáhla v cynickém úsměvu. "Vzpomínám si, že se mi neustále rozvazovala tkanička. Kterému dítěti se to nestane? Ale ona ztropila strašlivou scénu. Když to viděla, byla celá bez sebe a vyhrožovala mi, že mi ji přišije k noze. Často říkala: „Davide, kdybys o tu tkaničku zakopl a zlomil si vaz, zůstala bych úplně sama. Copak nemáš maminku rád?4 To ubohé stvoření žilo v neustálých obavách, že mě ztratí. Nepřekvapuje mě, že mi nedovolila chodit do školy.⁴⁴

"Chápu vaše pocity,⁴⁴ řekla Judy soucitně.

"Ale proč vám říkala Davide?⁴⁴

"Cože?⁴⁴ zvedl hlavu. "Ach, to je nesmysl. Myslel jsem samozřejmě Benjy. Říkala mi Benjy.⁴⁴

Judy si odkašlala a naklonila se na gauči dopředu. "Už je pozdě, raději bych měla jít.⁴⁴

"Samozřejmě.⁴⁴

Vstala a vzala si kabelku. "Děkuji za pizzu,⁴⁴ řekla pevnějším hlasem. "Bylo to od vás velice milé.⁴⁴

Ben ji podal svetr, který mezitím uschl. Když jí ho pomáhal obléknout, usmál se na ni: "Dám vám vědět, jakmile dostanu šestý svitek.⁴⁴

"Dobře.⁴⁴

Otevřel šatník skříň a vytáhl bundu. "Doprovodím vás k autu. Člověk nikdy neví, kdo se touhle dobou může venku

potloukat.44

**

fy

V melancholickém mlčení sestoupili po schodech a vyšli na vlhkou ulici. Judy při chůzi odkopávala hnědé listí pod nohama a měla pocit, že s Benem Messerem strávila mnohem delší dobu než jen jediný večer. U auta se zastavili a snažili se najít správná slova na rozloučenou. Nebyla to jen tak obyčejná návštěva - bylo toho řečeno hodně, hodně zůstalo otevřeného. Judy Goldenová teď sdílela Benova tajemství. Už nestála stranou jeho života.

Byl o hlavu větší než ona, a proto se musel sklonit, aby se na ni mohl usmát. Na sklech brýlí se mu hromadily kapičky
116

deště a takřka neviděl, ale přesto si všiml, že se také usmála. Rozuměli si beze slov.

Konečně zamumlala: "Dobrou noc," a nastoupila do auta. Odstoupil stranou, když nastartovala, při odjezdu jí zamával. Když se zadní odrazová světla postupně ztrácela v dálce, zašeptal Ben: "Šalom," a pomalu se vracel do svého bytu.

117

Kapitola devátá

Když se Ben příštího dne ráno probudil, cítil se pod psa. Když Judy odešla, byl ještě dlouho vzhůru a dopil zbytek vína. Pak si zakryl obličej rukama a dlouho plakal. Někdy po půlnoci ho napadlo, že za šestnáct let neprolil jedinou slzu a dnes pláče už podruhé, a upadl do neklidného spánku. Znovu ho pronásledovaly zvláštní sny, ve kterých se jeho role neustále měnila: napřed byl sám sebou, pak Davidem, hned nato svým mrtvým otcem a nakonec svým mrtvým bratrem. Neustále se mu vynořovaly nové strašné vzpomínky. Bylo jich stále víc a následovaly těsně za sebou. Všechna snaha o potlačení zraňující minulosti byla rázem zmařena. Ben už z nějakého důvodu nedokázal minulosti zabránit, aby se mu ve vzpomínkách vracela.

V deset hodin měl hodinu klasické řečtiny pro archeology. Ben předváděl diapozitivy a podával k nim monotónním hlasem výklad. Většinu času byl duchem nepřítomný. Neustále myslel na Davida u Eleasarových nohou v Šalomounově chrámu, na Davida nosícího vodu vdově, na Eleasarovu hlubokou náklonnost ke svým nejmladším žákům, na Rebekku...

Později uvažoval Ben o své minulosti za zavřenými dveřmi své kanceláře, oklopen mračny kouře z dýmky.

Před jednadvaceti lety, když se Salomonem těžce kráčeli hnědou sněhovou břečkou ulicemi Brooklynu, křičeli za nimi napůl dospělí synové polských přistěhovalců: "My vám ještě ukážeme, vy Ježíšovi vrazi!"⁴

Ten večer, když jedli jednoduchý pokrm u kuchyňského stolu, se Ben zeptal matky, co tím ti polští kluci mysleli. Matka nechala klesnout příbor a unaveně se na syna podívala. "Gójo-

118

vé uctívají jednoho mrtvého Žida jako Boha, Benjamine, a říkají, že jsme ho zabili."

"Kde se to stalo? V Polsku?"

Na její tváři se objevil bolestný úsměv. "Ne, Benjamine. Muž, o kterém mluvím, žil před mnoha staletími. Římané jej ukřižovali, protože zvedl hlas proti císaři." Smutně zakroutila hlavou. "Ale v průběhu let se nějak překroutily dějiny a teď připisují vinu za jeho smrt nám."

Ben předtím nikdy příběh o Ježíšovi neslyšel a divil se, co na něm může být tak zvláštního, že v něj věří miliony křesťanů. Znalosti Rosy Messerové byly velice omezené, a tyhle věci viděla beztak zkresleně. Protože Ben neměl přátele nežidovského původu a jeho kamarádi věděli o Ježíšovi stejně málo jako on, pokoušel se zjednat si jasno jinak. "Benjamine Messere, neměl by ses poskvřňovat tím, že nasloucháš slovům lidí nežidovského původu," napomenul ho učitel z ješivy. "Stačí vědět, že pakt, který uzavřel Abrahám s Bohem, znesvětili a nahradili jej vlastním, falešným. Proti lžím gojímů lze bojovat pouze tím, že studujeme tóru a dodržujeme její svaté zákony."

Ben byl stále dychtivější po vědomostech o Ježíši Kristu. A tak se rozhodl, že si přečte Bibli. V nejskrytějším koutku veřejné knihovny, který našel, neviditelný pro všechny Židy, kteří by šli náhodou kolem, seděl Ben s otevřenou Biblí. Jeho učitel a rabíni ho učili, že se gojímům může bránit pouze tórou, jestliže se ji naučí nazpaměť, bude její zákony přísně dodržovat a zabráni tomu, aby se poskvřnil slovy křesťanů. Ale Bena to neuspokojovalo a jeho zvědavost jej přinutila, aby spáchal čin, který by jeho učitele poděsil. Ben ve svém nitru cítil, že musí vědět, co ti gojímové vlastně říkají a v co věří. Nepřítele je také nutno studovat.

Proto Ben ve své touze pochopit, co Židy dělí od křesťanů, jednoho zimního dne otevřel Nový zákon.

Někdo zaklepal na dveře a důvěrně známý hlas se zeptal: "Doktore Messere? Jste tam?"

Vyskočil a otevřel dveře. Za nimi stála Judy Goldenová. "Doktore Messere, už je čtvrt na tři. Říkala jsem si, že vás tu možná zastihnu..."

119

"Cože?" Podíval se na hodiny. "No nazdar, to jsem se zamyslel..."

"Celý kurs už čeká..."

"Jdeme." Chytl svou tašku a pospíchali halou.

Mnohomluvně se studentům omluvil a začal přednášet. Byl naprosto nepřipravený, ale díky svým zkušenostem byl schopen dát hodině zdání organizované přednášky. Pohledem neustále spočíval na Judy Goldenové, která z něj také nespustila oči. A zatímco mluvil, sledoval neustále čas.

Brzy přijde doručovatel se šestým svítkem. Uloží jej na poštu, kde bude čekat na to, až si ho se žlutým lístkem vyzvedne. David ben Jona k němu znovu promluví.

David ben Jona. Benovi se o něm minulou noc zdálo. Viděl se jako David ve starém Jeruzalémě, toulal se ulicemi města se Saulem a Rebekkou. Během teplých letních večerů sedával v Magdale s Rosou Messerovou, která pekla na otevřeném ohništi ryby. Ve snu měl spoustu sourozenců a šťastné dětství. Tato představa se Benovi tak líbila, že když se probudil a zjistil, že všechno byl jen sen, byl velice smutný.

Po dvou hodinách, které Benovi připadaly jako věčnost, se konečně přednáška chýlila ke konci. Těžko se soustředil, často se přistihl při tom, že znovu sní o Davidovi, o své matce nebo o svém dětství. Zůstat v současnosti ho stálo hodně námahy. Když hodina konečně skončila, popadl svou aktovku a pospíchal k autu dříve, než jeho studenti vstali. A tak si čtrnáctiletý Benjamin Messer ve snaze pochopit, proč ho gojímové nenávidí, aniž by ho znali, přečetl Nový zákon.

Nejprve byl velice zmaten, neboť se mu zdálo, že si první čtyři části, které jsou označeny jako evangelium, navzájem v mnoha bodech odporují. Část nazvanou Příběhy apoštolů četl jako zajímavé historky. Ale epištoly, které vedly ke zjevení, neobsahovaly žádné další informace o muži, kterého nazývali Ježíš. Proto se Ben musel spolehnout výhradně na čtyři evangelia, ve kterých však přes veškerou snahu nedokázal najít nic, co by mohlo být podstatou jednoho z největších náboženství světa.

Že byl Ježíš dobrým Židem, to bylo zjevné. Ben považoval

120

za jednoznačné, že to byl s největší pravděpodobností rabín. Ale to, že by se soudní řízení mohlo odehrát tak, jak bylo popisováno, mu připadalo nepochopitelné. Něco tu nesouhlasilo: noční schůzka synedria - nejvyšší židovské rady; skutečnost, že římský místodržící měl žádat shromážděnou chátru o rozhodnutí a poprava ukřižováním místo obvyklého ukamenování. Znovu a znovu pročetl čtyři evangelia a znal je takřka z paměti. Někde v nich byl původ antisemitismu, který byl tak rozšířen mezi křesťany. Neboť dle těchto svatých knih se právě Židi provinili vraždou ve své svaté zemi. Ale to nemohla být pravda. Mladý Ben cítil, že proces a úmrtí Ježíše bylo nelogické. Ale tenkrát nedokázal přesně vystihnout, v čem ten problém tkvěl. Pochopil to teprve o mnoho let později na vysoké škole.

Bylo to skutečně prosté. Vyličení evangelia bylo plné nesmyslů a chybných údajů. Za prvé to byla schůzka synedria, nejvyšší židovské rady, která se měla údajně v noci konat - což se nestalo. Za druhé: kdyby Ježíše obžalovali a odsoudili za hanobení Boha židovští vůdci, jak to tvrdí Marek ve svých epištolách (14.64), pak by rozsudek zněl: smrt ukamenováním. Za třetí: Ježíše obžaloval za politické delikty Pilát, nejvyšší židovská rada k tomu měla úplně jiné důvody (Marek 15.1 - 10). Za čtvrté: Pilát byl dostatečně znám svým falšováním historie. Bylo skutečně absurdní, že by tak sebevědomý pyšný muž přizval k rozhodování židovskou lůzu a ukázal před ní své slabé stránky. A za páté skutečnost, že ukřižování byl způsob trestu, který používali pouze Římané a jen za vele-zradu; na trámu za jeho hlavou byl přibit nápis, na kterém byl popsán zločin Ježíše - dělal si nárok na to, aby se stal králem Židů. Zcela jasná trestní podstata - velezrada.

Takže se nabízela další otázka: Proč byli Židi označeni za viníky zavraždění Ježíše?

Předpokládal, že řešení tohoto problému najde v evangeliu, ale hledal marně, neboť bylo nelogické a plně navzájem si odporujících skutečností. Přesto bylo snadné najít odpověď, jakmile si zasadil vyprávění evangelia do historického rámce.

Markovo evangelium bylo sepsáno krátce před zničením Jeruzaléma, kdy v Římě vládla silná protižidovská nálada.

Protože by Marek nedokázal přimět místní pohany, aby se přiklo-

121

nili ke křesťanství, kdyby byl za zavraždění Mesiáše zodpovědný římský místodržící, přesunul prostě vinu z Piláta na Židy - jednoduchý způsob, jak docílit, aby bylo jeho evangelium v Římě přijatelné. Ben nad tím smutně zavrtěl hlavou. Tak to bylo s vraždou Ježíše!

Na velké, trochu pomačkané obálce byl připevněn útržek papíru, který ze schránky vypadl, když ji Ben otevřel. Soused mu načmáral krátkou zprávu. Zase tu byl doručovatel s doporučeným dopisem a právě chtěl Benovi hodit do schránky žlutý lístek, když šel muzikant náhodou kolem. Tak to za něj podepsal.

Ben si přitiskl obálku s nevýslovnou vděčností k tělu. Koupil tomu chlapíkovi nejdražší láhev vína, kterou objeví. Pospíchal po schodech tak rychle, jak jen dokázal, vřít se do bytu a do pracovny, kde se vrhl do lenošky a prudce roztřhl obálku. Nahoře leželo obvyklé sdělení doktora Weatherbyho se spoustou překlepů, pod ním byla další zapečetěná obálka. Byla silná a Benovi připadalo, že obsahuje spoustu fotografií. Aniž by si přečetl průvodní dopis, vrhl se Ben k psacímu stolu, roztřhl druhou obálku a láskyplně z ní vytáhl snímky.

Uviděl důvěrný známý rukopis Davida ben Jony.

Rebekka byla ostýchavá a tichá dívka, která se v mě přítomnosti často stydlivě skrývala pod závojem. Nevím, kdy jsem poprvé pocítil, že ji miluji, ale ten cit neustále sílil. Netuším, co ke mně cítila Rebekka, neboť vždy sklopila oči, když jsem se na ni podíval. Byla jako křehký ptáček, tak jemná a drahocenná. Měla malé ruce a nohy, v obličeji drobné pihy. A kdykoli jsem se podíval do jejích krásných světle modrých očí, byl jsem na vrcholu blaha.

Díky lásce k něžné Rebece jsem mohl být šťasten, ale nebylo tomu tak, neboť jsem se jen s námahou dokázal soustředit na studium. Eleasar si toho všiml a dával mi moudré rady. Nebylo však snadné se jimi řídit. Bylo mi sedmnáct a rád bych se s Rebekkou oženil. Ale co jsem jí mohl nabídnout? Byl jsem chudý. Jako student Písma jsem vedl skromný život a mou jedinou radostí byla čest, že smím sloužit rabínovi. Můj oděv byl hrubý a prostý. Pokaždé, když jsem Rebekku zahlédl, snažil jsem se skrýt roztrpčené okraje své tuniky či zakrýt místa, kde jsem našel záplaty.

Rebekka nikdy neudělala narážku na moji

122

chudobu, a přesto jsem si nebyl jist, že by za těchto okolností svolila stát se mou ženou.

Měl jsem před sebou ještě několik let studia u rabína Elea-saray než se stanu vlastním pánem. I poté, co se stanu znalcem Písma, bude mi ještě nějaký čas trvat, než získám peníze a takové postavení, jež je ke svazku s Rebekkou nezbytné.

Celou tu historii ti, můj synu, vyprávím jen proto, že přímo souvisí s tím, co se stalo potom - s událostí, která nejspíš způsobila zásadní převrat v mém životě. Pak všechno probíhalo tak, jak se to stát muselo, až do okamžiku, o kterém se

musíš dovědět pravdu a který je pravým důvodem toho, že sepisuji svou zpověď.

Ale nejprve ti musím vyprávět o tom, co způsobila moje láska k Rebecce a moje chudoba. Ve volném čase, který nám už Eleasar dopřával, jsme se Saulem vedli bezstarostný život. Každý týden jsme směli na jedno odpoledne a na jeden večer zanechat studia. Toulali jsme se ulicemi Jeruzaléma, prozkoumávali zahrady za městskými branami nebo navštěvovali přátele. Zatímco jsme postupovali kupředu v tlačenici na tržišti, stoupala nám do nosu intenzivní vůně exotických jídel, drahých voňavek, vyděláných kůží a lidských pachů. Magickou přitažlivost pro nás měly výjimečné pohledy: trh otroků, městské brány, u kterých každodenně prosili cizinci o vpuštění, pouliční muzikanti a zaklínači hadů, římsí vojáci v červených tunikách. Jeruzalém nás svou nekonečnou záplavou tváří, hlasů a barev nikdy nepřestal bavit. A přesto jsem býval většinou myšlenkami u Rebekky. Kdykoli to bylo možné, vyšel jsem si s ní, aniž bych uslyšel nárazku na to, že nejsme zasnoubeni. A Eleasar mi často říkal: "Davide ben Jono, tohle mámení tě nesmí odvést od Písma. Jestliže jedinkrát při studiu božího Zákona zakolísáš, jestli se jen jedinkrát odchýlíš a zostudíš jej, pak je to totéž, jako bys poplival to nejsvatější. Neboť znalci Písma stojí v jednom ohledu nad všemi ostatními: Jsou to právě oni, kdo má na zemi chránit Abrahámovy posvátné desky a dbát o to, aby se vyvolený lid nikdy od Boha neodvrátil. A kdybys nechal lid na holičkách jen kvůli tomu, že ses zahleděl do Rebekky, pak bys nechal na holičkách Boha, a takový skutek nelze odpustit."

123

"Ale co mám dělat, rabíne? Musím na ni stále myslet. A když vedle ní sedím, cítím v nitru zvláštní slabost."

Odpověděl: "Všichni boží služebníci se dostanou v životě mnohokrát do pokušení, a musí proti němu bojovat.

Dodržovat boží zákony není snadný úkol, proto jsme povýšeni nad ostatní lidi. Díky našemu příkladu budou Písmo dodržovat i oni. Písmo musí být na prvním místě, Davide. A jestli se k němu kvůli té dívce obrátíš zády, pak by bylo lepší, kdybys nikdy nespátril světlo světa."

Sváděl jsem v nitru těžký boj. Nenacházel jsem žádné východisko. Musel jsem pokračovat ve studiu a zapomenout na Re-bekku. Ale nedokázal jsem to. A jedné noci, můj synu, zvítězilo tělo nad duchem.

Saul a já jsme jedli olivy v jedné zahradě za městskými branami. Dům a zahrada patřily jednomu starému muži, který tu žil sám a měl radost, když jsme mu dělali společnost. Když se slunce začalo schylovat k západu, poprosil nás, abychom u něj ještě chvíli pobyli, protože je osamělý. Nabídl nám své nejlepší víno. Saul a já jsme se napili něčeho podobného jen velice zřídka, protože nám Eleasar neustále připomínal Noemovu slabost. Zůstali jsme a popili s ním něco vína, měli jsme však v úmyslu brzy odejít. Ale když nám víno poprvé rozežrálo krev v žilách, připadalo nám, že se náš odpor vytrácí. A tak jsme zůstali a usrkávali víno starého obchodníka s olivami.

Když jsme konečně skončili, byl jsem poměrně rozpálený a už jsem se příliš neovládal. Na rozdíl od statného a velkého Saula, na kterého víno takřka nepůsobilo. Šli jsme úzkými uličkami Jeruzaléma a zpívali si. Nakonec jsme náhodně narazili na známou putyku. Nikdo z nás předtím v hospodě nebyl, takže když jsme stáli přede dvěma, uviděli světla a slyšeli bujaré hlasy, naše zvědavost ještě vzrostla. Saul navrhl, že bychom měli jít dovnitř a porozhlédnout se tam. A já bez váhání souhlasil. Svým nuzným oděvem, dlouhými černými plnovousy a loknami na spáncích jsme vzbudili notný rozruch. Protože mezi ně rabínské studenti přicházeli jen zřídka, pozvali nás pohani, abychom se posadili a pobavili se s nimi. Přinesli nám džbány s neřaděným vínem, které jsme chtěli nejprve odmítnout, ale pak jsme je vypili. Přitom jsme zcela otevřeně pozo-

124

rovali mladá děvčata, která tancovala s odkrytými ňadry a nechávala se osahávat cizími muži. Byli jsme celí zkoprnělí, ale zírali jsme na to jako přimrazení. V nacpané hospodě seděli poháněcí velbloudů, římsí vojáci a podobní muži, kteří se hodně potulovali po světě. Vyprávěli nám příběhy o cizích národech na jiném konci světa, o mořských nestvůrách a vybáje-ných stvořeních, a o dalekých krajinách, takže jsme užasle seděli s pusou dokořán.

Nevím, kdy vlastně Salmonides přišel; jestli tam seděl celou dobu, nebo si přisedl až později. Jediné, na co si vzpomínám, je, že najednou seděl vedle mě a že mi položil dlouhou bílou ruku kolem krku. Měl zvláštní tvář, ze které nešlo vyčíst věk, bílé vlasy a nekonečně modré oči. Mluvil perfektně aramejsky, jako by to byla jeho mateřština.

Asi jsem si mu postěžoval na své trápení s Rebekkou a chudobu, protože mi řekl: "Existuje jediný spolehlivý způsob, jak získat srdce ženy - peníze. Nemusíš se vzdát studia, abys od ní získal slib, že si tě vezme. Stačí jen dokázat, že se o ni jednoho dne budeš schopen řádně postarat. Pak bude souhlasit s tím, že na tebe počká. Tím jsem si jist, protože ženské jsou všude na světě stejné."

Snažil jsem se ze všech sil, abych zaostřil na jeho tvář, ale nepodařilo se mi to. Jako zdálky jsem slyšel, jak se Saul směje ve společnosti dalších mužů. Náš stůl se prohýbal pod vínem, sýrem a vepřovými klobásami, všechno bylo tak chutné, že jsem se přecpal k prasknutí. Byl jsem omámen jídlem stejně jako vínem, proto jsem si jen nepatrně všiml toho, co mluvím. Nejspíš jsem se Salmonidovi zmínil o místě, kde jsem měl ukryto něco peněz, protože pravil: "Peníze rostou stejně jako cedry a palmy. Zasaď své šekely, povídavý Zide, a sleduj, jak se z nich stanou velké sestercie."

"Kdo jste?" zeptal jsem se. "Mistr čarodějnický?"

"Jsem obchodník z Antiochie v Sýrii. Pozitíí vyjíždí flotila z Joppe do Egypta. Tam naloží velké množství obilí pro Řím a když všechny lodě doplují až do Ostie, pak se ten podnik vyplatí."

"Co po mně chcete?"

"Kapitán lodi potřebuje peníze, aby mohl zaplatit posádku. Jako protislužbu se s tebou rozdělí o zisk. Příteli, máš možnost

125

zajistit si třetinu jeho zisku. Dej mi peníze, co máš a za šest měsíců ti za ně dám balík."

"A když se lodi potopí?" chtěl jsem vědět.

"To je riziko, se kterým se musí smířit každý, kdo půjčuje peníze. Jestli se potopí, což se skutečně občas stává, pak jsi o

peníze přišel. Ale jestli doplují s obilím až do Ostie... "

Kdybych byl střízlivý, synu, tak bych se Řekovi vysmál a nechal ho odejít s prázdnou. Ale já střízlivý nebyl. Bylo mi sedmnáct, byl jsem opilý a schopný všeho, abych získal Rebekku.

Nevím, kdy jsem z hospody odešel, ale Saul mě asi neviděl, protože mi později říkal, že si mé nepřítomnosti nevšiml. Ať to bylo jakkoli, nějak jsem našel cestu k Eleasarovu domu, aniž bych někoho vzbudil, vypoťácel jsem se po schodech do svého pokoje, vyzvedl svůj malý poklad z úkrytu a odvrátil se zpět do hostince. Když jsem se vrátil, měl už Řek hotové dvě pare smlouvy, kterou jsem dobrovolně podepsal, aniž bych si ji přečetl. Salmonides si vzal mé peníze a dal mi za ně kus papíru.

A to je všechno, na co si z onoho večera vzpomínám.

Saul mi o den později vyprávěl, že když se na mě náhodou podíval, seděl jsem u stolu sám a spal. Pak se s partou, se kterou seděl, rozloučil, přehodil si mě přes rameno, odnesl domů a uložil do postele. Následující den byl nejhroznějším dnem v mém životě.

Stud byl nejhorším břemenem, které jsem kdy v životě nesl. Poklekl jsem před Eleasarem a vylil mu své srdce. Zatímco jsem se sklopeným pohledem vyprávěl, tiše naslouchal. Vyprávěl jsem mu, že jsem se na veřejnosti opil, že jsem setrval ve společnosti nahých dívek a nestydatých pohanů, že jsem se nacpal vepřovými klobáskami a dal Salmonidovi veškeré své peníze.

Když jsem skončil, seděl Eleasar chvíli mlčky. Pak ze sebe vydal takový výkřik, že jsem se strachy zachvěl. Udeřil se v hrud', rval si vlasy a křičel: "Čím jsem se provinil, ó Pane? V čem jsem pochybil? Nebyl to tenhle chlapec, v koho jsem skládal největší naděje, kdo se měl stát mým následovníkem a být největším rabínem v Judeji? Čím jsem se jen provinil, ó Pane?"

Eleasar padl na kolena a hlasitě oznamoval, jaké neštěstí jej postihlo. Dával vinu sám sobě, nařikal, že jako učitel se-
126

lhal, že zklamal Boha tím, že dopustil, aby se jeho nejlepší žák odchýlil z pravé cesty.

Plakal jsem s ním, dokud mi slzy nepromočily rukávy a já už nedokázal plakat. Když už jsem jen bez slz vzlykal, podíval jsem se na Eleasara a viděl v jeho tváři, jak velice trpí.

"Poskvrnil jsi nejsvětější Zákon boží," řekl nemilosrdně. "Davide ben Jono, svým činem jsi podupal Abrahamovy svazky a zostudil v očích božích všechny Židy. Cožpak jsem ti nebyl dobrým učitelem? Jak jsi mohl tak pobloudit a tak hluboce klesnout?"

Na Saula, který se vínem neopil, vepřové maso odmítl a peníze Řekovi nedal, se Eleasar také zlobil, ale nebylo to totéž. Na Saula nebyl Eleasar tak hrdý jako na mě. Neviděl v Saulovi následníka svého vlastního vznešeného úřadu a pokračovatele tradice. A proto také nebyl Saul ze školy vypovězen. Jinak ale dopadl stejně jako já. Eleasar považoval mé hnusné hříchy za svou osobní pohanu. Zklamal jsem ho a pošpinil boží Zákon. Pro mě nesměla existovat milost.

Ve stejný den mě Eleasar vykázal ze svého domu a složil slib, že ve mně už nikdy nebude vidět svého syna. Sbalil jsem svůj bédný majetek a potuloval se ulicemi, aniž bych tušil, kam mám jít, nebo co si mám počít.

Když za mnou zapadly dveře Eleasarova domu, jako by se ke mně obrátil zády sám Bůh. Bez Eleasara a školy, obtížen ostudou a s vědomím, že manželství s Rebekkou, ani další život mezi Židy nepřicházejí v úvahu, jsem vážně uvažoval o tom, že si vezmu život.

Ben cítil něco na tváři. Když si ji otřel, zjistil, že to jsou slzy. Účinek Davidových slov a hluboký dojem, který na něm četba zanechala, Bena překvapil. Cítil se pod psa, jako by se Davidovo zoufalství přeneslo na něj. Musel pokračovat. Musel přečíst poslední dvě části šestého svitku. Ale oči měl zalité slzami a nos měl plný. Potřeboval kapesník.

Ben vstal od stolu a obrátil se. "Bože můj!" uniklo mu.

Ve dveřích stála Angie. "Ahoj, Bene," pozdravila ho něžným hlasem.

"Angie, co tě to napadlo se sem tak vplížit?" Chytil se za hrud'.

"Promiň, ale klepala jsem a klepala. Viděla jsem světlo ve

127

tvém okně. Říkala jsem si, že musíš být doma. Tak jsem si svým klíčem odemkla."

"Jak dlouho tu stojíš?"

"Dost dlouho na to, abych několikrát zakašlala a nikdo si mě nevšiml."

"Angie...", opakoval a zakroutil hlavou. "Na chvilku jsem zase bloudil po Jeruzalému..." Ben vzal kus papíru, na který načmáral svůj překlad. "Nevzpomínám si ani na to, co jsem tu napsal. Jediné, na co si vzpomínám, je, že jsem byl v Jeruzalémě..."

"Bene."

Obrátil se k ní.

"Bene, kde jsi byl včera v noci?"

"Včera v noci?" Přejel si rukama obličej. Včera v noci, kdy to bylo? "Nech mě chvíli přemýšlet... Včera v noci jsem byl... byl jsem doma... Proč?"

Angie se odvrátila a pomalu přešla do temného obývacího pokoje. Rozhrnutými závěsy pronikala do místnosti hvězdnatá noc, kolem vládl mrazivý klid. Ben chtěl jít za ní, ale připadalo mu, že ho psací stůl přitahuje magickou silou. Když se podíval přes rameno, padl jeho pohled na nepřełożenou část šestého svitku ozařovanou stolní lampou. V nitru cítil ledovou prázdnotu. Davidova slova ho úplně zničila. Nechtěl se s Angie pouštět do diskuse. Musel zase zpět do Jeruzaléma. "Bene," obrátila se k němu Angie. "Včera večer jsem ti telefonovala a sluchátko zvedla nějaká žena."

"Cože? To není možné. Nejspíš jsi vytočila špatné číslo."

"Ale ona se ohlásila jako ,byť doktora Messera'. Kolik si myslíš, že se vyskytuje v západním Los Angeles doktorů Messerů?"

"Ale to je zvláštní, Angie..." Zarazil se uprostřed věty a promnul si čelo. "Počkej, už si vzpomínám. To byla nejspíš Judy..."

"Judy!"

"Ano. Já jsem odešel koupit pizzu."

"Jaká Judy?" Angiin hlas zněl o poznání silněji.

"To je jedna studentka. Jmenuje se Judy Goldenová. Přepisovala tu pro mě něco na stroji."

"To je od ní pěkné."

"Ale Angie, nevyváděj. Žárlivost ti nesluší. Jen pro mě něco

128

přepsala, nic víc. Ostatně, ani ty, ani nikdo jiný nemá právo mi předpisovat, co smím dělat."

"To je pravda." Ačkoli nedokázal v příšeří rozeznat výraz její tváře, uměl si ho podle hlasu představit. Chvěla se a pokoušela se zůstat klidná. Angie, která nikdy nepodléhala vášním a vždy se ovládala.

"Ty se chceš hádat? Proto jsi přišla?"

"Bene, přišla jsem, protože tě miluji. Copak to nechápeš?"

"Jen ne tak melodramaticky. Studentka pro mě přepisuje překlady a už si musíme vzájemně dokazovat lásku. Dobré nebe, Angie, copak mi nedokážeš věřit a nechat to plavat?"

V místnosti zavládlo ohromené mlčení. Angie byla zmatená a zaražená. Dříve byl Ben zcela jednoduchý člověk.

Vždycky věděla, jak zareaguje nebo co řekne. Proč se všechno tak najednou změnilo?

Chabým hlasem řekla: "Hrozně ses změnil, Bene."

"A ty vyvozuješ špatné závěry!" Nervózně se zasmál. "Jestli se někdo změnil, má drahá, pak jsi to ty. Nikdy jsem se ti nemusel ospravedlňovat. Nikdy jsi nevyžadovala velkolepé přesvědčování o mé lásce. Co to do tebe najednou vjelo?" Přistoupila k němu. Když světlo stolní lampy ozářilo její tvář, zahlédl Ben v jejích očích zvláštní výraz.

"Nejde o to, co do tebe najednou vjelo," odvětila pomalu. "Jde o to, co vjelo do tebe. Nebo spíš..." Sklouzla očima z jeho tváře a dívala se kamsi za jeho záda. "Nebo spíš... kdo do tebe vjel." Když svraстила čelo, objevila se jí mezi obočím malá vráska. "Hrozně ses změnil od chvíle, co se objevily tyhle svitky. Znáš tě už tři roky, Bene, a myslela jsem, že tě znám lépe než kdokoli jiný. Ale poslední dny mi připadáš jako úplný cizinec. Myslím, že tě ztrácím, Bene, rychle tě ztrácím a nevím, jak tě získat zpět."

Když Ben uviděl, jak Angie vytryskly slzy z očí, přitáhl ji náhle k sobě a přitiskl si její tvář ke krku. V té chvíli jej zaplavila nevýslovná hrůza, připadalo mu, jako by stál na okraji velké černé propasti. Díval se dolů, ale neviděl nic než černočernou temnotu. Přimkl se jako tonoucí k Angie a potácel se mezi rozumem a šílenstvím, mezi skutečností a noční můrou. V té chvíli poznal, že i když se pokouší pevně držet Angie, klouže neustále dál přes okraj propasti.

129

!

"Nevím, Angie, co to se mnou je," zamumlal zmateně do Angiiných voňavých vlasů. "Nedokážu ty svitky nechat plavat. Připadá mi, jako kdyby... jako kdyby..."

Odtáhla se a pohlédla na něj s tváří zalitou slzami. "Neříkej to, Bene!"

"Musím, Angie. Připadá mi, jako by měl David ben Jona na mě výsadní právo."

"Ne!" vykřikla. "Dokážeš se ho zbavit. Dokážeš to, Bene. A já ti přitom pomohu."

"Ale já nechci, Angie. Nedokážeš to pochopit? Od samého začátku mě chtěl vlastnit. A teď mě má. Nechci před ním utíkat, Angie. Je tu, nedokážu mu uniknout. Musím zjistit, co se mi pokouší sdělit."

Před Benem zela černá propast a on věděl, že se do ní v příštím okamžiku zřítí.

"Už proti němu nebudu bojovat, Angie. Musím se Davidovi zcela odevzdat. Odpověď je v těchto svitcích, a já ji musím najít."

Než se Ben zřítí do propasti zapomnění a nechá skutečnost daleko za sebou, uslyšel ještě, jak na něj zdálky Angiin hlas volá: "Miluji tě, Bene. Tolik tě miluji, že bych za tebe dokázala zemřít. Ale neustále tě ztrácím a ani netuším, proč. Kdyby to byla jiná žena, třeba ta Judy, pak bych věděla, jakými zbraněmi se mám bránit. Ale jak mám bojovat proti duchovi?" Odvrátil se od ní, neboť na něj začala znovu působit magická přitažlivost zbývajících fotografií. Musel zpět k Davidovi.

"Prosím tě, neodcházej ode mě!" žadonila.

Ben se zhrozil sám sebe. Připadalo mu, že už nemá vládu nad svým tělem. Poprvé za dobu trvání jejich vztahu ukázala Angie své pravé city. Pohled na její bledé chvějící se rty a oči s rozmazaným líčidlem ho poděsil. Ještě nikdy nezažil, aby Angie udělala takovou scénu. Nikdy nevěřil, že by toho byla schopná. A přece stála před ním žadonící, usazená. Za jiných okolností by na Bena Angiiny city hluboce zapůsobily, ale teď zcela minuly cíl.

"Nedokážu na tom nic změnit, Angie," slyšel se, jak říká. "Neumím ti to vysvětlit, ale nemám v sobě místo na nic jiného než na ty svitky. Musím si přečíst Davidova slova. Trvá na tom."

130

"A já taky na něčem trvám, Bene. Bože, co se to s tebou stalo?"

Přesto od ní musel odejít. Opustil Davida ben Jonu na pokraji sebevraždy, uprostřed bídy a beznaděje. Musel se k němu vrátit. Potřeba pokračovat ve čtení jej přemohla. Nedokázal se postavit Davidovu vlivu.

Ben znovu usedl k psacímu stolu a sklonil se nad aramej-skými písmeny. Ani nezaslechl, jak Angie tiše opustila byt. Na horním okraji další fotografie bylo napsáno: "Moje neštěstí se nedá popsat slovy." Pak David líčil své osamění a zoufalství, když se potácel ulicemi Jeruzaléma, bez přátel, nemaje místa, kam by mohl jít a - co bylo nejhorší - opuštěn Bohem.

"Pro jediný okamžik slabosti jsem ztratil vše, o co jsem usiloval; zostudil sebe i svou rodinu, ztratil zenu, kterou jsem

miloval a byl opuštěn Bohem. Mohlo existovat žalostnější stvoření, které by bylo více hodno opovržení, nežli já?" Na tomto místě složil Ben hlavu do dlaní a rozplakal se. Plakal, jako by on sám byl tím, kdo bloudí osamělý a opuštěný, bez přátel a rodiny ulicemi Jeruzaléma, kdo zostudil jméno svého otce a provinil se vůči svým milovaným, jako by on, Ben Messer, byl zodpovědný za to, že mu je od tohoto okamžiku odepřena boží láska. Rvalo mu to srdce. Bylo mu pod psa. Tím, že Ben Messer vzal na sebe Davidovo utrpení, prožil ještě jednou onen strašlivý den před dvěma tisíci lety.

Když už nedokázal unést tíhu Davidova břemene, vyskočil a vrhl se slepě k telefonu. Aniž by o tom uvažoval, vytáčet číslo a když se ozvala, řekl hlasem, který mu nepatřil: "Judy, prosím vás, přijďte. Potřebuji vás..."

131

Kapitola desátá

Moje neštěstí se nedá slovy popsat. Cožpak kdy existovala ubožejší zrůda než já, větší ostuda lidstva? V opilosti jsem se obrátil k tóře zády a znesvětil její zákony. Bylo zcela spravedlivé, že se Bůh ode mě odvrátil. Jako omámený jsem se potácel ulicemi s uzlíčkem svého nepatrného majetku. Byl jsem zcela zmatený a neměl jsem potuchu, kam se vrátit. Do Magdaly jsem se vrátit nemohl, neboť bych tím znásobil ostudu, jež dopadla na hlavu mé rodiny. Kromě toho jsem věděl, že by mě otec bez milosti vyhnal. Neodvážil jsem se jít ke své sestře a přivodit ostudu i jejímu domu. Neměl jsem peníze na pokoj v hostinci, neměl jsem ani prostředky na to, abych mohl opustit Judeu. Neměl jsem talent ani povolání, kterým bych se uživil. Nemohl jsem se ani zastavit u něžné Rebekky, abych na ni pohlédl. A nejstrašnější bylo, že mě opustil Bůh. Pro jediný okamžik slabosti jsem ztratil všechno, oč jsem usiloval; zostudil sebe i svou rodinu, ztratil ženu, kterou jsem miloval a byl opuštěn Bohem. Mohlo existovat ubožejší stvoření, které by bylo více hodno opovržení, nežli já?

Měl jsem jen dvě možnosti: buď zůstat ve městě a žebrať o almužnu, nebo jít na venkov a doufat, že si při polních pracích vydělám na živobytí. Žádná z těch možností nebyla povzbuzující a já si z celého srdce přál, abych se vůbec nenarodil.

Celý den jsem se potácel cizími ulicemi a přitom jsem se dostal i do neznámých částí města. Vyčerpan chůzí jsem k večeru klesl u studny, kde právě několik žen čerpalo vodu. Jejich pohled mi připomněl dny, které jsem strávil doplňováním zásob vody v Eleasarově domě, a dobu, kdy jsem dokázal nano-

132

sit vodu za stejnou dobu i vdově. Šekely, které mi zaplatila, byly mezi těmi, které jsem úplně bezhlavě dal předchozí noci Sal-monidovu. A tato myšlenka mě naplnila hořkou bolestí.

Když jsem seděl na okraji studny a rozhlížel se kolem, našel jsem východisko ze své beznadějně situace v černých usazeninách na jejím dně. Zemřít by bylo snadné, tak snadné. Život už pro mě stejně neměl smysl, zaplatím svou bídu smrtí. Stačí, když se pustím a spadnu dolů...

Zadržel mě hlas nějaké ženy. Už načerpala vodu a byla na odchodu. Najednou se zastavila a pozorovala mě. "Dobrý večer, bratře, jsi v pořádku? Vypadáš unaveně," slyšel jsem, jak říká.

Letmo jsem se ohlédl přes rameno, abych viděl, s kým rozmlouvá, a protože jsem nikoho nezahledl, překvapeně jsem se na ni podíval. Byla to stará žena, možná starší než moje matka, a přesto statná a dobře oblečená.

Přistoupila ke mně. "Jsi v pořádku?" zeptala se znovu.

Napadlo mě, že vlastně není divu, že na mě promluvila. Nemohla přece o mé hanbě nic vědět. "Není mi dobře," odpověděl jsem. "A jsem na smrt unavený."

"A nejsi hladový?" Její hlas zněl dobrosrdečně.

A tak jsem jí odpověděl: "Nežli se nade mnou slitujete, dobrá žena, musím vás varovat. Jsem mrzký chlap, vyvrženec vlastní rodiny. Neexistuje muž, kterého bych mohl nazvat svým přítelem, není ženy, která by mě nazývala bratrem."

Přesto řekla: "Mě nezajímá, co jsi udělal. Já jen vidím, že jsi unavený a hladový. V mém domě je spousta jídla a místo, kde můžeš přespat. Budu ráda, když půjdeš se mnou." Zaprotestoval jsem podruhé: "Vyobcovali mě, dobrá žena. Vpustíte do domu prokletého člověka."

Ale ona odpověděla: "Bohu náleží tě soudit, ne mně."

A já jí protiřečil potřetí: "Vzala byste do domu jedovatého hada?"

A ona se zasmála a pronesla: "Ani jedovatí hadi nehledají své oběti mezi svými."

Příliš malátný na to, abych se s ní dále přel, a s lákavou vyhlídkou na jídlo jsem ženu doprovodil domů. Tam jsem se setkal s řadou lidí, kteří mě brali jako svého a lámali se mnou chléb. Byli to zbožní Židé, kteří nosili bezvadně bílá roucha a na čele a rukou modlitební řemínky. Ten večer mi poskytli ro-

133

hož na spaní a nabídli, abych zůstal tak dlouho, dokud budu chtít.

Ale za krátkou dobu jsem se rozhodl, že Miriamin dům - tak se ta dobrá žena jmenovala - zase opustím, neboť jeho obyvatelé byli počestní lidé, kteří se modlili, dokud měli cit v kolenou. Cítil jsem, že je moje přítomnost poskvňuje. Ani jedinkrát se nepokusili vyzvědět, jaký ostudný čin jsem spáchal. Vůbec se mnou nejednali jako s cizincem, naopak mi připadalo, že mají starost o mé zdraví. Když jsem jim o dva dny později oznámil, že odcházím, na nic se mě neptali. Místo toho mi dali požehnání a strčili do kapsy pár šekelů.

Tak jsem načerpal odvalu k tomu, abych začal nový život, o sebevraždě jsem již neuvažoval. Ačkoliv jsem se ani v nejmenším nepovažoval za hodného předstoupit před tvář boží, nebo žít mezi Židy, klid a dobrá strava mi propůjčily sílu a rozhodnost jít vstříc nejisté budoucnosti.

V den, kdy jsem opouštěl Miriamin dům, jsem dostal nápad. Za jeden šekel jsem zakoupil list papýru a šel na tržiště. Tam jsem rozložil svůj přehoz na zem, posadil se na něj a hlasitě vykřikoval na kolemjdoucí, že jsem písař. Mzda byla hubená a hodiny sezení dlouhé a únavné. Přesto to byl jediný způsob, jak jsem mohl po svém vyobcování z Eleasarova

domu přežít. Za Miriaminy šekely jsem kupoval listy papyru a díky svému vzdělám jsem mohl psát. A tak jsem si po následující týdně mohl pronajmout v blízkém hostinci pokoj a dopřát si každý den jídlo.

A přesto jsem byl hluboce nešťastný. Přestal jsem si česat vlasy a nechal rozpadat oděv. Už nikdy nebudu moci nějakého muže nazvat svým přítelem, nikdy se už nebudu moci podívat na ženu, kterou miluji. Po celý život budu jen ubohým písařem mezi výkaly a mouchami na tržišti. Zařadím se mezi bezejmenná stvoření, která taky Bůh opustil. Jednoho dne, když jsem se potil na slunci a špína se vpíjela do mé kůže, jsem zahlédl okraj důvěrně známého přehoze. Když jsem vzhlédl, nevěřil jsem svým vlastním očím, neboť to byl Saul, který se na mě usmíval. "Prosím tě, odejdi," zvolal jsem a snažil se skrýt před jeho pohledem. Ale Saul poklekl do prachu a vážně se na mě podíval. Pak pravil: "Můj drahý bratře, prohledal jsem celé město, abych tě našel. Nemínul

134

den, abych neprocházel davy lidí v naději, že mezi nimi spatřím svého věrného Davida. Tolik jsem tě postrádal! Když mě chtěl obejmout, odstrčil jsem ho a zvolal: "Neznečišťuj se mou přítomností. Nech mě na pokoji a jdi svou cestou. Modlil jsem se, abys na mě zapomněl a aby mě má rodina měla za mrtvého. Neříkej jim, že jsi mě našel, Saule!" Jeho hlas zněl smutně, když mi odpovídal "Skutečně si myslíš, že jsi mrtev, neboť tě již tři měsíce nikdo neviděl, ani o tobě neslyšel. Nepotkávali jsme tě na ulicích ani ve Chrámu při modlitbách. Jen náhodou jsem dnes shlédl ke svým nohám a poznal svého bratra."

"Nemohu jít do Chrámu, Saule, neboť bych se nikdy neopovážil znesvětit boží půdu. Pověz mi, co si o tom všem myslíš můj otec?"

"To, co se stalo, je hluboce zasáhlo, Davide. Ale přesto se každý den modlí, aby ses vrátil domů."

Bylo to zvláštní, ale moje srdce netížila obava z názoru mého otce. "A Eleasar?" zeptal jsem se.

"V den, kdy jsi odešel, si rval Eleasar vlasy z hlavy a oblékl smuteční oděv. Nosí jej dodnes a ani jednou nevyslovil tvé jméno. Ale modlí se dvakrát tolik, Davide, a slýchávám jej dlouho do noci plakat. Poté, co jsi nás opustil, žijeme jako v domě smutku. Davide, miluji tě jako vlastního bratra; nedokážu bez tebe žít. Prosím tě, vrať se zpátky!u

Já jsem však věděl, že to je nemožné, neboť Eleasar byl hrdý muž, a já zhanobil jeho zákon.

Nežli Saul odešel, musel mi slíbit, že o mně ani o našem setkání nikomu nepoví a že se už nevrátí. Dal mi své slovo. Uplynul celý měsíc, než jsem dostal další návštěvu. Mezi pouličními obchodníky, žebráky a osly mě objevila Rebekka, která také prohledávala město, aby mě našla. Poklekla přede mnou a prosila mě, abych se vrátil zpět. Pravila: "Já tě miluji, Davide ben Jono, a nesnesu, abys žil dále tímto způsobem. Pojď se mnou domů. Můj otec a já tě rádi přijmeme." Já jsem však věděl, že to je nemožné, neboť jsem pomyslel na Eleasara, který byl hrdý muž, a jehož zákon jsem zhanobil. Byl jsem návštěvou Rebekky a pohledem na slzy v jejích milovaných očích tak duševně rozvrácen, cítil jsem se tak mizerně, že jsem se vzdal výhodného místa na tržišti a usadil se

135

stranou u městských zdí, kde mě nemohl nikdo najít, kam však také chodilo méně zákazníků.

Jednoho dne, když jsem seděl v blátě obletován mouchami a ukusoval z kousku tvrdého sýra, zastavil náhle přede mnou vysoký skromně oděný muž. Měl slunce v zádech, takže jsem viděl jen obrysy jeho postavy. "Jak vysoký honorář požaduješ?" zeptal se mě.

"Jeden šekel za papyrus a dopis, mistře, a dva šekely pro vůdce karavany."

"Jak daleko dokážeš dopis poslat?" ptal se dále.

"Mám spojení s muži, kteří cestují až do Damašku, Alexandrie a dokonce až do Říma. Když byste chtěl poslat dopis dál, třeba do Galileje nebo Británie, musel byste se ohlédnout po někom jiném."

"Můj dopis nemusí jít nikam daleko," odvětil, "a je to také velice krátký dopis."

"Přesto vás bude stát jeden šekel, mistře," řekl jsem na to.

"Budiž, jak chceš," odpověděl a odkašlal si, aby začal diktovat.

Plívl jsem na inkoustový kámen a namočil špičku svého brka. Pak jsem držel ruku nad papyrem, připraven k psaní.

"Tento dopis je určen mému synu Davidovi, který žije v Jeruzalémě," začal tichým hlasem. "Chci mu říci: Můj synu, spáchal jsem nepravost. Když jsem jménem Boha vyřkl rozsudek, zachoval jsem se jako ješitný a rouhavý člověk. Ne mně, ale Bohu náleželo tě soudit, a přesto jsem to ve své pýše udělal. Miloval jsem tě více než své vlastní syny, neboť jsi byl ostvvtipný a prokazoval jsi vynikající nadání pro boží Zákon. Byl jsem sobecký a myslel jsem jedině na to, jak proslavíš mé jméno, až tě jednou přijmou do Chrámu jako znalce Písma. Když jsi se dopustil řečených hříchů, považoval jsem to za osobní pohanu - ne za pohanu Boží. A to bylo zcela nesprávné. Byl jsem slabý a ješitný a svým sobeckým zahořklým jednáním jsem své rodině přivodil trápení. A svým rozhořčením jsem tě přiměl, aby ses vzdálil Chrámu a ukázal Bohu záda. Teď tě prosím, Davide, aby ses vrátil zpět a prominul starému učiteli jeho pýchu."

Šokován jsem mlčky vzhlédl k Eleasarovi. Teď, když se mi rýsoval proti slunci, mi připadal ještě hubenější než kdykoli

136

předtím, úplně křehký. Hlas se mu chvěl, oči měl obrácené k nebi.

Když jsem chtěl políbit lem jeho roucha, sklonil se Eleasar ke mně a přitiskl mě k sobě. A pak jsme se objali, jak se na otce se synem patří. Byl tak vyzáblý v mém náručí, najednou mi připadal malý. Dříve jsem si jeho vzrůstu nevšiml a také jsem nikdy nezpovozoval, že jsem větší nežli on.

"Musíš se se mnou vrátit do Chrámu," řekl mi se slzami radosti v očích, "a stát se znovu mým žákem." Ale já odvětil: "

Chci se s vámi vrátit do Chrámu, rabíne, ale jen jako prostý člen obce, ne jako váš žák. To, co se stalo, se nedá odestát. Ta strašlivá noc před šesti měsíci mi otevřela oči a ukázala, že nejsem hoden toho, abych byl nazýván žákem Zákona. Pojedl jsem vepřového masa a zíral na nahotu mladých děvčat. Ve své žádostivosti po penězích jsem zapomněl na Boha a na Izrael, a to se nedá napravit. Saul je dobrým žákem, on Zákon miluje. Nikdy by se nedopustil hanebnosti, které jsem propadl oné noci, neboť je silnější nežli já. Zněj udělejte příkladného muže, Eleasare, neboť je toho více

hoden. " Dlouho jsme stáli u brány a plakali si vzájemně na ramenou. Když jsme pak přišli domů, zavládla v jeho rodině i mezi ostatními žáky veliká radost. Poté, co jsem si oblékl čistý oděv a omyl nohy všech přítomných, vyprávěl nám rabín Eleasar příběh ztraceného syna.

Následujícího dne jsem se setkal s Rebekkou.

Judy musela několikrát zaklepat, než jí Ben otevřel. Byl překvapený, že ji vidí.

"Něco není v pořádku?" zeptala se. "Vede se vám dobře?"

"Já... ano, jsem v pořádku." Promnul si čelo a zamračeně na ni pohlédl. "Mohu pro vás něco udělat?"

Judy se polekala, když viděla, jak je rozrušený, vyčerpaný a unavený.

"Asi před hodinou jste mi telefonoval a prosil, abych přišla."

Povytláhl obočí. "Já?" Ben si znovu promnul čelo. "Já jsem vám...?"

"Mám jít dál?"

"Ach, samozřejmě! Ovšem!" Když kolem něj prošla do obývacího pokoje, zavřel dveře a pokoušel se zoufale uspořádat myšlenky. Nebyla tu před několika minutami Angie?

137

"Kolik je hodin?" zeptal se mdlým hlasem.

"Je deset, doktore Messere. Přišla jsem tak rychle, jak to bylo možné...4' Judy uviděla temné kruhy pod jeho očima a všimla si, že nemá brýle a že mu světlé vlasy trčí na všechny strany. "Vy si nevzpomínáte na to, že jste mi telefonoval?"

"Já..." Ben si masíroval spánky. "Já... teď si vzpomínám. Ale byla tu přece Angie. Ne, počkejte, ona odešla. Pohádali jsme se a pak odešla. Ale to už je pár hodin! Ach, Bože!"

Ben odspěchal do kuchyně, kde se chystal naplnit kávovar vodou. Když si všiml, že Judy stojí mezi dveřmi za ním a pozoruje jej, pronesl: "To se nedá ani popsat, jak mě ten poslední svitek pohltil. Připadá mi, jako bych vůbec neexistoval. Zdá se mi, jako bych se přemístil o dva tisíce let zpátky a žil ještě jednou Davidův život..."

"Dostal jste dnes další svitek?"

Ben se podíval na Judy. Připadalo mu, že je to už celá věčnost, co se s ní viděl na univerzitě. A zatím to bylo dnes odpoledne. Tolik se toho od té doby odehrálo: David přišel o své peníze a upadl do nemilosti, takže musel žít jako žebrák uprostřed jeruzalémské chátry.

"Ano, dnes jsem dostal šestý svitek..."

"Jeto..."

Ben se podíval na své chvějící se ruce. "Ksaku, co se to se mnou děje? Nemohu uvěřit tomu, že by na mě ty svitky měly takový vliv, že tak nepřiměřeně reaguji. Musím se nejprve uklidnit."

"Proč se neposadíte a nenecháte mě, abych připravila kávu?"

Ben odešel z kuchyně a za několik minut se vrátil s několika listy papíru, na které napsal svůj překlad. Se sraštělým čelem ji pozoroval: "Nedokážu si vzpomenout, co jsem sem vlastně napsal. Pomozte mi, Judy! Nevzpomínám si, že jsem popisoval třeba jediný z těchto listů. A přesto je na nich úplný překlad šestého svitku!"

Vzala mu stránky z ruky a přečetla očima nepravidelné, takřka nečitelné písmo. "Ještě nikdy mě žádná věc tak nepohltila jako tohle," pokračoval. "Ponořil jsem se tak do práce, že jsem ani nevnímá, co čtu. Spíš jsem události, které tam jsou popisované, skutečně prožíval."

Vzali šálky s kávou a překlad a šli ke svým obvyklým mís-

138

tům na gauči. Judy vyklouzla z bot a pohodlně se uvelebila k dlouhému čtení. Ben ji přitom sledoval. Měl pocit určitého bezpečí, když byla poblíž, jaké s Angie nikdy nepocítil. Judy Goldenová měla pozoruhodnou schopnost opravdu pochopit, co se v něm v současné době odehrává, a právě to Ben potřeboval.

Zatímco četla, potáceli se oba někde mezi minulostí a současností. Byl to neskutečný okamžik. Neboť Ben ve chvíli, kdy se její oči ponořily do textu, který napsal, věděl, že se Judy ocitla znovu v Jeruzalémě.

Zahleděla se do prázdna, nechala stránky klesnout do klína. "To je fantastické... naprosto fantastické!" zašeptala.

Ben listy pečlivě poskládal a v hromádce položil na stolek. "Také jste to cítila?"

Judy se k němu obrátila. Oči měla doširoka otevřené a zrcadlily se v nich scény, které právě před ní defilovaly. "Ano! Cožpak by to někdo mohl nevnímat? Připadá mi, jako kdyby těch dva tisíce let, které nás oddělují, vůbec neexistovalo."

"Viděla jste Jeruzalém? Cítila jste ho?" Judy se podívala Benovi přímo do obličeje a na chvíli zahlédl v jejích očích zmatek. Poprvé od té doby, co ho navštívila u něj doma, si všimla, že se změnil.

"Co vidíte, když čtete ta slova?" zeptala se a pozorně pozorovala jeho tvář.

"Totéž co vy. Přeplněné ulice starého Jeruzaléma, zdi z jílových cihel a do výše čnící budovy. Vidím cizince v pestrých oděvech na tržišti. Uhlazené ulice římské smetánky a zpustlé chudinské čtvrti. Slyším změl hlasů mnoha lidí a cítím na tisíc vůní a pachů. Vnímám žár slunce Judeje v zádech a kráčím prachem jeruzalémských uliček."

Během řeči Ben procítil do nového života. Jeho tvář zářila a jeho gesta ožívala. Judy slyšela rozrušení v jeho hlase a pozorovala jiskru v jeho očích. A pozvolna si začala uvědomovat jednu vlastnost, kterou předtím nepostřehla...

Ben svou gestikulací a způsobem vyjadřování působil jako člověk vracející se z daleké cesty.

Judy pozvedla svůj šálek a dlouho jej držela u rtů. Horká káva jí zahřála tváře a naplnila nos lahodnou vůní. Zatímco se-

139

děla a naslouchala Benovu líčení Jeruzaléma, přemýšlela o slovech Davida ben Jony a došla k názoru, že muž vedle ní prošel přeměnou.

"Na co myslíte?" zeptal se ji náhle.

Ano, zřetelnou přeměnou. Mluvil nějak úplně jinak...

"Představuji si obraz Jeruzaléma, jak mi ho tu líčíte," odvětila. "Dokážete důkladně zaujmout."

"To je Davidova zásluha, ne moje. Díky němu vidím věci takové, jaké skutečně jsou." Dlouze povzdechl a obrátil se k ní s úsměvem. "Víte, co se mi na vás líbí? Že umíte naslouchat. A víc. Umíte se přizpůsobit. Nezáleží vám na tom, jestli si s vámi povídám, nebo ne. Kdybych chtěl, mohl bych tu sedět mlčky a vy byste se mnou seděla stejně trpělivě jako nyní. A kdybych se rozhodl promluvit, naslouchala byste mi. To je velmi vzácná vlastnost, víte?"

Judy hleděla stranou. Na poklony nebyla zvyklá. Lichocením se jí nepříjemně dotklo.

Ben na okamžik studoval její profil a připadalo mu, že ji vidí poprvé. Judy Goldenová vlastně nebyla krásná, ale měla zajímavou tvář. Velké přemýšlivé oči s dlouhými černými řasami. Rovný, ostře řezaný nos a malá ústa. Hladké černé vlasy, které měla vždy pečlivě umyté a lesklé. Judy byla tichá, trochu zvláštní děvče. A Ben byl rád, že ji má u sebe.

"Víte... Říkal jsem si..." Ben nevěděl, jak formulovat to, co měl na jazyku.

"Co jste si říkal?"

"Že moje rodina nejspíš před dávnými a dávnými časy opravdu patřila ke kmenu Benjaminů. Možná proto mě pojmenovali Benjamin, a ne protože se tak jmenoval můj strýček."

"To je možné. Kmeny Levisů, Cohenů a Reubenů existují dodnes. Jestli patříte ke kmenu Benjaminů, pak byste byl v dobré společnosti. První král Izraele Saul pocházel z kmene Benjaminů."

Ben přikývl. "Saul...", zopakoval zvolna a v duchu viděl Davidova přítele. Jak se jejich přátelství podobalo jeho vztahu před mnoha lety k Solomonovi! Existovala řada paralel: Solo-mon byl větší než Ben; Solomon se často smál a uměl díky svému způsobu chování rychle navázat přátelství; Solomon zůstal na rabínské škole, zatímco Ben si vybral jinou životní cestu.

140

"Jsme si tak podobní... tak podobní," zamumlal Ben.

"Co jste říkal?"

"Vzpomínám na jednoho bývalého přítele, chlapce, který se jmenoval Saul Liebowitz. Byli jsme si podobně blízcí jako David a Solomon." Ben zakroutil hlavou. "Ne, chtěl jsem říct jako David a Saul. Solomon bylo jméno mého přítele." Ben zíral na své ruce a přemýšlel o Davidově rozhodnutí nepokračovat ve studiu Písma. Vzpomínal si na svou poslední návštěvu v Brooklynu, kdy se pokoušel Solomonovi vysvětlit, proč chce odejít z rabínské školy.

"Víte," řekl Judy nakonec, ale spíš mluvil sám k sobě, "v době, kdy jsem se rozhodl odejít studovat do Kalifornie, jsem vlastně neměl v úmyslu setrvat v židovské víře. Myslím, že jsem balamutil sám sebe. Nebo jsem se spíš bál být upřímný jak k sobě, tak i ke svým přátelům. Řekl jsem Solomonovi, že zůstávám Židem, i když už nechci chodit do rabínské školy. Ale nemyslel jsem to upřímně. Když se ohlédnu zpět, mám pocit, že jsem už tenkrát nechtěl dále vyznávat židovskou víru. Vlastně jsem odtamtud nedokázal odejít dostatečně rychle."

Zamračeně pozoroval Judy: "Víte, že jsem byl vždycky potají šťastný, že nevypadám jako Žid?"

"Ach, prosím vás..."

"Je to tak. A nikdo z mých přátel neví, že jsem Žid. Je to jako přísně utajované rodinné tajemství, jako mrtvola ve sklepech, která hnije a prachníví a páchne k nebesům. Ach, Bože!" Vstal. "To je šílené! Sedím tady a zase vám svěřuji svá nejvnitřnější a nejtemnější tajemství. Dokážu si představit, co si teď o mně myslíte."

"Ne, to nedokážete," odvětila jemně.

Ben na ni pohlédl. Bylo to tu znovu, tak zvláštní potřeba mít Judy Goldenovou po svém boku; slabá prchavá myšlenka, která se rychle rozplynula dříve, než ji stihl zachytit. Nepřisahal si už jednou, že jí o příštím svitku neřekne?

Nepředseval si pevně, že se jí už nebude s ničím svěřovat? Co to bylo, ptal se sám sebe, jaká bezejmenná touha přemohla jeho rozum a přiměla jej, aby ji k sobě pozval?

Ben znovu zakroutil hlavou. Myšlenka uletěla dříve, než po ní mohl sáhnout. Mělo to něco společného s Davidem..

Ben se od ní odvrátil a začal přecházet dlouhými kroky

141

místností. Pochodoval před Judy sem a tam jako právník před porotou, jeho duch však neustále přelétal z jedné myšlenky na druhou. Ty rychlé změny nálady byly nekontrolovatelné a ne-vypočitatelné. Ben si jich vůbec nebyl vědom, ale Judy sledovala, jak se jeho tvář po náročných úvahách uvolňuje a znovu se skládá do přemýšlivých vrásek.

Nová myšlenka proletěla Benovi hlavou.

"Víte, co jsem začal překládat ty svitky, mívám neuvěřitelné noční můry. A když jsem vzhůru, nedokážu být pánem svých myšlenek." Zarazil se a zíral před sebe.

Judy se zvedla a přistoupila k němu. "Možná vám svitky připomínají věci..."

"Ovšem že ano!u vyrazil ze sebe. "Podívejte se na všechny ty prokleté shody!"

"Ano, jsou tady..."

"Já vím, zní to bláznivě, Judy, ale já se nemohu zbavit pocitu, že... že..." Divoce se na ni podíval; semkl ústa a nedokázal ze sebe vydat ani slovíčko.

"Jakého pocitu se nemůžete zbavit?" zašeptala.

Prudce skousl spodní ret, jako by chtěl sám sobě zabránit v řeči. Pak řekl: "Pocitu, že ke mně David ben Jona skutečně promlouvá."

Judy se rozšířily oči.

"Vím, že to zní bláznivě, ale já tomu věřím! Připadá mi, jako by David ještě stále žil, jako by se mi při překládání díval přes rameno."

Ben pobíhal místností sem tam jako zvíře v kleci. "A nejhorší je, že jsem nad tím ztratil jakoukoli kontrolu! Ať se snažím, jak chci, David mi prostě nejde z hlavy. Často se přistihnu při myšlenkách, které by mohly být jeho. Topím se ve vzpomínkách na Magdalu, jako bych vzpomínal na vlastní dětství. Sním s otevřenými očima o Rebecce a létě v

Jeruzalémě. Trpím ztrátou paměti. Nedokážu se uvolnit, ani když svitek přeložím. Stále zapominám na to, která denní doba je."

Náhle se zastavil. "Myslíte si, že jsem blázen, že?"

"Ne, to ne."

"Tak co si o tom myslíte?"

"Na rovinu?"

"Na rovinu."

142

"No, připadá mi, že ve vás svitky nějakým způsobem probudily vzpomínky na minulost. Vzpomínky, které byste raději zapomněl a dodneška se vám je dařilo potlačit. Možná je to dokonce pocit viny..."

"Viny!"

"Přece jste po mně chtěl, abych byla upřímná. Ano, pocit viny."

"Kvůli čemu?"

"Protože jste zcela odmítl svoji minulost a své židovské dědictví. Jako dítěti vám byly vštěpovány ortodoxní židovské zásady a pak, najednou, jste se ke všemu obrátil zcela zády. Do té míry, že dnes považujete Židy za takřka jinou sortu lidí, a ne za vlastní národ. Nejspíš jste nikdy neuvažoval nad tím, proč se celý život snažíte překládat prastaré náboženské texty, že? Hledáte svůj vlastní původ. Tím, že se zabýváte hebrejskými rukopisy, pátráte patrně po vlastních ztracených kořenech."

"Nesmysl!"

"I když jste se odvrátil od židovství, přesto jste se ho tak úplně nevzdal, že? Jen k němu přistupujete jinak. Teď jste nezúčastněný vědec, který čte staré texty. Poněkud zvráceným způsobem jste splnil naděje, které do vás vkládala vaše matka, když doufala, že se stanete rabínem. Díky tomu, že pracujete jako paleograf, sloužíte současně dvěma osobnostem: Židovi i ateistovi."

"To je skutečně přitažené za vlasy! Zabývám se starými rukopisy, protože jsem si v ješivě vytvořil pro tuto práci předpoklady. Mohl jsem si vybrat jiný obor, ale tím by přišly vniveč moje vědecké znalosti. Stále jste ale neodpověděla na moji otázku: Proč bych měl mít pocit viny?"

"Tak dobře. Když ne kvůli své židovské víře, pak možná kvůli vaší matce."

"Ach, bože, moje matka! Nemáte ani potuchu, jaké to bylo, když mě vychovávala! Den za dnem poslouchat, že Židé jsou svatí. Že všichni gójové jsou zlí. Pro všechno na světě, copak měli Židé monopol na pronásledování? Nebyli přece jediní, koho deportovali do koncentračních táborů. Byli vybijeni i Poláci a Češi, i jiné národy, které Němci považovali za méněcenné! Proč bychom, k čertu, měli být stále trpícími služebníky

143

božími?" Poslední větu vyřkl Ben s takovým důrazem, že mu na krku a spáncích vystoupily žíly. Pak náhle zmlkl, těžce dýchal a pohlédl na Judy. "Mrzí mě to," zamumlal.

Vrátil se ke gauči a unaveně na něj klesl.

"Nikdy jsem takový nebýval. Díky Davidovi se nejspíš projevují veškeré pocity bezmocnosti, které se ve mně nahromadily. Skutečně mě to mrzí, Judy."

Posadila se vedle něj. "To je v pořádku."

"Ne, není." Ben uchopil její ruce a pevně je sevřel. "Zavolám vám pozdě večer a pak na vás křičím jako šílenec."

Opravdu nevím, co to do mě vjelo. Nejspíš jsem se vážně zbláznil."

Judy pohlédla na jeho ruce, které držely její dlaně v těsném objetí, a cítila, jak do ní proudí zvláštní teplo.

"Jsem posedlý," řekl. "Vím to, ale nedokážu s tím bojovat. David by to nepřipustil."

Bena znovu trýznily strašlivé obrazy a děsivé noční můry. Ve snu se stal svědkem neuvěřitelných hrůz v koncentračním táboře, musel přihlížet strašlivému umírání svého otce a brutálnímu týrání matky. Celou noc trpěl staletým pronásledováním Židů. Prožíval masakry a pogromy středověku. Viděl, jak byli Židé vybijeni v době zuřivých výbuchů křesťanské nesnášenlivosti.

Pak procitl. Střídavě jej spalovalo horko a ledový mráz. Ložní prádlo bylo rozházené a zmuchlané. Pokulhávajíc přešel Ben chodbou a nastavil termostat na vyšší teplotu. Pak zase zalezl do postele a přitáhl si deku přes sebe. Pot mu vyřázel ze všech pórů a zinnice s ním klepala tak, že se chvěla celá postel.

"Ach, Bože," zasténal. "Co je to se mnou?"

Když znovu upadl do těžkého spánku, soužily ho ještě horší sny. Viděl se, jak stojí pod šibenicí a dívá se na zuřivý hlučící dav. Vedle něj stanul muž bez tváře a vykřikl: "Řekne někdo z vás něco ve prospěch tohoto muže?"

A dav zahřměl: "Jeho krev nechť padne na naši hlavu a hlavy našich dětí!"

Když mu pokládali oprátku kolem krku, vykřikl Ben: "Ne, to ne, špatně jste mě pochopili! Matouš to udělal jen kvůli tomu, aby obrátil Římany na křesťanskou víru. Židé za to nebyli zodpovědní!"

144

Ale dav zahřměl znovu: "Jeho krev nechť padne na naši hlavu a hlavy našich dětí!" a gesty dával najevo, že lační po jeho smrti.

Muž bez tváře přistoupil těsně k Benovi a zašeptal mu do ucha: "Kapitola dvacet sedm, verš dvacet pět." Pak se lano napjalo a Ben cítil, jak ztrácí půdu pod nohama.

Se zdušeným výkřikem v hrdle se Ben vztyčil v posteli. Celé tělo měl zalité potem a prostěradlo by se dalo ždímat.

"Staletí trávající utrpení," zašeptal do tmy, "a všechno jen pro tento jediný řádek. Ach, Bože, tomu se přece dalo zabránit!" Skryl tvář do dlaní a rozplakal se.

Když se rozednilo, byl vyčerpán a připadalo mu, že vůbec nespál. Vzpomínky na děsivé sny jej tvrdošijně

pronásledovaly při ranní toaletě, když se chtěl připravit na další den. Pod horkou sprchou hloubal o symbolickém významu svých snů a ptal se sám sebe, proč se po všech těch letech musely vrátit právě teď.

Nevšímal si nepořádku v bytě, ani Poppey, která žebroňovala o snídani. Jako v transu seděl nad šálkem hořké kávy. Před očima mu defilovaly výjevy z jeho snů - fantastické příšerné scény zabíjení, zohavování a bestiálních krutostí. Hnusily se mu a naplňovaly jej beziútěšností a chladem. Zdálo se mu, jako by v noci prožil osobně veškeré bolesti, mučení a ponížení Židů během jejich dvoutisícileté historie.

"Všechno kvůli jediné řádce v knize," mumlal nad kávou. "Proč mi to děláš, Davide? Proč musím trpět?"

Před jeho zamračeným nezúčastněným pohledem se objevil obrázek Davida ben Jony, tmavého statného Žida s vážnými přemýšlivými očima. Nebyla to jasná představa, spíš mlhovitá průsvitná postava, něco jako fáta morgána.

Ben na něj bezmyšlenkovitě zíral a pak pronesl: "Kdybych věděl, proč sis vybral právě mě, bylo by to snesitelnější. Ale já to nevím a mám pocit, že ztrácím rozum."

Pomalou vstal a přešel do obývacího pokoje. Ulehl na gauč a zkrřížil ruce za hlavou. Možná se za denního světla vyspí lépe.

Ale nepodařilo se mu to. Jakmile usnul, sny se znovu vrátily.

Byly tak reálné, jako by se skutečně odehrávaly před jeho očima. Ben byl opět u své matky v Brooklynu v koupelně.

Za-

145

se mu začala vyprávět o koncentračním táboře - stále znovu a znovu, jako pomatená. Mluvila o krutostech, které čtrnáctiletý Ben nedokázal zvládnout. Nebylo to poprvé, co mu obrátily žaludek naruby. A celou dobu slyšel plačtivý hlas Rosy Messerové: "Kvůli svému ubohému mrtvému otci se musíš stát rabínem, Benjamine. Zemřel, protože bojoval za Židy. A ty musíš zaujmout jeho místo a potřít góje."

Ben věděl, že jeho matka v Majdanku přišla skoro o rozum. A že byla s každým uplynulým rokem nevyrovnanější, to si také uvědomoval. Ale proč on sám tak prudce reagoval na její bolestné výkřiky, proč odvrhl židovství, které pro ni tolik znamenalo, to nedokázal dodnes pochopit.

"Viš, Benjy," řekl Solomon Liebowitz při jejich posledním setkání, "ty vlastně ani sám nevíš, proč se chceš obrátit zády k židovské víře."

"Já jsem neřekl, že se k ní chci obrátit zády. Zůstanu Židem."

"Ale ne ortodoxním, Benjy, takže vlastně ani Židem nebudeš. Vzdal ses tóry a synagogy, Benjy, a já prostě nedokážu pochopit, proč."⁴

Ben cítil svoji bezmoc. Jak to mohl svému nejlepšímu příteli vysvětlit, jak mu mohl objasnit, že aby se dokázal oprostit od své nešťastné minulosti, musí se oprostit i od židovství? Protože židovství a neštěstí byly pro Bena vzájemně nerozlučně spjaté.

"Tvou matku to přivede do hrobu," varoval jej Solomon.

"Už vydržela horší věci."

"Vážně je, Benjy, vydržela?"

Poslední rozloučení se Solomonem byl jeden z nejbolestnějších okamžiků Benova života. A teď, když se zoufale obracel na gauči trápen nočními můrami, vrátily se mu všechny mučivé vzpomínky na Rosu Messerovou a Solomona Liebo-witze.

V posledním snu stál Ben tvář v tvář Davidovi. Statný vousatý a dobře oděný muž mu aramejsky řekl: "Jsi Žid, Benjamine Messere, jsi součástí vyvoleného národa. Nebylo správné, že jsi kvůli své zbabělosti ponechal národ na holičkách. Tvůj otec v boji za důstojnost Židů zemřel. Ale ty jsi utekl, jako by to bylo něco nečistého."

146

"Proč mě pronásleduješ?" vykřikl Ben ve spaní.

"Nepronásleduji tě. Pronásleduješ se sám. Kapitola dvacet sedm, verš dvacet pět."

Zvonění telefonu jej vytrhlo ze spánku. Úplně zmatený zvedl sluchátko. Uslyšel hlas doktora Cox. Bylo dopoledne a Ben se už potřetí nedostavil na vyučování. Co se děje?

Ben slyšel sám sebe, jak mumlá něco o nemoci. Pak se dohodl s profesorem Coxem, že se zastaví v pět hodin v jeho kanceláři. Jestli má osobní problémy, jestli je třeba jiný učitel na zástup... "Tohle ti není vůbec podobné, Bene..."

"Ano, ano, děkuji. Tak v pět."

Ben zavěsil a prudce se odvrátil od telefonu. Pobolívala ho hlava a kručelo mu v žaludku. Aniž by o tom uvažoval, šel rovnou do kuchyně a prolezl skříně, hledajíc něco k snědku.

Nakonec se mu podařilo objevit konzervu s polévkou, vyklopil ji do hrnce, hrnec postavil na sporák a odešel z kuchyně.

Bylo mu mizerně, jako nikdy v životě. Překonávalo to jakoukoli tělesnou nevolnost, neboť příčiny jeho stavu pramenily v propastech jeho duše. Benovi bylo na umření, byl zmučen děsivými můrami, které jej pronásledovaly.

Zase se položil na gauč a zíral jako omámený před sebe. Byl neuvěřitelně unavený. Hodiny na protilehlé zdi ukazovaly ještě hodinu do příchodu doručovatele - ještě hodinu, než se znovu ocitne v Jeruzalému, vklouzne do Davidovy kůže a bude moci uniknout současnosti. Hodina čekání na další svitek naplněná utrpením, jestli vůbec další svitek dojde.

Našel Weatherby konec?

Ben si promnul rukama oči. Někdy minulý týden mu Weatherby sdělil, že našel další čtyři části. Kdy to bylo? Nebo je už snad Ben četl?

"Ach, Bože, prosím tě, ne," zašeptal. "Dej, aby svitky nepřestaly docházet, dokud se nedostanu na konec. Musím zjistit, co mi David chce říci. Musím vědět, proč sis vybral právě mě."

Ben strávil onu hodinu v antickém Jeruzalémě. Zavřel oči, opřel si hlavu dozadu a jemně vklouzl do jiného světa. V

západním Los Angeles padal šedý déšť, ale v Jeruzalémě bylo teplo a slunečno. Ulice byly prašné a naplněné neustálým bzučením much. Psi spali ve skrovném stínu a nikde nebylo vidět žebráky. Ben se procházel se svým přítelem Davidem. Došli

147

k bráně, která vedla k zahradám za hradbami města. Kdyby pokračovali cestou do Bethanie, překročili by Kidron a navštívili starého obchodníka na Olivové hoře. Možná by popili trochu vína ve stínu oliv a strávili nerušené siestu vtipy a smíchem. Trávit odpoledne s Davidem bylo příjemné a Ben se jen nerad vracel zpět do reality. Udělal to jen z jediného důvodu: brzy přijde pošta.

Rázem procítl k životu, vrhl se k šatníku a prudce odtud vytáhl bundu. "Tak dobře, Davide, kamaráde můj. Doufejme, že mě nezklameš."

Seběhl schody a zastavil se u schránek. Krátkým pohledem se přesvědčil, že doručovatel ještě nepřišel. Usadil se na studených, vlhkých schodech a čekal. Uplynulo patnáct minut. Ben byl bez sebe netrpělivostí. Začal přecházet průchodem sem a tam a bylo mu jedno, že na něj mži. Čím více se blížil okamžik, kdy by mohl dostat další svitek, tím nesnesitelnější bylo čekání. Když tak pobíhal s rukama zkříženýma za zády sem a tam, bylo Beno-vi naprosto jasné, že neviditelný duch čeká společně s ním.

Byl to David ben Jona. Bděl nad tím, aby příští svitek dobře došel.

Když se objevil doručovatel, vrhl se Ben k němu.

"Messer? Byt tři sta dva? Moment, podívám se." Muž prolistoval poštu ledovýma rukama. "Nejspíš to má být šek, že? U schránek vždycky čekají lidé, co čekají na doručení šeku." Prošel celou hromádku. "Tak ne, žádný dopis na jméno Messer. Je mi líto."

Ben málem vykřikl. "Musí tam být! Podívejte se ještě jednou! Velká hnědá obálka."

"Koukněte, pane, můžete se přesvědčit sám. Nic tu nemám."

"Nemáte ho v brašně? Podívejte se znovu!"

"Na tuto adresu nic jiného nepřišlo."

"Je to doporučený dopis!" vykřikl. "Doporučený!"

Listonoš zvedl ukazovák. "Tak doporučený, říkáte. Ano. Pro tento blok tu něco mám. Příjemce obvykle nebývá doma, aby podepsal doručení. Chvilíčku, podívám se..." Otevřel boční přihrádku své kožené brašny. "Tady. Neuvěřitelné. Opravdu je pro vás. Tady mi to, prosím, podepište."

Ben bral dva tři schody najednou, jen aby už byl doma. Když byl konečně uvnitř, opřel se udýchaně o dveře a zíral na

148

obálku. Tělem mu náhle jako blesk projelo vzrušení a začal se v jakési směsici radosti, znepokojení a vzplanutí citů chvět.

Díval se na důvěrně známé písmo Weatherbyho a šeptal: "Davide. Ach... Davide..."

149

Kapitola jedenáct

Ačkoli Eleasar naléhal abych u něj znovu bydlel nemohl jsem jeho nabídku přijmout. Byl to domov řádných lidí, zbožných Židů a já už si nepřipadal jako jeden z nich. Musel jsem se smířit s Bohem po svém a sám si najít nový smysl života. Když mi Eleasar nabídl abych se stal učedníkem v jeho krámku se sýry, odmítl jsem. Když mě můj otec prosil abych se vrátil do Magdaly, opatřil si vlastní člun a stal se rybářem, nesouhlasil jsem.

Jednoho dne jsem si vyšel na procházku za město a ocitl se u domu obchodníka s olivami, jehož víno jsem tenkrát se Saulem popíjel. Vypravoval jsem mu všechno, co se v uplynulých šesti měsících odehrálo, a udělal jsem mu nabídku. Protože to byl bezdětný vdovec a obhospodařoval olivový háj a lis na olej, chtěl jsem pro něj pracovat za mzdu, která byla podstatně nižší než průměrný denní výdělek. Můj návrh jej potěšil, neboť již ke mně cítil určitou náklonnost a vzpomínal si na dny, kdy jsem mu pomáhal zaplašit hodiny samoty. Ale nesouhlasil s tím, že by mi platil otrockou mzdu. Ať jsem učinil cokoli, bylo to pryč. Hříchy minulosti byly za námi. Nebudeme se ohlížet. (A tak došlo k tomu, že jsem se s těžkým srdcem rozloučil s Eleasarem, a našel skromný příbytek v domě obchodníka s olivami. Rebekku jsem vídal jen občas, ale snil jsem o ní každou noc. Jednoho dne, kdy jsme byli spolu, odvážil jsem se uchopit její dlaně do svých a přísahat jí svou lásku. Slíbil jsem jí, že přijde den, kdy se ze mě stane důstojný manžel. Ale nejprve se musím osvědčit před Bohem i lidmi. Musel jsem dokázat, že jsem hoden žít opět mezi Židy.

Se Saulem jsem se setkával často. Přicházel k lisu a společ-

150

ně jsme pojídali sýr a chleb. To, co mi vyprávěl o Eleasaroví a škole, mě bolelo, připadalo mi, že se mi otáčí nůž v prsou. A přesto jsem jej nepožádal, aby mlčel, nebo i jsem považoval za svůj trest naslouchat těmto věcem. Saul získá jednoho dne titul znalce Písma a bude kráčet povzneseně davem. Závídel jsem mu a současně jsem jej miloval.

Eleasara jsem i nadále považoval za svého otce. Miloval jsem jej více než kohokoli jiného, neboť byl moudrý, spravedlivý a dobrotivý. Na vlastní pěst jsem začal studovat Písmo, věděl jsem, že tóra je pro Židy prostředkem, jak naplnit svůj úděl vyvolených na zemi. Když jsem se potřeboval na něco zeptat, šel jsem do města, usadil se u Eleasarových nohou a naslouchal jeho slovům.

Byl jsem smutný a současně šťastný. Potil jsem se pod žhoucím sluncem v olivovém háji, jedl ryby a sýr. Večery byly klidné a mírné, myšlenkami jsem často dlel u něžné Rebekky. Možná bych tak dokázal žít spokojeně po zbytek svých dnů, ale nemělo tomu tak být.

Vyprávím ti to, můj synu, abys věděl, že naše největší plány mohou přijít vniveč úplně prostě. Jen Bůh určuje náš osud a my jej ovlivnit nedokážeme. Život je jako řeka, která je stále v pohybu, a ty nesmočíš dvakrát ruku ve stejné vodě. Můj život měl opět nabrat nový směr. Přihodilo se něco, co v podstatě znamenalo pouze další krok k nevyhnutelnému

okamžiku, o němž ti budu brzy vyprávět. Zločin, který jsem nakonec spáchal a o němž jsi už bezpochyby slyšel, byl důsledkem mnoha podobných oklik a změn v mém životě. Veškeré mé plány a schopnosti nedokázaly zabránit tomu, abych v oné neblahé hodině nespáchal to, co jsem učinil.

Můj život se změnil od základů v okamžiku, kdy mě můj otec poslal z Magdaly na studia do Jeruzaléma, zásadní proměna nastala ve chvíli, kdy jsem upadl v nemilost a byl vykázan ze školy, a třetí událost mě přivedla znovu na cestu, na jejímž konci čekal můj osud.

Odvážel jsem olej z našeho lisu na prodej na tržiště. Cekal jsem s osly naloženými pěti nádobami trpělivě ve frontě, která pomalu postupovala Zlatou bránou. Když jsem tak stál pod žhnoucím sluncem a rozhlížel se kolem, spatřil jsem v davu známou tvář.

151

Byl to Řek Salmonides.

K Benovi dolehlo rozčilené klepání na dveře.

"Dobré nebe!" vykřikl, když vyskočil. Prudce rozevřel dveře.

"Judy!44

"Ahoj. Chtěla jsem..."

"Jsem rád, že vás vidím!" Ben ji vzal za ruku a vtáhl do bytu. "Našel Salmonida!"

"Cože?44

"David našel Salmonida! Pojdte dál, budeme číst společně!44 Táhl Judy za sebou do pracovny a zářivě se na ni usmíval. "Věřila byste tomu? Co myslíte, jak se David zachová? Doufejme, že Řeka důkladně spráská!44

Ben zmlkl, když spatřil vážný výraz v jejím obličejí. Uvědomil si, že drží v ruce stočené noviny. "Co je to?"

"Ještě jste to nečetl?"

"Nečetl? Co jsem měl číst?44

Chvějícíma se rukama Judy zvedla noviny a roztáhla je před Benem. Ten zíral nevěřičně na titulní stránku. Palcové titulky oznamovaly:

NALEZEN RUKOPIS Z ČASŮ KRISTA?

"Co to k čertu..." Vytrhl jí noviny z rukou.

"Rukopis z časů Krista! Co je to ksakru za špatný vtíp!"

"To není vtíp..."

"Rukopis z časů Krista! Rukopis z časů Krista! Ach, Bože!44 Držel noviny v napjatých pažích před sebou a zíral nepřítomně na článek. Pak dopadl těžce do židle. "Nalezen rukopis z časů Krista! A ještě k tomu s otazníkem! Tak ubohé!44

Pod titulkem byla fotografie tiskové agentury, na které stál doktor John Weatherby s jednou z velkých jílových nádob na okraji vykopávek. Podtitulek obrázku zněl: Archeolog Dr. John Weatherby z jižní Kalifornie drží jílovou nádobu, jež obsahuje jeden ze svitků, nalezený v Kirbet Migdal.

Ben zíral nevěřičně na noviny jako zasažen bleskem.

"Přečtete si to celé,44 vyzvala jej Judy. Odsunula část věcí na psacím stole a usadila se na jeho okraji. Její tvář byla bledá a smutná. Tuto novinku mu sdělovala jen s nechutí.

"To je šílené," zamumlal Ben. "Prostě tomu nemůžu uvěřit!44

"No co, jednou se to stát muselo. Nemohl jste čekat, že se něco podobného dá utajit věčně."

152

Ben citoval z článku. "Poslouchejte: Že se může jednat o podobně významný nález, jako jsou kumranské svitky, jež byly objeveny u Mrtvého moře, potvrdil dnes jeden z místních archeologů, když prohlásil: Je to stejně významný nález jako kumranské rukopisy z Mrtvého moře." Ben vzhlédl k Judy. "Ach, dobré nebe, co to je za novináře! A četl dál. "K obsahu svitků se doktor Weatherby dosud nevyjádřil. Sdělil, že text bude zveřejněn až v okamžiku, kdy bude dokončen překlad. Svitky překládají v současné době tři experti na poli paleografie v Americe a Velké Británii. O významu a obsahu nálezu se dá zatím jen polemizovat."

Ben mrskl novinami o zem. "Polemizovat, ano, ale proboha - rukopisy z časů Krista!"

"To zvýší náklad novin, Bene..."

"Já vím, že to zvýší náklad. To mi nemusíte říkat! Proč není v titulku uvedeno: 'Nalezen rukopis Davida ben Jony?' Kdo by znal Davida ben Jonu? Ale každý ví, kdo byl Kristus. Ach, můj bože. Četla jste, jak lačně se chopili názvů jako Galilea a Magdala? 'Z časů Krista'. Co k čertu ten Kristus vlastně dokázal, že je tak důležitý?"

Judy šokovalo, že je Ben tak vyvedený z míry. Věděla, jakou bolest mu způsobí nedůstojná popularizace jeho drahocenných svitků, věděla, že nesnese, aby byl David ben Jona představován veřejnosti jako exotický zjev. Cítila totéž, i když v daleko menší míře.

"Nakonec to ještě zfilmují," pokračoval, "se dvěma sexuálními idoly v roli Davida a Rebekky. Na Madison Avenue se budou prodávat trika a samolepky na auta s jejich tvářemi. Vytlučou z toho maximum. Ach, Judy..." Zakroutil hlavou, jako by chtěl začít plakat. "Nesnesu, aby s Davidem něco takového provedli. Nepochopí ho. Uvažují jinak, než my."

"Já vím."

Když se Ben trochu uklidnil, zvedl noviny ze země a ještě jednou článek přeletěl očima. Tisk z toho udělá obrovskou mediální kampaň. Lačně se vrhnou na každou maličkost a zkusí ji. Skutečnost, že autorem rukopisu byl citlivý zbožný Žid, který se chtěl důvěrně vyzpovídat svému synovi, pro ně nebude hrát roli. Do krajnosti využijí toho, že svitky byly nalezeny právě u Nazaretského jezera, a budou hýřit titulky jako Magdala a Kristovy časy.

153

Vh

"Skutečně to zvýší náklad," zamumlal smutně.

"Myslím, že Weatherby neměl na vybranou."

"Tím si jsem jista."

"Podívejte se na tohle." Ukázal prstem na místo ve článku. "Zmiňují se o kletbě. Mluví o Mojžíšově kletbě, jako by se jednalo o směšnou záležitost. Uvidíte, zítra bude ve všech titulcích něco o kletbě. Dotáhnou to do konce a najdou někoho, kdo se během vykopávek zranil nebo onemocněl, a připsí to kletbě." Ben se podíval unaveně na Judy.

"Nevydržím to. Včera jsem měl příšernou noc. Byla to nejhorší noc mého života. Vážně jsem si myslel, že umřu."

"Zase děsivé sny?"

Přikývl.

Judy chtěla zrovna promluvit, když zazvonil telefon. Zdálo se, že Ben neslyší. Při pátém zazvonění zvedla Judy sluchátko a pronesla: "Haló?"

Byl to profesor Cox.

Judy zakryla sluchátko dlaní. "Říká, že jste měli na pátou domluvenou schůzku."

Ben pohlédl na hodinky. "Ach, Bože! Nemohu tam jít. Ted ne. Řekněte mu... Řekněte mu, že mi někdo umřel a že mě to zcela vyvedlo z míry, že jsem musel odcestovat a že je nutné, aby mě někdo zastoupil."

Judy na něj zírala s ústy dokořán.

"Tak honem. Řekněte mu to. Řekněte mu, že mu za pár dnů zavolám a že mě to skutečně mrzí."

Ještě jednou zaváhala, nejistá, co má udělat.

Nakonec, když viděla, že opravdu nemá na vybranou, vyřídila profesoru Coxovi, co jí Ben řekl, zavěsila a hleděla na Bena.

"Co je?"

"Vaše vyučování."

"Nemůžu učit, Judy. Ted' to nejde. Sama to dobře víte. Nedokážu se od Davida odloučit ani na minutu - nebo lépe řečeno, nedovolí mi, abych se od něj odloučil. Pronásleduje mě, zajal mě a nedá mi ani vteřinu, abych si vydechl, dokud nebudu znát všechno."

Odvrátil se od ní a sklonil se nad dalším kouskem papyru. Když začal číst, Judy si jej důkladně prohlédla. Spatřila temné

154 kruhy pod jeho očima, hluboké vrásky, které měl vyryty kolem úst. Ben v posledních dnech nápadně zestárl.

Po nějaké době mu položila jemně ruku na rameno. "Bene?" Zdálo se, že neslyší.

"Bene?"

"Hm?" Vzhlédl.

"Kdy jste naposledy jedl?"

"Jedl? Nevím. Ale nebude to dlouho. Chvilka... tak..." Za-mnul si čelo. "Nevzpomínám si."

"Není divu, že vás trápí noční můry. Musíte mít důkladný hlad. Podívám se, jestli najdu něco v kuchyni."

"Dobře, to by bylo vynikající."

Když odcházela z pracovny, všimla si Judy, že je v bytě horko. Když snižovala teplotu na termostatu, nahlédla do ložnice a uviděla spoušť, kterou způsobil v posteli. Od dveří ložnice byly rozházené špinavé části oděvu. Listy s překladem šestého svitku byly roztroušeny po celém obývacím pokoji. Všude se válely polštáře, na každém kroku nacházela napůl prázdné šálky od kávy a přeplněné popelníky. Kuchyně vypadala ještě hůř. Uprostřed hor špinavého nádobí stál na sporáku i hrnec se studenou polévkou.

Poppea Sabina ležela stočená do klubíčka v rohu a nedůvěřivě a zamračeně pozorovala Judy. Uchýlila se před křikem a sténáním svého pána do bezpečí a ted' trucovala nad prázdnou miskou.

Judy nakrmila kočku. Pak vyčistila její bedničku a přetékající popelníky. Nakonec se chtěla pustit do vaření. Ale skříně zely prázdnotou.

Když uslyšela znovu zazvonit telefon, trhla sebou. Zazvonil třikrát, než jej Ben zvedl a ozval se zdušeným hlasem. V příštím okamžiku jej slyšela křičet: "Nech mě na pokoji!" a následovala rána.

Judy utíkala do pracovny, kde Ben klidně pokračoval v luštění dalšího svitku. "Co se stalo?" ptala se bez dechu.

"Nic."

"Ale co to bylo..." Odpověď na svou otázku dostala dříve, než ji dopověděla. Na podlaze u stěny ležel telefon, který Ben zjevně odhodil poté, co vytrhl šňůru ze zdi.

"Alespoň nemusí pořád vyvěšovat sluchátko," zamumlala Judy, když odcházela z místnosti do kuchyně.

155

Byla si naprosto jistá, že by se Ben v současné době nedotkl ani těch nejvybranějších jídel a rozhodla se, že nechá polévku na později. Nechtěla ho rušit při překladu sedmého svitku, a tak se raději zabývala úklidem bytu.

Když uplynula hodina a z pracovny se neozval ani hlásek, odvážíla se tam Judy nahlédnout. Ben seděl stále ještě skloněn nad papyrem a bez přestání čmáral do svého bloku, oči upřeny na aramejský text. Judy si ale všimla něčeho jiného, něčeho, co ji fascinovalo a přimělo přistoupit blíže. Těsně před Benem se zastavila. To, co uviděla, ji ohromilo. Rysy jeho obličeje byly zvláštním způsobem ozářené, jako by nahlížel do jiného světa. Byl jako zkamenělý, jako člověk, který prožil hluboký duševní otřes. Sinalá plet' působila nepřírozeně napjatě, na skráních a krku mu vystupovaly modré žíly. Bílé bezkrevné rty měl pevně sevřené a tvořily tenkou čárku. Z Benových modrých očí, které upřeně zíraly na svitek, vyzařoval neobvyklý svit, jako by v něm planul horečnatý oheň.

Takřka nedýchal a nepohnul se. Jediný zvuk, který byl slyšet, bylo škrábání tužky na papíře, kam čmáral nečitelné věty. Ani jedinkrát nepohlédl na sešit a neodvrátil pohled od papyru. Vypadalo to, že se pro něj čas zastavil. Byl zajatcem jiného světa. Judy něco podobného nikdy neviděla a mohla nad tím jen užasnout.

Po chvíli - neměla tušení, jak dlouho tam stála a pozorovala jej - opustila pracovnu a usedla v obývacím pokoji. Ihned ji na klín skočila Poppea Sabina, vděčně předla a byla připravena se nechat hýčkat. Judy se na kočku usmála. Ubohá Poppea Sabina neměla ani zdání, co se s jejím pánem děje.

"Já to taky nevím," zašeptala Judy, když se k ní kočka vtírala. "Znám ho teprve krátkou dobu, ale vím, že se změnil. Nebo se možná ještě stále mění. Těžko říct, jestli ta proměna již skončila, nebo ještě probíhá. Ráda bych věděla... co se to tu vlastně odehrává?"

Když Ben vyšel z pracovny, vypadal jako člověk, který právě prodělal duševní změnu. Nebyl to už tentýž muž, který před dvěma hodinami usedl, aby dočetl rukopis do konce, ačkoli změna nebyla příliš patrná. Judy připadalo, že se mění s každým novým svitkem o trochu více.

"Jsem rád, že jste ještě tady," řekl.

156

Jako by se s každým svitkem část Bena Messera ztratila a na její místo nastoupil někdo jiný.

"Nemohla jsem odejít, aniž bych přečetla sedmý svitek," odvětila klidně. Ano, skutečně se změnil. Jeho zvláštní způsob vyjadřování byl ještě nápadnější.

Udělal jí místo vedle sebe u stolu a podíval se na ni zářivě modrýma očima. "Děkuji, že jste v téhle těžké situaci se mnou."

"Chcete se něčeho najíst?"

"Ještě ne. Napřed čtěte." Podal jí listy, na které nadrápal překlad. "Můj rukopis je stále horší."

Když mu vzala stránky z rukou a přečetla text, viděla, jak pootevřel ústa, jako by chtěl něco říct.

"Copak?"

Zaváhal. "V tomto svitku dochází k novému vývoji, Judy. Obávám se, že způsobí problémy."

"Problémy?"

Zhluboka povzdechl. "David od nás nejspíše očekává určitou reakci, ale já si nejsem jist, jakou. Jediné, čím si jsem jist, je, že dojde ke katastrofě, jestli noviny něco zavěští. Nastane davový útok na Magdalu."

Pak udělal Ben něco zvláštního. Jakmile vyřkl poslední slova, pootočil hlavou, jako by někomu naslouchal. Zíral na zed' za Judy a kroutil hlavou.

"David mi už o obsahu dalšího svitku nechce nic prozradit."

"David?"

Judy se vylekala. Benův hlas zněl panovačně, ostře, až ji najednou zamrazilo.

"Ať je to jak chce, přečtěte si, co jsem napsal a řekněte mi, co si o tom myslíte."

Díval jsem se na Salmonida a nevydal ani hlásku. Nemohl jsem promluvit, tak jsem byl ochromený. Každý večer před osmi měsíci, každá noc od onoho ostudného okamžiku mi připadala jako sen. Nikdy jsem si nemyslel, že bych toho nestydatého Řeka mohl ještě někdy potkat. Dokonce jsem roztrhal smlouvu, za kterou jsem ve své pošetilosti vydal veškeré své peníze. Když jsem ho viděl stát u Zlaté brány, vypadal naprosto stejně, jako bych ho potkal teprve včera, bylo to tak nečekané, že jsem ztratil řeč.

Ale nemusel jsem vůbec promluvit. Jakmile mě Salmonides

157

zahlédl, k mému překvapení se mu obličej rozjasnil a přistoupil ke mně, jako bychom byli přátelé, kteří o sobě dlouho neslyšeli.

"Buďte pozdraven, mladý pane!" zvolal a šel mi vstříc s otevřenou náručí.

Bezděčně jsem ustoupil o krok zpět.

"Odpusťte mi, mladý pane," omlouval se. "Ve své radosti, že vás zase vidím, jsem úplně zapomněl, že jste zbožný Žid a že nenávidíte dotyk pohana. U všech bohů, jsem tak rád, že vás zase vidím!"

"Proč?" zeptal jsem se nechápavě.

"Proč? Protože jsem kvůli vám prohledal celé město, mistře. Přináším vám dobré zprávy a bohatý zisk."

"Cože?" zeptal jsem se ještě nechápavěji.

"Lodě dopluly do Ostie a nepřišly ani o jediné zrníčko. Šekely, které jste zasadil, se skutečně proměnily v sestercie."

Znovu jsem byl neschopen slova. Salmonides tedy nejen poctivě dodržel naši dohodu, ale ještě se snažil mi peníze předat. Myslel si, že bych byl možná ochoten peníze ještě jednou půjčit, a tak udělal všechno pro to, aby mě našel. Svěřil jsem své osly do péče jednoho přítele a doprovodil Salmonida do ulice bankéřů, kde mi na jeho písemný pokyn vyplatili dvě stě denárů. Odtud jsme se vydali ke směnám iku u Chrámu, kde byly římské mince pod bdělým zrakem mého řeckého průvodce zkontrolovány a vyměněny za dvě stě syrských zuzimů. Pět zuzimů jsem dal Salmonidovi, který je okamžitě s omluvným pokrčením ramen vyměnil za drachmy.

Pak jsme se vrátili do hostince, kde jsme usedli do stínu a diskutovali o ekonomice římské říše. Salmonidovi bylo naprosto jasné, že jsem o ničem podobném neměl ani potuchy. Přesto se mnou měl trpělivost. Řekl: "Máte zvláštní vlastnost, můj pane, kterou bystrý muž, jako jsem já, ihned postřehne. Máte schopnost se rychle rozhodnout a umíte počítat. Podívejte se sám, s jakou lehkostí chápete to, co vám vysvětluji. Většina lidí to chápe jen pomalu a nudí je to. Ale vás to, co vám vyprávím, zajímá a dokážete si to snadno zapamatovat. Vybral jste si špatné povolání, mladý pane. Místo tóry jste měl raději studovat obchod s penězi."

Vyprávěl jsem Salmonidovi, co se po té ostudné noci odehrálo, a jeho překvapilo, že se ke mně Eleasar choval tak tvrdě.

158

i

"Ale i vy sám sebe soudíte přehnaně tvrdě. Kolik mladých mužů neprožije jednou v životě podobnou noc? A nejen

jednou, spíše často. Byl váš prohřešek skutečně tak velký -jedna malá opička ? Měl byste zajet do Říma, jestli chcete vědět, jak vypadá skutečný hřích."

Ale já zvedl odmítavě ruku. "Pro Židy platí jiná měřítka, " odpověděl jsem, "neboť my jsme Bohem vyvolený národ. Máme-li být příkladem zbytku světa, musíme horlivě dodržovat jeho zákony. Co bychom byli za vzor, kdybychom se opíjeli, smilnili a páchali jiné ostudné skutky? "

Věděl jsem, že Salmonides o mých slovech pochybuje stejně jako ostatní pohané, ale jen proto, že nevěří tomu, že nás Bůh vyvolil, abychom se stali dědici světa.

Později jsem dal Salmonidovi sto zuzimů a uzavřel s ním další smlouvu. Tentokrát se jednalo o nákup úrody ječmene, který měl brzy dozrát. Bude-li úroda bohatá, prodal bych ji se ziskem. Bude-li sucho, tak jsem o peníze přišel. Proto jsem mu dal pouze polovinu a druhou část jsem dal stranou pro případ nouze.

Večer jsem se Eleasara zeptal, nakolik je můj zisk počestný a poctivý. "Mohu si tohoto způsobu výdělků vážit stejně jako peněz, které vydělám prací svých rukou?" zeptal jsem se. Odpověděl, že i tohle je práce; nepracuji rukama, ale duševně. Peníze jsem nevydělal nepřipustným způsobem. Nezískal jsem je ani na úkor ostatních Židů. Proto bylo mé jednání v Eleasara-vých očích poctivé.

Příštího dne ráno jsem měl znovu nějaké zařizování ve městě. Po osmi měsících, které uplynuly od mé potupy, jsem ani na okamžik nezapomněl na ženu jménem Miriam, se kterou jsem se setkal u studny a jež mě vzala k sobě domů, aby mě nakrmila a poskytla mi přístřeší. Před osmi měsíci mě nechala ze zbožnosti a lásky k bližnímu jít svou cestou s plným žaludkem a několika mincemi v kapse. Odvedla mě také od myšlenek na sebevraždu. Dnes jsem se chtěl vrátit do jejího domu a odvděčit se jí za její dobrotu.

Poznala mě okamžitě a pozvala mě dál. Jedna z mnoha žen, které v domě bydlely, mi omyla nohy a podala chléb a sýr. Když jsem projevil nad jejich jednáním svůj úžas, řekla Miriam: "Každý bratr, který se k nám vrátí, je vždy vítán. "

159

"Já jsem váš bratr?" zeptal jsem se jí.

Odpověděla mi polibkem na tvář.

Když jsem jí podal sáček s pětadvaceti zuzimy, skromně jej přijala a ujistila mě, že poskytne obživu mnoha lidem.

"Máte tak velkou rodinu?" otázal jsem se.

Odpověděla: "Do mé rodiny patří každý, kdo čeká na návrat Mistra."

Když jsem chtěl vědět více, zadržela mě a poprosila, abych chvíli posečkal. Neboť brzy přijde muž, který zodpoví všechny mé dotazy. A tak došlo k tomu, že můj život nabral nový směr počtvrté. Čekal jsem v Miriamině domě tak dlouho, dokud nedorazil muž jménem Šimon.

Judy nechala listy klesnout do klína a pohlédla na Bena. Nepohnula se a nevydala ani hlásku. Ale v jejích očích se zračilo všechno, co se odehrávalo v jejím nitru.

"To se nám nejspíš nepodaří před tiskem uchránit, že?"

"Když se to už dostalo na veřejnost..."

"Ach, Bože!" zvolal Ben náhle. "Proč to tak musí být? Proč se to muselo rozkřiknout?" Vyskočil a sevřel pěsti. "Je to součástí tvého plánu, Davide? Copak nevidíš, jak mě mučíš?"

Ben zmlkl a zíral na protilehlou zeď. Těžce oddechoval. Měl v očích něco, co hraničilo se šílenstvím - jakousi směsicí zmatku a vzteku. Po chvíli mu najednou klesla hlava na prsa, takže vypadal, jako by se modlil nebo jako kající se hříšník. Když se konečně narovnal a pohlédl na Judy, pronesl tlumeným hlasem: "Já ho vidím... ale vy nemůžete."

Judy jej bez hnutí pozorovala.

"Ano, znovu je tady. David ben Jona. Vlastně tu je už pěknou dobu, ale já si to do včerejška neuvědomil. Neukázal se, dokud si nebyl jist, že smlčím, proč tu je."

Judy klouzala pohledem po prázdné zdi a pokoušela se objevit to, co mohl vidět pouze Ben. "Jak je možné, že..."

"Nevím, Judy. To mi stále ještě není jasné. Vím jenom, že tu je duch Davida ben Jona se mnou a že z nějakého důvodu..." -jeho hlas zněl najednou chraplavě - "že se z nějakého důvodu vrátil, aby mě navštívil."

Judy vyskočila. "Ale proč?"

"To nevím." Benův hlas zeslábl. Mluvil malátně a monotónně. "David z nějakého důvodu chce, abych jeho příběh znal."

160

Chce, abych se dověděl, co se mu přihodilo. Možná to souvisí s Mojžíšovou kletbou. Možná proto, že jeho syn nikdy svitky nečetl. Jak to mám vědět? Vím jenom, že si vybral mě."

Ach, Bene, pomyslela si Judy, to není v kletbě, v Davidově synovi, nebo v Davidovi! Copak to nechápeš? To tvoje minulost tě pronásleduje!

Ben chvíli čelil Judyině pohledu. V tichu zíral do jejích očí jako hypnotizovaný. Hluk vozidel z ulice pronikal do bytu, vesele zvonil zvonek kola, byly slyšet pronikavé hlasy dětí. Ale Ben ani Judy zvuky nevnímali, patřily do jiného času a jiné skutečnosti.

Konečně se Ben zeptal měkkým hlasem: "Věříte mi, že?"

Na vteřinu zadržela dech a pak zašeptala: "Ano, věřím vám."

Povzdechl, jako by mu z ramen spadlo těžké břemeno.

"Díky Bohu, že vás mám," ulevil si, když usedl na gauč. Je mi jasné, proč tu jste, říkal si v duchu, když se posadila vedle něj. Jste tady, protože David věděl, že vás budu potřebovat.

Judy se pokoušela zůstat klidná a nedat na sobě znát své zděšení, posbírala stránky s překladem a hlasitě přečetla několik řádek. Chtěla tím přivést Bena k rozumu a pokusit se zlomit ono kouzlo. "Zajímalo by mě, co napíší noviny, až se to dovědí."

"Víte," odpověděl Ben unaveně, "Miriam a Šimon byla ve starém Izraeli běžná jména. Nic nenasvědčuje, že by se mohlo

jednat o Marii a Petra."

"Ale ten polibek na tvář. Tento způsob pozdravu byl běžný jen mezi prvními křesťany; ostatní Židé ho neznali."

"Ano... já vím. Pavlovy epistoly. Takže vy si myslíte, že tahle Miriam je stejná Marie, jejíž dům byl centrem nazarejské církve v Jeruzalémě? Matka Marka?"

"Proč ne?"

"Protože to je směšné. Proboha, svitky Ježíšova příznivce..." Ben si přejel dlaní po tváři. "Šance, že to tak není, jsou... no... Prostě nemůžu uvěřit, že bychom měli v rukou skutečný křesťanský dokument."

Směšné, řekla si Judy. Tak ty nemůžeš uvěřit... ale přitom jsi přesvědčen, že tě pronásleduje muž, který je dva tisíce let mrtev.

Pátravě pohlédla do Benovy tváře. Ne, kouzlo se jej zcela

161

zmocnilo. Není nic, co by Bena dokázalo vytrhnout z jeho pout. Ať se jeho duše potuluje kdekoli, z důvodů, které jsou známy jen jemu, tam chce setrvat.

"Co kdybych teď ohřála polévku?"

Ben neodpověděl.

"Bene, proč jsem měla profesoru Coxovi lhát?"

"Protože nechci jít učit, než tohle skončí. David to nedovolí. Musím zůstat tady."

"Chápu."

Byla to zneklidňující myšlenka: Ben, který se vymkl vlastnímu světu, se stále více stahoval do sebe, až se jednoho dne nebude nikdy moci vrátit zpět do současnosti.

Takřka to vypadalo, že se bojí, že by dotek reality mohl zničit tenká vlákna, která jej pojí s Davidem.

162

Kapitola dvanáctá

Bylo to pořád silnější. Ať se Ben obrátil na kteroukoli stranu, David ben Jona tam byl. Žid nakukoval do jeho snů a pozoroval dění jako nezúčastněný pozorovatel. Když Ben znovu bojoval v bizarních nočních můrách se svou minulostí, s hrůzami z Majdanku a s dětstvím v Brooklynu, stál David ben Jona nečinně vedle něj, jako by se chtěl stát hranicí Benova utrpení.

"Proč ty sny?" mumlal si Ben, když se příštího dne ráno opět probudil nevyspalý a zničený. "Proč tím musím procházet? Cožpak nestačí, že se mi po všech těch letech znovu vrátila má minulost a já ji nejsem schopen vypudit z mysli? Nechápu, proč mě musejí trápit ty děsivé noční můry!"

Potácel se s nohama jako z olova bytem a po jeho boku stále byl mlžný duch Davida ben Jony. Ben nebyl schopen něco pozřít. Neměl chuť na nic jiného, než se pustit do čtení dalšího svitku. Před čtvrtou hodinou odpolední ho však nedoručí, a Ben se děsil hodin čekání.

V naději, že snáze usne, si Ben nalil velkou sklenici vodky, jedním tahem ji vypil a vyčerpaně uleh na gauč.

Tentokrát Judy nemusela klepat na dveře, k jejímu velkému překvapení byly napůl otevřené. Bylo osm hodin večer.

Byla si jista, že je Ben doma, ale nikde v bytě se nesvítilo.

Opatrně strčila hlavu dovnitř. "Bene? Spíte? To jsem já."

Odpovědělo jí mrtvé ticho.

"Bene?" Vstoupila dovnitř a tiše za sebou zavřela dveře.

V bytě byla tma a zima. Ve vzduchu čpěl nezaměnitelný pach alkoholu. Judy se snažila prohlédnout tmu. Když se jí náhle něco teplého otřelo o nohu, leknutím zatajila dech.

163

"Ach, Poppeo!" vykřikla. "Tys mě ale vyděsila!"

Vzala kočku do náruče a šla dál.

Ben ležel na podlaze v obývacím pokoji, vedle něj prázdná láhev od vína a od whisky. V jeho bezprostřední blízkosti ležela na koberci uprostřed rudé skvrny převrácená vinná sklenka.

Judy poklekla vedle něj a zatřásla s ním. "Bene, Bene, vstávejte."

"Co? Co se děje?" Hlava se mu kývala ze strany na stranu.

"Bene, to jsem já, Judy. Jste v pořádku?"

"Ano..." blábolil, "všechno je v pořádku."

"Bene, proberte se. Už je pozdě. Vstávejte."

Zvedl chvějící se ruku a chytil se za hlavu. "Je mi pod psa...", zakoktal. "Myslím, že umírám..."

"Ale kde," zašeptala, "tak rychle se neumírá. Ale musíte vstát. Tady to ale vypadá!"

Ben konečně otevřel oči a pokusil se na ni podívat. "To je Davidova vina, víte?" vypravil ze sebe nezřetelně. "To on mě k tomu dohnal. Dvě hodiny jsem čekal na listonoše a svitek nepřišel! To udělal naschvál. Pozoruje mě, Judy. Celou dobu mě pozoruje. Bez ohledu na to, co dělám, na mě ten prokletý Žid pořád civí!"

"Vstaňte, prosím vás."

"Proč? K čemu to je dobrý? Svitek nepřišel. Jak mám přečkat dnešní noc a zítřek?"

"Nebojte se. Pomohu vám. A teď rychle."

Vsunula ruku pod jeho paži a pomohla mu vstát. Ben se díval do její tváře, která byla těsně vedle jeho, a mumlal: "Víte, dřív jsem si nevšiml, jak jste hezká, ale teď to vidím..."

"Díky. Myslíte, že dokážete vstát?"

Sevřel si hlavu do dlaní a vykřikl: "Davide ben Jono, ty mi-zernej syčáku! Ano... myslím, že vstanu."

Judy vydechla námahou, když pomáhala Benovi na nohy. Podařilo se jí odvést ho do koupelny, kde rozsvítila velké

jasné světlo a pevným hlasem mu poručila, aby se postavil pod sprchu. Bez odporu poslechl. Když se vysvlékl, roztočila Judy kohoutky s vodou a nechala ho o samotě. V ložnici našla prádlo na převlečení, podala mu je koupelnovými dveřmi a zavolala: "Jen si dejte na čas!" Pak se vrátila do obývacího pokoje a v rámci možnosti jej uklidila. Když Ben za více než půl

164

hodiny vyšel ze sprchy, vypadal o něco lépe. Neřekl ani slovo, přešel ke gauči, posadil se a začal upíjet silnou kávu, kterou mu připravila. Přešlo dlouhých pět minut, než konečně vzhlédl.

"Mrzí mě to," omluvil se tiše.

"Já vím."

"Prostě netuším, co to do mě vjelo. Nikdy předtím jsem to neudělal. Jednoduše to nechápu.⁴⁴

Jak tam seděl a kroutil hlavou, pokoušela se Judy představit si, co se s ním dělo. Viděla zestárlou bledou tvář zarostlou strništěm a říkala si, jak je to strašné, když člověka náhle zbaví jeho identity a on zůstane bez jakékoli náhrady prostě sám. Bez něčeho hmatatelného, jen s hrůznými vzpomínkami.

"Vzpomínám si,⁴⁴ začal tichým hlasem, "vzpomínám si jasně na to, jak mi moje matka o šábesu, když jsme spolu seděli ve tmě, stále znovu a znovu vtloukala do hlavy: „Benjy, tvým úkolem je stát se vůdcem Židů. Jediným smyslem tvého života je stát se velkým rabínem a učit Židy využívat tóru jako ochranný štít.⁴⁴

Nutil se do trpkého smíchu. "Vždycky chtěla jít do Izraele, ale místo toho skončila ve Spojených státech. Neustále mluvila o tom, že se jednoho dne vystěhuje se svým synem, slavným rabínem, do Izraele.⁴⁴ Přemítavě hleděl do kávy.

"Určitě jsem ten koberec zničil, že?⁴⁴

Judy se podívala na velkou skvrnu od vína, která hyzdila koberec. "To půjde vyprat.⁴⁴

"To jsem rád. I když na tom vlastně nezáleží.⁴⁴ Modrýma očima se zahleděl na Judy a ona si všimla, jak jsou ustarané.

"Už to nebudu zamlouvat. Prostě, stalo se. Kdo ví, proč vlastně? Možná to zavinila Mojžíšova kletba. Ale mně je to jedno. David teď stojí vedle mě a naslouchá tomu, co vám říkám. Nemám potuchu, nač čeká, ale myslím, že se to dozvím ve chvíli, kdy k tomu dojde.⁴⁴

Ben zase upil pár doušků kávy, jeho pohled však zůstal lpět na skvrně na koberci. Když konečně šálek položil, dlouze a hluboce si povzdychl. "Ach, Davide... Davide,⁴⁴ uniklo mu z úst. V očích měl slzy. "Co se ti před tou řadou let přihodilo? Jak jsi zemřel? A odkud jsi věděl, že zemřeš? Uvažoval jsi snad o tom, že si vezmeš život, když ti připadal nesnesitelný? Takhle jsi skončil? Doufal jsi snad, že ve smrti najdeš útěchu?⁴⁴

165

Judy se k němu naklonila a položila svou ruku na jeho. Dlouho tak seděli a hleděli před sebe.

Příští den se brzy odpoledne vrátila. Z Benova bytu odešla o půlnoci, když jej nejprve uložila a přesvědčila se, že klidně spí. Pak odjela k sobě domů a připravila všechno pro případ, že by dát Bruna musela v příštích dnech někomu do opatrování. Judy tušila, že bude nejspíš v nejbližší době delší čas mimo domov.

Po dvou hodinách přednášek na univerzitě zaběhla na nákup do supermarketu a přesně ve tři byla u Bena. Když nereagoval na její zaklepání, vytáhla z tašky klíč, který jí Ben předchozí den večer dal, a odemkla si. Ke svému úžasu zjistila, že v bytě nikdo není.

Postel byla pečlivě ustlaná, obývací pokoj trochu uklizený a v kuchyni stály čerstvě umyté šálky od kávy. V pracovně narazila Judy na důvěrně známý chaos. Na přeplněném psacím stole ležela pošta z předchozího dne, kromě jiného i neotevřený dopis od Joea Randalla, muže, který čekal na překlad alexandrijského kodexu.

Úplně navrchu na všem tom nepořádku ležel list ručního dopisního papíru s motivem květin, na kterém byl ženským rukopisem napsán krátký vzkaz. Byl od Angie. Jedna agentura jí nabídla práci v Bostonu a ona se rozhodla ji přijmout. Což znamená, že bude delší dobu mimo. Kdyby s ní Ben chtěl mluvit, je až do zítřka do večera doma. Pak odjíždí.

Část lepu na zadní straně nasvědčovala tomu, že Ben nejspíš našel vzkaz přilepený na dveřích do bytu.

Judy dala Poppee něco k snědku a uklidila potraviny, které přinesla. Pak odešla z bytu samostatným východem z kuchyně. Věděla přesně, kde Bena najde.

"Ahoj," pozdravila, když sešla po zadním schodišti.

Seděl na nejspodnějším schodě a držel stráž u schránky.

"Ahoj," odpověděl sklesle.

"Spal jste dnes lépe?"

"Ne, pořád stejné noční můry. Že se mi země hroutí pod nohama. O masových vraždách a pronásledování. Bože, proč mě David tak mučí?"

"Viděla jsem dopis od Randalla. Vy jste ten kodex nedodě-lal?" Ben zakroutil hlavou.

166

Judy usedla vedle něj a chápavě pokývla hlavou. I ji přestal alexandrijský kodex zajímat.

Listonoš se o čtyřicet pět minut opozdil. Ben potvrdil převzetí obálky, vyběhl schody a nechal Judy daleko za sebou. Nahoře roztrhl obálku, vytáhl fotografie a zbytek odhodil na podlahu.

Když Judy vstoupila do jeho pracovny, dělal si právě místo na psacím stole. Jedním rozmáchlým pohybem smetl vše s rachotem se stolu na zem. Pak se ihned posadil a pustil se do čtení. Tvář měl nadšením zrudlou; široce otevřené oči mu takřka vystupovaly z důlků. Olízl si rty, jako by se chystal hodovat. Judy zvedla list papíru ze země. "Dopis od Weatherbyho. Nechcete si ho přečíst?"

Odmítavě prudce zakroutil hlavou. Jeho propisovačka se rychle pohybovala po čistém listě papíru - Ben se už pustil do práce.

"Píše, že existuje ještě jeden svitek."

"Dobře, dobře," odvětil netrpělivě, aniž by vzhlédl. "To znamená, že zítra bude ten strašák pryč."

"A píše..." Judy se zarazila uprostřed věty. V příštím okamžiku se rozhodla, že zbytek dopisu Benovi neprozradí. Alespoň zatím ne, dokud je tak bláznivě šťastný a nachází se konečně tam, kde si tak zoufale přál být. Šimon byl jedním z těch náboženských asketů, kteří žili v náboženském společenství u Solného jezera nedaleko Jericha. Oblékal se do bílého oděvu a zabýval se záračným léčitelstvím, díky kterému jej esejci znali. Velice na mě zapůsobil, neboť i když měl jemný hlas a mluvil mírně, jeho slova zněla závažně a všechno, co řekl, bylo velice důležité. Když nás Miriam seznámila, políbil mě Šimon na tváře a prohlásil, že ten políbek znamená: Mír s tebou, bratře. Pak mi umyl nohy a pojedl se mnou chléb.

V Jeruzalémě bylo nezdědky možné narazit na přívržence nejrůznějších náboženských sekt, od extrémních nazarejců, kteří následovali Samsonova příkladu, až k těžce snesitelným zelótům, kteří mísili tóru s krví nepřátel Izraele. Já se však celá ta léta, co jsem žil v Jeruzalémě, natolik zabýval Eleasarem a studiem Zákona, že jsem neměl ani jedinkrát příležitost promluvit si s některým ze šlechtitných esejců. "Žijeme v očekávání konce světa,"

167

I

prohlásil Šimon, "a ten může nastat kdykoli. Někteří moji bratři žijí v klášteře, v poušti nebo v jiných odloučených společenstvích, ale já se svými přáteli vyrazil mezi lid a ohlašujeme návrat. "

Vyložil mi filozofii své sekty, která spočívala v tom, že chce zachovat čistotu božího Zákona a uchovat se rituálně čistá pro návrat příštího krále Izraele. Dle názoru Šimona a jeho přátel je okamžik tohoto návratu blízko.

Mluvil jasně a rozumně, mimořádně se vyznal v Zákoně a proročích.

"Jste rabín?" zeptal jsem se jej.

"Jsem jen jedním z chudých synů světa, kteří se stanou dědici země."

Většina Židů očekávala čas, kdy Bůh sešle na zem svého zástupce, aby dovedl Izrael k nadvládě nad jinými národy. Šimon nebyl výjimkou. V mnoha ohledech mi připomínal Eleasara, který byl farizejem, a také očekával příchod mesiáše. Jejich pojetí se však v jednom bodě lišila: zatímco Eleasar mluvil o době budoucí, Šimon tvrdil, že se již s novým králem setkal.

"Kde je ? " ptal jsem se. " Jak se jmenuje ? "

" Odešel a připravuje se. Jeho jméno není důležité. Ale je Z královské krve, poslední z rodu Hasmonovců a následník Davida. Seznámíte se s ním, jakmile se vrátí. "

Seděl jsem se Šimonem dlouho do noci a opouštěl jsem Mi-riamin dům v Horním městě se smíšenými pocity. Nedokázal jsem uvěřit Šimonu* ství, dle kterého mělo naše králov-

ství nastat už nyní. ^ přece mluvil tak přesvědčivě, že jsem v příštích dnech nedokázal myslet na nic jiného.

K mému překvapení se Eleasar stavěl k Šimonovu přesvědčování velice opatrně. "Mniši jsou dobří lidé a udržují čistotu Zákona, " řekl. "Ale v žádostivosti vidět znovunastolení království Izraele se z nich stali fanatičtí blouznivci. Jsou unáhlení, Davide, a ve svých předpovědích se mýlí. Každý ví, že z rodu Hasmonovců nepřežil nikdo, neboť posledního před lety Římané popravili."

"A co když existuje někdo, kdo se skryl?" zeptal jsem se.

"Kdyby byl naživu právoplatný následník trůnu, věděli bychom o něm, protože by se všichni Židé spojili a podpořili jej. Ale jak jsem říkal, posledního ukřižovali krátce předtím, než ses narodil."

168

Věřil jsem Eleasarovi, ale i když mě Šimonova slova nepřesvědčila, přesto ve mně probudila zvědavost a já se do Miria-mina domu vrátil.

Jednoho večera jsem s sebou vzal Rebekku a ona se ihned přiklonila k nově víře. Šimon ji přesvědčil o tom, že mesiáš již dlel mezi námi a ze se vrátí.

Zeptal jsem se Šimona: "Když už tady jednou byl, proč tedy odešel?"

"Protože poprvé přišel, aby svůj příchod ohlásil. Chtěl nám popřát času na přípravu. Až půjde ulicemi Jeruzaléma příště, přijde jako zástupce Boha a ti, kteří nebudou připraveni, budou prokleti."

"Kam odešel?" pátral jsem.

A tady je šokující odpověď, kterou mi Šimon dal: Řekl: "Náš Mistr zemřel na římském kříži a Bůh jej probudil znovu k životu, aby ukázal lidem, že je skutečně naším novým králem. "

Rebekka přijala jeho vysvětlení bez námitek a vstoupila do nové sekty, jejíž členové si říkali "chudí", já jsem to však nedokázal. A podruhé jsem se šel poradit s Eleasarem.

Ten mě varoval: "Ti muži zbloudili, Davide. Jejich vůdce nezemřel na kříži, neboi tam visel jen pár hodin. Snesli ho muži v bílých oděvech, které prostorný siní očíti svědkové označili za anděly, a dopravili jej do kláštera u Slaného jezera. Sám jsi viděl zázraky, kterých místní mniši už více než sto let jako léčitelé dosahují, a jméno esejci, jímž se nazvali, znamená totéž jako ,ti, kteří uzdravují". Nepochybuji o tom, že jejich vůdce žije a skrývá se v poušti. Jsou to fanatici, Davide, kteří zoufale touží po svržení jha římské nadvlády a slepě se chytají zázraku, který se nestal. "

Podruhé jsem se nechal Eleasarem přesvědčit a odcházel s myšlenkou, že Šimon je sice dobrý Žid, ale zbloudil.

Místo abych se jako obvykle připojil k Eleasarovi a jeho rodině, kteří oslavovali pesach, vydal jsem se tentokrát v doprovodu Rebekky a obchodníka s olivami, pro kterého jsem pracoval, do Miriamina domu. Učinil jsem tak ze dvou důvodů: jednak si to přála Rebekka, a potom jsem byl zvědav na rituál věřících, kteří odmítají kult Chrámu.

Ze začátku se průběh od obřadu, který jsem znal, lišil jen v nepodstatných maličkostech a během první liturgie odrecito-

169

val Šimon čtyři otázky. Ale pak se oslava změnila a přešla do tradičních slavností lásky, které esejci slavili už celá staletí. Nakonec jsme si vzájemně podali chléb a víno v očekávání dne, kdy je budeme moci sdílet s novým králem

Izraele. Ačkoli jejich slavnost pesachu odpovídala v podstatných rysech oslavám každého dobrého Žida, přesto se lišila symbolickým mesiášem v našem středu.

Potřetí jsem se obrátil na Eleasara a cítil jsem, že už pomalu ztrácí trpělivost. Vyprávěl jsem mu: "Ten muž jménem Šimon mluvil o proroctví Jesaje a Jeremiáše a prohlásil, že jejich Mistr je naplněním těchto prorocství." Ale Eleasar odvětil: "Zneužívají Jesaje, aby podepřeli své falešné učení. Vysvoboditel Izraele ještě nepřišel, protože jej stále ještě nejsme hodni."

"Ale oni usilují o to, aby jej hodni byli," namítl jsem, "a pokoušejí se pomáhat ostatním, aby dosáhli čistoty. Jsou to zcela mimořádní Židé, rabíne. Možná bychom jim měli naslouchat."

Eleasar se rozzlobil. "Nedodržují Zákon ani tak přísně jako já, a já toho, abych směl uvítat mesiáše, hoden nejsem." Poprvé jsem upozoroval v jeho pokoře sklon k pyšce, ačkoli Eleasarova skromnost ani v nejmenším nesloužila jeho ješitnosti.

"Ale oni jsou skutečně řádní lidé," namítl jsem, "a jsou tak počestní, jak jen Židi mohou být. Oni se nejen řídí podle Zákona, oni pro Zákon i žijí, tak, jak si to Bůh přeje." Eleasar se odmlčel, a tak jsem se s ním rozloučil.

Od toho dne jsem navštěvoval Miriamin dům pravidelně, a jednoho dne jsem se obrátil na jejich víru i já. Jako součást ceremoniálu mého přijetí do společenství chudých mě hluboce ponořili do nádoby s vodou. Říkali tomu křest, obřad, který prováděli už více než sto let. I když se tím se ze mě nestal ese-jec, nenosil jsem bílý oděv a neosvojil si léčitelství, přesto jsem byl přijat do jejich společenství a všichni mě nazývali bratrem. Současně jsem souhlasil s tím, že se o své pozemské statky rozdělím se svými novými bratry a sestrami, budu po jejich boku, kdykoli by se ocitli v nouzi a budu se řídit předpisy Zákona, abych byl čistý a připravený na návrat našeho Mistra.

Takto tedy došlo k tomu, můj synu, že jsem se stal členem Nového společenství a připojil se k nejzbožnějším z Židů. Neminul jediný den, abych nezkoumal, zda jsem toho hoden.

170

Nastal čas, kdy mě opět vyhledal Salmonides, aby mi vyplatil podíl ze zisku na úrodě ječmene. Ponechal jsem mu z něj značný honorář a o zbývajících penězích jsem se rozdělil s Miriam a chudými, část jsem dal i obchodníkovi s olivami, pro kterého jsem pracoval. Na Salmonidovu moudrou radu jsem část zapůjčil jednomu vůdci karavany, který chtěl cestovat do Damašku.

Když obchodník s olivami o dva měsíce později zemřel a mně, kterého miloval jako vlastního syna, odkázal veškeré své jmění, žil jsem náhle ve skromném sice, ale přece blahobytu.

Byl jsem schopen a hoden pojmout Rebekku za svou manželku.

Seděla pod baldachýnem Miriamina domu a všichni naši přátelé se shromáždili kolem nás, blahopřáli nám a společně s námi slavili. Mistr brzy přijde, možná již zítra, a pak jsem chtěl mít Rebekku po svém boku. U bran Jeruzaléma budeme jásat a vítat nového krále jako manžele.

Eleasar už se mnou nemluvil. Jako bych se vypařil do vzduchu a přestal existovat. V jeho očích jsem Boha strašným způsobem pohaněl, ale já byl přesvědčen, že jsem před Bohem čistý. Eleasar byl konzervativní rabín, jeden z těch, kteří žijí v minulosti a pro staré zákony. Prostě odmítal pochopit, že se skutečně blíží zánik světa, který Izajáš a Daniel předpověděli. Nechtěl uznat, že starý svět potřeboval Starý zákon, ale nové časy si vyžadují nové zákony. Nové zákony představoval Nový testament - Nový zákon, který tóru nerušil, ale doplňoval. Rozhodně nebyla pravda, že jsme se Novým zákonem zřikali Mojžišových knih. Naopak, ještě důrazněji jsme trvali na tom, že je nutné je dodržovat.

Přesto se pro nás změnila dvě věci: Nepovažovali jsme za nezbytné světit Nový zákon v Chrámu, zřídili jsme si nové útočiště ve svých domovech. A kromě šábe-su jsme světili ještě další den - den, kdy začínaly naše esejské slavnosti lásky a Simon naslouchal jednomu z Dvanácti apoštolů, kteří vyprávěli o přicházejícím králi.

Bolelo mě, že jsem ztratil Eleasara, ale byla to jiná bolest, než kterou jsem zažíval před dvěma lety, která mě dohnala k úvahám, že si vezmu život. V onen temný den mě Eleasar nechal na holičkách a vyhnal mě. Tentokrát jsem jej opustil, abych vyplnil úkol, který byl posvátnější než ty jeho.

171

Se Saulem jsem se přátelil i nadále. Ačkoli nedal ani v nejmenším najevo, že by chápal mou novou víru - stále ještě byl pod vlivem Eleasara -, přesto respektoval, že mám právo na svůj názor. Slíbil jsem Saulovi, že i když se nepřipojí k chudým, promluví v den návratu Mistra do Jeruzaléma v jeho prospěch a potvrdím, že je ho hoden.

To vše se odehrálo šestnáct let před dobou, o které ti musím vyprávět. I když se všechny tyto události udaly mnohem dříve, než propiti den, o kterém se musíš dovědět, přesto silně ovlivnily to, co se stalo. Bez nich by později k mému podlému činu nejspíš nikdy nedošlo.

V mém životě měl nastat další obrat, který mě opět přiblížil mému nezvratnému osudu. A já si myslím, synu, že bych asi teď neseděl v Magdále a neočekával svou poslední hodinku, kdybych tuto jedinou věc dokázal odvrátit.

Neměl jsem však možnost to učinit, neboť nám, prostým lidem, není dáno nahlédnout do budoucnosti. A tak jsem nemohl tušit, že jsem v ten letní večer, kdy jsem seděl pod olivami na svém pozemku, mohl navždy zvítězit nad svým osudem.

Neboť ten večer mi Saul představil Sáru.

O půlnoci svitek dokončil. Judy průběžně četla, co Ben napsal. Přitáhla si židli a seděla vedle něj, lačně skloněná nad sešitem. Když dopsal poslední řádku, nechal Ben klesnout propisovačku a uchopil se za předloktí, jako by si teprve nyní uvědomil, že má křeč v ruce.

Za okamžik se obrátil k Judy a zadívali se na sebe, zatímco jejich tváře osvětlila prudká záře lampy na psacím stole. Poprvé strávili večer ve starém Jeruzalémě společně a Judy připadala Benovi díky tomuto zážitku bližší než kdykoli předtím.

"Měl jsem pravdu," zašeptal. "David byl vzdělaný a zámožný člověk. Od začátku jsem to věděl. Jsem si jist, že své

bohatství ještě rozmnoží. V příštím svitku nám bude vyprávět o stále vyšších ziscích..."

Ben se pohodlně opřel v židli a pokoušel se nevšímat si sílicích bolestí zad. "Neříkala jste předtím něco... dopis od Weatherbyho? Něco o tom, že příští svitek bude poslední?"

Judy neodpověděla. Ten okamžik byl příliš krásný, příliš křehký, než aby jej zkazila špatnými zprávami.

"Takže bude opravdu poslední. David nám prozradí, co udě-

172

lal tak odpudivého a celá tahle historie skončí. Pak mě konečně nechá na pokoji."

Když Ben mluvil, cítila Judy, jak se jí svírá žaludek. Zmocnila se jí zlá předtucha a zapudila fantastickou náladu, kterou vyvolala její návštěva ve starém Jeruzalémě. Náhle cítila, že ta věc neskončí dobře.

"Uvařím kávu," řekla. "Myslím, že bychom také měli něco sníst."

"Nemám hlad," odvětil Ben monotónním hlasem.

"Jste čím dál tím hubenější."

"Vážně?" Pomalu vstali, ale pak se ještě na okamžik zastavili nad posledním snímkem. Připadalo jim obtížné odloučit se od starého Jeruzaléma, od Židů, kteří žili společně, od polibků míru a horkých letních večerů.

"Byl jste už předtím dost hubený," dodala Judy. Pak ho vzala za ruku. "Pojďte se mnou."

Judy vedla Bena obývacím pokojem do kuchyně. Ale když došla ke dřezu, nemohla se najednou hnout z místa. Viděla v duchu před sebou Davidovu pěknou tvář a okouzlující Rebekku. Náhle měla pocit, že je zná. Představovala si, jak se "chudí" shromažďovali v Miriamině domě, jak se dělili o esejské víno a chléb a vzájemně se posilovali v naději na příští lepší zítřek.

Když si všimla, že Ben stojí za ní ve dveřích, otočila se k němu. Pohlédli si do očí. Pak Ben klidně pronesl: "David byl křesťan, že?"

"Předpokládám, že ano."

Prudce se otočil a vrátil se do obývacího pokoje.

"Co je na tom špatného?" zeptala se Judy, která jej následovala. "Proč se prostě nedokážete smířit s tím, zeje možné..."

"Ach, na tom nezáleží, Judy. Jde o něco, o čem jsem s vámi ještě nemluvil."

Po těchto slovech Ben zmlkl. V bytě byla tma a chladno, ale nikdo z nich se nepohnul, aby zapnul topení či rozsvítil.

"Copak je?" zeptala se tiše.

"V té době existovaly stovky zvláštních kultů," odvětil Ben.

"Ale k žádnému z nich by se tak zbožný Žid jako David nepřidal. A co ten vůdce, kterého Římané ukřižovali a který měl údajně vstát z mrtvých? A co těch dvanáct mužů, o kterých se David zmiňoval?"

173

"Tak dobře. Tak tedy byl křesťan nebo spíš nazarejec, jak se jim v těchto končinách říkalo. Křesťané byli v Římě a Antiochii, Nazarejci v Jeruzalémě. Byl v tom rozdíl, víte?" Ben tázavě pohlédl na Judy.

"Myslím, že o tom něco málo vím. Existovala jeruzalémská církev a římská církev." Judy usedla na gauč těsně vedle Bena. Byla tak blízko, že se jej takřka dotýkala, a tlumeným hlasem pokračovala: "Po zničení Jeruzaléma přežila jen římská církev."

"V podstatě je to tak. Takže David... byl jedním z nich."

"Co je na tom špatného? To je přece fantastické! Ty svitky doplňují tolik mezer v našem vědění, dokládají tolik historických a teologických teorií, spoustě jiných odporují. Vnášejí světlo do temných počátků církve. Jen pomyslete na ty poznatky, které z nich můžeme získat, Bene. Co by na tom mělo být špatného?"

"Nic," víc neřekl.

Judy chvíli uvažovala. "Čeho se bojíte? Toho, že by ty svitky mohly prokázat, že člověk, v jehož existenci jste tak dlouhou dobu nevěřil, skutečně žil?"

Ben se k ní prudce otočil. "To ne! Absolutně ne! Já jsem nikdy netvrdil, že existence Ježíše je výmysl, protože něco přece muselo být podkladem pro vznik evangelia. Ne, Ježíš žil, ale nebyl tím, za něž ho dnes považujeme. Byl to pouhý potulný židovský kazatel, který dokázal zvláštním způsobem působit na lidi. David nám v tomto směru neřekl nic, co bychom sami nevěděli. Není pochyb o tom, že v roce sedmdesát našeho letopočtu existovalo mesiášské hnutí, do kterého byli zapleteni esejci a zélóti. David to jen potvrzuje, nic víc."

"Tak co vám vadí, Bene?"

"Co mně vadí?" Povzdechl si. "Když mi bylo čtrnáct, byl jsem velmi zvědavý. Měl jsem špatný zvyk - neustále jsem se vyptával. Matka a moji učitelé se odvolávali na tóru a používali ji jako ochranný štít, aby nedošlo ke znečištění gojím. Ale co to je znečištění, trápilo mě. A proč nás označují jako vrahy Ježíše? Jedno se přidalo k druhému a já se už nedokázal ovládnout. Musel jsem přijít na to, co nás od gojímů dělí. Ach, už jsem věděl, že my máme tóru a oni ne. Ale to malému Benja-

174

minu Messerovi nestačilo. Chtěl vědět, co mají křesťané místo tóry a co je na tom tak špatného."

Dlouho seděli ve tmě. Ben znovu prožíval hrůzy minulosti a Judy trpělivě čekala na to, až bude pokračovat.

"Začal jsem pravidelně chodit do knihovny, abych si mohl pročíst Nový zákon. Prostě mě zajímal, ačkoli jsem ani v nejmenším nevěřil tomu, co tam bylo napsáno. Četl jsem jej neustále znovu a znovu a hledal nějaký výchozí bod, abych pochopil, proč v něj křesťané věří. Trvalo to dlouho, a pak jsem si lehkomyšlně jednou přinesl výtisk s sebou domů. Týden jsem jej měl ukrytý ve svém pokoji, a pak jej matka našla. A Judy..." Zarazil se. "Pořádně mi vyčinila. Chtěl jsem říct, že mi málem vypráskala duši z těla. Nedokážu si ani vzpomenout na nadávky, kterými mě označovala, tak jsem se bál o svůj život. Vyváděla jako šílená. Jako by nestačily ty příšerné příběhy z koncentračního tábora, jako by nebylo dost velebení mého hrdinného otce, teď že mě ještě musela vymlátit všechno svinstvo, aby do mě dostala trochu

židovství."

Ben se předklonil a položil hlavu na kolena. "Můj hrdinský otec! Ach, Bože! Proč každý odsuzuje Židy z Auschwitzu, protože se dali vést na porážku jako ovce? Co k čertu měli dělat? Co mohli dělat? Můj otec naplil důstojníkovi SS od obličejů a řekl, zeje Hitler svině. Za to jej odsoudili k pohřbení živa. A protože matka byla manželkou tohoto hrdinského Žida, pošvali na ni divoké psy. To má být hrdinství?"

Judy jej zlehka hladila po zádech a čekala, až se vypláče. "To bylo před třiceti lety, Bene," těšila jej tiše.

"Ovšem." Narovnal se a otřel si slzy. "A David ben Jona žil před dvěma tisíci lety, ale podívejte, tamhle stojí. Jen se na něj podívejte."

Judy pohlédla podezíravě do neproniknutelné tmy místnosti. "Já ho nevidím, Bene."

"Ne, ovšem že ne. Zjevuje se jen mně. Stejně tak nemůžete slyšet mou matku, jak ječí, že jsem podělaný malej syčák, jen proto, že jsem četl bibli gojímů. Co jsem jí měl říct? Jak jsem jí měl vysvětlit, že tím, že jsem si přečetl bibli gojímů, jsem poznal jejich slabosti, ne sílu."

Ben si vyčistil nos a mluvil trochu klidněji. "Když jsem s nimi měl bojovat jako s nepřáteli, musel jsem se přece o nich

informovat. Musel jsem vědět, proti komu mám vlastně bojovat. Ale moje matka to nedokázala pochopit. Vůbec ji nenapadlo, že jsem se třeba snažil být dobrým Židem a chtěl se stát rabínem, kterého ve mně viděla. Ale nevyšlo to. A tak si to chtěla vynutit. V tu noc se ve mně něco zlomilo. Když jsem ležel v posteli, příliš slabý a rozbolavělý na to, abych dokázal plakat, připadalo mi, že se mi poprvé otevřely oči. A Judy... v tu noc jsem pochopil, co může židovské náboženství udělat s člověkem. Viděl jsem, jak jsou v průběhu staletí vyvražďováni miliony Židů jen pro svou víru, jak byli vybičováni Židi v koncentračních táborech, jak tato víra zničila mého otce a jaké strašné mučení připravila mé matce. Všimli si nás jen proto, že jsme byli Židé. Nemýlili se křesťané, ale my sami. My jsme byli problém. A jediná cesta, jak uniknout utrpení, mučení a šilenství židovské existence pro mě spočívala jednoduše v tom, že jsem přestal být Židem."

"Bene..."

"Já vím, co si teď myslíte," přerušil ji. "Říkáte si, že moje matka nebyla jediným šilencem v naší rodině. Možná máte pravdu i v tom. Ale alespoň jsem ve svém šilenství šťasten."

"Opravdu?"

"Ještě před několika dny jsem šťasten byl. Od chvíle, kdy jsem před šestnácti lety nechal minulost za sebou, jsem byl šťasten. To proto, že jsem už nebyl Žid. Co by bylo dál, kdybych pokračoval tak, jak si to přála?"

"Nevím, Bene." Judy náhle vstala a rozsvítila několik světel. "Řekněte mi, proč vás vyvádí z míry, že byl David křesťan. Pořád ještě nedokážu pochopit, proč vám to vadí."

Také se zdvihl. "Protože jsem se cítil s Davidem spřízněný. V rukopisech je mu právě devatenáct a já byl až do devatenácti let praktikujícím Židem. Teď je najednou všechno jinak. Dostal se do stejné konfliktní situace, která před lety způsobila veškeré mé trápení - narazil na dilema mezi křesťanským a židovským náboženstvím. Dobří lidé a špatní lidé. Jedni jsou čistí, druzí zkažení. Ve čtrnácti jsem se tomu pokoušel přijít na kloub a málem mě přizabíli. Teď se k nim David, můj milovaný David, skutečně připojil. Je současně Židem i křesťanem."

"Za Davidových dob byli křesťané také Židy, v tom to je."

"Slabá útěcha."

176

"Mohu vám přinést něco k snědku?"

"Dobře..." Ben začal přecházet sem a tam obývacím pokojem.

U dveří do kuchyně se Judy zastavila a otočila se: "Ještě něco," začala opatrně, "ten další svítek..."

Ben se zastavil se shrbenými zády uprostřed obývacího pokoje. "Díky Bohu za něj!" Malátně potřásl hlavou. "Protože je poslední, musí učinit konec s mým vnitřním neklidem a zodpovědět všechny mé dotazy. A pak bude klid. Bože, už se nemohu dočkat..."

"Bene..."

"Copak je?" Užasl nad opatrností v jejím hlase.

"Je to přece poslední svítek, ne?"

"No, ano. Příští svítek bude poslední. Ale ne proto, že by David další nenapsal..."

"Co to má znamenat?" srdce mu začalo prudce bušit.

"Je poslední, který Weatherby pošle. Skutečně poslední svítek, který David napsal, se nepodařilo zachránit. Zbyla z něj jen hromádka dehtu."

177

Kapitola třináctá

Ben pročetl podesáté Weatherbyho dopis, ale nic se nezměnilo. Zpráva byla stále stejně zničující. Stejně jako u třetího svítku byla jílová nádoba číslo deset silně poškozená. Dva tisíce let trvající působení plísně a tlení dílo zkázy dovršilo. Poslední svítek byl nenávratně ztracen.

To byl nejstrašnější den Benova života. Večer, poté, co mu Judy zprávu sdělila, začal Ben tak zuřit, že třískal věcmi o zed' a vystrašil ji natolik, že z bytu utekla. Pak upadl do hlubokého bezesného spánku, jenž se takřka podobal komatu. Příštího dne ráno se probudil s pocitem, že strávil drahnou dobu v říši mrtvých.

Poslední část Davidova rukopisu je tedy na věky ztracena a není možné zjistit, co v ní bylo napsáno. To znamená, že teď se všechno soustředí na devátý svítek. Ben se zoufale modlil, aby to byl dlouhý a nepoškozený papyrus a aby v něm David uvedl dost informací, které by se daly porovnat s historií. Jinak...

Ben zíral na ducha, který před ním stál, na ducha Davida ben Jony.

Jinak... by se ho možná nikdy nezbavil. Možná nepochopí, že poslední svitek nebude nikdy doručen, a bude Bena navštěvovat navždy.

Judy zaklepala opatrně na dveře, a když Ben otevřel, sevřel ji ihned do náruče a jemně ji políbil na čelo. "Omlouvám se za tu poslední noc," zamumlal. "Nedokážu říct, jak strašně mě to mrzí. Házet po tobě věci, vyvádět jako divé zvíře... Skutečně nevím, co..."⁴

"Nic si z toho nedělej, Bene," odpověděla, tvář položenou na jeho prsou. I pro ni to byla ošklivá noc. A rozhodnutí vrá-

178

tit se zpět ji stálo hodně sil. Ale láska jí pomohla překonat strach.

"Určitě bych ti neublížil," ujišťoval ji.

"Nech toho." Položila mu ukazovák na rty.

"Nemluv o tom. Nebudeme se o tom zmiňovat, ano?"

Přikývl.

"Chci společně s tebou čekat na další svitek."

Rychle připravila oběd, který beze slova snědli. Pak se společně pokoušeli uklidit obývací pokoj. Všude byly rozházeny listy papíru s překladem. Museli je posbírat, poskládat strany podle čísel a přepsat je na stroji pro Weatherbyho. Možnost, že by mohl být o nejnovější situaci informován ostatními dvěma vědci, kteří překládali text souběžně, je zatím nenapadla. Také jim nepřišlo na mysl, že by se listy papýru zabýval velký tým archeologů v Jeruzalémě. Pro Bena a Judy to byla příliš osobní záležitost, která se týkala jen jich a Davida. Ben trval na tom, že mají jít dolů už ve dvě hodiny, ačkoliv listonoš chodíval vždy přesně ve čtyři hodiny. Plni očekávání se posadili na schody a oba si vroucně přáli, i když z různých důvodů, aby poslední svitek přišel dnes.

Když dorazil, byl Ben rozrušením takřka bez sebe. Tak se chvěl, že Judy musela potvrdit přijetí sama a pomáhat Benovi při chůzi do schodů.

"Ty jsi ale zpocený," poznamenala, když vešli do bytu, "a přitom je venku taková zima."

"Myslel jsem si, že nepřijde. Myslel jsem si, že už nikdy nepřijde."

"Ale poslední svitek je tady. Hned se pustíme do čtení, Bene."

K fotografiím nebyl přiložen žádný průvodní dopis a Ben ke své obrovské radosti při letmém pohledu konstatoval, že papyrus je dlouhý a poměrně dobře zachovalý.

"Na těchto poškozených rozích nejspíš nebudeme moci přesně určit, co tam bylo napsáno. Problémy však nastanou jen v případě, že vypadnou celé pasáže textu. Tak, a začneme. Ach, Bože... myslel jsem, že už nepřijde." Naslepo sáhl po její ruce a pevně ji sevřel. "Modli se, Judy, modli se, aby ten svitek všechno nějak skončil."

V to doufám, pomyslela si zoufale. Bože, jak bych si to přála...

179

Rebekka a já jsme byli už měsíc manželi a užívali blaženosti a nových zkušeností jako všichni novomanželé. Byla mi jemnou láskyplnou ženou, spočinula v mé náruči jako klidné dítě, a já každý den děkoval Bohu za štěstí, které mi v ní dopřál. V modlitbách jsem vyjádřil i svou spokojenost a myslel jsem si, že bych se skromnou Rebekkou po svém boku a našimi hojně plodícími olivami dokázal žít napořád.

Ale jednoho večera, uběhl právě měsíc, co jsme se stali manželi, se zastavil na návštěvu Saul a povečeřel s námi. Před několika dny jsem jej pozval a on ohlásil, že nás při této příležitosti překvapí.

Tím překvapením byly zasnuby. Saul se zasnoubil a přivedl svou nastávající s sebou.

Můj synu, neměl jsem příležitost připravit se na tento okamžik. To nejspíš nemá nikdo. Možná tě jednoho dne postihne totéž, co potkalo mě v ten večer, kdy jsem svému příteli otevřel dveře.

Nebyl jsem schopen slova. Připadalo mi, že mě zasáhl blesk. Sářin pohled se setkal s mým a projel mnou skrz naskrz a rozpoltil moji duši na dvě části. Nedá se popsat slovy, co jsem v onom okamžiku pocítil. Ve stejné chvíli, kdy nás Saul pozdravil a pyšně nám předváděl svou nevěstu, jsem se do Sary zamiloval. A když se její oči ponořily do mých, když strnul výraz v její tváři a lehce pootevřela ústa, věděl jsem, že Sára cítí totéž.

Obvykle se to stává pouze v pohádkách a legendách, ani ve snu však nepočítáme s tím, že by to jednou mohlo postihnout nás. Přesto se mi to přihodilo, můj synu, a zasáhlo mě to tak zběsile, že jsem již tehdy, po jediném prchavém pohledu, věděl, že můj život už nikdy nebude stejný jako předtím.

Ani Saul, ani Rebekka si toho, co se mezi námi odehrálo, nevšimli. Umyl jsem svému příteli ruce a nohy, podělil se s ním o víno s vodou a Sára s Rebekkou se zatím oháněly v kuchyni. A zatímco Saul klábosil a líčil mi novinky z města, byl jsem celou dobu němý a slepý. Mohl jsem myslet jen na Sárku, na to ztělesnění tajemné krásy, která se jinak mužům zjevuje jen ve snu.

Celý večer jsem byl na rozpacích, ale Saul a Rebekka to nijak nekomentovali. Při jídle jsme si povídali, smáli se a užívali si společnosti dobrých přátel. Báł jsem se na Sárku pohléd-

180

nout. Věděl jsem, že jestliže to udělám, vzplanu jako vích. Jednou nebo dvakrát se naše pohledy setkaly a pokaždé jsme Ztuhli. Směle na mě pohlížela s lehce pootevřenými vlhkými rty, jako by mi chtěla něco říct.

Když se Saul a Sára konečně rozloučili, byl jsem jak omá-men. Té noci jsem se Rebekky ani nedotkl předstíral jsem spánek. A během těch černých hodin jsem měl celou dobu před očima obraz Sářiných široce otevřených zkoumavých očí, jejich plných úst, lesklých černých vlasů a půvabného těla. Byla více než krásná, byla to pohádková víla, která přišla, aby mě sužovala.

Ani v následujících dnech jsem se nedokázal myšlenek na Sárku zbavit. Práci jsem příliš pozornosti nevěnoval a často na mě museli dvakrát promluvit, než jsem jim odpověděl. Nevím, jestli si toho Rebekka všimla, neřekla však nic. Ale

Rebekka byla tichá a poslušná manželka, která by nikdy nezpochybnila jednání svého muže.

Jednoho dne jsem to už nemohl vydržet. Místo abych poslal k bankéřům svého správce, jako jsem to dělal obvykle, šel jsem tam sám a jeho pověřil, aby dohlédl na práce v olivovém háji. Oblékl jsem si svoji nejjemnější tuniku a nejlepší přehoz, vetřel do vousu jemný olej a s bušícím srdcem se vydal na cestu do Jeruzaléma.

Saul měl během krátké doby ukončit své studium, a proto už u Eleasara nebydlel. Vrátil se znovu ke svému otci a měl tam po svatbě bydlet tak dlouho, dokud si nebude moci dovolit vlastní domácnost.

Nebyl ještě doma, ale jeho rodina mě srdečně přivítala. Když Saul dorazil o něco později z Chrámu, měl z mé návštěvy radost a ve svém nadšení si nevšiml zklamání, které se mi zračilo v tváři. Sára u něj nebyla.

A co jsem také čekal? Až do svatby nebude samozřejmě prodlévat v jeho společnosti příliš často. Musel jsem vymyslet něco jiného.

A tak jsem je oba pozval v předvečer šábesu na večeři a poprosil je, aby zůstali do druhého dne.

Řekl jsem: "Rebekka se v tom domě v olivovém háji cítí osamělá, protože se jen zřídkakdy setká se svými vrstevnicemi. Sárina společnost ji určitě potěší."

181

nPPnr

A Saul pozvání ochotně přijal.

Můj synu, podvedl jsem svého nejlepšího přítele a zneužil jej k dosazení vlastních cílů. Ale ve žhavé touze znovu Sáru uvidět jsem si to ani neuvědomil. Muž, kterého žene láska, který je šířán vášní, to už není rozumný člověk.

Když Saul a Sára krátce před západem slunce dorazili, byl jsem zcela vyveden z míry. Vstal jsem, abych je sledoval, jak kráčejí stezkou vzhůru. Naslouchal jsem Sárinu smíchu mezi stromy, viděl jsem, jak se sluneční světlo zaplétá do jejich nádherných vlasů, rozevlátých večerním větrem. Když dorazila k našemu prahu, předstírala, že se ostýchá a nasadila si znovu závoj. Ale já jsem cítil, jak mě její tmavé oči zpoza závoje sledují, a podlamovala se mi kolena. Nikdo nedokáže vysvětlit, co je to - láska, odkud přichází, proč vlastně existuje, co ji v určité době vyvolá. Ví se jen, že je to nejvznešenější ze všech citů.

"... rty tvoje rosí med, má nevěsto,

a s mlékem med je pod tvým jazykem.

A vůně tvého šatu je vůní Libanonu."

Umím si představit, co král Šalamoun cítil, když tuto píseň psal, neboť v Sárině přítomnosti jsem zeslábl, byl šířán žhavou vášní a naplněn touhou sevřít ji v náručí.

Následující den se Saul vrátil zpět do města, aby šel do Chrámu. Nedoprovodil jsem jej, neboť my, chudí, jsme nevykonávali bohoslužby o šábesu, ale o den později. A tak jsem si vyprosil, abych směl Sáru provést svým olivovým hájem, aby viděla veškeré mé statky a mohla si užít čerstvého ranního povětří. Rebekka chtěla raději zůstat doma, a tak jsem se procházel se Sárou mezi olivovými stromy sám.

Nejprve jsme nemluvili. Zavládlo mezi námi zvláštní ticho. Ale když jsme se tak toulali pod větvemi a kochali se teplým dnem, věděl jsem, že Sára cítí totéž co já.

Konečně jsme dorazili k posledním stromům a otevřela se nám nádherná vyhlídka. Krvavě rudé anemónky byly v plném květu a svým zářivým leskem oživovaly krajinu. Vzduch byl prochnut vůní sosen, a sem tam vyhlížely z trávy bílé lilie jako spící holubice.

Už jsem to nedokázal vydržet a vyprávěl jsem Sáře, co pociťuji v hloubi svého srdce. Přiznal jsem jí, že si nepřipadám

182

provinile, že jsem sice čerstvý novomanžel, ale přesto nedokážu myslet na svoji ženu, a že se oheň, který mě stravuje, vymyká mé kontrole.

K mému překvapení a radosti se Sára vyjádřila podobně; ze od okamžiku, kdy jsme se setkali, nemůže najít klid a ze jí bolí srdce.

"Jak to?" zeptala se. "Jak může vzplát láska během tak krátké chvíle? Jak je to možné, že se na sebe dva lidé podívají a propadnou bezmocně vášni, jež je tak velká, že ji ani všechna voda Siloamu nedokáže uhasit?"

Řekl jsem jí, že to tak asi musí být, když nás to postihlo. Chtěl jsem ji políbit, ale ještě ve mně zůstal zbyteček rozumu. V páté knize Mojžišově se píše, že novomanžel má být po celý rok šťasten se svou ženou. Já jsem toto přikázání nedokázal zcela dodržet. A přitom jsem byl mužem Zákona.

Tiše jsme si na pahorku povídali a když lehká bríza odvanula Sárin závoj a uvolnila jí vlas\, připadalo mi, že slyším, jak moje srdce hlasitě vykřiklo.

K Saulovi jsem cítil velikou náklonnost. Během osmi let, která jsem strávil v Jeruzalémě, mi byl Saul bratrem a přítelem současně. Neexistovalo nic, co bych pro něj před tváří boží neudělal. Proto jsem se nedokázal se Sárou sblížit. Má láska k Saulovi mi propůjčila sílu nepoddat se lásce k jeho snoubence. Jsem mužem věrnosti.

Ale jsem také mužem Zákona. Bylo to zvláštní, v onen den to nebyl Zákon, co mě drželo na uzdě. Věděl jsem, že muž, který se vyspí se snoubenkou jiného muže, bude ukamenován k smrti. Také jsem věděl, že by mohli k smrti ukamenovat i dívku, která by nepřišla ke svému muži jako panna a on to o satební noci zjistil. Ať jsou však zásady páté Knihy Mojžišovy jak chtějí přísné a odstrašující, bylo to mé přátelství se Saulem, které mi ten den dodalo síly.

V příštích dnech se ze mě stal úplně jiný člověk. Když se u mě ohlásil Salmonides s ještě většími zisky a prohlásil, že jsou mi bohové nakloněni, narazila jeho slova na uši hluchého. V mých prsou řádila bolest, kterou nemohlo nic utiřit.

Má láska k Sáře sílila s každou hodinou.

S Rebekkou jsme i nadále navštěvovali přátele v Miriamině domě v Horním městě, a protože to byli zbožní Židé, velice

183

jsem usiloval o to, abych byl vstřícný. Zatím jsem ještě nemluvil o Jákobovi, kterého znáš také. Budu ti o něm vyprávět

ted'.

Jákob byl nazarejec, muž skálopevného přesvědčení a železných zásad. Byl vedle Šimona jedním z vůdců chudých. Jejich dny byly naplněné prací, neboť chtěli rozšířit okruh svých příznivců, nežli se Mistr vrátí. Jákob rád říkával: "Byli jsme určeni a vybráni k tomu, abychom vyhledali ztracené ovečky izraelské a oznámili jim, že se jejich království blíží." Proto Šimon a jeho přívrženci táhli zemí, kázali Nový zákon a ohlašovali návrat našeho krále. Nebude to již dlouho trvat a dávná proroctví se naplní, Izrael bude pozvednut, aby se stal právoplatným vládcem světa. Na tuto událost však musejí být všichni Židé připraveni, a proto měli Šimon a Jákob za úkol zorganizovat misionářskou činnost a postarat se o to, aby se poselství dostalo ke každému občanu Izraele. Jednou jsem se zeptal: "Kam jdete, bratři?"

A Jákob mi odpověděl: "Musíme zajít do každého města v Izraeli a promluvit s každým Židem, který tam žije. Dostali jsme pokyn, abychom se vyhnuli pohanům a nevstupovali do měst Samaritánů. Neboť království, které se blíží, je určeno jen Židům."

O tomto bodu se rozpoutala prudká diskuse. Šimon a Jákob dostali dopisy od bratrů z Antiochie, kteří kázali Židům, a ti jim vyprávěli o jiném muži, jistém Saulovi z Tarsu, který tvrdil, že s Mistrem mluvil na cestě do Damašku a že dostal pokyn kázat i pohanům.

Ale Šimon a Jákob, kteří bděli nad záležitostmi chudých, je striktně odrazovali od toho, aby se odebrali mezi neobřezané. Neboť dokud nebudou Židy jako my - to znamená, pokud se nepodrobí obřízce - a neslíbí, že pro ně bude tóra posvátná, nemohou se pohané stát zastánci Nového zákona.

Z tohoto bodu vyplynul další problém, spor, který zpočátku začal nevinně, ale později nabýval stále větších rozměrů.

Jak víš, byl Šimon nejlepším přítelem Mistra a jeho prvním učedníkem. Víš také, že Jákob byl Mistrovým bratrem. To mezi nimi vyvolalo malý rozbroj. Šimon a Jákob mezi sebou soupeřili o absolutní moc nad chudými. Jestliže měli v určité záležitosti rozdílné názory, vzplála okamžitě prudká diskuse a každý z nich chtěl mít poslední slovo. Ze začátku to nebyl závažný

184

problém, ale později, když se názory Šimona a Jákoba stále více lišily, byl boj o vůdčí postavení mezi chudými stále prudší.

V té době byli Šimon a Jákob velice zaměstnaní lidé. Den návratu se už takřka vznášel nad našimi hlavami. Mohlo to být už zítra, a oni se obávali, že se jim nepodaří získat pro věc dost Židů, než Mistr vtáhne do Jeruzaléma jako král. Šimon a Jákob odmítali myšlenku přijímat i pohany a vzájemně soutěžili i o absolutní kontrolu nad společenstvím. Byla to také doba, kdy mnozí z nás začali sahat po meči. Ze-láti v celé Galileji a Judeji se postarali o narůstající politické napětí mezi nimi a římskými vládci a my se obávali, že by mohl vypuknout otevřený konflikt dříve, než se náš Mistr vrátí.

V porovnání s tím, co se později odehrálo a čeho jsi byl svědkem, můj synu, to ještě nebyly nebezpečné časy. Tenkrát bylo teprve zaseto sémě neklidu a nepříznivé větry je rozvaly po celé zemi. Tys byl očitým svědkem toho, jak náhle vroucí voda z kotle přetekla.

Má láska k Sáře stále sílila. Nedokázal jsem ji ovládat. Když konečně uznali, že můj přítel Saul je schopen vyučovat Zákonu a Eleasar mu propůjčil titul rabín, stanovil Saul den svatby. Ta zpráva mi drásala duši jako hladový lvi.

Rebekka byla tak rozrušená, jako by byla sama nevěstou, a strávila u Sary mnoho dnů, aby jí pomohla při přípravách. Saul a Sára nás často navštěvovali, neboť jsme byli jejich nejlepší přátelé, a já se pokaždé cítil jak prašivý pes. Chrádl jsem po Sáře. Toužil jsem po ní, jako jsem ještě nikdy po ženě netoužil. Moje láska se proměnila v planoucí vášně a pak v palčivou žádostivost, bez ohledu na to, jestli jsem se potil pod sluncem ve svém olivovém háji, nebo se modlil, až se mi udělaly mozoly na kolenou, má prudká touha vlastnit Sárku jen sílila. Zřetelně jsem ji viděl na očích, že trpí stejně jako já. Jednou, když se naše ruce náhodně setkaly, jsem uviděl, jak se prudce zarděla. V noci se mi o ní dlouho zdálo. Házel jsem sebou sem tam, jako stížený horečkou. Modlil jsem se, abych v den její svatby dokázal zbavit své tělo a duši té posedlosti.

Jednoho krásného dne odešla Rebekka do Jeruzaléma na návštěvu své matky a sester a já zůstal sám u lisu. Věděl jsem, že Saul už prodlévá ve Chrámě a vyhledává si žáky, aby mohl založit vlastní školu. Můj správce odjel do Jeruzaléma s

ole-

185

jem, který jsme posledně vylišovali, a pár mých otroků spalo přes poledne skryto ve stínu stromů.

Vypadalo to, jako by Sárku v ten den přivedl stezkou vzhůru sám osud. Jako by naše hvězdy byly spojeny již dávno předtím, v hodině našeho zrození. Vystoupil jsem ze stínu do slunce a netroufal si uvěřit vlastním očím. Připadalo mi, že se ke mně blíží vysněná představa.

Se spuštěným závojem a sklopenýma očima mi Sára popřála dobrý den a řekla, že nám přinesla košík medových koláčků. Sladké medové koláčky, které právě napekla a jsou ještě teplé.

Když jsem ji oznámil, že Rebekka odešla a já jsem doma sám, pohlédla Sára na mě a moje srdce začalo zpívat.

"Vezmi si koláček," vyzvala mě a pozvedla košík. "Jsou připraveny z medu, mletého svatojánského chleba a nejjemnějších ořechů."

Ale já je nedokázal pozřít. V ústech jsem měl sucho a krk sevřený. Srdce mi utíkalo jako zběsilé.

"Pojď, usedni do stínu," pozval jsem ji a vzal ji těžký košík Z rukou.

Chvilí jsme se procházeli a užívali si teplého letního dne a čerstvého vzduchu. Občas jsme se zastavili a pozorovali ptáky nebo vdechovali vůni květin.

"Je tu takový klid!" poznamenala Sára, když jsme kousek poodešli. "Ne jako v přeplněném městě, kde vládne neustálý hluk. Tady, mezi stromy, je takové ticho..."

Rozhodli jsme se, že na chvíli usedneme ve stínu pinie, jejíž těžké větve se skláněly dolů a roztahovaly široce své paže,

jako by chtěly obejmout oblohu. Když jsme se posadili, zjistil jsem, že jsem mimo dohled domu.

"Saul už má jednoho žáka," oznámila mi Sára se sklopeným pohledem. Seděla vedle mě, malé nožky počestně složené pod sebou. "Je to syn chudého kramáře, který si nemůže dovolit poslat ho k nějakému známému rabínovi."

Odvětil jsem: "Všichni slavní muži jednou začínali skromně. Přejde čas, kdy bude Saul stejně vážený jako Eleasar." Pak jsme dlouho seděli mlčky.

Zeptal jsem se jí: "Kdy bude svatba, Sáro?"

"Za dva měsíce. Do té doby koupí Saul malý domek ve městě. Je to skutečně skromné přístřeší, ale bude jen náš."

186

Dva měsíce, pomyslel jsem si. Bude snazší bojovat s vášní, když bude vdanou ženou, nebo v tom není rozdíl?

Když jsme pozorovali několik ptáčků při hře, Sára se zasmála a sklouzla jí závoj. Pohled na její dlouhé černé vlasy, které jí spadaly přes ramena na prsa, mou vášeň ještě více rozpálil.

"Sáro," řekl jsem jí, "připadá mi nesmírně těžké tady s tebou sedět."

"Mně taky," odvětila.

"Saul je mým nejlepším přítelem a mým bratrem. Nemohu ho podvést."

Zašeptala: "Já vím."

A přesto jsem si nemohl pomoci. Chvěl jsem se bojem, který jsem sváděl ve svém nitru, zoufale jsem se pokoušel zvítězit nad pokušením, které se mě zmocnilo. Ale nedokázal jsem se ovládnout. V náhlém popudu jsem oběma rukama sevřel její vlasy a políbil je.

Měla v očích slzy. Náhle mi řekla sevřeným hlasem: "Saul se o tom nikdy nedoví."

Jako by mě zasáhl blesk. "Lásko moje," odvětil jsem, "musíš přece přistoupit ke svému muži jako panna. Zákon mluví zcela jasně. Je přece psáno: Jestliže se panna zaslíbí muži a ve městě ji potká jiný muž a spí s ním, pak musejí být oba hnáni k bránám města a k smrti ukamenováni."

Řekla: "Zákon je jasný. Já se však nebojím o sebe, ale o tebe, má lásko. u

Její dlaň ležela v moji a všechna má věrnost Saulovi byla ta tam. Sára seděla těsně vedle mě; její drobné tělo se chvělo; rty pootevřené.

A já pokračoval: "V páté Knize Mojžíšově je psáno, že když se muž setká se zasnoubenou dívkou v poli, násilím šiji vezme a spí s ní, pak má zemřít pouze muž, který s ní spal."

Ale Sára nesouhlasila: "Ne, můj milovaný. Jestliže nás přistihnou, tak ať nás potrestají oba. Zapomeň na Zákon, město a pole. Není východiska. Musíme využít příležitosti. Jestliže nás objeví, pak to bude jen spravedlivé. Když nás neobjeví, pak musíme navěky žít se špatným svědomím."

V ten den nás nikdo nezahlédl, nikdy se na to nepřišlo. V té chvíli to bylo jako prchavý pohled do ráje. Ale pak, večer a následující dny mě špatné svědomí dohnalo na pokraj zou-

187

falství. Na světě nebylo bídňějšího tvora nežli já, byl jsem bezectný opovrženihodný podvodník. Podvedl jsem svou manželku Rebekku, porušil slib věrnosti, který jsem dal svému nejlepšímu příteli Saulovi, zradil Boha. Pro můj čin neexistovala omluva, a já ji také nehledal. Ukradl jsem svému příteli to, co mu právoplatně náleželo. Nikdy jsem na něj již nemohl pohlédnout, aniž bych cítil nehlubší stud. Dvakrát v životě jsem pošpinil tóru. Jak jsem mohl očekávat, že budu v den návratu Mistra patřit k vyvoleným, jestliže jsem boží Zákon nectil? Každým dnem mohl král vtáhnout do Siónu a já jej už nebyl hoden.

Ve své úzkosti jsem se svěřil Šimonovi. Nevyprávěl jsem mu podrobnosti, ale přiznal jsem se, že jsem spáchal zločin.

Padl jsem před ním na kolena a prosil jej o radu. K mému překvapení Šimon řekl: "Tím, že se snažíš očistit, budeš očištěn, neboť Bůh ti vidí do srdce. Jestli je tvoje pokání pravé, pak ti odpustí." Na to jsem odpověděl: "Nejsem Žid, který by byl hoden přivítat mesiáše."

A Šimon odvětil: "Vzpomeň si na podobenství o svatební hostině. Nikdy si nesedej na nejvyšší místo, neboť by se mohlo stát, že hostitel pozval někoho významnějšího, než jsi ty, a mohl by ti říci: 'Prosím, vstaň a přenechej toto místo jinému.' Pak bys byl pohaněn a musel bys ses spokojit s místem méně významným. Jestliže tě pozvali, jdi tam a usedni nejnižší. Pak ti hostitel může říci: 'Pojd', příteli, usedni výše, usedni až úplně nahoru.' To ti přidá v očích ostatních hostů na úctě. Neboť kdo se sám vyvyšuje, bývá ponížen, a kdo sám sebe po-n i zuje, bývá po-ýšen." Hodně jsem o Šimonově radě přemýšlel, a ačkoli jsem cítil, že by mohl mít pravdu, přesto mi nebyla při tišení mého zoufalství mnoho platná.

Trpěl jsem teď daleko více než předtím, neboť i když jsem získal to, po čem jsem toužil, i když jsem se kvůli tomu cítil prachmizerně, stále jsem Sáru z celého srdce a vší duší miloval.

Změnil jsem se, můj synu. Šimon mě ujišťoval, že je mi teprve devatenáct let a že se posuzuji příliš tvrdě, že mě čas naučí, jak sám sobě odpustit, přesto jsem si stále nebyl jist, zda jsem Boha hoden. A tak jsem si sám uložil pokání: modlit se dvakrát

188

tak často a dvakrát tak dlouho, než požaduje Zákon; nosit modlitební řemínky kolem ruky i kolem čela; dodržovat příkazy jak Starého, tak i esejského zákona; a dvojnásobně se snažit, abych byl hoden toho, stát se služebníkem mesiáše. Jen díky tomu jsem byl schopen sám se sebou žít. Tíše a potají jsem dál miloval Sáru, současně ale zesílila moje oddanost vůči Re-bece, aby se nemusela pro moji slabost trápit. Můj vztah vůči Saulovi se nezměnil, v jeho přítomnosti jsem však byl vždy na rozpacích a snažil se zabránit setkání se Sárou.

V té době se na mě obrátil Salmonides s návrhem, abych koupil sousední hospodářství, jehož majitel udělal úpadek, a proměnil je ve výnosný podnik. Ocenil jsem takovou možnost rozptýlení. Ihned jsem najal nové pracovní síly, nakoupil větší lis na olivy a vytvořil lepší zavlažovací systém. Salmonides měl pravdu, sousední statek byl brzy finančně

soběstačný a za krátkou dobu začal vynášet. Zatímco moje olivové stromy nesly silné masité plody a lisy vyráběly nejlepší olej, Salmonides rozmnožoval i nadále moje zisky z jiného podnikání.

Začátkem následujícího roku, krátce po mých dvacátých narozeninách přišel posel z města s dopisem od Saula. Sára právě přivedla na svět své první dítě.

O osm dnů později jsme s Rebekkou šli na slavnost obřizky. Bylo to poprvé od našeho setkání krátce před její svatbou, co jsem Sárů zase uviděl a byl jsem šokován, jak rychle mi při pohledu na ni změkla kolena a srdce začalo prudce bít.

Byla bledá a vypadala křehce - porod byl těžký -, ale byla stejně půvabná jako v mých vzpomínkách. Při obřizce a obvyklých proslovch patřila moje pozornost výhradně jí.

Hocha nazvali Jonathanem, podle nejstaršího syna prvního krále Izraele. Měl jsem být jeho strýčkem a on mým synovcem. Pomodlili jsme se modlitbu za novorozence a já Saulovi záviděl. Ještě jsem syna neměl.

Požehnal jsem Jonathanovi a popřál mu dlouhý život, pak jsem se tiše v srdci pomodlil aby se dožil návratu mesiáše, a aby dospíval v muže už v pravém království Izraele.

Judy nechala Bena o samotě a připravila v kuchyni pár hamburgerů.

Pracovala mechanicky, aniž by o tom přemýšlela, neboť

189

i když se fyzicky nacházela v kuchyni vybavené nejmodernějšími elektrickými přístroji, duševně ještě stále prodlévala ve starém Jeruzalémě.

Ben seděl nehybně u psacího stolu. Díky tomu, že se hluboce ponořil do rukopisu a usilovně se snažil doplnit život Davida ben Jony, pomínil šok nad tím, že když konečně dospěl k poslednímu svitku, ocitl se ve vduchoprázdnu.

"To nemůže být pravda," pomyslel si, duševně zcela vyčerpaný, "to ještě nemůže být všechno."

Položil ruce s roztaženými prsty na fotografie. Seděl bez jediného pohybu a na svých dlaních cítil slova Davida ben Jony, cítil horké slunce Jeruzaléma a milostný akt pod pinii. Vnímál hluk a tlačenici na jeruzalémském trhu; vdechoval vůni ryb z Kaperna, Magdaly a Bethesdy; hladil hedvábné látky z Damašku, len z Egypta, slonovinu z Indie. Nasával exotické vůně, naslouchal pokřikování pouličních obchodníků, vnímal řinčení mečů v pochvě, když kolem přecházeli římsí vojáci, cítil prach a zvířata a horko a pot...

"Ach, Bože!" vykřikl Ben a vyskočil.

V příštím okamžiku už byla Judy u něj a otírala si ruce utěrkou. "Bene, co se stalo?" Zíral na své chvějící se ruce. "Ach, Bože," zašeptal znovu.

"Co se děje?"

"David..., začal. "David byl..."

Judy mu položila ruku na rameno. "Pojď, Bene, jsi vyčerpaný. Za chvíli bude jídlo hotové, pak se můžeme trochu uvolnit. Co bys zatím řekl sklence vína?"

Vedla ho do obývacího pokoje přes temně rudou skvrnu na koberci ke gauči. Sotva usedl, měl na klíně Poppeu. Předla a otírala si hlavu o jeho prsa. Ale Ben šijí ani nevšiml. Zvrátil hlavu na gauč a zíral s otevřenou pusou na strop.

Co se to s ním v pracovně dělo? Bylo to něco nového, něco jiného. Bylo to, jako by David...

"Co chceš na hamburger?" zeptala se Judy a vystrčila hlavu z kuchyňských dveří.

"Cože?" Zvedl hlavu. "Aha... Hořčici..." Uslyšel krátké zašramocení a v příští chvíli vyšla Judy s těžkým podnosem z kuchyně. Postavila ho na stolek, položila si do klína ubrousek a roztrhla obrovský sáček se smaženými brambůrkami.

Silné

190

hamburgery vypadaly šťavnatě. "Tak honem, slíbil jsi, že se najíš."

"Ach, ano..." Jemně odsunul Poppein čumáček ze svého talíře a zvedl hamburger k ústům.

O co se to David v pracovně snažil? Chvilí jedli mlčky, jednotvárné ticho bylo přerušováno jen občasným zakřupáním brambůrků, až Ben najednou řekl: "Začíná mě bolet hlava... David tu stále ještě je."

"A proč tě z toho bolí hlava?"

"Myslel jsem si, že zmizí, když už nebude co překládat, ale myslím, že jsem se mýlil. Co když mě bude pronásledovat až do konce mých dnů, protože neví, že poslední svitek nikdy nepřijde?"

Dojedly hamburgery, umyli si ruce i ústa a se skleničkou vína v ruce se opřeli o opěradlo gauče. Poppea čenichala mezi drobky.

"Je to taková malá potvůrka," poznamenal Ben. "Dělá, jako by byla vybíravá dáma, a přitom je to prodejná děvka."

"To má nejspíš po své jmenovkyni." Čas ubíhal pomalu, klidně, v přemýšlení. Pak Ben tiše pronesl: "Víš, on se na tebe dívá. David se na tebe dívá."

Judy široce rozevřela oči a zírala před sebe do pochmurného pološera na druhé straně místnosti. Neviděla nic než obrysy nábytku a rostlin a stíny obrazů na stěně.

"A proč?"

"Nevím. Možná mu připomínáš Sárů."

Tiše se zasmála. "To asi sotva!"

"No... Kdoví...?"

"Takže svitky jsou u konce," řekla Judy nervózně.

"Ano, obávám se, že ano." Benův nepřítomný výraz zmizel a vážně řekl: "A myslím si, že jsme se z nich hodně poučili." Mluvil bezvýrazně, zcela nezúčastněně. "David nám poskytl důkaz o určitých výrociích Ježíše, což nejspíš potěší každého. Doložil také několik Šimonových slov. A citátů Jáкова. A podobenství o svatební hostině."

"Nezdá se mi, že by tě to těšilo."

"Také netěší. Mně záleží jen na Davidovi a na tom, co se mu ksakru mohlo stát." Ben zatínal a zase otevíral pěsti. Judy

jej sledovala se stále většími obavami. Zvykla si na jeho nepřed-

191

vidatelné výkyvy v chování a dokázala rozpoznat náznaky, které náhlé změně nálady předcházely. Ale nelíbilo se jí to. Ta nestálost ji zneklidňovala a lekala.

"Co to bylo za velký zločin, o kterém chtěl svému synovi vyprávět? Byla to ta záležitost se Sárrou?"

"To nejspíš ne. V osmém svitku se přece říká, že den jeho podlého činu nadešel až o šestnáct let později. Podotýkal jen, že ta příhoda se Sárrou rozhodujícím způsobem přispěla k tomu, že onen zločin v roce sedmdesát našeho letopočtu spáchal."

Ben byl stále rozrušenější. Judy viděla, že se brzy přestane ovládat. "To znamená, že poslední svitek, ten, do kterého nebudeme nikdy moci nahlédnout, nám měl prozradit, co ho přimělo k sepsání rukopisu. Měl nám nejspíš také vysvětlit, jak a proč musel brzy zemřít, a šestnáct let..."

"Bene!"

Rázem byl na nohou. "Já to nesnesu! Nemohu dál žít, aniž bych znal zbytek jeho příběhu! Zblázním se. On mě dožene k šílenství!" Pokývl směrem k neviditelnému Židovi před sebou. "Myslíš, že mě nechá třeba jen na vteřinu na pokoji? Podívej se na něj! Jen se na něj podívej, jak tam stojí a zírá na mě! Proč nepromluví? Proč se nehne z místa?" Benův hlas byl stále silnější a pronikavější. Jeho tělo se prudce chvělo. "Sakra!" zařval. "Nestůj tam přece jak solný sloup! Dělej něco!"

Judy stiskla Benovu ruku a pokoušela se ho stáhnout k sobě na gauč. "Prosím tě, Bene. Ach, prosím tě..."

"Jen se na něj podívej! Tolik bych si přál, abys ho také viděla. Kdybych s ním tak dokázal bojovat! Kdybych tak věděl, jak se mu dostat na kobyliku! Zblázním se z něj!" Ben sevřel ruce v pěsti. "Tak rychle, ty prokletý Žide! Nejspíš si zase tolik nevěříš! Dělej, řekni mi, o co ti vlastně jde!"

V té chvíli Ben najednou zmlkl. Těžce dýchal a na čele mu vyvstal pot. Vytřeštil oči tak, že mu málem vylezly z důlků. Nervózní chvění prstů ustalo. Ben ztuhl uprostřed pohybu.

A pak, tiše, sotva slyšitelně promluvil: "Počkej chvíli... Ano, myslím, že už vím, co chceš..."

192

Kapitola čtrnáctá

Kdyby Benovi někdo vyprávěl, že se mu něco podobného přihodilo, poradil by mu, aby se obrátil na psychiatra. Ale protože se to stalo jemu, protože to prožil a skutečně cítil on sám, věřil tomu.

Když Judy odešla, pobíhal po bytě sem a tam. Brumlal si něco nesouvislého, často v jidiš, tloukl se pěsti do dlaně a mrskal knihami o stěnu.

"To přece nemůže být konec!" vykřikl, celý bez sebe. "Přece jsem to všechno nepřečkal a neprotrpěl jen proto, abych těsně před koncem zůstal viset! To není fér. To přece není fér!" Krátce po půlnoci si úplně vyčerpaný konečně lehl a noc strávil v jakémsi polospánku. Ztratil kontakt s realitou. Neklidně se převaloval a bojoval s řadou divokých snů a pološilených představ. Osoby, které ho pronásledovaly, dobře znal. Byla to Rosa Messerová, Solomon Liebowitz, David, Saul a Sára.

Dvakrát vstal, aniž by o tom věděl, přecházel po bytě a něco hledal, aniž by tušil, co. Temné stíny pro něj ztělesňovaly zlo a hrůzu, studené, prázdné místnosti představovaly léta jeho života. Když něco pronesl, mluvil buď v jidiš, aramejsky nebo hebrejsky.

Se zkroutenou tváří se svíjel zalitý potem v posteli. Často s očima široce otevřenými, aniž by něco viděl. A když viděl, tak to byly obrazy, jež patřily do jiných časů. Nazarejce, kteří se scházeli v nějaké nízké místnosti, aby očekávali příchod svého mesiáše. Rosu Messerovou, která o šábesu nechávala hořet jen malou lampičku a dům byl smutný a stísněný. Solo-mona Liebowitz, který se zapsal na rabínskou vysokou školu. Davida ben Jonu, jenž stál nahoře na kopci a čekal na Sárrou.

193

Když se rozbřesko a do místnosti dopadlo denní světlo, které rozptýlilo stíny a tmu, připadalo Benovi, že protrpěl staleté pronásledování a mučení. Bolel jej každický sval v těle. Měl modřiny na rukou a nohou. Zjistil, že ve spaní zvracel a zůstal ležet ve zvracích.

Namáhavě se zvedl, těžce dýchal, nedokázal se přesně upa-matovat, co se v noci dělo. V paměti mu probleskovaly nepatrné zlomky děsivých mūr a on věděl, proč tomu tak je.

"Už se to nedá zastavit," mumlal sám pro sebe, když převlékal postel. "Jestli s tím budu dál bojovat, zabije mě to, jednoho rána se neprobudím. Proč to prostě nevzdám a neušetřím si tím bolest a hrůzu?"

Mluvil spíš kvůli Davidovi než kvůli sobě, protože chtěl Židovi sdělit, k jakému závěru došel.

"Nestačím na tebe," přiznal Ben. "Ty jsi nesmrtelný, máš moc, se kterou nedokážu bojovat. Umíš probudit moji minulost. Všechno jsi to zavinil ty, víd'? To tvojí vinou jsem se na všechno rozpomněl. Ještě dříve, než ses mi poprvé zjevil."

Pak se rozhodl, že půjde na procházku, aby si pročistil hlavu. Šedivé ráno v Los Angeles bylo chladné a rezavé, přesto si nevzal bundu, protože když vyběhl z domu, ocitl se v myšlenkách na prašné stezce, která se vinula mezi starými olivovníky. Vzduch byl teplý a těžký, plný prachu a bzučícího hmyzu. Bylo mu dobře, protože stezka vedla do města, kde najde rozptýlení.

Když scházel po Wilshire Boulevardu, zdravil Ben přátelským pokývnutím hlavy kolemjdoucí: rolníky na cestě na tržiště, učence, kteří šli do Chrámu, římské vojáky, kteří ve dvou hlídkovali po ulicích, skupinky dětí na cestě do školy. Čas od času zůstal stát a obdivoval práce uměleckých řemeslníků, kteří si vydělávali na svůj každodenní chléb v přeplněných dílničkách, otevřených v uzoučkých uličkách. Ustoupil stranou, aby mohli projít skvěle oděni blahobytní občané. Bylo tak příjemné toulat se dle libosti městem, usednout na okraj kašny, pojmout chleba a sýra, pátrat ve zboží

obchodníka s látkami po malém dárku pro Rebekku.

Ted' měl velkou usedlost, své peníze ukládal i nadále s rozvahou a dosahoval dobrých zisků. David si připadal v tomto úseku života jistý a spokojený a čekal jen na den, kdy mu Re-

194

bekka daruje syna. Pak by byl ten nejšťastnější člověk na světě. A až ten den nastane, chtěl uspořádat velkou slavnost pod olivami a pozvat co nejvíce lidí a muzikantů, aby každý mohl zpívat a tancovat.

Po několika hodinách se rozhodl vrátit na statek a zkontrolovat vykonanou práci. Mohl být šťastný, že má tak důvěryhodného správce, který dohlížel na otroky. A mohl být také rád, že má Řeka Salmonida. Najít tak čestného člověka bylo v těch dobách velice zřídka.

David prošel městskou branou a vydal se cestou do Betha-nie, ze které musel po chvíli odbočit na stezku, jež vedla k jeho domu. Cestou viděl spoustu lidí, kteří proudili z města ven: rolníky a řemeslníky nabízející zboží; skupiny římských vojáků se svinutými vlajkami, aby nikdo nemohl urazit obraz Césara; statného kapitána, který mu kynul ze svého vysokého koně, neboť v něm viděl vlivného Žida; a cizince ze všech končin světa. David neustále žasl nad množstvím lidí, které Bůh stvořil, každý z nich byl jiný, každý mluvil vlastním jazykem, každý nosil jinak barevný oděv.

Stoupal stezkou a ve stínu fíkovníku si dopřál trochu studeného mléka. Možná Rebekka upekla medové koláčky. Byl to krásný den.

Když Ben vstoupil do dveří svého bytu, zrozpačitěl. Judy vstala z gauče a šla k němu.

"Dělala jsem si starosti. Kde jsi byl?"

"Kde jsem byl...?" Ben sraštil čelo. Oči mu zděšeně a zmateně těkaly. "Já... nevím... Co tu vlastně dělám. Byl jsem přece v ložnici..."

"Ne, tam jsi nebyl. Byl jsi venku. Otevírala jsem si sama, když jsem dorazila. Dveře nebyly zamčeny. Čekám na tebe už tři hodiny."

"Tri hodiny..." Promnul si čelo. "A já je. Kolik je vlastně hodin?"

"Skoro poledne."

Ben se pokoušel se rozpomenout. Studená šedá obloha krátce po rozednění, liduprázdné ulice, mrtvé ticho kolem. A pak najednou shon v Jeruzalémě. "Ach, Bože," zasténal, "musel jsem být venku celé hodiny!"

"Kam jsi šel?"

195

"Nevím. Vůbec netuším!"

"Pojď sem a posad' se. Ach, Bene, vypadáš příšerně! Kdy ses naposledy holil?" Přejel si rukou bradu. "Já... nevím..."

Judy! Judy, stalo se něco zvláštního!4'

"Klid, nejprve se uklidni. Celý se chvěješ. Bene, dělám si

0 tebe starost."

"Poslouchej, musím ti vypravovat o tom, co se stalo dnes ráno. Je to hrozné." Ztišil hlas až k šepotu, jeho oči zíraly bez jakéhokoli výrazu před sebe. "Já... musel jsem pobíhat ulicemi a mluvit sám se sebou. Bože, ještě že mě někdo nepřepadl!"

"Bene..."

"Já se prostě nedokážu smířit s tím, co se se mnou děje!"

"Bene, poslouchej. Chci, abys něco snědl."

"Později."

"Ne! Jsi na tom mizerně. Jsi celý bledý a chvěješ se, oči máš zapadlé. Vypadáš vážně strašně."

"Prostě se s tím nedokážu vypořádat."

"Bene, vzpamatuj se. Podívej, něco jsem přinesla. Chtěla bych ti to ukázat."

V zoufalé snaze vytrhnout ho z jeho zmatku vytáhla Judy noviny, které mu původně chtěla ukázat později. Jakmile spatřil titulky, rázem se vzpamatoval. "Co k čertu...? To nemyslí vážně?"

"Přečti si to, udělám kávu."

Ben přeletěl očima článek a prohlédl si snímky z místa vy-kopávek, pak štitivě odhodil noviny na zem.

"Ach, Judy! To jsou pouhé žvásty! Víš, že jim nejde o věc!" Přesl ke kuchyni, opřel se o věřeje a pozoroval, jak plní konvici vodou a dává ji do kávovaru. "Jen více takových novinářů! Jak to k čertu dělají, že jim ty jejich otazníky vždycky projdou?" Ohlédl se na noviny, které ležely roztažené na podlaze.

1 odtud mohl přečíst titulek:

NALEZENY RUKOPISY P?

"Chtějí si jen nahrabat!" křičel. "Jak to muže Weatherby připustit?"

"Nevěřím, že by to mohl ovlivnit, Bene."

Zakroutil zhnuseně hlavou. Titulek se vztahoval na neexistující rukopis, který byl dle všeobecného názoru znalců Bible sepsán krátce po smrti Krista ještě před vznikem prvního

196

evangelia. Na základě jistých odkazů Matouše, Marka a Lukáše dospěli k názoru, že mezi nazarejskými musela existovat sbírka Ježíšových výroků dříve, než se objevilo Markovo evangelium. Tato údajná sbírka byla německými učenici devatenáctého století označena jako "pramen" a v novověku se její název zkracoval na pouhé "P". Nikdy se nepodařilo objevit jedinou stopu po tomto rukopisu.

"Skutečně ti lidé věří, že se ho Weatherbymu podařilo objevit?"

"Ti lidé ne, ale novináři ano. A vlastně ani ti ne. Spíš je tomu tak, že chtějí, aby tomu lidé věřili, aby se ty jejich prokleté noviny lip prodávaly. Jen proto, že David sem tam roz-trousil pár citátů, které možná dokazují, že jejich autorem byl

skutečně Ježíš! Nevěřím ani tomu, že se svitky z Magda-ly staly základem pro vznik evangelia Marka, Matouše a Lukáše!"

Judy se šibalsky usmívala. Byla ráda, že se Ben znovu proměnil v analytického historika. "Víš," poznamenala, když kávovar začal syčet, "já bych dokonce pochybovala o tom, že David kdy zaslechl něco o neposkvrněném početí nebo o narození Krista." Ben zkřížil paže na prsou a opřel se o veřeje. "Mytické vysvětlení se objevilo daleko později. A Ježíš neměl vůbec v úmyslu obracet pohany na pravou víru. Potvrzuje nám to dokonce i Matouš v pátém verši desáté kapitoly. Kdyby se někdo Davida ben Jony zeptal, netušil by ani, kdo to je Ježíš nebo co to je církev. On a všichni ostatní, kteří očekávali návrat Ježíše, byli zbožní Židé, kteří slavili pesach, postili se o jom kipuru, zřekli se vepřového masa a považovali sami sebe za vyvolený národ. Celá mytologie a rituály se objevily mnohem později, když se k nové víře připojili pohané."

Judy vytáhla zásuvku kávovaru a naplnila kouřící kávou dva šálky. "Hotovo. Pojd', posadíme se. Opravdu bych si přála, aby ten poslední svitek nebyl zničený. Možná by se podařilo vysvětlit alespoň pár těch záležitostí, o kterých jsi mluvil."

Než Ben usedl, kopl do novin. "Rukopisy P, takový žvást! Spousta keců! Co vy o tom víte?"

Judy pomalu vychutnávala kávu. "Když David mluvil o klásteru u Slaného moře, měl na mysli Kumran, že?"

"Dříve se Mrtvému moři říkalo Slané moře. S největší prav-

197

děpodobností znal muže, který v tamních jeskyních uschoval kumranský rukopis, možná dokonce osobně.⁴⁴

"Bože, to je prostě fantastické.⁴⁴ Judy se otočila k Benovi. "Co teď chceš dělat? Napsat knihu?⁴⁴

Mlčel. Ve tváři měl zvláštní výraz, který Judy zneklidnil. "Ještě to neskončilo,⁴⁴ řekl.

"Cože? Jak to víš?⁴⁴

"Mám takový pocit. Judy, vzpomínáš si na včerejší večer? Když jsi byla v kuchyni a já jsem najednou vykřikl? A ty jsi sem vběhla? Vlastně jsem ti neřekl, co se mi stalo. Bylo to to nejzvláštnější...⁴⁴ Benův zrak se zachmuřil, když si vybavil ten děsivý pocit, že byl přenesen do jiné doby. "Bylo to... bylo to neskutečné! Seděl jsem u svého psacího stolu, ruce měl položené na fotografiích a náhle jsem cítil, že se něco změnilo. Bylo to zcela zvláštní. Nedokázal jsem to ovlivnit. Nemohl jsem se hnout z místa. A když jsem tak seděl, najednou jsem cítil... cítil jsem...⁴⁴

"Co jsi cítil, Bene?⁴⁴

"Cítil jsem, jak se změnil vzduch kolem mě. Náhle to bylo ovzduší jiného místa a jiné doby. Pak se mi před očima objevovaly obrazy, věci, které bych si normálně neuměl představit. Chvěly se, jako když je špatně vyladěná televize, hned mizely, pak zase byly ostré, až najednou jsem viděl všechno jasně a zřetelně. Všechno. Seděl jsem uprostřed skutečných vůní, hluku a paměťhodností Jeruzaléma. Judy, na chvíli jsem vážně byl v Davidově Jeruzalémě!⁴⁴ Nevěřicně na něj zírala. V jeho tváři se zrcadlilo vzrušení. Oči zářily. A slova, která právě pronesl... Judy už se to ani trochu nelíbilo. Benovy nálady se neustále měnily, byl stále vrtkavější.

"Ty mi nevěříš,⁴⁴ konstatoval bezvýrazným hlasem.

"Ne.⁴⁴

"Ale já viděl...⁴⁴

"Ty jsi už byl v Izraeli, Bene. Viděl jsi Jeruzalém mnohokrát. A četl jsi popis, jak to tam vypadalo dříve. Všechno si to jen namlouváš!⁴⁴

"Ne, určitě ne. A dnes ráno jsem pět hodin pobíhal ulicemi západního Los Angeles a každíčkou vteřinu jsem strávil ve starém Jeruzalémě. Nic si nenamlouvám!⁴⁴

198

"A co tím chceš říct? Že se David snaží vzít tě s sebou do Jeruzaléma?"

"Ne," odpověděl Ben, "to vůbec nechci tvrdit. Včera v noci jsem se Davidu ben Jonovi srdnatě postavil a křičel na něj. Sevřel jsem pěsti a vyzval ho, aby vypadl. A teď," Ben pohlédl na Judy, "David přijal mou výzvu. Už vím, co tu celou dobu dělá. Nepřišel, aby mě sledoval, jak překládám jeho rukopis, jak jsem si nejprve myslel. Ne. David sem přišel, stál po mém boku a pozoroval mě z jiného důvodu. Čekal na okamžik, kdy se zhroutím. A to se stalo včera v noci."

"Proč? Co chce?"

"Chce mě, Judy. Nebo spíš chce mé tělo."

Mimovolně se od něj odtáhla a zírala na něj nevěřícíma očima. "Ne," zašeptala chraplavě.

"Ale ano, je to tak. David na mě kašle, Judy. Chce pouze získat mé tělo, aby se mohl vrátit do Izraele."

"Ach, Bene, to je šílené!"

"Ksakru, to neříkej! Já jsem úplně v pořádku!"

Viděla, jak na jeho krku vystoupily žíly, když křičí. "Poslouchej, Bene, to přece nemůže být pravda," řekla chláholi-vě.

"David by ti přece neublížil. Je to... tvůj přítel."

"Copak to nechápeš. On mi neublízuje. Je to dokonce strašně krásné." Ben se pousmál. "Ukázal mi, jak by mohl být návrat do Jeruzaléma příjemný."

Ach, Bože, pomyslela si Judy v panickém úleku. "A co chceš dělat?" zeptala se zdušeným hlasem.

"Já nevím, Judy. Ještě jsem o tom neuvažoval. Možná nechám rozhodnutí na Davidovi."

"Myslíš... myslíš tím, že připustíš, aby... aby tě ovládl?"

"Proč ne?"

Judy cítila, jak se jí sevřel žaludek. "Ale Bene, přece jsi svým vlastním pánem! Co s tebou bude, když se David zmocní i tvého ducha? Co se pak stane s Benjaminem Mes-serem?"

"Pro mě, za mě, Benjamin Messer může i se svou bláznivou matkou a hrdinným otcem táhnout k čertu. Vidiš, od té doby, co jsi včera odešla, jsem se hodně změnil."

"No a?"

"David mi ukázal, co jsem to byl ve skutečnosti za člově-

199

ka. Jaký byl vlastně Benjamin Messer ubohý hlupák, který nechal svou matku na holičkách a styděl se za zemřelého otce. Vždycky jsem byl hanebným dítětem a ještě mizernějším Židem."

"Ale Bene, za to přece nemůžeš. Tak, jak jsi byl vychováván...41

"Myslím, že s Davidem budu šťastnější."

Odvrátila se od něj a sepjala bezradně ruce.

"A co bude se mnou?"

"S tebou? No, tebe vezmu samozřejmě s sebou."

Judy přecházela místností sem tam. Benovy modré oči byly jasné a pronikavé. Obličej se uvolnil a na tváři se ukázal prchavý úsměv. Vypadal jako muž, který organizuje piknik v přírodě. "Mě... vezmeš s sebou?"

"Ovšem. David si to přál, a já samozřejmě také." Ben sáhl po její ruce, jemně ji stiskl a něžně řekl: "Snad sis nemyslela, že bych šel bez tebe? Nebo snad ano?"

Judy stékaly slzy po tvářích. Už dlouho si uvědomovala, že je do Bena zamilovaná a dohánělo ji k zoufalství, když sledovala, co se s ním děje. Rozhodla se, že se od něj už nehne. Nastěhuje se do jeho bytu a nějak to s ním přečká. A kdyby to nemělo skončit...

Právě v tom okamžiku někdo zaklepal na dveře a Ben vyskočil, aby otevřel. Osobu za dveřmi neviděla, ale uslyšela hlas: "Telegram ze záměří pro doktora Messera. Obvykle ohlašujeme příchod telegramu telefonicky, ale máte poruchu. Věděl jste to?"

"Ano, ano, děkuji." Ben potvrdil příjem telegramu, dal poslíčkovi zpropitné a pomalu zavřel dveře. "Je od Weatherby-ho," oznámil.

"Ano, máš pravdu." Aniž by ho otevřel, odhodil Ben telegram na stůl. Pak vzal Judyin prázdný šálek: "Dáš si ještě kávu?"

"Ano. A hodně smetany, prosím."

Když Ben zmizel v kuchyni, podívala se Judy na zmačkanou hnědou obálku na stole. Zmocnila se jí mrazivá předtucha. Ne, řekla si smutně. Ten telegram je důležitější, než si myslíme. Jinak by Weatherby poslal obyčejný dopis. S velkými obavami vzala obálku a roztrhla ji. Když přečet-

200

la krátkou zprávu uvnitř, takřka se jí zastavilo srdce. "Ach Bože!" zašeptala a roztřásla se.

Nevěděla, co má dělat. Nevěděla, jak Benovi tu novinu sdělit. A jestli mu to má vůbec říct. Ale stejně by na to brzy přišel, takže bude lepší, když se tu novinu dozví od ní.

Unaveně se zvedla z gauče. Nevěděla, jestli má být z té zprávy šťastná, smutná nebo rozčilená. Vlastně jí bylo všechno jedno.

Ben vešel s pískáním do obývacího pokoje a když pohlédl na Judy, ihned zůstal stát. "Co se stalo?"

"To Weatherby," odpověděla. "Ach, Bene..."

Rychle postavil šálky na stůl a sáhl po telegramu.

Judy řekla: "Nevím, jestli mám křičet nebo se smát nebo plakat, Bene. Doktor Weatherby našel další tři svitky."

201

Kapitola patnáct

Dny před doručení jedenáctého svitku byly pro Bena a Judy prostě k nepřečkání. Judy zabralo půl hodiny, než dojela domů, sbalila si pár věcí, svěřila Bruna do péče sousedky a zase pospíchala nazpět. Zpráva o třech nových rukopisech Bena zcela vyvedla z rovnováhy. Společně s ním prožívala skoky mezi třemi časovými rovinami. Okamžik žil v současnosti, zcela normální a hovorný; v příští chvíli byl ubohým zmučeným chlapcem z Brooklynu a vzápětí si pochutnával jako David ben Jona na obědě ze sušené ryby a sýra pod olivovníkem. Pak se zase vrátil do současnosti a nedokázal si vzpomenout, co se v posledních minutách odehrálo.

"Nedokážu to zvládnout!" křičel večer zoufale. "Nedokážu s tím bojovat. Až se mě David zmocní, tak pochopím, co chce!"

Když upadl do takového stavu, vzala ho Judy do náruče a kolébala ho, dokud se neuklidnil.

Večer rozpustila v trošce vína prášek na spaní, takže po mnoha dnech poprvé tvrdě usnul, ležel a tiše oddychoval.

Ustlala si na gauči a dlouho ležela s otevřenýma očima, než se jí také podařilo usnout.

Následující den ráno se zdálo, že se Benovi vede podstatně lépe. Osprchoval se, oholil a oblékl si čisté šaty. Ačkoliv navenek vypadal vesele, Judy viděla jeho neklid - trhavé pohyby rukou, těžké pohledy, nucený nervózní smích.

Věděla, že dychtí po dalším rukopise, a bylo jí jasné, že to bude ještě horší.

Cítila to také. Další svitek... ano, dokonce tři další svitky!

202

Jako by právě tyto tři svitky měly vyplnit nepopsaných šestnáct let. Mohly by podávat zprávu o vývoji mesiášského hnutí a odhalit ostudný čin, který David spáchal a pro nějž musel zemřít. Také Judy toužila, aby svitky dorazily, a zoufale doufala, že všechno skončí dříve, než Ben pozbude poslední zbytky zdravého rozumu.

V neděli se jí ho podařilo rozptýlit tím, že s ním prošla ještě jednou jeho dosavadní překlady. Celé hodiny seděl a zíral na aramejské písmo na papýru a Judy věděla, že je od ní dva tisíce let daleko a prožívá právě klidný den v životě Davida ben Jony. Nepokusila se jej vytrhnout z tohoto světa, zdálo se jí, že je v něm naprosto šťastný. Došla k závěru, že je v této chvíli lepší nechat jej, aby si v klidu užíval Davidova mírem prosyceného dne, než ho vrátet do bouřlivé současnosti. Když byl zase sám sebou a žil dneškem, byl nervózní a jen přecházel z místa na místo. A když sklouzl do

svého dětství a prožíval ošklivé scény se svou umanutou matkou, plakal a křičel kletby v jidiš, házel sebou sem tam. A tak ho Judy nechala v jeho vysněném světě a doufala, že tam zůstane do té doby, než doručí další část rukopisu. V pondělí dorazil dopis od Weatherbyho. Než ho doručili, setrval Ben celých pět hodin v současnosti, aniž by jedinkrát sklouzl do jiného času. Dokázal jasně myslet a byl zcela pánem sebe sama. Byl nervózní, ale téměř úplně normální. Skoro se vrhl na listonoše, když se konečně objevil: A pak mu musela pomoci zvládnout obrovské zklamání, když místo očekávaného svitku objevil jen dopis od Weatherbyho. Zůstal v současnosti dost dlouho, aby Judy mohla dopis přečíst a krátce mu jej shrnout.

"Ličí, jak naši poslední tři jílové nádoby," vysvětlovala. "Zdá se, že se smířili s myšlenkou, že už žádné svitky nenajdou, když se zřítla podlaha domu a pod ní se objevilo něco jako starý zásobník vody nebo skladiště. A tam našli tři další džbány. Weatherby myslí, že původní Davidův úkryt byl příliš malý, a tak schoval zbytek tady. Weatherby píše, že pro všechny případy důkladně prozkoumali celou oblast, ale už na nic nenarazili. Je si jist, že to jsou tentokrát opravdu poslední svitky." "Píše taky, v jakém stavu jsou a kdy je pošle?" "Ne, ale píše, že čeká netrpělivě na tvoji zprávu."

203

"Cha! To je jako facka!" Ben se obrátil na podpatku a v té chvíli jej náhle ovládl David. Jako by se přes jeho tvář spustila opona, zíral lhostejně před sebe. Bez dalšího slova se od ní odvrátil, tiše odešel do ložnice a padl na postel. Protože nemělo smysl na něj mluvit, Judy se rozhodla, že využije čas nějak účelně. Přenesla si psací stroj do obývacího pokoje a začala překlady prepisovat.

Jedenáctý svitek doručili následujícího dne. Ben přetrpěl pekelná muka. Jako zvíře v kleci pobíhal nervózně místností sem tam. Ze svého místa v obývacím pokoji Judy naslouchala, jak se hádá s Davidem nebo se svou matkou. Občas jej slyšela klidně diskutovat se Saulem o rozdílech v Eleasarově a Šimo-nově učení. Často to vypadalo tak, že David chce Saula získat pro mesiášství. Znovu a znovu promlouval Ben i se Solomo-nem a tiše se mu přiznal, že občas toužil po tom, aby s ním znovu chodil na univerzitu a stal se z něj rabín.

Judy slyšela, jak Ben křičí na Davida, aby laskavě zmizel z jeho těla a vzal ty odporné noční můry s sebou. Pak zase vzlykal a mluvil v jidiš, poznala, že mluví se svou matkou.

Judy málem puklo srdce, když se musela dívat, jak se Ben postupně hroutí. Dvakrát, když ho slyšela křičet něco o Maj-danku, položila hlavu na psací stroj a plakala. Ale nebylo v její moci něco dělat. Ben si to musel vybojovat sám. Hledání vlastní identity byla osamělá cesta a ona věděla, že by její zásah měl pustošivé důsledky.

Když došel jedenáctý svitek, vytrhl jej Ben listonošovi z ruky a pádlil do bytu. Judy potvrdila převzetí dopisu a omluvila se za jeho chování. Když vstoupila do bytu, seděl už Ben u psacího stolu a čmáral do sešitu překlad.

Když nastala vlastní chvíle rozloučení, byl jsem sklíčen, ale do tohoto okamžiku jsem cestu očekával pln radosti. Radost převážila myšlenky na rozloučení s milovanými bytostmi či na nebezpečí, která s sebou tato cesta nesla. Teprve když bylo všechno hotovo a já vstupoval na palubu, uť édomil jsem si náhle měsíce samoty, které mě očekávají. Rebekka tiše a zoufale trpěla. Ani jedinkrát od chvíle, kdy jsem jí oznámil, že odjedu, nedala najevo své zděšení. Neboť to byla zdrženlivá a poslušná manželka, která věděla, že moje rozhodnutí bude všem ku prospěchu. A i když se jí možná pota-

204

ji přičilo nechat mě odejít, nebo třeba měla zlé předtuchy, své obavy nedala najevo. Tak pokorná to byla žena.

Byla však řada jiných, kteří nedokázali udržet jazyk za zuby. Saul si bral nejmenší servítky. Mnohokrát k nám večer přišel a celé hodiny do mě mluvil, aby mě od mého záměru odvrátil. A já jej za to miloval tím více.

Řekl mi: "Překročíš velké zlovolné moře, které si často žádá spoustu lidských životů. A jestliže tuto plavbu přežiješ, co tě uchrání zákeřného přepadu v tom hříšném Babylóně? A kdy: zůstaneš díky nějakému zázračnému řízení osudu do konci svého pobytu stále naživu, pak tě bude znovu očekávat další plavba po tom zlořečeném moři!"

"Ty jsi ale optimista, bratře," odpověděl jsem a usmál se na něj. "Jak víš, uložil jsem tam peníze a alespoň jednou v životě tam musím zajet, abych se přímo na místě přesvědčil, jak to vypadá. Starý Salmonides mě bude přece doprovázet. Je to zkušený harcovník a ví všechno o podlostech Babylonu."

Ostatní mí přátelé mezi chudými s mou cestou také nesouhlasili. Obávali se, že by se Mistr mohl vrátit, zatímco budu pryč, ale já jsem věděl, že toto riziko musím podstoupit. Můj starý mentor Šimon byl v Římě a já toužil po shledání s ním. A protože jsem už toho tolik slyšel o tom pyšném městě s více než milionem obyvatel, chtěl jsem ho sám uzít.

Ze všech osob, které se mě pokoušely odvrátit od mého záměru, mohla mít snad jediná úspěch. Ale moje milá Sára se zahalila do mlčení. Od té doby, co se připojila k chudým, jsem si zvykl na to, že jí bývám nablízku, a přesto jsem neustále pociťoval v srdci důvěrnou bolest a slabost v kolenou, když se naše pohledy zkřížily. Od onoho odpoledne na pahorku uplynulo hodně času, přesto jsem ji miloval a uctíval stejně, jako by to bylo včera.

V den odjezdu se kolem mě shromáždili všichni moji přátelé. Když se se mnou bratři a sestry ze společenství chudých loučili polibkem míru, stála má manželka po mém boku. I Sára přitiskla své rty na moje tváře a zašeptala: "Ať tě Bůh Abrahamův chrání." Ale nepohlédla na mě. Saul, který stále ještě nebyl přívržencem Nového zákona a nevěřil na návrat mesiáše, mě objal a nechal slzy volně stékat po tvářích.

Poslední, s kým jsem se loučil, byl Jonathan, můj synovec,

205

kterého jsem vroucně miloval. Pevně sevřel paže kolem mého krku a neustále mě prosil abych neodcházel

A já mu řekl: "Jonathane, jsi Saulův nejstarší syn a jmenuješ se stejně jako nejstarší syn prvního krále Izraele. Byl to slavný bojovník a statečný muž. Vzpomínáš si, co David vyprávěl o svém nejlepším příteli Jonathanovi? Stojí psáno, že David řekl: „Saul a Jonathan, učenci, kterým byl osud nakloněn a zůstali nerozlučnými jak v životě, tak i ve smrti."

Jonathane, jsi mi nadevše milý! Ano, tvoje láska pro mě znamená více než láska ženy!"

Jonathana tato slova potěšila a byl méně zasmušilý. Nezminil jsem se, že se jedná o žalozpěv Davida nad zavražděním Saula a Jonathana v pohoří Gilboa. A protože také patřil k chudým, neboť Sára bez ohledu na Saulův nesouhlas trvala na tom, že ho s sebou bude brát na shromáždění, dal mi Jonathan polibek míru. Salmonides a já jsme ten den odcestovali s karavanou a týden nato jsme dorazili do Joppe. Tam jsme získali místo na fénické lodi, která plula na Krétu. Během plavby se nám vedlo dobře, neboť jsme se zdržovali poblíž pobřeží. V přístavu nedaleko města Laseajsme si zajistili přepravu na palubě římské lodi, která na nás udělala svými těžkými plachtami dobrý dojem. Byli jsme přesvědčeni, že jí ani bouřlivý vítr nedokáže ublížit.

Roční období bylo stále ještě příznivé, a tak jsme se vydali směrem k Římu. Celou plavbu nás provázela lehký jižní větřík a zatímco kapitán děkoval za pomoc božstvu z Kapitolu a Salmonides skládal hold svým řeckým bohům, věděl jsem, že je to výhradně dílo Boha Abrahámovy, který nám zpřijemnil cestu.

Když jsme přistáli v Rhegiu, abychom vysadili na pevninu pasažéry a nalodili nové, získal jsem první prchavé dojmy z Itálie. Odtud jsme se plavili znovu podél pobřeží do římského přístavu Ostie.

Po přistání jsme si pronajali osiv a celý den cestovali, až jsme v předvečer slavnostního dne, který nazývají Saturnálie, dorazili do města. Ukázalo se, že se slaví i narozeniny Césara.

Přál bych si, synu, abych se v tomto krátkém svitku nemusel minovat o scénách, při kterých vstávají vlasy na hlavě a jež se naskytly mým očím, když jsem se Salmonideni vstoupil do měs-

206

ta. Zbývá mi už málo času, a každá hodina, po kterou mé pero klouže po tomto papyru, mě přibližuje ke smrti. Proto se už nebudu zabývat bezuzdným řáděním v Římě nebo neuvěřitelným chováním lůzy v tomto městě. Dovol, abych se přidržel spíše vlastního příběhu; stačí, když ti řeknu, že Řím je skutečným Babylonem.

Salmonides a já jsme měli oddělené pokoje v útulném hostinci, a zatímco jsem jej vyslal, aby se jako můj zplnomocněnec rozhledl po mých záležitostech v Římě, sám jsem měl jediný cíl: navštívit Šimona.

Jak víš, synu, Šimon opustil Jeruzalém před mnoha lety. Nevíš však a nepochopíš, dokud nedospěješ, proč Šimon Jeruzalém opustil. Jistě si vzpomínáš na to, co jsem ti vyprávěl o rozdílných názorech, které Šimon a Jákob měli, a o jejich boji o vedení chudých. Čím více narůstal počet našich členů a čím delší doba uplynula, aniž by se mesiáš vrátil, tím prudčeji Jákob Šimonovo vedení zpochybňoval. Důvodem byla skutečnost, že Jákob byl Mistrovým bratrem.

A tak se stalo, že Šimon, Mistrův nejlepší přítel, podlehl a odstěhoval se se svou ženou z Jeruzaléma, aby kázal o návratu mesiáše v jiných městech. Proč se přitom vydal právě do Říma, to netuším. Bylo však pochopitelné, že ho k tomuto kroku přiměla tamní mesiášská obec, která se neustále zvětšovala a on chtěl být její součástí.

Vyprávěl jsem ti už, že když jsem se připojil ke společenství chudých, vládlo mezi dvanácti apoštoly velké pozdvižení kvůli muži jménem Saul z Tarsu. Tvrdil, že se mu mesiáš zjevil na cestě do Damašku a že mu poručil, aby obracel na víru v Nový zákon i pohany. Poté, co vytvořil velké společenství chudých v Antiochii, odebral se Saul z Tarsu kvůli podezření z nějakého zločinu, které na něm ulpělo, do Říma, aby svůj případ přednesl Césarovi. Saul byl jedním z těch, kteří obrátili mnoho Židů žijících v Římě na naši víru. A proto nebylo těžké zjistit, když jsem patnáctého dne římského měsíce prosince dorazil do Říma, kde leží domy lidí, kteří stejně jako já očekávají příchod mesiáše.

Přijali mě, dali mi polibek míru a zvali mě bratrem. Poprvé jsem uslyšel slovo Kristus a byl jsem zcela zmaten. Moji židovští souvěrci nazývali mesiáše Ježíšem, což byl latinský výraz pro jeho jméno. I o tom jsem začal přemýšlet.

207

Když mě konečně zavedli k Šimonovi, bylo to nezapomenutelné setkání, při kterém jsme se sevrhli v náručí a nestírali slzy, které se nám valily po tvářích. Přitiskl jsem starého muže na prsa, jako bych ho už nikdy nechtěl pustit, a on mě zavalil takovou záplavou slov v aramejštině, že jsem úplně cítil, jakou mu působí řeč v matejštině radost. Pak jsme usedli k pokrmu skládajícímu se ze syra, chleba a oliv a vzpomínali na staré časy.

Zeptal se mě: "Udělal Jákob svou věc dobře?" A já odvětil: "Ano, neboť má velký vliv. Tisíce se připojují k našemu společenství a všichni očekávají návrat Mistra. Šťavavé řeči proti Římu neustále sílí, ale my jsme neustále jednotní v tom, že se blíží zánik světa, že prožíváme dobu, o které Mistr mluvil. A že zítra bude stát před branami."

Pak jsem se rozhledl mezi přítomnými a spatřil řetízky kolem krku, které nosili. Věděl jsem, že to jsou pohané. A tak jsem řekl: "Až se Mistr vrátí, pak zřídí v Siónu království boží a vyvolený národ bude vládnout světu." A Šimon mi položil ruku na rameno a řekl: "Vím, co se odehrává ve tvém srdci, synu, a rád bych rozptýlil tvé ohromení. Když náš pán před třiceti lety opustil tuto zemi a byl znovu vzkříšen, byl jsem mladík a jen těžko jsem mohl očekávat jeho návrat. Ale teď už jsem starý a trochu jasnozřivý. Vím už, že neměl v úmyslu vrátit se dříve, než se na jeho návrat věřící připraví." Odvětil jsem: "Celý Jeruzalém jej očekává, Šimone." A on odpověděl: "Všichni jsou jen Židi. Nemůžeme nechat pohany na holičkách."

Zasáhlo mě to jako políček a já nebyl schopen slova. Šimon se během let našeho odloučení natolik změnil, že to už nebyl týž člověk. Po dlouhé pauze jsem se zmohl na zformulování svých myšlenek: "Chcete tím říci, že kázete Římanům o příchodu mesiáše?"

"Kážu jim o mesiáši a oni v něj věří," zněla odpověď.

"Ale oni přece nejsou obřezaní!" namítl jsem.

"Obřízka je záležitostí Starého zákona," vysvětlil mi Šimon. "My jsme ale bratři podle Nového zákona."

"Uctíváte zákony tóry?"

"Ne."

"Chodíte v den smíření do synagogy a postíte se?"

208

"Ne."

"Zřekli jste se požitku z vepřového masa?"

"Ne."

Byl jsem zděšen. Ten otřes byl tím horší, že jsem to všechno vyslechl od Šimona, který býval jedním z nejzbožnějších Židů vůbec.

Zeptal jsem se ho: "Co je to za symboly, které nosíte na hrdlech?"

"To je znamení ryby, symbol našeho bratrství. Pochází z Antiochie, kde se mluví řecky."

"A vám je dovoleno nosit modlářská znamení?"

"Už se nám nedostává času na to, abychom vnutili naše zákony pohanům, neboť se mesiáš může vrátit každým dnem. Možná se právě blíží k bránám města, zatímco my si tu povídáme. Tito dobří lidé v něj věří; budou spaseni. Kdybych trval na tom, že se musejí nejprve stát Židy, nejspíše by nebyli včas připraveni a zůstali by na cestě, až se království boží naplní."

Ale já se nedal uchlácholit a odvětil jsem mu: "Šimone, v Judeji se připravuje nespočet Židů na boj s Římem. Muži, kteří jsou tvými bratry, se chystají do zbraní k boji, který je nevyhnutelný. A co děláte vy? Jste tady a obracíte na víru Římany. Co se stalo? Připadá mi, jako bychom stáli na opačných stranách."

"Tak tomu není," oponoval mi, "neboť oba stojíme na straně boží."

Nedokázal jsem sdílet jeho názor. V Jeruzalémě, kde dříve Šimon kázal, čekali Židé na návrat svého krále. V Římě očekávali pohané někoho, koho nemohli poznat.

"Proč vám říkají Petr?" zeptal jsem se.

"Protože mistr jednou řekl, že jsem solidní a spolehlivý přítel, že jsem pro něj skálou."

"Oni pálí kadidlo, a to je pohanský zvyk."

"To proto, že bývali pohany, ale teď uctívají Boha. Tímto způsobem mu vzdávají hold."

"Neuctívají Boha," řekl jsem hořce. "Prostě zaměnili jména vlastních bohů za jiné. Každý z nich zůstane stejný jako předtím, neboť se nezměnili. I v srdci jsou stále ještě pohany. Nazýváte dokonce den Páně dnem slunce, neboť jej tak označují příznivci boha slunce Mithrase."

209

"Mezi námi je jich spousta," vysvětlil, "na naši víru se ob-rátili i příznivci Isis, Baala a Jupitera."

Ale já namítl: "K žádnému obrácení na víru nedošlo, Šimone, neboť učinili jediné: zaměnili stará slova za nová. Tohle všechno je pohanské."

Smutně jsme kráčeli vedle sebe a tentokrát to mělo být rozloučení navždy. Teprve později jsem se dověděl, že Saul z Tar-su po vzoru Petra změnil své jméno na Pavla, aby se Římanům líbilo. Dále jsem zjistil, že v Římě slyšelo o mesiášovi jen málo Židů a ze jeho příchodu očekávají většinou jen neobřezaní pohané.

Plakal jsem a želel dne, kdy jsem opustil Judeu. Když jsem seděl v hostinském pokoji, tesknil jsem po svém olivovém háji a přál si cítit pod svými nohama prach Izraele. Viděl jsem před sebou krásnou tvář Sáro, naslouchal hlasu mého milovaného Saula a cítil objetí malého Jonathana. Jak bych si přál, abych je býval poslechl, neboť mi moje cesta nepřinesla nic než starosti a bolest.

Naléhal jsem, abychom už příští den vyrazili z Ostie na zpáteční cestu. Salmonides se mě pokoušel přemluvit, abychom ještě chvíli zůstali v Římě, a usilovně mě ujišťoval, že můj úsudek o městě je unáhlený a příliš tvrdý. Ale já byl k jeho slovům hluchý. V Římě se rozšířila požívačnost a smyslný chtíč, vládla tu lhostejnost vůči Bohu. Připadal jsem si nečistý. A tak jsem mu pravil: "Mou vlastí je Izrael, neboť jsem Žid. Tam leží Sión a země, kterou nám Bůh přislíbil. Jak se může Žid řídit tórou, když je obklopen hříšnými lidmi?"

Salmonides jen pokrčil rameny a zakroutil hlavou. Za těch takřka jedenáct let našeho přátelství mě dodnes nepochopil. To se udalo, když jsme se večer před setměním vydali se Sal-monidem na malou procházku, neboť jsem neměl stání. Na ulicích jsme potkávali mnoho lidí, mužů a žen nejrůznějšího původu, kteří mezi sebou rozmlouvali mně nesrozumitelnými jazyky. Prostitutky na mě volaly z průchodů. Obchodníci strkali své káry plně naložené nožkami a jinými částmi vepřů. Všude stály sochy a ze sloupů a zdí hleděly obrazy model. Bylo to přelidněné město plné hemžení, mnohem horší než Jeruzalém sám během pesahu.

Na jednom místě nás náhle zachvátil dav lidí. Pokoušeli

210

jsme se osvobodit, ale marně, tak silný byl vír, který vznikl. Z davu se ozýval hlasitý povyk. A v tomto okamžiku se lůza rozdělila jako vlny Rudého moře na příkaz Mojžíše, a já se se svým průvodcem ocitl znovu v první řadě. Před námi vznikla mezera a na protilehle straně cesty stála druhá polovina davu.

A co jsme viděli? Zástupy římských vojáků v zářivě červených tunikách a lesklých brněních táhly kolem nás a skláněly vlajky před císařem Neronem. Za nimi šli trubači. Muži v jednom šiku troubili na trumpety namířené k nebi a dělali takový rámus, že jsem si musel upat uši. Trubače následoval regiment gardy přetoriánů, osobní stráž císaře, kteří míjeli dav s pyšně zvednutými hlavami. A hned za nimi jel císař sám ve zlatém triumfálním voze, který táhli čtyři drahocenní koně. Šestadvacetiletý imperátor byl podsaditý, neměl takřka žádný krk a na hlavě měl husté krátce střižené rudé kadeře. Smál se, když jel kolem a kynul nám svou masitou rukou. Fascinoval mě pohled na tohoto mladého muže, který vládl světu, živého a z bezprostřední blízkosti. Byl skoro stejně starý jako já.

Poté, co nás Nero minul, se nám nabídl obraz, na který dlouho nezapomenu. Za ním jela jeho manželka, Poppea Sabina, která svůj vůz tažený dvěma koni řídila sama.

Byla to bezpochyby nejnádhernější žena, kterou jsem kdy viděl. Zlaté vlasy korunovaly její hlavu a byly spoutány nepatrnými stužkami a drahokamy posetými jehlicemi. Její krásná tvář se velmi podobala obličejům soch. Byla sněhově bílá, křehká a jemná jako porcelán, měla nebesky modré oči a něžně růžové rty. Svým holým krkem a nepokrytými rukama působila pohoršlivě. A přesto byla překrásná, jak tak klidně stála ve svém voze, že by vážně bylo možné považovat ji za sochu Měla šaty z čistého hedvábí v barvě levandule, která byla natolik věrná, že jsem takřka vnímal

vůni květů. Když císařovna projížděla, dav zmlkl, a když mě v malém odstupu mýjela, cítil jsem, jak se ve mně zatajil dech. V celé římské říši nemohla existovat žena, která by byla krásnější než ona.

U ucha jsem zaslechl mumlání: "Je stejně pyšná a k ničemu jako bohyně a zuby má jako zmije."

Byl to Salmonides, který si všiml mého obdivného pohledu.

Tichým hlasem, aby ho nikdo nezaslechl, pokračoval: "Každý den se koupe v mléku a vtírá si do rukou krokodýlí tuk. Tvá-

211

ří se aristokraticky, ale srdcem je to běhna. Kvůli ní sdílí Nero osud Oresta a Oidipa."

Věděl jsem, co Salmonides míní, a vypudil okouzlující pohled z paměti. Měl pravdu. Ať byla Poppea jakkoli krásná a svůdná, byla přesto dílem ďábla, určená k tomu, aby přivedla muže do zkázy.

Vyprávím ti to, můj synu, abys věděl, že z Říma nepříjde nic dobrého. Toto město ti může na první pohled připadat půvabné a lákavé, je však zlé a nectí bohy. Vyprávím ti to i proto, můj synu, aby sis dokázal vybrat správnou cestu. Zatímco píšu tyto řádky, jsou ti v Jeruzalémě mrtvi a všichni, koho Mistr znal, zahynuli. Muž, kterého nazývali mesiášem a jehož návrat očekávali, je mýtus. Nikdy nežil, museli by čekat věčně. Ale ty, můj synu, ty jsi Žid a musíš čekat na muže, který se vrátí, aby ohlásil království boží na zemi. Přejde jen k Židům, neboť je mesiášem Židů.

Nehleď proto k Římu, neboť tamní lidé kráčejí po stezce lži a zapomnění.

Byla půlnoc, jediné světlo zářilo na Benově psacím stole. Ben a Judy seděli těsně vedle sebe. Ben překládal rukopis a Judy průběžně sledovala napsaný text, takže prožívali události Davidova života takřka najednou.

Dlouhou dobu nikdo z nich nepromluvil, oba neustále hleděli na poslední řádek, který Ben napsal. Potáceli se mezi časem, zajati světem mezi snem a skutečností; skoro se zdálo, že se obávají zahnat náladu, která je ovládala.

Nakonec po nekonečně dlouhém mlčení pronesl Ben bezvýrazně: "To je fantastické."

Mluvil monotónně, aniž by dal najevo sebemenší pocity. "Ten svitek je bomba, a jestli se to dostane na veřejnost...⁴ A dál zíral před sebe. V jeho strnulém pohledu byla nekonečná dálka, která Judy lekala. "Kde jsi teď, Bene?"⁴

Pomalu, jako spáč, který byl vytržen z tvrdého spánku, se Ben pohnul a začal projevovat známky života. Narovnal se a se sténáním se protáhl. Pak se podíval na Judy a pousmál se. "Existuje spousta lidí, kterým se tenhle svitek líbit nebude. Docela určitě neobsahují 2 nic, co by bylo milé Vatikánu... Pra-křesťan, jeden z raných příznivců Ježíše, který proklíná římskou církev.⁴⁴

212

Pak se krátce suše zasmál a rysy jeho obličeje zpřísněly. "Tenhle svitek budou chtít zničit, možná všechny. Zničit Davida..."

Judy se konečně přiměla k tomu, aby vstala. Zjistila, že se jí chvějí nohy. "Tak, Bene, půjdeme do obývacího pokoje. Potřebuji kafe."

Nezareagoval.

"Bene?"

Seděl skloněn nad jednou z fotografií a rozzlobeně zíral na smazané slovo. Judy postřehla, že nemá brýle, za celý večer si je nenasadil. A tak je vzala a podala mu je.

Odsunul její ruku a řekl: "Nepotřebuji je."

"Dobře." Odvrátila se a obracela těžké brýle v dlaních.

"Kde teď jsi?"

Ben vzhlédl: "Cože?"

"Kdo jsi? S kým teď mluvím, s Benem, nebo s Davidem?" Na chvíli se zatvářil nechápavě a pak si promnul čelo. "Já... Nevím..." Pročlsl si prsty vlasy. "Nevím. Nedokážu ti odpovědět..."

"Pojď, uvaříme si kávu." Judy natáhla ruku a on ji k jejímu překvapení klidně uchopil. Šel za ní do obývacího pokoje a klesl na gauč. Judy rozsvítila několik světel a odešla do kuchyně.

Z kuchyně se ozýval zvuk tekoucí vody a klapání dveří skříněk, ale Ben se stále ještě zmateně rozhlížel kolem. Připadal si zvláště - tak podivně, jako ještě nikdy předtím.

Když se Judy vrátila s kávou a několika preclíky, seděl Ben na gauči, tvář zabořenou v dlaních. Posadila se vedle něj, jenně mu položila ruku na záda a zašeptala: "Co se děje, Bene?"

Vzhlédl a Judy šokovalo, kolik strachu a děsu uviděla v jeho očích. "Je to divné," odpověděl jí stísněným hlasem. "Ten svitek... něco mi na něm..." Pak se obrátil směrem k pracovnímu a vypadalo to, jako by propaloval zeď očima, aby se mohl podívat na fotografie na psacím stole. "Poppea Sabina..." zamumlal, jako by se snažil pochopit.

"Bene, nech to plavat. Sněž si preclík a vypij trochu kávy. Musíš se sebrat, protože chci, abys mi něco vysvětlil."

Krátkozrace na ni pohlédl: "Moje brýle..."

Nejraději by začala ječet, ale donutila se klidně mu nalít šálek kávy. Poslušně ji vypil.

213

"Něčemu v tom svitku nerozumím," řekla nahlas a pokoušela se ho vylákat z rezervovanosti. "Kdy byl napsán?"

Neodpověděl, pil kávu a zíral před sebe.

"Bene, kdy byl ten svitek napsán?" Položila mu ruku na rameno. "Ve kterém roce jel David do Říma?"

Konečně se Benovy oči setkaly s jejími a pomalu se začal soustřeďovat. "Cože?"

"Rok, ve kterém byl David v Římě? Který rok to bylo? Mezi svitkem devět a tímto je časový odstup, protože desátý svitek schází. Čas mezitím pokročil. Davidovi bylo v posledním svitku dvacet, a Saulův syn se právě narodil. Teď jsou všichni starší..."

"Ach, to máš na mysli," odvětil Ben věčně. "Na to se dá snadno přijít. Jak starý měl být podle Davida císař?"

"Šestadvacet."

"A ve kterém roce se Nero narodil?"

"To nevím."

Vstal, přešel do pracovny a o minutu později se vrátil s lexikonem. Když si sedal na gauč, už v něm listoval. "Nero... Nero... Nero..." brumlal a převracel stránky. "Tady to je." Bodl prstem na příslušné místo. "Narozen v roce třicet sedm našeho letopočtu."

Ben podal Judy knihu. Nalistovaná kapitola se jmenovala "Lucius Domitius Ahenobarbus (Nero)". V prvním odstavci byly životopisné údaje o císaři: narozen v roce třicet sedm našeho letopočtu, zemřel v roce šedesát osm našeho letopočtu.

"Takže stačí, když ke třiceti sedmi přičteš dvacet šest, a dostaneš šedesát tři. David tedy navštívil Řím v roce šedesát tři našeho letopočtu. To znamená, že desátý svitek nejspíš líčil osm chybějících let. V té době se musela odehrát spousta věcí. Sára se přidala k chudým, David získal další jmění. Nezdá se však, že by se k Pánu nazarejců přiklonil i Saul. Říkám si, proč asi ne..."

Judy pohlédla pátravě na Bena. Zdálo se, že je opět sám sebou, jako by několik předchozích minut vůbec neexistovalo. Pozorovala jej, když si naléval druhý šálek kávy a chystal se sníst preclík.

"Desátý svitek," pokračoval s plnou pusou, "vyplňoval tuto časovou mezeru. Mrzí mě, že ho nemáme."

214

"Ale stále ještě nám zbývá sedm let."

Ben přikývl. Vypadal klidně, uvolněně a nezátíženě. To, co jej ještě před minutou skličovalo, bylo pryč, jako odváto větrem. "Další dva svitky vyplní oněch sedm let. A také odhalí ten hrozný čin, který David spáchal. A dovíme se, proč se chystá na smrt.⁴⁴

Judy uvážlivě přikývla a hleděla do svého šálku. Bylo pro ni těžké vyrovnat se s Benovou rozvrácenou osobností. Nebylo snadné jej sledovat, vědět, kdy musí zareagovat nebo co ji čeká v příštím okamžiku.

Když konečně odložil šálek s kávou a řekl: "Jsem na smrt unavený,⁴⁴ ulevilo se jí.

"Půjdu do postele. Zítra je taky den, a čeká nás další svitek.⁴⁴ Zvedl se z gauče a protáhl se. Pak se na chvíli zastavil a pohlédl na Judy. Znovu si všiml, jak je drobná. "Hej,⁴⁴ řekl jemně, "už je pozdě. Musíme se vyspat.⁴⁴

Ale Judy zavrtěla hlavou. Nejhorší na náhlých Benových změnách nálady bylo, že si je neuvědomoval. Chtěla se zeptat: "Co to s tebou před pár minutami bylo? Proč chvílemi ztrácíš kontakt se skutečností?⁴⁴ Ale neudělala to.

Věděla, co by jí řekl a jak by reagoval. Na to, jak zvláště se choval, když přečetl svitek, si nevzpomíná. A nemělo by smysl mu to vysvětlovat.

"Ještě chvíli zůstanu vzhůru,⁴⁴ odvětila odmítavě.

Ben se sklonil a položil jí ruku na rameno. "Viš,⁴⁴ řekl ztlumeným hlasem, "ještě jsem ti nepoděkoval za to, že ses ke mně nastěhovala. Díky tvé přítomnosti je hned všechno lehčí.⁴⁴

Judy na něj nepohlédla, nepohnula se. Letmo ji pohladil po vlasech, a zase ruku odtáhl. Slyšela, jak odchází z obývacího pokoje a zavírá za sebou dveře do ložnice.

Zůstala ještě nějakou dobu sedět, pak vstala a přešla k oknu. Rolety byly vytaženy, venku byla studená půlnoční tma. Světla bytu se odrážela v okenním skle. Viděla v něm i svůj obraz, smutnou kopii svého bývalého já - příliš bledou tvář, pohublou starostí. Ztraceně pohlížela nevidoucima očima na spící město. Nic necítila, neměla o nic zájem. Události minulého týdne ji připravily o veškerou jistotu a pevný charakter, zbavily ji vlastní vůle. Stejně jako Ben se cítila být pouhou loutkou, kterou mohly libovolně manipulovat síly, působící zvnějšku. Ale co to bylo za síly, které si tak ošklivě

215

zahrávaly s obyvateli tohoto klidného bytu v západním Los Angeles? Byly to nadpřirozené mocnosti, nebo pouhá energie, která byla v nich?

Opřela si čelo o studené sklo. Proč jsem tady? ptala se ponořena v myšlenkách. Jak to, že jsem se zapletla do soukromé bouře Bena Messera? Byl to osud?

Vypadá to skoro, jakoby nás něco svedlo úmyslně dohromady. Ale proč? Z jakého důvodu?

Aniž by o tom uvažovala, Judy se obrátila, prošla místností a pozhasínala všechna světla. Světlo ji rušilo; chtěla tmu.

Bylo snazší bloudit tmou, snazší, než najít ve tmě zapomnění.

Když přistoupila znovu k oknu, zmizely odrazy ve skle a jediné, co viděla, byly stromy podobné kostrám, které vroubily ulice a zmítaly se ve větru. Vypadalo to, že je venku důkladná zima. Zima a nebezpečno.

Jak může vítr vypadat tak studeně? pomyslela si mimoděk, čelo zase přitisknuté ke sklu. Jak je možné posuzovat něco, co je neviditelné? Jak posuzovat vítr?

Je to stejné jako s Davidem ben Jonou. Nevidím ho, a přece...

Judy se pomalu odvrátila od okna a holých stromů na ulici a hleděla do temných koutů bytu. Davida neviděla, ale přesto věděla, že tam je.

Pak zabloudila očima k ložnici a uvažovala o zvláštním muži, který spí za dveřmi.

Jak neuvěřitelnou změnu Benjamin Messer prodělal během posledních tří týdnů! Jakou krizi musel přečkat! A proč?

Možná je to vina židovství, přemýšlela Judy. Nebo je to prostě otázka identity? Nebo snad identita a židovství splývají? Člověk je prostě Židem. Cítí katolíci totéž? Nebo je na židovství něco, co se liší od jiných zkušeností - když uvážíme, že židovství a identita jsou vzájemně tak nerozlučně spjaté?

Prázdným pohledem zírala před sebe a nedbala na obrazy prosluněných ulic a přeplněných tržišť, které se jí v duchu objevovaly. Benjamin Messer nebyl určitě jediným důležitým faktorem v této hře, ačkoli byl možná hlavní osobou.

Kromě něj tu byl David ben Jona, odevzdaně trpící Rosa Messerová, její manžel, který zemřel jako rabin mučednickou smrtí. A také Judy sama.

216

Její myšlenky se teď soustředily na sebe sama.

Zděsila se toho, co uviděla ve svém podvědomí. Cítila, jak ji přemáhá silný pocit prázdnoty, jako by stála na pokraji obrovského neprozkoumaného kráteru. Nepochopitelná osamělost. Ledová pustina, která ji tak vyděsila, že málem zoufale vykřikla. V nejhlubším místě její duše zel obrovský černý kráter naplněný chladem a rozpínal se až za hranice představitosti. V této strašlivě nicotě bylo všechno mrtvé, neboť tam život existovat nemohl.

Temný byt, černá noc venku a hrůzu vzbuzující prázdnota v Judyině duši měly jedno společné: tmou nepronikala ani jiskřička světla.

Před jejím vnitřním zrakem se objevovaly stále nové obrazy. Pinie, které se vypínaly proti zářivě modré obloze. Vůně kozlíku, která naplňovala vzduch. Žhavé slunce, které pražilo na prašné ulice.

Odvrátila se od nich. Ukázala kouzlu antického Jeruzaléma záda. Bylo by krásné se tam utéci, třeba jen na moment se tomu poddat a hledat útočiště v minulosti, aby nemusela hledět do očí současnosti. Tak, jak to udělal Ben...

Judy se znovu ohlédla k ložnici a uvědomila si, že Ben spí neobvykle klidně.

Přestala zkoumat své vlastní nitro a prchavě nahlížet do minulosti, přešla tmavou místností a otevřela dveře ložnice. Ben ležel zcela oblečen na posteli, hluboce a pokojně spal. Když Judy opatrně přistoupila blíže, uviděla v jeho tváři výraz, který ji překvapil. Skoro neznatelně se usmíval a vypadalo to, že je zcela klidný.

Judy si ho znepokojeně prohlížela. S výjimkou noci, kdy mu dala prášek na spaní, se Benovi nikdy nepodařilo tak pokojně spát. Také ho nikdy neviděla tak uvolněného. Když na něj teď hleděla, rozpoznala ve výrazu jeho tváře nový rys.

Byly to příznaky kapitulace, naprostého odevzdání se.

Prudce zvedla hlavu a rozhlédla se po místnosti. Něco nebylo v pořádku. Tiše odešla z ložnice, zavřela dveře a vrátila se ke svému místu u okna. Sklo příjemně chladilo její rozpálenou tvář.

Vlastně by měla být ráda, že Ben tak dobře spí. A přesto tomu tak nebylo. Výraz v jeho obličeji nedával tušit nic dobrého.

217

Dívala se, jak se na obloze stahují černá mračna, a uvažovala: Proč to děláš? Proč jsi sem přišel? A co jsi vlastně zač, Davide ben Jono, přítel, nebo nepřítel? Stojíš po jeho boku a střežíš ho, abys ho chránil, nebo jen čekáš na okamžik slabosti...?

"Ach, Bože!" vyjekla a přitiskla si ruce k ústům. "Co se to se mnou děje?"

Přecházela pokojem sem a tam, snažila se uklidnit.

"Co hledám? Copak taky ztrácím rozum?" ptala se sama sebe.

Zatímco zírala před sebe, vynořovaly se jí stále nové obrazy. Temný byt zalila jasná záře a ona hleděla na zelený svah, posetý bílými liliemi a červenými anemkami. Viděla fíkov-níky a olivovníky a chlapce, který pásł stádo koz.

"Ach, Bože, chci ti pomoci, Bene," zašeptala sípavě. "Chci ti pomoci, protože tě miluju, ale nevím, jak. Nevím, jak mám proti tomu bojovat. Musím na něco přijít! Jak jen bojovat s duchem?"

Cítila vůni olivového oleje, který hořel v lampě, a trpkou chuť syra na jazyku. "Je to silnější než já, Bene. Ty jsi to už vzdal, a já teď také prohrávám..."

Slzy se jí řinuly po tvářích. Chvěla se po celém těle. Velká prázdnota stoupala z jejího nitra, aby spolykala teplo a život antické minulosti.

Dunění hromu představy zahnało. Byla zase v temném bytě. Venku se spustil déšť.

Judy se obrátila a pohlédla z okna. Znovu zaduněl hrom. Blesk. V jeho záblesku spatřila kopuli Chrámu a silné zdi Antoniovy pevnosti.

"Kde to prší?" zamumlala. "Tady nebo... nebo tam?"

Čas plynul a Judy stála jako zkamenělá u okna. Topila se v moři otázek, na které neznala odpověď. Vnímala prázdnotu, která určovala její život. Uvažovala o tom, co ji přimělo k tomu, aby v tuhle nemožnou hodinu najednou zvažovala celé své bytí.

Jak to, že náhle vidí věci, které si dříve ani nepředstavovala? Je to předzvěstí toho, že i ji porazí moc, kterou vládne duch Davida ben Jony? Krátce před rozedněním se vytrhla ze svých myšlenek. Během té klidné hodiny před východem slunce, venku lehce mžilo a ona cítila, že se zvolna blíží odpo-

218

vědím, ji náhle něco vytrhlo ze zamyšlení. Neslyšela ani hlásek, žádný šramot, nic. Jen se zdálo, jako by se tma kolem ní začala pohybovat. Vzduch byl jiný, cítila, že se něco děje. Tušila něco zlého.

Dveře do ložnice byly dokořán a v nich bez hnutí, beze slova, stál Ben.

Judy zamrazilo, roztřásla se.

Oči měl široce rozevřené, ústa pootevřená. Přepadl ji strach.

Něco se stalo.

"Bene..." zašeptala.

Udělal pár kroků k ní a pak se sklonil a rozsvítil.

V té chvíli pochopila Judy příčinu svého strachu.

A když se podívala do jeho očí, vykřikla.

Křičela velmi dlouho.

219

Kapitola šestnáct

Ta proměna bila do očí. Benovy oči už nebyly světle modré, ale tmavě hnědé.

Stál před ní a pohlížel na ni s takřka soucitným úsměvem na rtech. "Judith...", řekl jí neodolatelně měkkým hlasem.

Když se přiblížil ještě o krok, ustoupila.

"Proč se mě bojíš, Judith?"

"Já..." Zoufale hledala odpověď. Žádná však neexistovala. Dokázala jen zničeně zavrtět hlavou, skoro slyšela, jak jí buší srdce. Po dlouhém křiku skoro sípala.

"Jak se mě můžeš ještě bát?" zeptal se jemně. "Judith..." Ben k ní natáhl obě ruce a Judy znovu polekaně ucouvla.

"Copak nevíš, kdo jsem?"

"Kdo... jsi?"

"Jsem David," prohlásil s přesvědčivým úsměvem.

"Nel!" vykřikla Judy a prudce zavrtěla hlavou. "Tohle neříkej!"

"Ale je to pravda."

"A kde je Ben?"

"Ben? Ach tak, ten nikdy neexistoval. Žádný Benjamin Messer nikdy nebyl..."

"Ach, Bože," zasténala Judy. Pro slzy jej ani neviděla. "Chci, aby se Ben vrátil. Ach, Bože, co se to stalo?"

Výraz v Benově tváři se změnil, teď byl ustaraný.

"Prosím, tohle jsem nechtěl, nechtěl jsem tě polekat. Neodvracej se ode mě, Judith. Potřebuji tě."

"Ach, Bene," zavzlykala. Slzy jí kanuly po tvářích. "Co... co to máš s očima?"

Na okamžik zaváhal a přemýšlel. Pak se smíchem pronesl:

220

"Je to zajímavé, že? Mají jinou barvu. Neumím ti to vysvětlit, přestože si myslím, že ta změna má velký význam."

Judy hleděla rozčileně na muže před sebou a čekala, že se musí každou vteřinou probudit z toho hrozného snu.

Pokračoval: "Žádný Benjamin Messer nikdy neexistoval, vždycky jsem byl Davidem ben Jonou. Tolik let jsem jen spal. Teprve svitky ve mně probudily mé vlastní já a já si vzpomněl, kdo ve skutečnosti jsem. A teď jsem se znovu vrátil do života. Rozumíš mi?"

Ne, nezměnily se jen jeho oči; postupně docházelo Judy. Byla to sice jediná tělesná změna, ale Ben se změnil i jinak. Byl klidný a sebejistý, už ne ten nervózní, obavami zmítaný člověk, který jí před několika hodinami popřál dobrou noc. Tenhle cizinec se světlými vlasy a tmavě hnědýma očima byl naprosto uvolněný a nenucený. Stál nedbale před ní a mluvil tónem sebejistého muže.

"Vím, že to pro tebe musí být těžké," řekl, "a že budeš potřebovat čas, aby sis na mě zvykla. Zatím jsi mě považovala za ducha."

Vyslovoval ta slova s nepatrným, sotva postižitelným pří-zvukem. Německým? Hebrejským?

"Vrátí se Ben?" zeptala se ho šeptem.

"Nemůže se vrátit, protože nikdy neexistoval. Víš přece, že když jsem byl Benjaminem Messerem, myslel jsem si, že mě David pronásleduje. Pak jsem se domníval, že se mě chce zmocnit. Ale byl to nesmysl. Celou tu dobu jsem vlastně byl Davidem. To Benjamin nikdy neexistoval."

Judy se náhle udělalo nevoľno, prudce se od něj odvrátila a přitiskla si ruku na žaludek.

"Proč mě odmítáš?" zeptal se úpěnlivě.

"Já... já neodmítám tebe," slyšela, jak mu odpovídá. "Já tomu jen nemohu uvěřit."

"Uvěříš. Vidiš přece, že to vysvětluje všechno. V noci, když jsme četli svitek..." Nedbale přešel kolem ní a posadil se na gauč. "Když jsme včera v noci pročítali rukopis, napadlo mě, že je v té části o Poppee Sabině něco zvláštního."

Vzpomínáš si?"

Judy nedokázala promluvit nahlas, a tak jen zašeptala: "Ano, vzpomínám."

221

"Nedokázal jsem to definovat. Ale teď už vím, co to bylo. Poppea Sabina se přece jmenuje moje kočka, a pojmenoval jsem ji tak díky tomuto zážitku. Když jsem si ji před dvěma roky kupoval, vzpomněl jsem si na Neronovu manželku, jak jsem ji viděl projíždět na bojovém voze kolem sebe."

Judy pevně přivřela oči. "Ne," zamumlala sotva slyšitelně.

"A když jsi mi podávala brýle, už jsem je nepotřeboval, protože jsem už včera v noci nebyl Ben. Viděl jsem, do jaké míry tě můj stav zneklidňuje, ale není důvod k obavám, milá Judith, bylo to jen poslední stadium mého procitnutí."

Otevřela oči a zírala na něj, jako by byl zrůda.

"Prosím tě, pojď sem a sedni si ke mně."

"Ne."

"Prosím, nevzdaluj se mi tak. Nechtěl jsem tě zranit. Myslel jsem, že budeš mít radost."

Když smutně zavrtěl hlavou, objevila se ve vchodu do kuchyně malá černá postavička, která pokukovala na muže na gauči nedůvěřivým pohledem a se silně rozšířenými zorničkami. Poppea opatrně popošla pár kroků jeho směrem, ale když se sklonil, aby ji přivábil k sobě, nahrbila se a zaprskala.

Ben se tiše usmál. "Považuje mě za cizince. Ale až mě pozná, budeme přátelé."

Judy pohlédla na kočku. Poppeina srst byla zježená, uši měla naplocho složené na hlavě. V příští chvíli zděšeně couvla do kuchyně a bylo slyšet, jak zalezla do koutku.

"Však ona si zvykne," pronesl Ben jemným hlasem. "I ty si zvykneš, miláčku."

Judy vzhledla a uviděla na jeho tváři posmutněle sladký úsměv. Připadalo jí, že prosí celým svým chováním, veškerou svou bytostí o odpuštění a o přijetí. A když to spatřila, cítila Judy, jak mu její srdce letí vstříc.

"Bojím se tě," přiznala konečně.

"Ale to nemusíš. Nikdy bych ti neublížil."

"Nevím, co jsi zač. Netuším, kým budeš zítra nebo třeba už za hodinu. Nahání mi to strach."

"Všechno už skončilo, Judith, copak to nevidíš? Už žádný boj o vlastní identitu, žádné snahy o nalezení sebe sama. Ďábelské trápení, které musel Benjamin Messer přetpět, noční můry, slzy a mučivé myšlenky nebyly nic jiného než mé po-
222

rodní bolesti. Bylo nutné, aby to všechno vydržel, abych já to vydržel, abych mohl být znovu vzkříšen. Ale to je minulost, má milá Judith, protože jsem se už sám se sebou i se svou vlastní osobností vypořádal. Doufám, že to pochopíš."

Změřila si jej dlouhým pohledem a pak si opatrně sedla na gauč co možná nejdál od něj. Neustále jej při tom bedlivě sledovala. Její nevolnost konečně odezněla a neklid opadával. První ořes byl pryč a také zděšení přecházelo. Dál si ale připadala nejistá, protože nevěděla, co má dělat.

Ben natáhl ruku, jakoby jí chtěl podat dárek. Judy ji uchopila a cítila, jak se uklidňuje.

Konejšivě se na ni usmál. Zdálo se, že se dokonale ovládá a důvěřuje si. Měl teplou a něžnou ruku a povzbudivý hlas. "Co se změnilo, to se změnilo, není návratu. Co bylo včera, to se nikdy nevrátí. Benjamin Messer již nežije. V tehdejší životě jsem nebyl šťastný. Ale v tomto jsem."

Judy cítila, jak jí stískl ruku a trochu ji odtáhla. Nejprve se bránila, ale pak to vzdala a dovolila, aby si ji k sobě přitáhl. Objal ji oběma rukama, ale tak lehce, jako by se bál, že se rozbije, a promlouval k ní vroucím hlasem: "Jako Bena jsi mě přece nemohla milovat, Ben byl ubožák. Byl to člověk, který popíral svou minulost a své dědictví, vždycky chtěl být někým jiným. Benjamin Messer byl jen jednou částí mé osobnosti a mě mrzí, že musela poznat právě tu. Ted, když jsem Davidem ben Jonou..." Přitáhl ji k sobě a přitiskl tvář k jejímu krku. "Ted, když jsem konečně Davidem ben Jonou, drahá Judith, najdeš snad ve svém srdci trochu lásky ke mně."

Když Judy procitla, ležela v posteli. Ačkoli byla úplně oblečená, byla přikrytá a její boty stály pečlivě srovnané vedle postele. Okno zaplavovalo povzbudivý jas nového dne a dešťové kapky na okenních tabulích se třpytily. Větvovým stromů prosvítala bílá mračna na modré obloze. A otevřenými dveřmi Judy slyšela, jak někdo šramotí v sousedním pokoji.

Myšlenky se jí pletly. I když si okamžitě vzpomněla na podivné události poslední noci, neuvědomovala si, že by si šla lehnout. Poslední, na co si vzpomínala, bylo, jak seděla s Be-nem v těsném objetí na gauči a naslouchala jeho hlasu, mluvícímu o lásce.

223

Nebyla si jistá, jestli má vstát. Bála se toho, co může najít ve vedlejší místnosti. Benovo šílenství mohlo pokračovat netušeným způsobem; jeho přechodný klid mohl zvrátit i ten nejneopatrnější důvod. I když se lekala představy, že by se mu měla postavit tváří v tvář, toužila být po jeho boku a střežit jej. Na jedné straně chtěla utéci, na druhé straně si přála pomoci Be-novi přežít tuto krizi.

Tiše vstala a přešla do koupelny, aby ji nezahlédl. Snažila se rozhodnout, co má dělat.

Pod studenou sprchou rozebírala vzpomínky na včerejší noc. Když smyla ospalost, připadalo jí, že dokáže situaci zvládnout.

Ben - ve své nové podobě jako David - neměl žádné sklony k násilnostem. A jestli si uchová současný klid a uvolněnost - alespoň než dočte poslední svitek -, nic jí nehrozí.

Co se stane pak, to si nedokázala představit. A v téhle chvíli jí to také bylo lhostejné. Momentálně se jí i Benovi jednalo výhradně o to, jak přežít další den.

Vzhlédl, když vstoupila do místnosti, a široce se usmál. "Dobré ráno, Judith. Je ti už lépe?"

"Ano, děkuji." Opatrně si ho prohlížela.

"Usnula jsi mi v náručí, tak jsem tě odnesl do postele. Jsi tak lehoučká; připadalo mi, že nesu děcko."

Když mluvil, Judy se na něj fascinovaně dívala. Muž, který stál před ní, byl s výjimkou hnědých očí každým coulem Benjamin Messer. A přece nebyl...

Přistoupil k ní, vzal ji za ruku a odvedl ke stolu.

Ano, tenhle muž se bezpochyby změnil. Ačkoli vypadal stejně jako Ben Messer, držení jeho těla bylo úplně odlišné. Gestikulace a občas trochu strojené chování patřilo někomu jinému. I způsob, jakým k ní přistupoval, byl zcela nový. Tento muž vypadal starší, zralejší a nápadně sebejistý. Byl to člověk, který se dokonale ovládá a je zvyklý udávat tón. Posadil ji ke stolu, kde už stál šálek horké kávy, talíř s chlebem, máslem a vejci. A zatímco si sedal naproti ní, prohlásil: "Já jsem už jedl. Nech si chutnat, určitě se pak budeš cítit lépe."

Judy si až při jídle uvědomila, jaký vlastně měla hlad. Lačně spolykala snídani. Během jídla na ni Ben/David neustále
224

upíral pohled, který ji zneklidňoval. Ani na vteřinu ji nespustil z očí. Celou dobu mu kolem úst pohrával sotva postřehnutelný potutelný úsměv. Dvakrát už chtěla něco říct, ale vždy pozvedl ruku a řekl: "Napřed se najez. Povídat si budeme potom." A ona poslechla.

Pak společně přešli do obývacího pokoje, který byl k Judyi-ně překvapení s puntičkářskou důkladností uklizen.

Dokonce i skvrna na koberci byla světlejší, vše vypadalo čistě a úhledně. I když neviděla do pracovny, byla si jistá, že to tam vypadá stejně.

Když usedla na gauč, zeptal se Ben: "Tak co, ted' je ti určitě lépe... Stále tě ještě tak tísní moje přítomnost?"

"Nevím," odpověděla nejistě. "Jsi...?"

Srdečně se usmál. "Ano, stále ještě jsem David. Včera v noci jsem ti přece řekl, že Ben je navždy pryč a nikdy se nevrátí. Ale uvědomuji si, že bude chvíli trvat, než tě o tom přesvědčím. To nevadí, já jsem trpělivý."

Judy se pohodlně opřela o gauč. Když se najedla, cítila se skutečně lépe a uvažovala o tom, co by měla říct. "Jestli jsi David ben Jona," začala opatrně, "tak mi jistě můžeš prozradit, co je v příštím svitku?"

Usmál se. "Chceš mě zkoušet, Judith. To znamená, že mi nevěříš. A já chci, abys mi věřila. Myslíš, že to dokážeš?"

"Vyhýbáš se mé otázce."

"A ty mě."

Judy se obrátila, aby mu viděla přímo do obličeje. "Nemám náladu na slovíčkaření, Bene. Pokouším se jen pochopit, co se stalo. Ty tvrdíš, že teď jsi znovuzrozený David. Je to tak?"

"Jestli ti tohle označení vyhovuje, pak ano. Ale je to více než znovuzrození, více než jen převtělení, neboť jak vidíš, ve skutečnosti jsem nikdy nebyl jinde. Celou tu dobu jsem tu byl jako Benjamin Messer."

"Chápu..."

"Tomu nevěřím."

"No, alespoň se o to pokouším." Opřela se zády o gauč a znovu jej pozorovala.

Ano, tato nová osobnost byla bezpochyby přívětivá. Benjamin Messer byl člověk týraný svou minulostí, se kterým se dalo těžko vyjít. Když jej ovládl David, byl tichý a obrácený sám

225

do sebe. Ale ten nový stav, ve kterém skutečně ztělesňoval Žida, byl takřka příjemný. Působil rozumně, byl sdílný a vypadal jaksi pevnější.

Kdyby tak znovu nesklouzl do jiných časů nebo nezačal opět trpět ztrátou paměti; kdyby nedostával záchvaty vzteku, které dříve Ben mívával, pak by byl nový vývoj vítaný. Alespoň v tomto okamžiku.

"A jak to bude dál?" zeptala se klidně.

"To nemohu vědět. Budoucnost je pro mě stejně neznámá jako pro tebe."

"Ale určitě nemůžeš dál pokračovat jako Ben Messer."

"A proč ne? To jméno mi zatím sloužilo dobře. Dokud si nevyjasním své plány, budu tuto totožnost používat dál. Ale ať je to, jak chce, milá Judith," sáhl po její ruce, "ty máš v mých plánech pevné místo."

Ach, Bene, vykřikla v duchu plná zmatku, chci, abys se mnou počítal navždy! Miluji tě nade všechno. Ale co jsi teď zač? Kdo jsi? A kým budeš zítra?

"Proč se díváš tak smutně, Judith?"

Odvrátila tvář. "Protože Bena miluji."

"Ale já jsem přece tentýž muž."

"Ne," odvětila rychle. "Ne, to rozhodně ne."

"Nu, což..." Ztlasil hlas. "Nedokázala bys ve svém srdci najít trochu lásky i pro mě?"

Prudce se obrátila. V jeho tváři se zrcadlil stesk a jemný smutek. Cítila, jak ji konečky prstů pohladil po tváři, slyšela jeho laskavý hlas. V jejích očích to byl Ben, kdo se nešikovně snažil být k ní něžný, ale v srdci věděla, že to je někdo jiný. Ben svůj boj o identitu prohrál a zvláštním způsobem přejal osobnost muže z rukopisu. Ať k tomu došlo z jakýchkoli nevyjádřených potřeb a skrytých důvodů, Ben se rozhodl stát Davidem. Prostě už nebyl dost silný na to, aby žil dál jako Ben.

"Chci tě zpět," zašeptala Judy a naposled se pokusila na něj zapůsobit. "Pošli Davida tam, kam patří, Bene, a vrať se ke mně."

Ale muž, který se tajuplně usmíval a láskyplně na ni pohlížel melancholickými tmavými očima, nebyl Benjamin Messer.

226

Dvanáctý svitek přišel jako obvykle doporučené a jeho převzetí bylo nutno potvrdit podpisem. Ale tentokrát jej čekalo jiné přijetí. Místo rozrušení a neklidu, který projevoval Ben u předešlých svitků, přivítal dvanáctou část klidně a s tichou radostí.

Rozvázně vystoupal po schodech a vešel do bytu. Pak s rozmyslem přecházel bytem, připravil si sešit a tužku a seřídil správně lampu. Držák dýmků, sáček s tabákem a popelník uklidil ze stolu a odstranil je z dohledu - už je nepotřeboval. Poppea Sabina, která ležela stočená do klubíčka na židli, se nahrbila a sledovala Bena, jak se k ní blíží. Pak seskočila ze židle a vyřítla se z místnosti jako šíp. Ben jen zavrtěl hlavou.

Judy zůstala váhavě stát u dveří a pozorovala, jak se pomalu připravuje na další svitek. To nebyl Ben, ježž znávala, který by v téhle chvíli již rozhrnul fotografie na stole, obálku odhodil na zem a překládal první slova ještě dřív, než by se posadil.

Když vzhledl a uviděl ji stát mezi dveřmi, zeptal se: "Tebe to nezajímá?"

"Ale ovšem..."

"Tak pojď a posad' se vedle mě. Můžeš číst, co napíšu. Prožijeme ty dny mého života ještě jednou, společně."

Judy si přitáhla židli a posadila se vedle něj a zamumlala: "Copak už nevíš, co tam stojí?"

Ale on neodpověděl.

Dvanáctý svitek byl v žalostném stavu. Skládal se z šesti útržků, jejichž okraje byly roztrženy; uprostřed na straně zely díry a místy byl nečitelný. Ale větší část se přečíst dala a byla velice obsažná.

Vracím se domů do Judeje, otrášené politickými nepokoji. Moji rodáci se stále hůř vyrovnávali s přítomností římských vojáků a všude jsem pozoroval náznaky povstání. Salmonides a já jsme byli oba zděšeni, když jsme viděli podél cesty do Jop-pe tolik křížů, a překvapeně jsme se ptali, zda zélótské hnutí během naší nepřítomnosti opravdu tolik zesílilo. Na ulicích jsme se setkávali s daleko větším množstvím římských legií než dříve, většině z nich poskytl Řím nové vybavení a byly dobře vyzbrojeny. Poznali jsme, že nás čekají neklidné časy.

Po tak dlouhé nepřítomnosti bylo krásné ocitnout se znovu mezi přáteli a sevřít do náruče své milé. Všichni se sešli v mém

227

dome: Saul Sára a malý Jonathan; Rebekka a naši přátelé -chudí a dokonce i Jákob, který stál ve své bílé tunice stranou

a halil se do asketického mlčení.

Saul mi omyl nohy, když jsem vešel, a já si všiml, že má v očích slzy. Pravit: "Opravdu, dnešek je plný radosti, neboť mi přivedl zpět mého bratra! Postrádali jsme té, Davide, a každý den jsme se modlili, aby se ti v Babylone nic nepříhodilo." Postřehl jsem, že má na sobě svůj nejlepší oděv a že pro dnešek zrušil vyučování, aby se mnou mohl strávit celý den. Pak ke mně přistoupila Rebekka. Padla mi kolem krku a políbila mě. Její slzy mi volně stékaly po tvářích. I když i ona v srdci chřadla starostmi, nemluvila o tom. Ani slovem nepři-pomenula osamělost, kterou v době mé nepřítomnosti trpěla. Rebekka byla dobrá žena, která věděla, že jsem nemohl jednat jinak.

Odtáhl jsem ji na vzdálenost paží od sebe a pravit: " Už nebudou žádné cest\ do Říma, moje nejdražší, neboť jsem viděl dost."

Pak jsem se pozdravil s malým Jonathanem, jehož radost ze shledání neznala mezí. Tiskl mě k sobě, líbal na tváře a žvatlal bez jediného nadechnutí o všech věcech, které jsem zmeškal, když jsem byl pryč. A mé srdce se smálo radostí, že ho slyším a vidím, neboť jsem jej nesmírně miloval. Zdědil Saulův dar rychle navazovat přátelství a krásnou tvář své matky. Ale hluboko v srdci jsem věděl, že Jonathana tolik miluji, protože stále ještě nemám vlastní dítě a zoufám si nad tím.

Když přistoupila Sára, aby mě přivítala, poklesla mi kolena a srdce vykřiklo, neboť byla stále ještě ženou, kterou jsem miloval nade vše. Byl to její obraz, který jsem před sebou viděl během nekonečných nocí na moři. Od té doby, co se přidala k chudým a trávila hodně času ve společnosti Miriam a ostatních žen, byla Sára ještě krásnější a zářivější. Její víra v Boha a návrat království Izraele jí propůjčila zvláštní vnitřní krásu a klid, který se zrcadlil v jejích očích.

Od onoho dne v olivovém háji jsme už nikdy nemluvili o lásce. Ta se však dá vyjádřit i jinak než slovy a dnes jsem v jejím obličejí a očích jasně viděl, že mě ještě stále miluje.

Jákob, vůdce chudých, počkal, až se se mnou všichni přiví-

228

tají, pak teprve ke mně přistoupil, dal mi polibek míru a pravit: "Bratře, dělalo nám velké starosti, že dlíš v Babylóně, zatímco se království boží blíží. Joshua už možná zítra stane před branami Jeruzaléma a my se obávali, že bys v onen slavný den mohl prodlévat daleko od nás. Ale teď ses vrátil, a druhý příchod mesiáše nezmeškáš."

Jákobovy zářící oči pronikaly do mé duše a já v nich viděl pevnou víru v nadcházející návrat bratra. Uchopil mou ruku a už nepromluvil ani slovo, v tváři jsem si však mohl přečíst jeho myšlenky.

Řekl mi, že vskutku prožíváme poslední dny, o kterých mluvili prorokové, neboť všude vládl neklid a vzrušení. Byla to prorocství Jesaje, Jeremiáše a Daniela: Nadejde čas, kdy zavládne hrozné zpuštění a bude obnoveno království Siónu. V mé nepřítomnosti ze mě mé vinice a olejové lisy udělaly ještě movitějšího člověka, takže jsem bohatstvím předstihl mnoho vznešených rodin v Jeruzalémě. Za vše jsem děkoval svému příteli Salmonidovi, který' -jak se zdálo - s léty nestárl a bystrý rozum ho neopouštěl. Stále byl čestný a věrný, nikdy nevzal více než honorář, který mu náležel. Přesto časem získal malé jmění. Když jsem ho plísnil, jen zakroutil odmítavě hlavou a řekl, že to já jsem ten chytrák, on že je pouze můj správce. Ať je tomu jakkoli, dosáhl jsem věku, kdy většina mužů plna hrdosti nazývala vlastním malý krámek nebo se spokojila s rybářským člunem. Bohatství Davida ben Jony se postupně rozrostlo a ze mě se stal vlivný člověk. Jako člen chudých jsem sdílel velkou část svého majetku s obrovským společenstvím věřících, které se neustále zvětšovalo. Kromě Jákoba a dvanácti apoštolů kázali ve městech a na venkově i další jejich následníci o království, které mělo přijít, a o Mistrovi, jenž se brzy vrátí. A když Židé viděli všude meče Římanů a zélóty na kříži, věděli v srdci, že soudný den skutečně nastává.

Počet našich příznivců neuvěřitelně rychle narůstal, až dosáhl desetitisíců.

A zatímco v mnoha domech Jeruzaléma zahajovali večerní krmi chlebem a vínem, zatímco se stále více Židů nechávalo pokřtít a hlásili se k víře Nového zákona, můj přítel a bratr Saul stál pořád stranou.

229

V mnoha ohledech mi diskuse s ním připomínaly rozhovory, které jsem vedl před lety s Eleasarem, než mě Šimon přesvědčil. Tentokrát zaznívala Šimonova slova z mých úst a ze Saulových argumentů mluvil Eleasar.

„ Čas, kdy Bůh znovu nastolí království Izraele, stále ještě nenastal, " ujišťoval Saul. "Špatné sis vyložil Davidovu knihu. Doba, kdy se mezi námi objeví spasitel Izraele, je stále ještě vzdálena."

Já jsem citoval Jesaju, Ezru a Jeremiáše, abych mu dokázal, že náš výklad prorocství je správný.

" Čas posledního soudu nastává, bratře Saule; všude přece vidíš, k jak násilným změnám dochází. "

Saul jen zakroutil hlavou. " Tak to bylo i v dobách Makabejských, " odvětil. "Přesto mesiáš nepřišel. "

"Ale teď je mnohem hůř, " namítl jsem.

A tak létaly argumenty sem a tam. Saul byl dobrý a v Chrámu velice vážený rabín. Byl to zbožný Žid a znal slova Zákona lépe než kdokoli jiný. Byl jsem smutný, že nevěří v návrat našeho Mistra. Neboť to bude slavný den, kdy bude znovu vytvořen Sión.

Pak jsme dostali zprávu o požárech v Římě, které zničily velké části města. V Římě vypukl hlad a nemoci. Také jsme slyšeli, že náš starý přítel a bratr Šimon byl popraven v aréně, neboť na něj padlo podezření, že se podílel na založení požáru.

My, chudí, jsme se shromáždili v Miriamině domě, modlili se a zpívali žalmy na paměť muže, který kdysi býval Mistrovým nejlepším přítelem a jako první v něm poznal mesiáše.

Té noci jsme se modlili také proto, že jsme cítili, že smrt Šimona - který se přejmenoval na Petra - a jeho přítele Pavla může znamenat jen ohlášení soudného dne. Ted, když Jošuův nejlepší přítel zemřel kvůli němu mučednickou smrtí, stejně jako před ním Stephanus a Jákob, syn Zebedea, musí se Mistr ke svému lidu vrátit a přivést jej k vítězství nad tyrany.

Očekávaly nás však ještě horší časy.

Mnozí z chudých byli zélóti. Tito muži se začali ozbrojovat. I řada esejců, kteří v minulosti odmítali jakékoli válečné spory, sáhla nyní po meči, neboť věřili, že se blíží boj mezi světem a temnotou.

Říkali: " Vykupitel Izraele již takřka stojí před branami

230

a nenajde nás nepřipravené. Odešel, abychom rozšířili jeho poselství a slova, nyní je však na cestě k městu a my musíme být připraveni za Sión bojovat. "

Ačkoliv jsem s tím nesouhlasil a po meči nesáhl, nechtěl jsem svým bratrům ve víře odpírat právo ozbrojit se. Neboť nastávaly poslední dnové.

Ironií bylo, že u sebe nosil zbraň i Saul, který slyšel zprávy o povstáních v celé Galileji a Sýrii. Od Danu až po Beshebu se Židi počínali vzpírat útlaku Říma.

Pozdě do noci jsme se s chudými scházeli k večerní krmi v našich domech a očekávali zvuk trumpet, které ohlásí příchod našeho Mistra. Během těchto nocí jsem pozoroval Sáru, která objímala rukama Jonathana a se skloněnou hlavou byla ponořena do modliteb, a měl radost z toho, že tak vroucně věří.

Na jaře následujícího roku zhanobil prokurátor Gessius Florus Chrámový poklad.

Od toho okamžiku jsme už neměli ani chvíli klidu.

Judy zírala na nepravdivé písmo v bloku a nevzpomínala si, že by si překlad přečetla. Ben se celý večer, až dlouho do noci zabýval luštěním aramejského textu, a Judy přečetla každé slovo, které napsal. Ale teď, když už žádný papyrus nezbýval a byl přeložen poslední řádek, připadlo jí, jako by poznámkový blok viděla poprvé.

Také Ben hleděl upřeně na to, co napsal. Tužku ještě stále držel nad papírem a jeho ruka čekala na další text. Ale šestá část svitku byla náhle u konce.

Nějakou dobu trvalo, než se ze své strnulosti probrali. Byla to Judy, kdo zareagoval jako první. Náhle si uvědomila, jak ji bolí záda, všimla si, jak sedí křečovitě. Pozvolna uvolnila polohu těla a podívala se na hodinky.

Bylo krátce po půlnoci; několik minut hleděla na osvětlený ciferník, než si uvědomila, co vlastně ukazuje.

"Ach, Bože," zamumlala a protahovala si ztuhlé údy, "seděli jsme tu osm hodin!4' Pak se podívala na Bena.

Byl stále ještě skloněn nad posledním snímkem. Tužku držel nad notesem, oči lpěly na posledním řádku aramejského textu. Na čele mu vyrazil lehký pot a stékal mu po spáncích dolů na krk. Košili měl propocenou a byl nezvykle bledý.

231

"Bene," řekla Judy klidně, "Bene, je po všem. Svitek končí."

Když neodpověděl, vyprostila jemně tužku z jeho prstů a vzala ho za ruku. "Bene? Slyšíš mě?"

Konečně obrátil hlavu a pohlédl jí do tváře. Pohled měl prázdný a nepřítomný. V hnědých očích, které teď s roztaženými zorničkami vypadaly ještě tmavší, se mu zrcadlily slzy.

"Bene, jsi vyčerpaný. Strávili jsme u psacího stolu osm hodin, podívej se, jak vypadáš. Musíš si lehnout."

Ben se pomalu probíral ze svého obluzení, zhluboka vzdychl a přejel si jazykem vyschlé rty. "Zapomněl jsem," začal chraplavě, "zapomněl jsem už, jaké to bylo. Zapomněl jsem, jak zlé ty dny byly."

"Ano, byly. Pojď sem, Bene."

Ačkoli dokázal vstát, přesto se musel opřít o Judy. Přehodila si jeho paži kolem krku a namáhavě jej odtáhla do obývacího pokoje. Cítila, jak má ledově studené a lepkavé tělo. Tam mu domlouvala, aby se natáhl na gauč a opřel si hlavu o polštář. Pak se posadila vedle něj, pohlédla mu do tváře a opatrně otřela pot z čela.

"Už zbývá jen jediný svitek," zašeptala, "už jen jediný. A pak bude po všem."

Ben zavřel oči a po tvářích mu stékaly slzy, tiše naříkal. "Čekali jsme na mesiáše," sténal. "Čekali jsme a čekali. Řekl, že se vrátí. Slíbil to..."

"Bene..."

"Já nejsem Ben!" vykřikl náhle a odstrčil její ruku. "Jsem David ben Jona. A jsem Žid. Mesiáš přijde, znovu bude nastolen Sión, jak prorokují staré knihy."

Judy se nehýbala. Neustále jej sledovala, rozhodnutá nedat si nahnat strach.

O chvíli později si Ben oběma rukama přejel po tváři a zamumlal: "Mrzí mě to. Odpuť. To je tím vypětím, jsem přetažený..."

"Já vím," odvětila jemně.

Ben si otřel slzy a podíval se na ni. Věděl, jakou má o něj starost, jak láskyplně o něj pečuje. "Byli jsme tam pěkně dlouho, co?" řekl. "Znovu jsme byli ve starém Jeruzalémě."

Přikývla.

"A tys byla celou dobu se mnou." Natáhl chvějící se ruku

232

a pohladil ji po dlouhých vlasech. "Cítil jsem tě každíčkou minutu po mém boku a byl jsem tomu rád. Nejspíš bys chtěla vědět, co to má znamenat.44

"Ano.44

"To já taky. Ale ani mně se nepodařilo odhalit smysl a účel toho všeho. Asi to tak má být a my bychom se s tím měli smířit. Brzy dorazí můj poslední svitek, skutečně poslední, a pak nám bude boží úmysl zjevný."

Judy se narovнала a rozhlédla. Její oči bloudily tmavou místností a pokoušely se uvidět něco, co neexistovalo. Myslela na to, jaké to bylo, prodlévat v Jeruzalémě po boku muže, kterého milovala, zcela se upsat víře, jež -jak věděla - tvořila jádro všech ostatních náboženských směrů.

Uvědomila si zvláštní věc. Když ji Ben pohladil po vlasech a promlouval k ní mírným hlasem, uvědomila si, že se ještě předchozí noci zoufale snažila, aby Ben našel sám sebe, ale dnes v noci si už vůbec nebyla jistá tím, jestli to chce.

Když se na něj dívala, když pohlížela do tváře, jejíž oči patřily jinému muži, věděla, že ačkoli včera v noci ho milovala

přiliš na to, aby ho nechala stát se Davidem, miluje jej dnes přiliš, než aby ho proměnila do původní podoby.

"Ty jsi šťastný, vid'44 zašeptala, i když odpověď znala předem.

"Ano, jsem'4

Jak bych si tedy mohla přát, abys znovu procházel Benový-mi mukami? ptala se sama sebe zoufale. Není méně strašné nechat tě v tomto stavu?

"Judith, vždyť máš slzy v očích.44

"Ne, ne, to je jen z námahy při čtení. Osm hodin...44

Prudce se zvedla a odvrátila se od gauče.

Milovat tohoto muže a zůstat po jeho boku znamená jediné: že i ona se musí vzdát skutečnosti a sdílet s ním šílenství.

"Potřebuju kafe,44 zašeptala. Zvedla se a odešla do kuchyně.

Tam ve tmě, s čelem přitisknutým ke stěně, pohlédla tváří v tvář rozhodnutí, které musela udělat. Jestliže chtěla zůstat u Bena a snášet jeho poblouznění, nebylo jiného východiska, než aby se sama stala součástí tohoto šílenství.

Když tak zírala do tmy, vrátily se její představy: krátce probleskly palmy, prашné cesty a úzké uličky, hluk pouličních obchodníků na tržišti, vůně Jeruzaléma v létě, chuť vína s vodou.

233

Bylo by to tak snadné...

Judy se vytrhla ze snění a rozsvítila. Nemohla už pochybovat o tom, že i její vlastní zdravý rozum a vztah ke skutečnosti rychle mizí do nenávratna. Musela se rozhodnout, zda to připustí, nebo jestli odejde a už se nikdy nevrátí. Nezbyl jí čas na dlouhé zvažování možností, které měla, protože od vedle se náhle ozval nečekaný hluk. Vyšla z kuchyně a rozhlédla se.

V ložnici se svítilo. Opatrně přistoupila blíž a zůstala stát ve dveřích. Ben prohraboval šuplíky ve skříni.

"Co hledáš?" zeptala se.

"Pas."

"Pas9"

"Ben měl cestovní pas, ale já si nevzpomínám, kde jsem ho založil."

Judy se postavila vedle něj, rukou si promnula čelo a změřila si ho pohledem. "A k čemu ten pas chceš?"

Aniž by se na ni podíval, zabručel: "Abych mohl jet do Izraele."

Vytřeštila oči. "Do Izraele!"

"Musí tady někde být." Začal vytahovat hromady oblečení a rozhazovat je po podlaze.

"Bene." Položila mu ruku na rameno. „Bene, proč chceš jet do Izraele?"

Neodpověděl. Jeho pohyby se zrychlovaly a byly stále hektičtější. "Vím, že tady je!"

"Bene, odpověz mi!" vykřikla.

Konečně se k ní obrátil a pohled, který Judy uviděla v jeho očích, jí nahnal strach. "Abych mohl jet do Izraele!" zařval.

"Vypukne tam povstání a já musím být s nimi. Nemůžu zůstat v téhle cizí zemi, zatímco moje bratry pobije nepřítel!"

"Pobije! Ach, Bene, poslouchej mě!"

Znovu začal probírat zásuvky. Judy jej uchopila za ruku a vykřikla. "Nemůžeš jet do Izraele! Nikdo tam na tebe nečeká.

Ta válka vypukla před dvěma tisíci let. Skončila, Bene, už skončila!"

Dvakrát se pokusil setřást její paži, potřetí ji chytil a odmrštil. "Nestůj mi v cestě, ženo!"

"Ale Bene..."

234

Znovu se pokusila jej zadržet, tentokrát oběma rukama. Ale Ben se k ní prudce obrátil, uchopil ji za ramena a prudce od sebe odhodil. Judy zavravorala, zakopla nohou o postel a upadla. Ležela na podlaze u jeho nohou a užasle na něj hleděla.

Ben strnul. Zůstal stát jako přimrazený a zíral na ni. Padl na kolena a bezmocně rozpřáhl ruce.

"Co jsem to udělal?44 zakoktal.

Judy se nepohnula, zůstala ležet s otevřenými ústy, třásla se po celém těle.

Ben na ni stále ještě zíral. Jeho tvář vyjadřovala zděšení a zmatek. "Člověk, kterého jsem nade vše miloval, žena, která mi byla dražší než můj vlastní život a již jsem dokonce jednou postavil i nad tóru..."

Jeho hlas zněl tlumeně a byl plný bolesti.

Podíval se na své ruce a pokoušel se pochopit, co se stalo. Jak tak klečel před oněmělou dívkou, zmocnila se jej prudká sexuální žádostivost. Věděl, že je to tisíckrát silnější než to, co cítil tenkrát před mnoha lety v olivovém hájku. Přemohla jej ta strašná spalující vášeň, žhoucí přání ještě jednou do Sáry vniknout, ještě jednou porušit zákony tóry i přátelství, které jej svazovalo se Saulem. Když před ní klečel a viděl, jak se chvěje jako motýl, přál si znovu prožít ono nádherné odpoledne a nemyslet na nic jiného, než že mu ta žena patří.

Ale to nesmím, zdržel ho rozum, neboť ona není volná a já také ne. Je to porušení božího zákona a zneuctění mého přátelství k Saulovi. A přesto...

Dál upřeně pozoroval své ruce a snažil se nepohlédnout na Sáru, neboť věděl, že kdyby jedinkrát vzhlédl, byl by v hlubinách jejích očí ztracen.

"Bene," zašeptal něžný hlas. Byl slabý a křehký stejně jako tělo, které jej vydávalo, něžný jako žena, kterou od sebe tak tvrdě odstrčil.

Neodpověděl. Závan náruživosti mučil jeho tělo a týraný muž bojoval vši svojí vůlí proti prudké vášni, která jej spalovala.

Další jemné zašeptání: "Davide..." Byl to lichotný hlas. Sladké, neodolatelné a nesmělé pozvání.

Konečně to vzdal a vzhlédl. Pohled do útlé bledé tváře a na dlouhé černé vlasy způsobil, že se mu málem rozskočilo

srd-

235

ce. Těžce polkl a slabým hlasem namítl: "Nesmíme, Sáro, miláčku. Už se to nikdy nesmí opakovat..."

V jejích očích ležel nekonečný smutek, utrpení, které jej přemohlo. Připadalo mu, že ačkoli jej chce, musí přesto ve svém nitru vybojovat svou vlastní bitvu, o které on nic neví.

Jak by taky měl vědět? Že ví, že Bena nikdy nemůže mít, a tak je z velké lásky ochotna oddat se Davidovi. V touze mít Bena se dá cizinci a svolí být jinou ženou.

"To bylo dávno,44 zašeptala a natáhla k němu dlaň.

Uchopil ji a přitiskl konečky prstů ke svým rtům. Hučení v jeho uších zesílilo. Zdálo se, že ztratil schopnost cokoli vnímat. Jemně zvedl Judy ze země, odnesl ji k posteli a opatrně ji položil.

"Sáro, prosím tě, neplač,44 mumlal zmateně. "Jestli chceš, nechám tě...44

Vložila svou malou dlaň do jeho rukou a on cítil, jak žhne. Jeho oddanost Saulovi a přísné předpisy tóry je znovu zadržely před dalším krokem, a tak na chvíli zůstal nerozhodně stát.

Judy na něj úpěnlivě a stejně zmateně jako on pohlédla. Cítila, jak její vlastní sexuální žádostivost přemáhá všechny ostatní vjemy a smetá poslední pochybnosti.

Nakonec se vzdala a zamumlala: "Když ne Ben, tak tedy David...44 A muži, který nad ní stál, řekla: "Miláčku, využijme vhodné chvíle.44

Líbal ji s prudkostí, která je oba vyděsila. Judy cítila, jak se sůl jejich slz mísí s chutí jeho slin. Cítila, jak jeho ústa pronikají do jejích a snažila se potlačit vzlyk ve svém hrdle.

236

Kapitola sedmáct

Příští dva dny neprožili ani v současnosti, ani v minulosti. Žili v říši šera, kterou si pro vlastní potřebu vytvořili. Ben trpělivě očekával třináctý svitek. Dlouhé hodiny proseděl klidně u stolu a hleděl na snímky papýru, které už nashromáždil, a u každé fotografie prodléval, jako by prožíval sladké vzpomínky.

Judy si byla sama sebou daleko méně jista, ačkoli se pouze vzdala síle, která byla příliš velká, než aby proti ní mohla bojovat. Milovala Bena natolik, že jí bylo lhostejné, co s nimi bude, už se budoucnosti nebála. Byla totiž přesvědčená o tom, že všechno, co se doposud stalo, se stát muselo, a že je předurčeno i to, k čemu dojde v příštích dnech.

Milovali se ještě třikrát a každé jejich setkání bylo stejně výbušné jako to první. Když leželi pozdě v noci v těsném objetí a cítili teplou nahotu druhého, vyprávěl Ben tiše v antickém hebrejském dialektu o divech Jeruzaléma a optimismu své doby.

"Neměl jsem pravdu," pravil v jazyce, kterému Judy jen částečně rozuměla, "neměl jsem pravdu, když jsem chtěl jet do Izraele. Neboť sáhnout po zbraní a bojovat s nepřítelem je akt zpronevěření se Bohu. Neslíbil mesiáš, že pošle pomazané, aby osvobodili Izrael z područí? Ve své slabosti jsem byl netrpělivý a chtěl jsem zpochybnit boží úsudek. Měla jsi pravdu, má milovaná, když ses mě snažila zadržet."

Judy se k němu přitiskla a položila si hlavu na jeho prsa. Nemohlo existovat nic krásnějšího, než když ležela v Benově náručí a představovala si to, o čem jí hlasem vyprávěl. Mluvil o procházkách na břehu Nazarejského jezera; o červených

237

anemóniích, které kvetly na jaře; o radosti z bohaté úrody oliv; o míru a klidu na pahorku v Judeji. Prála si, aby tento okamžik trval věčně.

V sobotu zaklepal na dveře bytu listonoš a přinesl doporučený dopis z Izraele.

Když si přečetli Weatherbyho poznámku - něco o novinových a muzejních nakladatelích a veřejných oznámeních - posadili se k psacímu stolu. Ben byl uvolněný a bezstarostný, dokonce se zdálo, jako by ten okamžik chtěl co nejvíce protahovat. Judy naopak bylo na omdlení. Nespouštěla oči z vnitřní obálky a myslela na jediné: Co s námi bude, až dočteme poslední svitek?

Dívala se na Bena a v jeho tváři viděla klidný výraz, který prozrazoval Davidův vnitřní klid. Ať se Benjamin Messer ocitl kdekoli, ať byla Benova zmučená duše, trýzněná výčitkami svědomí, třeba pohřbena, muž po jejím boku byl šťastný člověk. A to bylo jediné, na čem jí záleželo.

Ale co se stane, ptala se sebe sama s narůstajícími obavami, co se stane, jestliže jej svitky propojí s identitou, kterou přijal? A co když se tato jemná nitka - protože to je poslední svitek, nebo pod vlivem jeho obsahu - přetrhne?

Během následujících čtyř let narostly rozpory ve městě do neúnosných rozměrů.

V den, kdy prokurátor Gessius Florus vyplenil Chrámový poklad, povstaly v hněvu stovky Židů. Aby udusil povstání, vyslal prokurátor do všech částí města římské oddíly, brutální muže, kteří udělali vše pro to, aby revoltu potlačili, a mnoho Židů bylo zabito a zraněno. Když se zpráva o této události rozšířila po celé zemi, bouřilo se stále více organizovaných skupin zélótů proti našim utlačovatelům a pobíjeli Římany všude, kde na ně narazili-

Kde docházelo dříve k náhodným přepadům ze zálohy a k sabotážím, vládla nyní otevřená válka.

Císař Nero poslal svého nejlepšího vojevůdce Vespasiana, aby povstání ukončil, a ve všech městech Judeje, Sýrie a Idu-mey se bojovalo. Galilea byla postižena nejhůře, neboť římské oddíly táhly touto oblastí a utrpěly strašné ztráty. Moji bratři opouštěli své rodiny, aby se připojili k povstaleckým silám. Později jsem slyšel, že padli v boji za Sión.

238

Co se stalo s mou matkou a otcem, se asi nikdy nedovím.

V té době vládl v Jeruzalémě strach, nenávist a krvežíznivost, přesto se tu bojovalo jen málo. Nečinně jsme stáli a vyčkávali, co se stane s městy, kterými se na nás řítila římská záplava.

Slyšeli jsme o spoustě hrdinských činů v těchto bitvách. Tisíce Židů, z nich sotva polovina zélótů, se bilo všemi

zbraněmi, které měli k dispozici, aby znovu nastolili svrchovanost Izraele.

V srdci jsem však věděl, že nejsou \ právu, neboť jen král Izraele nás může zbavit pout, a ten se dosud mezi nás nevrátil. Vysvětloval jsem to Saulovi, který se jednou u nás pozdě v noci objevil, vtiskl mi meč do ruky a pravil: "Hodina boje nastala, bratře!"

Ale já zbraň odmítl a řekl: „Kdyb\ch se teď ozbrojil a vyrazil na nepřítele, pak bych projevilsvou věrolomnost vůči Bohu. Věřím, že mesiáš přijde; věřím ve slib, který Bůh svým dětem dal; a věřím, že nás nový král Izraele v onen den os\o-bodí."

"Jsi tvrdošíjný blázen," odpověděl Saul. A to mě hluboce ranilo.

Tak došlo k tomu, že jsme se rozešli ve zlém.

Když se Vespasian dověděl o smrti císaře Nerona v Římě, rychle se vracel nazpět, aby se zúčastnil bojů o prázdný trůn. Nám na východě však nebylo dopřáno přestávky na vydechnutí, neboť na svoje místo poslal svého syna Tita, nelítostného a bezcitného muže.

Čím více měst v provincii bylo porazeno a čím více se římské vojsko blížilo, tím víc narůstal v Jeruzalémě strach.

Naši bratři, kteří žili v klášteře u Slaného moře, opustili své domovy a rozptýlili se po celé zemi. Povídalo se, že ukryli posvátné rukopisy v jílových nádobách hluboko v jeskyních, které se rozkládaly u moře. Tak mělo být slovo boží uchráněno před pohanskými dobyvateli a mniši se mohli jednoho dne vrátit a znovu vynést svitky na světlo.

Hodina Jeruzaléma se blížila. A když začali do Jeruzaléma proudit rozedraní obyvatelé Tiberie, Jotapaty a Cesarey, kteří přežili plenění, a hledali zde ochranu, když jsme uslyšeli zvěsti o síle a divokosti Římanů, usoudil jsem, že je na čase, abych

239

svou ženu a otroky odvedl do bezpečí za městské brány. Jakmile nebezpečí pomine, chtěli jsme se vrátit na náš statek. Rebekka plakala, přesto se však držela statečně a já byl na ni hrdý. Vzali jsme s sebou jen to nejnnutnější a zbytek jsme ukryli do bezpečného skladiště, neboť jsme se domnívali, že se vrátíme brzy.

Miriam nás přivítala ve svém domě, kde jsme své pozemské statky sdíleli s ostatními členy společenství chudých, kromě jiných s Jákobem, Filipem a Matoušem, a trávili své dny na modlitbách.

Náš statek jsme už neměli nikdy užít.

Vespasian se stal římským císařem a jeho syn Titus konečně dorazil k bránám Jeruzaléma.

Nesvedu popsat ledový strach, který nás zachvátil při pohledu na římské legie. V desetitisících přitáhli Římané k městu a ve chvíli, kdy jsem pohlédl z Chrámu na Olejovou horu, věděl jsem, že nastaly naše poslední dny.

V té době došlo ve městě k žalostné situaci. Poté, co uviděli obrovskou převahu Římanů, které od nás dělila pouze řeka Kidron, vyjádřila řada občanů přání vzdát se a zachránit si život. Zélóti to však nepřipustili, neboť věřili, že nastaly poslední dny, které prorokovaly svaté spisy, a že musejí dostát své povinnosti vůči Bohu. A tak se obyvatelstvo Jeruzaléma rozštěpilo na dva tábory. Vůdci vrstvy města - seduciáni a farizejové - věřily, že Římané nezaútočí a že je možno dosáhnout mírové dohody. My, chudí, jsme se domnívali, že řešením jsou modlitby a že nám Bůh, až uvidí naši pevnou víru, sešle mesiáše. Tak byl Jeruzalém rozdělen a my nevytvořili proti nepříteli společnou frontu.

Nastal den, kdy chtěl Titus, znechucený naší nerozhodností, přivodit konečně zlom a dal příkaz srovnat okolní krajinu se zemí a půdou vyplnit koryto řeky Kidron. A tak se stalo, že zástupy Římanů skácely každý strom, strhly každý plot a každou budovu až k základům. Stejně zničily i můj statek a já sledoval, jak plameny šlehaly k obloze tak dlouho, než nezůstalo nic, co by mohlo hořet.

Pak nechal Titus postavit mohutnou rampu. Ke svému útoku si vybral to nejvhodnější místo, proti hrobcce Johanna Hyrka-na, neboť tam byla první řada opevňovacích valů nejnižší,

240

a tak tvořily snadný přístup ke třetí zdi. Odtud měl v úmyslu dobýt Antoniovu pevnost, horní část města, a tím i Chrám. Ale svár uvnitř městských bran pokračoval v neztenčené míře i v této situaci s nepřitelem v bezprostřední blízkosti.

Stále více lidí propadalo panice a chtělo přeběhnout k Římanům, ale mocní zélóti, kteří vedli obranu, kapitulaci nepřipustili.

Nevěřil jsem vlastním očím, když jsem spatřil, jak bojují Židi v ulicích Jeruzaléma mezi sebou, zatímco za branami města číhají jako supi Římané.

Byla to bezútesná doba pro všechny, nikdo nemohl žít v míru. Než aby zélóti připustili, aby se třeba jediný Žid vzdal nepříteli, raději jej pro výstrahu zavraždili přímo na ulici. Stali se z nich fanatici. Čím více je Řím tlačil do kouta, v tím větší šilence se ti horlivci postupně měnili, tak žhaví ve své víře v Sión, který vynikne nade všemi. Všichni jsme seděli v pasti a věděli jsme, že nás pobijí jako na jatkách. Přesto i v této situaci lpěli radikální Židé na svých ideálech. Zatímco mezi námi byli tací, co dávali přednost životu poddaného v míru, zélóti šli raději na smrt, než aby strpěli takovou pohanu.

A tak se ani teď nevytvořila v Jeruzalémě jednotná fronta proti nepříteli. Nevím, jestli by to pomohlo, nebo ne, všechno se totiž rychle změnilo v děsivou noční mŕnu. Nikdo z nás nemohl předpokládat katastrofu, která se již nad námi vznášela. A když jsme si uvědomili vážnost situace, bylo již pozdě.

Modlil jsem se se svými bratry ze společenství chudých, až se mi udělaly mozoly na kolenou. Titus a jeho muži zvýšili rampu až na úroveň Antoniovy pevnosti. Rozptýlené skupinky Židů mezi sebou bojovaly ve městě.

A do města se pomalu vplížil ještě horší nepřítel - mnohem horší, než jsem já, moji bratři, Titus nebo zélóti kdy mohli tušit.

A tento nepřítel - ne soupeřící Židé, ani Římané v údolí Kidronu, ale tento poslední nepřítel, který proti nám vedl svůj vlastní boj - zavinil, že dny Jeruzaléma byh sečteny.

Neboť nikdo nemůže odolat hladu.

Boje byly na denním pořádku, i kdž se omezovaly na okolí městských hradeb.

Saul se mě znovu pokoušel přimět, abych nosil zbraň, avšak já odmítl, neboť jsem věřil, že nás Bůh zachrání dříve, než Ří-

241

mane prorazí městské hradby, a nechtěl jsem nikterak zpochybnit boží rozhodnutí.

Saul odvětil: "Zatímco ty klečíš na kolenou a modlíš se, aby mesiáš ráčil přijít, zabíjejí římské oštěpy odhodlané Židy. Copak to nevidíš? Copak neslyšíš? Na městských branách lpí židovská krev a výkřiky umírajících pronikají až na nejvzdálenější pahorky. Kdepak je tvůj mesiáš?"

A já pravil: "Jen Bůh sám určí hodinu. "

Byla to poslední slova, která jsme si vyměnili, a způsobila mi velikou bolest. Saul byl dobrým rabínem a nejlepším z Židů; ale kde byla jeho důvěra v Boha?

Když se Titova rampa den ze dne zvyšovala a Jeruzalém pocítil poprvé pronikavý hlad, dalo mnoho občanů přednost útěku městskými branami na vlastní pěst. Tím, že přeběhli k nepříteli, si zachránili život, ovšem jen nakrátko.

Pár chytráků si chtělo vzít s sebou své bohatství i na útek, a proto než přelezli městské hradby a utekli k Římanům, spolykali tolik zlaťáků, kolik jen dokázali. Ti se zběhy nejprve zacházeli rozumně a poskytli jim ochranu. Pak však jeden římský voják přistihl starého Žida, jak vyškrabuje z vlastních výkalů zlaté mince a ve všech leženích se rychle rozšířila zpráva, že uprchlíci spolykali peníze.

A tak se stalo, že v onu strašlivou noc i v nocích následujících všechny Židy, kteří hledali útočiště v římském ležení, zaživa rozpárali a pátrali v jejich útrokách po zlatě.

Stále ještě slyším nárek těch, které tu noc pobili, neboť vítr jejich křik zanesl do všech částí města. Ubožáci, kteří ve své nevědomosti a věrolomnosti přeběhli k nepříteli, aby zachránili svou kůži, zde našli hroznou smrt. Oné noci bylo pobito na čtyři tisíce lidí, kvůli neukojitelné touze lidí po zlatě byli rozpáráni muži, ženy, dokonce i kojenci. A přitom poklad zavražděných nebyl nikdy větší než šest zlatých.

Pokoušel jsem se nepoddávat se beznaději, jako to učinila spousta lidí kolem mě. Hlad vítězil nad městem, neboť docházelo obilí, a také zásoby vody se tenčily. My, chudí, jsme byli šťastnější než ostatní, protože ti z nás, kteří něco měli, se podělili s těmi, kteří neměli nic. Denně jsme se modlili, aby se mesiáš ráčil vrátit, jak to před čtyřiceti lety slíbil. Doba, o které mluvil, nastala. Nastaly poslední dnové.

242

Boje sílily, jak mimo, tak i uvnitř města. Ty Židy, kteří stále ještě prchali za městské hradby, aby zkusili své štěstí u Římanů, Titus ukřižoval na vrcholcích kopců a nechal je tam viset celé dny jako odstrašující příklad. Chtěl docílit toho, abychom mu odevzdali město, ale my tak neučinili.

Desetitisíce lidí, kteří zůstali ve městě, se setkávaly s hladem. Když jsme se odvážili na ulici, byli jsme obklopeni hladu napůl šílenými lidmi, kteří hrozili, že nás roztrhají na kusy, jestli si schováváme třeba jen kousek chleba.

Jak rychle pomíjí rozum tváří v tvář smrti hladem!

Titus obklíčil město a nemusel ani příliš bojovat, neboť válku za něj vedl hlad.

Přešly týdny a naděje slábla, my, chudí, jsme se ustavičně modlili, aby mesiáš ráčil přijít a vysvobodit nás. Mohlo k tomu dojít už odpoledne, večer nebo příští den ráno; zaslechneme zvuk trumpet a budeme vědět, že jsme zachráněni.

Po celou dobu se Rebekka nehnula od mého boku. Miriamin dům byl plný k prasknutí, obydlí rodinami, které si už ve svých domovech nemohly být jisty životem. Pokoušeli jsme se každého nakrmit, ale byla to jen skrovná strava. Stále jsme však zpívali písně, kterými jsme chválili Nový zákon a doufali, že mezi sebou nalezneme Jošuu.

Sára a Jonathan měli ruce plné práce, aby zvládli péči o nemocné a zraněné a posílili víru těch, kteří zapochybovali. Sára pomáhala při přípravě a podávání tajemných léků, které objevili mniši od Slaného moře a jež používal Jákob a apoštolové při léčbě. Já ji miloval více než kdy jindy, i když byla bledá a hubená a vypadala dvakrát tak stará, než ve skutečnosti byla. Sára na rozdíl od mnoha jiných jedinkrát nezapochybovala o správnosti božího úsudku. Považoval jsem ji za světicí mezi ženami.

Nastala chvíle, kdy musím promluvit o nejsmutnějších dobách.

Do domu pronikla zpráva, že Saul byl zraněn a že leží v domě svého přítele v dolním městě. Chlapec, který zprávu přinesl nebyl starší než Jonathan, hubený kluk v roztrhané tunice, v jehož očích se zrcadlila hrůza, kterou viděl Popadl malou skývu chleba, kterou jsme mu dali, a málem se zadusil, jak lačně pil z poháru vodu. Když jsem to viděl, dělal jsem si velké starosti, neboť mi bylo jasné, že i Saul musí být bez jídla.

243

A tak jsem zabil trochu jídla a zastrčil je za opasek společně se sáčkem bílého prášku, který Jákob podával v malých dávkách na zmírnění bolesti. Řekl jsem Rebecce o svém záměru, Sáře však ne, protože jsem nechtěl, aby se špatnou zprávu o svém manželovi dověděla. Pak jsem se vydal na cestu nočními ulicemi.

Bylo by bývalo možně připravit se na hrůzu, se kterou jsem se na ulicích setkal? Jak jsem byl slepý! Neměl jsem ani tušení o skutečném rozsahu nouze, která ve městě vládla! Zatímco jsem celé měsíce trávil na kolenou v Miriamině domě a modlil se se svými bratry, stal se z Jeruzaléma hřbitov.

Všude kolem se povalovaly nafouknuté mrtvoly, které tak páchly, že bych se pozvracel, kdybych neměl žaludek prázdný. Žalostné postavy, které kdysi bývaly váženými občany, prohledávaly strouhu u cesty v naději, že najdou kousek kravince, který by mohly rozžvýkat, a prohledávaly šaty mrtvých, jestli u sebe nemají něco upotřebitelného. Všude kolem sebe jsem viděl propadlé obličejy, vychrtlé a přepadlé, jako by vstaly z hrobů. Až na kost vyhublé ženy držely na zvadlých prsou mrtvé kojence. Zdivočelí psi trhali slabé a bezbranné, kteří leželi na kraji cest.

Když jsem poznal, že Saul mluvil pravdu a že jsem se v minulých měsících ke svým bližním obrátil zády, připadalo mi, jako by do mě udeřil blesk.

Po cestě jsem nebyl ničeho ušetřen. Několikrát mě při průchodu temnými uličkami napadla divoká stvoření, která mi svými spáry rozervala oblečení a páchla hnilobou. Ale byl jsem silnější než oni, ve skutečnosti jsem byl silnější než celá jejich desítka, neboť já jsem poslední dny jedl, i když jen málo, ale oni nepožřeli vůbec nic. A tak jsem byl s určitou námahou schopen jejich útok odvrátit a nějak jsem se probojoval do Saulova úkrytu.

Ležel na kamenné podlaze se dvěma přáteli po boku. Jediným zdrojem světla v černé temnotě byl měsíc, který stříbrně svítil do místnosti malým vysoko položeným oknem. Nevěděl jsem, kde jsem se to vlastně ocítl, ale odporně to tam páchlo močí a plísni. Oba muži, kteří seděli u Saula, se podobali oněm stvořením s hluboko zapadlými očima, která se potácela po ulicích a hledala místo, kam by zalezla a zemřela. Byli

244

stejně jako můj Saul oděni v cárech, neuvěřitelně špinaví a potřísnění krví. Když mě uviděli, beze slova se zvedli a nechali nás o samotě.

Než jsem vedle něj padl na kolena, zůstal jsem nad svým přítelem chvíli nerozhodně stát, natolik mě jeho vzezření omráčilo. Kde byl ten statný veselý muž, jež jsem tak dlouho nazýval svým bratrem?

Nedokázal jsem potlačit slzy. Můj věrný přítel se pokusil usmát a řekl: "Neměl jsi sem chodit, bratře, venku je to nebezpečné. Ve svém domě bys byl alespoň ještě nějaký čas v bezpečí."

"Mýlil jsem se!" zvolal jsem pln bolesti. "Jak jsem byl slepý! V ten den, kdy jsi ke mně přišel, jsem měl vzít meč, neboť pak by tvá smrt nebyla zbytečná! Jeruzalém boj prohraje, Saule, a my budeme na věky ztraceni!"

Ale on potřásl hlavou a odvětil: "Ne, můj bratře, to já se mýlil, a tys měl pravdu. Jednoho dne přijde do Izraele mesiáš a Sión bude znovu vládnout. Ale ten čas dosud nenastal. Ale když jsem se chopil meče, Davide, pochoval jsem svou víru v Boha. Ty jsi na rozdíl ode mne svými modlitbami dostal své povinnosti vůči němu. Ve své horlivosti jsem věřil, že mohu Jeruzalém zachránit vlastníma rukama. Chtěl jsem násilím přivodit boží rozhodnutí, přimět Boha k činu. Ale teď vidím, že hodinu, kterou Bůh určí svému národu, nelze předvídat. Můžeme jen čekat a modlit se, přesvědčit ho svojí vírou."

Ty, můj bratře Davide, převyšuješ svou ctí ostatní, já jsem byl nehodný. Já a další, kteří stejně jako já dokázali, že jim chybí důvěra v Boha, neseme vinu za to, že se den vysvobození ještě více vzdálil. Kéž bych se i já společně s tebou modlil jak jsem měl..."

Saul dostal záchvat kašle, který mi nahnal strach a úzkost.

Přes své nesnesitelné bolesti se stále usmíval a zašeptal: "Miloval jsem tě nade všechno, můj bratře, a svým posledním dechem bych tě chtěl o něco poprosit."

Nedokázal jsem odpovédět, jen jsem vzlykal.

Pokračoval: "Postarej se místo mě o Sáru a Jonathana. Nevím, kde teď jsou; ztratil jsem je z očí. Najdi je a spas před osudem, který na ně čeká na druhé straně městských zdí. Nesnesl bych, kdyby na ně Římané vložili ruku. Slib mi, Davide, že je ochrániš!"

245

A já slíbil Saulovi, že je ochráním, i kdyby mě to mělo stát život.

"A teď," zašeptal, "teď ti musím říct ještě něco. Říkám ti to, protože ležím na smrtelném loži a ty budeš žít, a říkám ti to i proto, že tě miluji. Vím už mnoho let, že Sáru miluješ, Davide. Vím to, protože jsi můj bratr a nemáme před sebou žádná tajemství. Viděl jsem to ve tvých očích neustále a lásku jsem rozpoznal i v jejím zraku. Milovali jste se od onoho dne, kdy jsem vás poprvé seznámil, a milujete se dodnes. Nemám ti to za zlé a nikdy jsem ti to nevyčítal, neboť Sára je dobrá žena. Chápu, co se ti na ní tak líbí. A ty jsi dobrý muž. Vím, proč tě i ona miluje."

Myslím si však, milý bratře, že neznáš pravdu o Jonathano-vi. Sára nemá ani potuchy, že o tom vím. Myslím si, že to tajemství celá ta léta dokonale střežila. Ale muž takové věci pozná, a tak se to musíš dovědět. Jonathan je tvůj syn."

Ben se zhroutil na psací stůl. Hlasitě vzlykal, jeho slzy stékaly na fotografii. Judy tiše plakala a hladila jej jemně po ramenu. Trvalo dlouhou dobu, než byli schopni přejít k další části. Ben už text nepsal, ale překládal nahlas.

"Jak by to bylo možné?" zvolal jsem.

Saul odvětil: "Když se pečlivě podíváš, poznáš se v Jonathano-vi. Narodil se o dva měsíce dříve, ale ty sis toho nevšiml, můj milý natvrdlý příteli. A já věděl, že jsi Sáru znal a že už nebyla pannou. Nejprve mě to zranilo, ale miloval jsem ji i tebe natolik, že jsem překonal svou bolest a choval se k Jonathano-vi jako k vlastnímu."

Ale až zemřu, řekne mu Sára, že tys jeho otec a Jonathan po tobě bude pátrat. Zjisti, kde jsou, Davide, nezbude pozdě!"

Saul zemřel v mé náručí s úsměvem na rtech, a od té chvíle jsem mu záviděl.

Ale smrt nikdy nepříjde k tomu, kdo ji hledá a ačkoli jsem neozbrojen pobíhal ulicemi sem tam se skývou chleba v opasku, nikdo mě neobtěžoval.

Když jsem se vrátil k Miriaminu domu - nebo lépe řečeno k tomu, co z něj zbylo, byl jsem člověkem, který prožil konec světa. Necítil jsem vůbec nic a při pohledu na ruiny domu jsem neprožil žádný pohnutí.

Taková krvavá lázeň! Jak jen mohou nevinné lidi takhle

246

zmasakrovat? Kdo dokázal pobít bezbranné ženy a děti, tak je zohavil a odporně zhanobil?

Kdybych byl v té chvíli při plném rozumu, zmocnil by se mě zuřivý vztek. Ale nestalo se tak. Posledních několik hodin mě tak otupilo, že jsem už nebyl schopen ničeho jiného než stát a pozorovat hrůzy a zpusťování všude kolem. Ti přátelští a jemní Židé, jejichž jediný zločin spočíval v tom, že očekávali své svaté království, byli pro pár skýv chleba zmasakrováni. Nepo-bili je římsí nepřátelé, ale židovští souvěrci.

Moje drahá Rebekka ležela pod mrtvým tělem Matouše, který se ji nejspíš pokoušel bránit, a její rudé vlasy se mísily s rudou krví, která proudila ze zjeřící rány na hlavě.

Nebyl jsi to ty, milý Matouši, kdo často říkával, že kdo s mečem zachází, ten s ním také schází?
Jak ses mylí! Jak jsme se všichni mylí! Slepě jsem klopý-tal mezi kameny a o mrtvá těla svých milých bratří a sester, ale Sáru a Jonathana jsem mezi nimi nenašel. Jestliže uprchlí, kam jen mohli jít? Nikde ve městě si už člověk nemohl být jist životem.

A tak jsem poklekl a prostě se pomodlil. Nebylo nic, co bych tu ještě mohl udělat. Bitva byla ztracena. Pohlédl jsem naposledy na mrtvá těla své ženy a přátel a cítil, jak ve mně kypí příliv nenávisti a vzteku, který zanechával v mých ústech hořkou pachut', stejně hořkou jako jed. Stál jsem u onoho hromadného hrobu se zatnutými pěstmi, a s rozhodností, kterou jsem nikdy dříve nepoznal, jsem proklel Boha Abraháma na všechny časy.

Příští hodiny před rozedněním jsem strávil hledáním Sáry a Jonathana. Ale nemohl jsem je nikde najít.

Kdo ví, co se jim přihodilo? Jaký' hanebný osud je postihl? Mohl jsem se jen modlit, aby byli mrtví a nemuseli už tohle všechno prožívat.

Hodinu před svítáním, ještě než se Titovxm oddílům podařilo proniknout přes městské zdi, jsem dorazil k domu muže, kterého jsem znal.

Často jsem jej potkával u Miriam. Byl to dobrý Žid a farizej, který věřil v příchod mesiáše. V jeho domě se shromáždilo mnoho lidí, kteří zírali s očima hrůzou rozšířenýma do tmy. Když mě poznal, pozval mě dál.

247

Řekl: "Pro všechny nám ještě zbývá skýva chleba a trochu mešního vína, které jsme ukryli. Nyní povečeříme a pomodlíme se. Přidáš se k nám?"

Přijal jsem jeho pozvání a protože jsem býval chrámovým učedníkem, nabídl jsem jim, že je při modlitbě povedu. Rozlámal jsem malou skývu chleba na kousíčky a rozdělil je mezi shromážděné se slovy: " Tento chléb je tělem mesiáše, který s námi jednoho dne bude sdílet večerní krmí. "

Pak jsem nalil poslední víno do několika pohárů a pohlédl do tváří přítomných. Byla to ubohá vyhladovělá stvoření, která zírala zmateně před sebe. Když jsem na ně hleděl, uviděl jsem před sebou znovu mrtvá těla Rebekky, Jáкова, Filipa a ostatních, kteří byli naplněni stejnou nadějí jako tito lidé. Pak jsem si vzpomněl na sáček s bílým práškem, který byl původně určen pro Saula a nacházel se ještě stále v mém opasku. V nestřeženém okamžiku jsem všechnen prášek vysypal do pohárů. Pak jsem víno nechal kolovat, aby se každý z nich napil a řekl jsem: "Toto víno je krví vykupitele, který s námi jednoho dne bude sdílet večerní krmí. "

Poté, co se i vlastník domu napil jedu, zeptal se mě: "Nechceš se s námi napít krve mesiáše?"

A já odvětil: "Napíj se z poháru svého Mistra. "

Vrhl na mě nechápavý pohled. O chvíli později klidně skonal.

V domě bylo osmdesát devět lidí, od letitého starce až po šestileté dítě. Všichni byli mrtví dříve, než jsem vykročil do čerstvého ranního vzduchu.

Jak dlouho jsem bloudil ulicemi, klopýtal přes mrtvoly a klouzal po výkalech, nedokáži říci. Nevím ani, jak jsem dokázal nespátrěn projít, snad to byl trest, který mi Pán určil. Rozsudek zněl, že musím až do konce svých dnů žít s břemenem výčitek svědomí za zločin, co jsem spáchal.

V čistém rezavém ranním vzduchu se mi náhle otevřely oči. A když jsem seznal, co bylo mým pravým zločinem oné noci, věděl jsem, že jsem prokletý člověk, odsouzený k zapomenutí.

Neboť můj zločin nespočíval v tom, že jsem zahubil osmdesát devět lidí, ale v tom, že jsem je oloupil o poslední možnost spatřit mesiáše.

Padl jsem na dlažbě na kolena, roztrhl si svůj oděv a hlasitě zavyl.

248

Neboť já, David ben Jona, jsem na jedinou noc přestal věřit v příchod mesiáše a připravil tyto dobré lidi o jejich posledních pár hodin naděje! Kdyby ještě žili, mohl by přijít. To, že jsem ztratil víru já, neznamenal, že mesiáš nikdy nepřijde.

A to, můj synu, je odporný zločin tvého otce, podlý čin, který jej vyvrhl ze společenství lidí.

Bušil jsem pěstmi do země, až krvácely, bil jsem se kameny do tváře a do prsou. Ale Davidu ben Jonovi nebylo dopřáno zemřít. Po onom neprominutelném zločinu, který spáchal na osmdesáti devíti nazarejcích, už ne.

V příští chvíli jsem věděl, co musím udělat, připadalo mi, jako bych už nebyl pánem sebe sama, jako bych prováděl příkazy nějaké neviditelné moci.

Musel jsem opustit Jeruzalém. Nebylo mi souzeno nyní zemřít, neboť tentýž bůh, kterého jsem krátce předtím proklel, se mi nyní chtěl pomstít.

Napadla mne myšlenka, jak uprchnout. Byl to plán Boží, a já jej bez odporu provedl.

Abych unikl z Jeruzaléma, musel jsem jít cestou kolem městské brány, před kterou byla ležení římských vojsk. Existoval jediný způsob, jak bezpečně projít nepřátelským ležením, které obklopovalo celé město: jako malomocný.

Plán se mi zjevil jako ve snu, neboť já se vůbec nezajímal o své bezpečí nebo život - dokonce jsem toužil zemřít -, a přesto jsem věděl, že mám z města uniknout tímto způsobem. Proto jsem věděl, že je to boží záměr.

Dle třinácté kapitoly třetí knihy Mojžíšovy jsem si roztrhal oděv, odkryl hlavu a oholil vous. Pak jsem šel ulicemi a vyvolával: "Nečistý! Nečistý!", "jak to zákon předepisoval.

Když jsem se přiblížil k bráně do Joppe a ocitl se nedaleko Herodesova paláce, uviděl jsem, jak se přede mnou dávají lidé na útěk. Šel jsem jako ve snách, beze spěchu a zcela bez obav, neboť veškerý život ze mě vyprchal a tělo jsem měl jak dřevěné. Přesto mi uvolňovali cestu. Nikdo se mě neopovážil zadržet, zélóti, kteří střežili bránu, ji přede mnou otevřeli. Byla to divoká odpudivá smečka s nečesanými plnovousy a krví poskvřeným oděvem. Když jsem kolem nich procházel, měřili si mě pohrdavými pohledy a dělali nemravné poznámky.

Když se brána za mnou zavřela, uviděl jsem před sebou hrů-

249

zu budící ležení Římanů, řady stanů a ranní ohně všude, kam oko dohlédlo. Volal jsem: "Nečistý! Nečistý!" a šel jejich středem. Když jsem došel k cestě do Damašku, potkal jsem dva odporně vyhlížející žoldáky, kteří se oháněli svými ostře nabroušenými meči a zlověstně mě pozorovali. Mluvili běžným řeckým dialektem, a tak jsem rozuměl, co říkají. Jeden mě chtěl rozpárat a zjistit, jestli nemám v útrokách spolykané zlato, ale druhý se bál ke mně přiblížit. První tvrdil, že se možná přetvařuji, ale ten druhý tvrdil, že to riziko za to nestojí.

A tak se stalo, že jsem nerušeně dorazil k cestě do Damašku, neboť ani Římané se nechtěli dotknout malomocného. Jak dlouho jsem putoval, nevím, ale z Jeruzaléma do Galileje je to dlouhá cesta, viděl jsem mnohokrát zacházet a vycházet slunce. Protože jsem potřeboval jídlo, odložil jsem po nějaké době svůj oděv malomocného a táhl zemí jako žebrák. Trochu obilí tady, kůrku chleba onde a voda, když jsem náhodou narazil studnu. A všude jsem viděl zpustošení, napáchané Římany.

Když jsem tak putoval zemí, došel jsem k závěru, že jsem ještě ubožejší a bídňější stvoření, než jsem se domníval, neboť jsem při svém snadném útěku z Jeruzaléma a bezcílém putováním na sever zcela zapomněl na Sáru a Jonathana. Porušil jsem slib daný umírajícímu příteli.

Veškeré hrůzy které musela Sára s Jonathanem vytrpět, jsem zavinil já, neboť jsem měl dodržet své slovo a zachránit současně se sebou i je...

Nějak jsem se protloukl až do Magdaly - jak, to se nejspíš nikdy nedovím. Řídila mě nějaká tajemná síla, kterou jsem nedokázal ovlivnit. Kdyby totiž bylo podle mého, ulehł bych na okraj cesty a nejspíš byl už dávno mrtev. Netoužil jsem přežít, dokonce to nelze ani připsat řízení osudu. Přesto jsem jednoho dne dorazil k prázdnému domu svého otce a do vesnice, kterou poznamenala válka a rabování.

Z opuštěné synagogy jsem si vzal tyto svitky, neboť jsem náhle věděl jakému účelu jsem měl posloužit. Bůh, náš Pán mě zachránil z jediného důvodu: měl jsem sepsat všechno, co jsem viděl. Proč jsem tak měl učinit, nevím. Stejně, jako bylo božím úmyslem, aby ses stal mým synem, Jonathan, právě tak muse-

250

lo být jeho záměrem, aby ses dověděl o všech podrobnostech života svého otce. A tak jsem pro tebe všechno sepsal. Jestli ti Sára řekne pravdu, mažná sem dorazíš a budeš mě hledat. Při hledání narazíš na tyto svitky. A vzpomeň si, můj synu, že ne ty, ale pouze Bůh sám má právo mě soudit. Bůh také určil osud, který postihl Jeruzalém.

Neboť jak již prorok Jesaja pravil: "Hleď, Pán vyliďňuje a pustoší zemi, odvrací svou tvář a ničí její obyvatele. Země bude vyliďněna a zcela zpustošena; neboť tak pravil Pán. Ve městě nezůstalo nic než rozvaliny, brána je rozbita na kusy."

Měj stále na paměti, můj synu, že jsi Žid, stejně jako jsem jím byl já a jako byl můj otec. Budeš i nadále očekávat příchod mesiáše. Vím, že tě Sára všemu naučí. A na tomto místě bych tě chtěl ještě jednou varovat: nešilhěj po Římu. To my v Jeruzalémě jsme svého času Pána znali, přesto je s námi amen. Šimon je mrtev, Jákob je mrtev, zemřeli i všichni apoštolové. Už nežije nikdo, kdo ho znával.

Bojím se, že by ses ve své mladické nevinnosti mohl zaměřit na pohany, neboť i oni používají slovo mesiáš. Ale měj stále na paměti, můj synu, že pouze následují našeho příkladu. Jeruzalém očekával příchod muže, Řím však čeká na vysněnou představu.

Mysli neustále na toto podobenství: Vyrostl silný a mohutný dub, ze kterého jednoho dne upadlo na zem semínko. Z něj vyrostl nový výhonek. A pak udeřil do velkého dubu blesk a zničil jej, nezůstalo z něj vůbec nic. Nová odnož, která nebyla zasažena, rostla dál. Ale vyrůstala nezávisle na rodičovském stromě a vyvíjela se odlišně.

Jednoho dne, až odnož vyroste do výše, půjde kolem muž a řekne: "To je ale statný dub, " a nebude mít ani tušení, že kdysi stával těsně vedle něj daleko mocnější strom.

Slyš, Izraeli, Hospodin, náš Bůh, je jediným Bohem! Je možné, že v Davidu ben Jonovi zůstalo alespoň trochu cti, která by mu zajistila milost Boha Abrahámovy? Doufám, že ano! Dnes ten den jistě nastal! Pomátl jsem se, nebo jsem skutečně dnes ráno promlouval se svým starým přítelem Salmonidem, který se mi zjevil jako duch z minulosti? A ten neuvěřitelný příběh, který mi vyprávěl!

251

Starý Řek byl tak šťastný ze mé vidí, ze se mné, obyčejnému člověku, vrhl k nohám a líčil mi, jak mě hledal. Krajně šokován jsem mu řekl, že jsem opovrženíhodný tvor a že očekávám rozsudek našeho Pána, který bude znamenat moji smrt.

Na to ten opovážlivý chlapík odvětil: "Pak jste nejspíš svého Boha špatně odhadl, Mistře, nebo se třeba zabývá ničením Jeruzaléma a na vás zapomněl. Vy nezemřete, a také nejste opovrženíhodným člověkem. Jsou lidé, kteří vás mají rádi."

A pokračoval ve své neuvěřitelné historce, jak v noci uprchl z Jeruzaléma, jak majetek, který si za všechna ta léta společně se mnou nahospodařil, použil k tomu, aby úplatky získal volný průchod nepřátelskými liniemi, a jak kromě sebe zachránil život dalším dvěma lidem.

Nevěřil jsem vlastním očím, když se přede mnou v příštím okamžiku objevila Sára s Jonathanem.

Ben vykřikl a spadl ze židle na podlahu. Prudce se třásl a škubal sebou, jako by měl záchvat. Judy poklekla vedle něj a pokoušela se ho uklidnit. On však jen mumlal: "Ne... je tam toho víc. Musím... musím číst dál."

Tvář měl popelavou a zalitou potem. Oči měl vytrěštěné, hleděly prázdně. Zdálo se, že na mladou ženu, která se mu snažila pomoci, zcela zapomněl. Vůbec si neuvědomoval, že se nějak vyškrábal nahoru a ve snaze najít rovnováhu se opřel o psací stůl. Košili měl zcela propocenou. Těžce dýchal, jako by uběhl celé míle. "Musím to dočíst... musím..."

"Musíš trochu vysadit, Bene. Zhroutíš se!"

Když zaslechl zvuk jejího hlasu, přestal se chvět. Obrátil se k ní a zvláštním způsobem na ni pohlédl: "Judy," zašeptal. Pak těžce dopadl na židli a skryl tvář v dlaních.

Judy klečela před ním a otírala pot, který mu stékal po tvářích a krku. I ona byla zesláblá, bledá a vyčerpaná. Martýrium Jeruzaléma prožili společně.

"Judy..., " mumlal do jejích dlaní. "Vzpomněl jsem si. Vzpomínám si na všechno."

"Na co si vzpomínáš?"

Konečně vzhlédl. Oči měl ledově modré a plné bolesti. "Vzpomínám si na to, že jsem si myslel, že jsem David. Vzpomínám si, že jsem skutečně byl Davidem. Ach Bože, co se to se mnou stalo? Co se to s námi stalo?"

Její rty se pohybovaly, ale nevydala ze sebe ani slovíčka. Pak, po dlouhém mlčení, řekl Ben s trochou lítosti: "Je po všem. David odešel."

"Ach, Bene..." Chvěla se úlevou.

"Nevím, jak to vím, ale vím to. Neumím ti to vysvětlit. Možná tu hádanku jednoho dne vyřešíme. Chtěl bych vědět. ..."

Ben uchopil její dlaň a dlouze se jí podíval do očí. "Jakou roli jsi v tom sehrála ty, Judy? Stalo by se tohle všechno, kdybych tě nepotkal? Zavinila jsi to, nebo jsi byla jen katalyzátorem?"

Překvapeně na něj zírala. Ocitli se znovu tam, kde před čtyřmi týdny začali.

"Skutečně tu David byl?" zamumlal Ben. "Nebo jsem to byl celou dobu já? Ale ty zvláštní shody okolností..." Vzal Judyi-nu tvář do dlaní, políbil ji a zašeptal: "Miluji tě."

Usmála se a jeho polibek opětovala.

"Chtěl bych na to přijít, Judy. Chci pochopit, co se stalo. Později si sedneme a projdeme všechny svitky ještě jednou.

Uvidíme, jestli se nám nepodaří najít nějaký záchytný bod, ně-jaký klíč k tomu všemu. Já... Už nejsem týž člověk, jako jsem býval. David mě změnil. Myslíš, že je možné, aby se něco takového stalo...?"

"Nevím, Bene."

"Musím začít ještě jednou úplně od začátku, abych našel sám sebe, Judy. Ale tentokrát mi přitom můžeš být nápomocná." Ještě jednou ji něžně políbil. "Nu, což... ještě nám kousek zbývá. Musíme to dočíst. A pak."

"Co pak..."

"Pak můžeme celý překlad přepsat a odeslat jej Weatherby-mu. Čas kvapí, musíme být připraveni. Pojd', podíváme se, jaká byla Davidova poslední slova."

A tak se společně pustili do posledních řádků posledního svitku.

Tedy když jsem dovyprávěl Jonathanovi celý příběh osobně, nedokáži se přimět, abych tyto svitky zničil či omyl listy papýru, neboť se staly součástí mého já a jsou mým odkazem. Ale komu? Budoucí generaci?

253

Stejně pečlivě, jako jsem uschoval prvních dvanáct svitků, zabalím i tento poslední a ukryji jej společně s ostatními.

Ob-jeví-li jej jednoho vzdáleného dne nějaký Žid, nebude i on v podstatě mým synem?

254

Barbara Wood

KLETBA SVITKU

KNIŽNÍ KLUB

Přeložila Alena Bezděková

Copyright © 1978 by Barbara Wood

Copyright českého vydání O Euromedia Group, k. s., 1999

Translation O Alena Bezděková, 1999

ISBN 80-7176-892-8

Barbara Wood Kletba svitků

Z německé verze Der Fluch der Schriftrollen,

kterou vydal Fischer Taschenbuch Verlag GmbH

ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 1994,

přeložila Alena Bezděková.

Redigovala Marcela Nejedlá.

Vydal Knižní klub v Praze roku 1999

jako svou 734. publikaci.^

Odpovědná redaktorka Alena Jakoubková.

Technická redaktorka Jana Nováková.

Počet stran 256. Sazba Cadis, Praha.

Tisk Graphischer Grossbetrieb Póssneck, GmbH, SRN. Vydání první.